

**JÁNOSHALMA VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK
ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

**Felülvizsgált, aktualizált változat
2021.**

JÁNOSHALMA VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

**Helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő
munkarészek**

**Felülvizsgált, aktualizált változat
2021.**

Az eredeti dokumentum a Belügyminisztérium megbízásából készült 2015-ben
Projektazonosító: DAOP-6.2.1/13/K-2014-0002

Készítette: ITS DA Konzorcium
TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft. (konzorciumvezető)
MAPI Magyar Fejlesztési Iroda Zrt. (konzorcium tagja)

A felülvizsgált, aktualizált változat Jánoshalma Város Önkormányzatának megbízásából
készült

Projektazonosítók:
TOP-4.3.1-15-BK1-2020-00008
TOP-5.2.1-15-BK1

Készítette: HROD Községi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ (HROD Kft.)

Az eredeti dokumentum elkészítésében közreműködő szakértők:

Projektvezető:	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Régiós koordinátor:	Tendli Krisztina, Csupor Viktória
Megyei koordinátor:	Fürstand Attila, Tendli Krisztina
Felelős tervező:	Fürstand Attila
Felelős tervező helyettes:	Tóth Róbert
Településtervező:	Zétényi Zsófia (TT/1, É, TR 01-2407)
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő:	Tóthné Pocsok Katalin (TK 01-5086)
Településtervezési közlekedési szakági szakértő:	Vincze Tibor (Tkö 06-0893) Kiss András, (Tkö 13-11883)
Társadalompolitikai szakértő:	Jáki Mónika, Tóth Róbert
Gazdaságfejlesztési szakértő:	Galli Károly, Tóth Róbert
Antiszegregációs szakértő:	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő:	Ádány Mihály (TV 13-3027, 13-54466)
Településtervezési víziközmű szakági tervező:	Ádány Mihály (TV 13-3027, 13-54466)
Településtervezési energiaközmű szakági tervező	Horváth Lajos (TE 16-0176)
Műemlékvédelmi szakértő	Zelenákné Keresztes Brigitta (É/1 01-2406)

A felülvizsgálat és aktualizálás során közreműködő szakértők:

Projektvezető:	Ditzendy Károly Arisztid
Szakmai vezető, vezető szerkesztő:	Fenyvesi Viktória
Technikai vezető:	Ditzendyné Frank Mariann
Tervezési asszisztens:	Újvári Fanni, Földi Éva

Tartalomjegyzék

TÉRKÉPEK JEGYZÉKE	12
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	14
ÁBRÁK JEGYZÉKE	15
BEVEZETÉS	16
1.	22
1.1.	23
1.1.1.	23
JÁNOSHALMA TÉRSÉGI SZEREPE	18
Jánoshalmi Járás	19
1.1.2.	25
Funkcionális szerepkörök – Funkcionális vonzáskörzeti lehatárolás	19
Járasközponti szerepkörből adódó vonzáskörzet	20
A hagyományos, részben járási szerepkörből adódó vonzáskörzet	20
Erősödő funkciók	20
Települési funkciók bemutatása	21
Járasközponti szerepkörből adódó funkciók, feladatok	21
A település oktatási, kulturális, egészségügyi, szociális, kereskedelmi szerepkörének értékelése	22
Oktatási szerepkör	22
Egészségügyi szolgáltató szerepkör	22
Szociális szolgáltató szerepkör	22
Foglalkoztatási szerepkör	23
Fejlődési dinamika	23
1.2.	30
1.2.1.	30
1.2.2.	31
1.2.3.	33
1.3.	33
1.3.1.	33
Az országos térségi övezetei tervi részletei	29
1.3.2.	39
1.4.	45
1.5.	45
1.5.1.	45

1.5.2.	49	
1.6.	49	
1.6.1.	49	
1.6.2.	50	
	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai	44
1.7.	54	
1.7.1.	54	
1.7.1.1.	Demográfia	48
	Népességszám alakulása	48
	Népsűrűség	49
	Népmozgalom	49
	Korösszetétel	52
1.7.1.2.	Nemzetiségi összetétel	53
	Hazai nemzetiségek	53
	Nem hazai nemzetiségek	53
1.7.1.3.	Képzettség	54
1.7.1.4.	Foglalkoztatottság	55
1.7.1.5.	Jövedelmi viszonyok	59
	Jövedelem	59
	Segélyezés	60
1.7.1.6.	Életminőség	64
1.7.2.	70	
1.7.3.	71	
1.7.3.1.	Történeti és kulturális adottságok	65
	Településtörténet	65
	Kulturális értékek	66
1.7.3.2.	Civil szerveződések	66
1.8.	73	
1.8.1.	73	
1.8.1.1.	Oktatás	67
	Óvodák	67
	Alapfokú oktatás	69
	Középfokú oktatás	69
	Kollégiumi ellátás	71
	Felsőoktatás	71
1.8.1.2.	Egészségügy	71
	Alapellátás	71
	Szakellátás	71
	Fejlesztések 2007-2013 között	72
1.8.1.3	Szociális közszolgáltatások	72
1.8.1.4.	Közösségi művelődés, kultúra	74
	Intézmények	74
	Rendezvények	75
	Sport	76

1.8.2.	83	
	Esélyegyenlőségi Program	77
1.9.	85	
1.9.1.	85	
	Megyei program szerinti gazdasági súly	79
	Vállalkozások száma szerinti súly	79
	Működő vállalkozások jellemzői szerinti súly	79
	Ágazati szerkezet szerinti súly	80
1.9.2.	87	
	1.9.2.1. Mezőgazdaság	81
	1.9.2.2. Ipar	82
	1.9.2.3. Szolgáltatások	83
1.9.3.	91	
1.9.4.	92	
	Elérhetőség	86
	Munkaerő képzettsége	86
	K+F és innovációs láncok	87
	Gazdasági infrastruktúra	87
1.9.5.	93	
1.10.	94	
1.10.1.	94	
	Költségvetés	88
	Vagyongazdálkodás	89
	Gazdasági Program	89
1.10.2.	96	
	Városfejlesztéssel összefüggő döntések	90
1.10.3.	97	
	Közvetlen eszközök	91
	Közvetett eszközök	91
1.10.4.	97	
	Közmunka program	91
1.10.5.	98	
	Bérlakás állomány	92
1.10.6.	99	
	Önkormányzati fenntartás	93
	Önkormányzat – KLIK – egyházak viszonya az intézményfenntartásban	94
1.10.7.	100	
	Megújuló energia	94
1.11.	101	
1.12.	102	
1.12.1.	102	
	Éves napfénytartam	96
	Csapadék	97

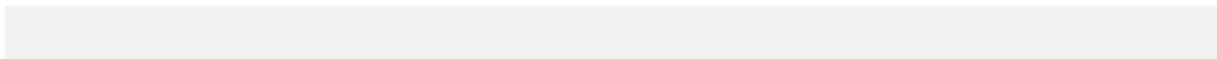
Szél	97
Növényzet	98
1.12.2.	105
Tájtörténet	99
Tájhasználat, tájszerkezet	100
1.12.3.	108
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	104
Országos Területrendezési Terv alapján	104
Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	104
1.12.3.3. Ökológiai hálózat	105
Magterületek	105
Ökológiai folyosók	105
Pufferterületek	105
1.12.4.	112
Jánoshalma egyedi adottságai	106
1.13.	113
1.13.1.	113
1.13.1.1.	113
Funkcionálisan kialakított zöldfelületek	107
Zöldterületek – közparkok, közkertek (közterületi közcélú, közhasználatú zöldfelületek)	108
Utcafásítások, fasorok és fásított zöldsávok	109
Jelentős zöldfelületű különleges területek, intézménykertek	111
Temetők	111
Sportterület	111
Jelentős zöldfelületű intézménykertek	112
Erdőterületek	112
Vízgazdálkodási területek	112
Gazdasági területek zöldfelületei	113
1.13.1.2.	119
1.13.2.	119
1.13.2.1.	119
1.13.2.2.	119
1.14.	120
1.14.1.	120
1.14.1.1.	120
1.14.1.2.	122
1.14.1.3.	124
1.14.1.4.	126
1.14.1.5.	126
1.14.2.	126
1.14.3.	133
1.14.4.	133
1.14.5.	134
A város településrészei	128

1.14.6.	134	
1.14.6.1.	134	
1.14.6.2.	135	
Jánoshalma Város központi tere		130
Kossuth Lajos utca A volt tiszti kaszinó épülete és 5., 7., 23., 25., 30. és 32. sz. lakóházak alkotta utcaképek		130
A R.k. temetőben lévő kálváriának, a temetőkápolnát magába foglaló terület		130
A kegyeleti parkként, megtartott izraelita temető		130
Egyedi épületek és objektumok		130
1.14.6.3.	136	
1.14.6.4.	137	
Szélmalom		131
R. k. templom (Szent Anna)		131
Hengermalom		131
Orczy-kastély		131
Zsinagóga és iskola		132
1.14.6.5.	138	
1.14.6.6.	138	
1.14.7.	139	
1.15.	140	
1.15.1.	140	
Település közlekedési szerepe		133
Külső kapcsolatok, országos hálózat		135
1.15.2.	143	
Városkörnyéki közúthálózat		136
Városi közúthálózat		137
Forgalmi jellemzők		138
1.15.3.	147	
1.15.4.	147	
1.15.5.	147	
1.15.5.1.	147	
Helyközi és távolsági autóbusz közlekedés		141
Helyi autóbusz közlekedés		142
Autóbuszos infrastruktúra		142
1.15.5.2.	149	
A települést érintő vasútvonalak, hálózati kapcsolatok		142
Vasúti szolgáltatás		143
Vasútállomások elhelyezkedése, megközelíthetősége		143
Utasforgalmi létesítmények		143
Kereskedelmi létesítmények		144
1.15.6.	150	
Forgalom		144
Infrastruktúra		144
1.15.7.	151	
1.16.	152	

1.16.1.	152	
1.16.1.1.	152	
Ivóvíz, vízbázis		145
Ivóvízellátás		147
Termálvízhasználat		148
Öntözés		149
1.16.1.2.	155	
Szennyvíztelep		149
Szennyvízkibocsátás		150
Csapadékelvezetés		150
1.16.2.	157	
1.16.2.1.	157	
1.16.2.2.	158	
Szélenergia		151
Szoláris energia		152
Vízenergia		152
Biomassza		152
Geotermikus energia		153
1.16.2.3.	159	
1.16.3.	160	
Kábeltelevíziós hálózat		154
Internet-előfizetés		154
Telefonhasználat		154
1.17.	161	
1.17.1.	161	
1.17.2.	163	
Felszíni vizek	156	
Érintett belvízrendszer		158
Felszín alatti víz		159
Felszín alatti vizek érzékenysége		159
Vízbázisvédelem		161
1.17.3.	168	
1.17.4.	169	
1.17.5.	170	
1.17.6.	170	
Hulladékgazdálkodási Társulás		164
Közzolgáltató		164
Szelektív hulladékgyűjtés		164
Állati eredetű hulladékok		164
Folyékony hulladék		165
1.17.7.	171	
1.17.8.	173	
1.17.9.	173	
1.18.	174	
1.18.1.	174	

1.18.2.	176	
1.18.2.1.	176	
1.18.2.2.	176	
1.18.2.3.	177	
1.18.2.4.	177	
1.18.3.	177	
1.18.3.1.	177	
1.18.3.2.	177	
1.18.3.3.	177	
1.19.	178	
1.20.	178	
2.	179	
2.1.	180	
2.1.1.	180	
2.1.2.	181	
2.1.3.	181	
2.1.4.	182	
2.1.5.	183	
2.1.6.	184	
2.1.7.	185	
2.1.8.	185	
2.1.9.	186	
2.1.10.	186	
2.1.11.	187	
3.	190	
3.1.	190	
3.1.1.	190	
3.1.2.	192	
3.1.3.	196	
3.2.	197	
3.3.	204	
3.3.1.	204	
3.3.1.1.	206	
A városrész demográfiai és szociális jellemzői		199
A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői		199
A városrész közlekedési helyzete		199
Intézményellátottság		200
A városrész gazdasági adottságai		200

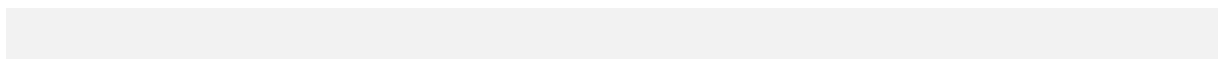
A városrész funkcióellátottsága	200
Városrészi SWOT elemzés	201
3.3.1.2. 209	
A városrész demográfiai és szociális jellemzői	202
A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői	203
A városrész közlekedési helyzete	203
Intézményellátottság	203
A városrész gazdasági adottságai	203
A városrész funkcióellátottsága	204
Városrészi SWOT elemzés	204
3.3.1.3. 213	
3.3.2. 213	
Az elemzés módszertana, háttere	205
3.3.2.1. 214	
A 2001. évi népszámlálás óta eltelt időszakban bekövetkezett változások	207
3.3.2.2. 216	
1. számú szegregátum	208
2. számú szegregátum	209
3. számú szegregátum	210
4. számú szegregátum	211
5. számú szegregátum	212
3.3.3. 221	
4. 223	
1. melléklet: Jánoshalma városban megvalósult jelentősebb beruházások	215
2. melléklet: Jánoshalma város 2011. évi népszámlálási adatai	221
3. melléklet: Néhány járasszékhely település társadalmi-gazdasági mutatói	223

– Térképek jegyzéke

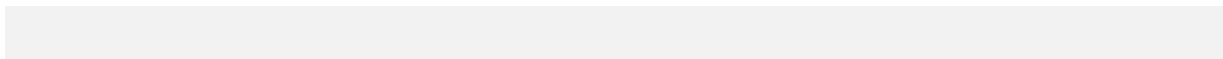
1. TÉRKÉP: A JÁNOSHALMAI JÁRÁS TELEPÜLÉSEI, LEGRÖVIDEBB KÖZÚTI TÁVOLSÁG A FŐVÁROSTÓL (KM)	18
2. TÉRKÉP: MAGYARORSZÁG VASÚTHÁLÓZATA	25
3. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÉS KÖRNYÉKE – KIVÁGAT AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERVBŐL	28
4. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/1. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	29
5. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/2. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	30
6. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/3. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	30
7. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/4. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	31
8. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/5. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	32
9. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA AZ OTRT 3/6. MELLÉKLETE SZERINTI TÉRKÉPEN	33
10. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA VÁROS A MEGYEI SZERKEZETI TERVEN	34
11. TÉRKÉP: A BKMTrT 3/1. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	35
12. TÉRKÉP: A BKMTrT 3/2. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	35
13. TÉRKÉP: A BKMTrT 3/3. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	36
14. TÉRKÉP: A BKMTrT 3/5. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	37
15. TÉRKÉP: A BKMTrT 3/7. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	38
16. TÉRKÉP: A BKMTrT HATÁROZATÁNAK 3/1. MELLÉKLETÉNEK VONATKOZÓ RÉSZLETE	39
17. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA SZEGREGÁTUMAI A 2001-ES KSH ADATSZOLGÁLTATÁS ALAPJÁN	42
18. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA VÁROS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE, 2004	45
19. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA VÁROS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE, BELTERÜLETI KIVÁGAT 2004	46
20. TÉRKÉP: RÉSZLET A KÁRPÁT-TÉRSÉG HEGY- ÉS VÍZRAJZA TÉRKÉPBŐL	96
21. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÉS KÖRNYÉKÉNEK VÍZRAJZA	98
22. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÉRKÉPE 1806-1869 KÖZÖTT	100
23. TÉRKÉP: TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÁJHASZNÁLATI TÉRKÉPE	102
24. TÉRKÉP: A TELEPÜLÉS TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEI	103
25. TÉRKÉP: NAGYVÁROSIAS LAKÓTERÜLET	121
26. TÉRKÉP: KISVÁROSIAS LAKÓTERÜLET	121
27. TÉRKÉP: KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET	122
28. TÉRKÉP: FALUSIAS LAKÓTERÜLET	122
29. TÉRKÉP: TELEPÜLÉSKÖZPONT	123
30. TÉRKÉP: IPARI GAZDASÁGI TERÜLET	123
31. TÉRKÉP: KERESKEDELMİ, SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET	124
32. TÉRKÉP: KÜLÖNLEGES TERÜLETEK	124
33. TÉRKÉP: ÜDÜLŐHÁZAS ÜDÜLŐTERÜLET	125
34. TÉRKÉP: KÖZLEKEDÉS-ÉS KÖZMŰTERÜLETEK	125
35. TÉRKÉP: ERDŐTERÜLETEK	126
36. TÉRKÉP: MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK	126
37. TÉRKÉP: VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET	127
38. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA KÖRNYEZETÉNEK ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ FŐÚTJAI	135
39. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA VÁROSI KÖZÚTHÁLÓZATA	137
40. TÉRKÉP: A VÁROST ÉRINTŐ ORSZÁGOS KÖZÚTI ELEMEL FORGALMA, 2013	139
41. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÚTHÁLÓZATÁN 2011 ÉS 2013 KÖZÖTT TÖRTÉNT KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI BALESETEK	140
42. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÉS KÖRNYÉKÉNEK HELYKÖZI AUTÓBUSZ HÁLÓZATA	141
43. TÉRKÉP: A VÁROS VÍZBÁZIS VÉDŐTERÜLETÉNEK FELSZÍNI VETÜLETE	146
44. TÉRKÉP: A VÁROS ÉS KÖRNYÉKÉNEK JELLEMZŐ TALAJTÍPUSAI	156
45. TÉRKÉP: TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYÉKÉNEK FELSZÍN ALATTI VÍZSZINT TÉRKÉPE	160

47. TÉRKÉP: A FÖLDRENGÉSEK TERÜLETI ELOSZLÁSA MAGYARORSZÁGON	169
48. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA PROBLÉMATÉRKÉPE	194
49. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA ÉRTÉKTÉRKÉPE	195
50. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA VÁROSRÉSZEINEK ÁTTEKINTŐ TÉRKÉPE	196
51. TÉRKÉP: BELVÁROS VÁROSRÉSZ	198
52. TÉRKÉP: EGYÉB TERÜLETEK	202
53. TÉRKÉP: JÁNOSHALMA SZEGREGÁTUMOKAT BEMUTATÓ TÉRKÉPE	207
54. TÉRKÉP: AZ 1. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM TÉRKÉPE	209
55. TÉRKÉP: A 2. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM TÉRKÉPE	210
56. TÉRKÉP: A 3. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM TÉRKÉPE	211
57. TÉRKÉP: A 4. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM TÉRKÉPE	212
58. TÉRKÉP: AZ 5. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM TÉRKÉPE	213

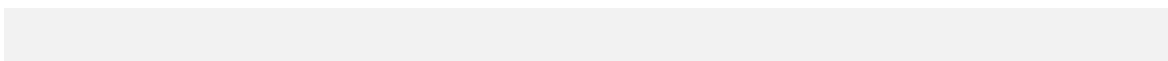
– Táblázatok jegyzéke

1. TÁBLÁZAT: A JÁNOSHALMAI JÁRÁS TELEPÜLÉSEI	19
2. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA VÁROS NÉPESSÉGSZÁM VÁLTOZÁSA 2001-2011	48
3. TÁBLÁZAT: A NÉPESSÉG KORÖSSZETÉTELE	52
4. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA VÁROS LAKOSSÁGA ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT MEGYEI ÉS ORSZÁGOS ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN (2001, 2011)	54
5. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA LAKOSSÁGÁNAK SZOCIÁLIS HELYZETÉT JELLEMZŐ ADATOK, 2007-2013	60
6. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA LAKOSSÁGÁNAK SZOCIÁLIS HELYZETÉT JELLEMZŐ ADATOK, 2020	61
7. TÁBLÁZAT: SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK JÁNOSHALMÁN 2009-2014 KÖZÖTT	62
8. TÁBLÁZAT: SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK JÁNOSHALMÁN 2009-2020 KÖZÖTT.	63
9. TÁBLÁZAT: LAKÁSOK KOMFORTOSSÁGA JÁNOSHALMÁN 2001-BEN ÉS 2011-BEN	64
10. TÁBLÁZAT: JELENTŐSEBB, A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATTAL EGYÜTTMŰKÖDŐ CIVIL SZERVEZETEK A VÁROSBAN (2021-ES ADATOK SZERINT)	67
11. TÁBLÁZAT: A SZOCIÁLIS OTTHON KAPACITÁS ÉS KIHASZNÁLTSA ADATAI JÁNOSHALMÁN	73
12. TÁBLÁZAT: SPORTLÉTESÍTMÉNYEK JÁNOSHALMÁN	76
13. TÁBLÁZAT: FELMERÜLŐ FEJLESZTÉSI IGÉNYEK A VÁROS KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SPORT INFRASTRUKTÚRÁJÁNAK KAPCSÁN	76
14. TÁBLÁZAT: A HH-S ÉS HHH-S GYERMEKEK SZÁMA JÁNOSHALMÁN 2019-2020.	77
15. TÁBLÁZAT: A MŰKÖDŐ VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA – ALKALMAZOTTI LÉTSZÁM ALAPJÁN JÁNOSHALMÁN (2012)	79
16. TÁBLÁZAT: MŰKÖDŐ VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA GAZDASÁGI ÁGANKÉNT JÁNOSHALMÁN (2012)	80
17. TÁBLÁZAT: JELENTŐSEBB GAZDASÁGI CÉLÚ TÁMOGATÁSOK (2007-2013)	86
18. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA-KUNFEHÉRTÓ ERDŐK KÖZÖSSÉGI JELENTŐSÉGŰ ÉLŐHELY TÍPUSAI	104
19. TÁBLÁZAT: TERÜLETI MÉRLEG- KÜLTERÜLET A TSZT SZERINT.	115
20. TÁBLÁZAT: TERÜLETI MÉRLEG- BELTERÜLET A TSZT SZERINT	116
21. TÁBLÁZAT: FOGLALKOZTATOTTAK ÉS TANULÓK NAPI MUNKÁBA JÁRÁSÁNAK ADATAI (* 2001 CSAK FOGLALKOZTATOTTAK!)	134
22. TÁBLÁZAT: KÖZÜZEMI IVÓVÍZVEZETÉK-HÁLÓZATTAL ÉS KÖZÜZEMI SZENNYVÍZGYŰJTŐ-HÁLÓZATTAL KAPCSOLATOS STATISZTIKAI ADATOK, ÖSSZEHASONLÍTVA NÉHÁNY DÉL-ALFÖLDI JÁRÁSSZÉKHellyel:	148
23. TÁBLÁZAT: ZAJTÓL VÉDENDŐ TERÜLETEK	163
24. TÁBLÁZAT: A VIZSGÁLT TELEPÜLÉSI TÉNYEZŐK EGYMÁSRA HATÁSA	181
25. TÁBLÁZAT: SWOT-ELEMZÉS – ERŐSSÉGEK ÉS GYENGESÉGEK	184
26. TÁBLÁZAT: SWOT-ELEMZÉS – LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK	187
27. TÁBLÁZAT: TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV VÁLTOZÁSAI JÁNOSHALMÁN	189
28. TÁBLÁZAT: A VÁROS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP	191
29. TÁBLÁZAT: A BELVÁROSRA VONATKOZÓ PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP	192
30. TÁBLÁZAT: AZ EGYÉB TERÜLETEKRE VONATKOZÓ PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP	193
31. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA VÁROSRESZEINEK LEHATÁROLÁSA	196
32. TÁBLÁZAT: A BELVÁROS VÁROSRESZ SWOT-ELEMZÉSE	201
33. TÁBLÁZAT: AZ EGYÉB TERÜLETEK VÁROSRESZ SWOT-ELEMZÉSE	204
34. TÁBLÁZAT: AZ ALACSONY STÁTUSZÚ LAKOSSÁG ELHELYEZKEDÉSE VÁROSRESZI BONTÁSBAN	206
35. TÁBLÁZAT: A VÁROSBAN MEGVALÓSULT JELENTŐSEBB BERUHÁZÁSOK (2007-2021)	215
36. TÁBLÁZAT: JÁNOSHALMA NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATAI 2011.	221
37. TÁBLÁZAT: EGYES JÁRÁSSZÉKHelyEK TÁRSADALMI-GAZDASÁGI MUTATÓI	223

– Ábrák jegyzéke

1. ÁBRA: JÁNOSHALMA VÁROS CÉLRENDSZERE	41
2. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG VÁLTOZÁSA 2001-2013 KÖZÖTT (FŐ)	49
3. ÁBRA: A TERMÉSZETES SZAPORODÁS, FOGYÁS RÁTÁJA	50
4. ÁBRA: A TERMÉSZETES SZAPORODÁS, FOGYÁS RÁTÁJA KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETI SZINTEKEN	50
5. ÁBRA: A VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET RÁTÁJA	51
6. ÁBRA: A VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET RÁTÁJA KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETI SZINTEKEN	52
7. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG KORÖSSZETÉTELE 2001, 2011	52
8. ÁBRA: JÁNOSHALMA VÁROS LAKOSSÁGÁNAK ISKOLAI VÉGZETTSÉGBEN TÖRTÉNT VÁLTOZÁSA MEGYEI ÉS ORSZÁGOS ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN (2001, 2011)	55
9. ÁBRA: REGISZTRÁLT MUNKANÉLKÜLIEK (NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK) JÁNOSHALMA VÁROSBAN, 2009-2018	56
10. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLIEK ARÁNYA (MUNKANÉLKÜLISÉGI RÁTA)	57
11. ÁBRA: A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK A MUNKAVÁLLALÁSI KORÚ NÉPESSÉG %-ÁBAN	58
12. ÁBRA: EGY LAKOSRA JUTÓ NETTÓ BELFÖLDI JÖVEDELEM 2000 ÉS 2012 KÖZÖTT (Ft)	59
13. ÁBRA: AZ ÓVODAI LÉTESÍTMÉNYEK KIHASZNÁLTSÁGA JÁNOSHALMÁN	68
14. ÁBRA: A TANULÓK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA AZ ELMÚLT 2001-2013 KÖZÖTT JÁNOSHALMÁN	70
15. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK NAPI KÖZLEKEDÉSÉNEK MÓD SZERINTI MEGOSZLÁSA IRÁNYULTSÁG SZERINT BONTVA	135
16. ÁBRA: EGYES TERÜLETEGYSÉGEK FORGALMI JELLEMZŐI (2004-2013)	138
17. ÁBRA: A KÖZÜZEMI IVÓVÍZVEZETÉK-HÁLÓZATBA BEKAPCSOLT LAKÁSOK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA A TELJES LAKÁSÁLLOMÁNYHOZ VISZONYÍTVA	148
18. ÁBRA: KÁBELTELEVÍZIÓS HÁLÓZATBA BEKAPCSOLT LAKÁSOK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA	154
19. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA VÁROSRÉSZENKÉNT, 2011	197

– Bevezetés

A 2014-2020-as tervezési időszakra való felkészülés országos és helyi szinten is a korábbiakhoz képest megújult keretek között zajlik. Ennek megfelelően a településfejlesztés teljes rendszere is változott, melynek eredményeként a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján az új Európai Unió fejlesztési időszakhoz kapcsolódó stratégiai dokumentumokat kell készíteniük a járási központ városoknak.

Jánoshalma Város, összhangban a kormányrendeletben és a vonatkozó módszertani útmutatókban leírtakkal – a partnerség elveinek messzemenő figyelembevételével – megkezdte a 2014-2020-as programozási időszakra való felkészülést.

A hivatkozott rendelet összefüggő, három elemből álló dokumentum-rendszert hoz létre, mely az alábbi elemekből épül fel:

- Megalapozó vizsgálat
- Településfejlesztési Koncepció
- Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)

A külső szakértők közreműködésével készülő jelen szakmai anyag, vagyis a megalapozó vizsgálat közös háttérét képezi mind a – nem csupán Európai Unió, de adott esetben hazai forrásokból finanszírozott fejlesztési programokat megalapozó – hosszú távú fejlesztési koncepciónak, mind a középtávú, operatív jellegű („megvalósítás orientált”) integrált településfejlesztési stratégiának.

Fentiekből adódóan a készülő dokumentumok összeállítása, illetve a vizsgálati munkarész aktualizálása során a város társadalmi és gazdasági folyamataiban bekövetkezett változásokra érdemes koncentrálni, hangsúlyosan kiemelve azon területek elemzését, értékelését, melyek összefüggésben lehetnek a hazai, illetve Európai Unió szinten meghatározott fő fejlesztési célokkal.

E szempontok figyelembevételével a megalapozó vizsgálatban áttekintésre kerülnek a Jánoshalma városát érintő hosszabb távú társadalmi-gazdasági folyamatok, bemutatásra kerül a helyi épített- és természeti környezet állapota, és áttekintjük az infrastrukturális, környezetvédelmi, valamint energetikai területen tapasztalható tendenciákat. A vizsgálati munkarészt követően a helyzetértékelés során összegezzük az elemzés főbb megállapításait, rögzítve egyúttal a vázolt folyamatok egymásra hatását.

A helyi szereplőkkel folytatott egyeztetések alapján összefoglalóan megállapítható, hogy Jánoshalmán összességében negatív demográfiai tendenciák érvényesülnek, a város csökkenő lakosságának korösszetétele igen kedvezőtlen, a munkaerő képzettségi adatai sem megfelelőek. A helyi gazdaság erősítése szükséges a rossz foglalkoztatási mutatók javítása érdekében, melyhez elengedhetetlen a már elindított fejlesztésekre alapozva az üzleti környezet komplex fejlesztése, a helyi beszállítói hálózatok bővítése, a város gazdaságában a szektorális diverzifikáció erősítése, a magasabb hozzáadott értéket képviselő termékeket előállító cégek megtelepedésének elősegítése.

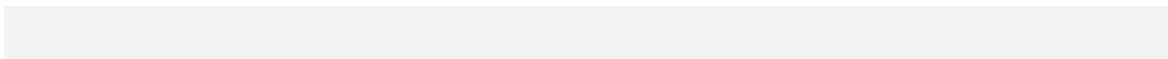
Jánoshalma színes kulturális tradíciókkal rendelkező település, melynek természeti- és épített öröksége komoly turisztikai vonzerőt jelent. Ezen értékek hatékony hasznosítása ugyancsak hozzájárulhat egy fenntartható és folyamatosan bővülő helyi gazdaság kiépítéséhez.

A lakosság életminőségének javítása érdekében az intézményi infrastruktúra energia hatékony fejlesztésén túl a helyi épített környezet értékeinek védelme, valamint a természeti környezet minőségi javítása (például a zöldfelületek fejlesztése) kerülhet a következő időszakban a stratégia homlokterébe. A belterületi utak esetében tapasztalható minőségi hiányosságok pótlása (például a forgalmi csomópontok fejlesztése) valamint Jánoshalma külső elérhetőségének javítása ugyancsak kiemelt prioritást kell, hogy élvezzen a következő években. Környezetvédelmi szempontból az időszakos belvízveszély kezelése, valamint a szennyvízelvezetés infrastruktúrájának fejlesztése tekinthető kiemelten kezelendő problémakörnek.

Energetikai fejlesztések kapcsán a megújuló energiára alapozott termelési rendszerek fejlesztése, az intézményi energiagazdálkodás hatékonyabbá tétele tekinthető a közeljövő kiemelt feladatának.

Fenti megállapításokon túl, érvényesítve a területi elemzés módszertani követelményeit, a megalapozó vizsgálat mind a városrészek, mind pedig a szegregátumok helyzetelemzését tartalmazza, előkészítve így az integrált településfejlesztési stratégiában rögzítendő városi szintű célrendszer megalapozását.

Jelen megalapozó vizsgálatot Jánoshalma város képviselőtestülete 84/2015 (IV.29.) Kt.sz. határozatával elfogadta, mint a tervezés alapjául szolgáló dokumentumot.

1. Helyzetfeltáró munkarész

1.1. Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

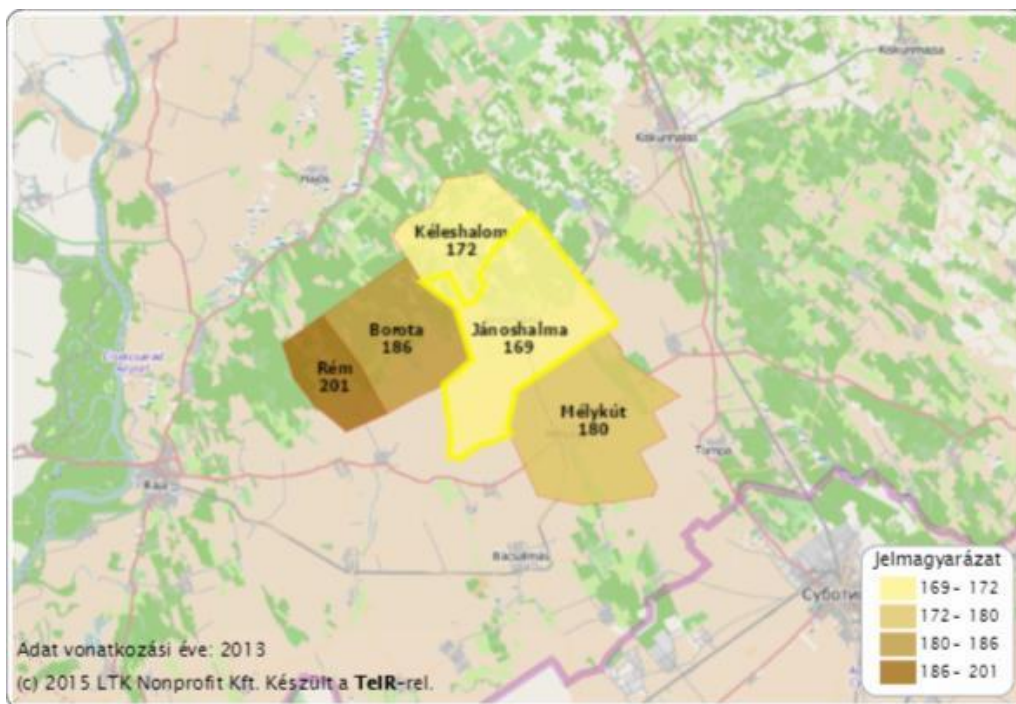
1.1.1. A település térségi szerepe

JÁNOSHALMA TÉRSÉGI SZEREPE

Jánoshalma város a Dél-alföldi régióban található, a régió 31. legnagyobb népességű városa a 2011. évi népszámlálás szerint. Bács-Kiskun megye Területfejlesztési Programja a következő módon fogalmaz a térséggel kapcsolatban: a megye legtöbb kistérsége – komplex mutatóik alapján – a „felzárkózó” és „stagnáló” fejlettségű, „hatékony és széleskörű vidékfejlesztésre szoruló” térség kategóriába sorolható, a Jánoshalmi és Bácsalmási kistérség pedig napjainkban is az ország legelmaradottabb részei közé tartozik”.

A település nem rendelkezik jelentős regionális szereppel. Jánoshalma országon és térségen belüli elhelyezkedése – a város Bács-Kiskun megye déli részén az országhatár közelében fekszik – a XIX. és XX. század során még jelentős szerepet adott a településhálózatban belül a városnak. Ennek egyik alapja, hogy a település a homokos és löszös termőterületek találkozásán fekszik, mely a szántóföldi és gyümölcsstermesztés révén lehetővé tette a település kereskedelmi, piaci központi szerepének kialakulását. Mára Jánoshalma korábbi jelentősége megkopott: mind a közlekedés feltételek, mind a jelenlegi gazdasági potenciál kedvezőtlen feltételeket teremtenek a fejlődéshez.

1. térkép: A Jánoshalmi járás települései, legrövidebb közúti távolság a fővárostól (km)

Forrás: Lechner Lajos Tudásközpont, TEIR

A Jánoshalmi járásba tartozó települések részben eltérnek a Jánoshalmi kistérségbe tartozó településektől. A járásba tartozó települések száma meghaladja a kistérségét, azokon kívül még a szomszédos Bajai kistérség Rém települése is hozzá tartozik. A járásba így összesen 5 település tartozik, melyek közül 4 megegyezik a kistérség településeivel is.

A járás lakossága a 2011-es népszámlálási adatok szerint 17.341 fő, melynek 52%-át, 9008 főt Jánoshalma népessége adja. A járásközpont mellett városi jogállású település még Mélykút, a két város együttes népessége 14.208 fő. Ez alapján a járás urbanizációs indexe, vagyis a városi lakosság aránya 82%, amely országos viszonylatban magasnak számít, ám a települések jellegét nézve – a magas urbanizációs index ellenére – a térség inkább vidékies jellegű.

1. ÁBRA: JÁNOSHALMA VÁROS CÉLRENDSZERE	42
2. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG VÁLTOZÁSA 2001-2013 KÖZÖTT (FŐ)	50
3. ÁBRA: A TERMÉSZETES SZAPORODÁS, FOGYÁS RÁTÁJA	51
4. ÁBRA: A TERMÉSZETES SZAPORODÁS, FOGYÁS RÁTÁJA KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETI SZINTEKEN	51
5. ÁBRA: A VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET RÁTÁJA	52
6. ÁBRA: A VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET RÁTÁJA KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETI SZINTEKEN	53
7. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG KORÖSSZETÉTELE 2001, 2011	53
8. ÁBRA: JÁNOSHALMA VÁROS LAKOSSÁGÁNAK ISKOLAI VÉGZETTSÉGBEN TÖRTÉNT VÁLTOZÁSA MEGYEI ÉS ORSZÁGOS ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN (2001, 2011)	56
9. ÁBRA: REGISZTRÁLT MUNKANÉLKÜLIEK (NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK) JÁNOSHALMA VÁROSBAN, 2009-2018	57
10. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLIEK ARÁNYA (MUNKANÉLKÜLISÉGI RÁTA)	58
11. ÁBRA: A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK A MUNKAVÁLLALÁSI KORÚ NÉPESSÉG %-ÁBAN	59
12. ÁBRA: EGY LAKOSRA JUTÓ NETTÓ BELFÖLDI JÖVEDELEM 2000 ÉS 2012 KÖZÖTT (Ft)	60
13. ÁBRA: AZ ÓVODAI LÉTESÍTMÉNYEK KIHASZNÁLTSÁGA JÁNOSHALMÁN	69
14. ÁBRA: A TANULÓK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA AZ ELMÚLT 2001 2013 KÖZÖTT JÁNOSHALMÁN	71
15. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK NAPI KÖZLEKEDÉSÉNEK MÓD SZERINTI MEGOSZLÁSA IRÁNYULTSÁG SZERINT BONTVA	136
16. ÁBRA: EGYES TERÜLETEGYSÉGEK FORGALMI JELLEMZŐI (2004-2013)	139
17. ÁBRA: A KÖZÜZEMI IVÓVÍZVEZETÉK-HÁLÓZATBA BEKAPCSOLT LAKÁSOK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA A TELJES LAKÁSÁLLOMÁNYHOZ VISZONYÍTVA	149
18. ÁBRA: KÁBELTELEVÍZIÓS HÁLÓZATBA BEKAPCSOLT LAKÁSOK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA	155
19. ÁBRA: A LAKÓNÉPESSÉG SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA VÁROSRESZENKÉNT, 2011	198

1. táblázat: A Jánoshalmi járás települései

Település	jogállás	terület (ha)	népesség (fő)
Jánoshalma	járásközpont/város	13.221	9.008
Mélykút	város	12.346	5.200
Borota	község	8.180	1.396
Kéleshalom	község	6.163	417
Rém	község	3.993	1.320

Forrás: KSH Népszámlálás 2011

Az elmúlt évek során Jánoshalma város, mint kistérségi központ, komoly funkcionális megerősödéssel ment keresztül. Jelentősebbé vált egészségügyi szerepköre a szakellátás intézményi infrastruktúrájának fejlesztése révén, és továbbra is kiemelt a szociális, oktatási területen betöltött szerepe. Megújult Jánoshalma városközpontja, főtere, melyek hangsúlyozzák a város térségi szerepkörét.

Jánoshalmi Járás

A több száz éves múltra visszatekintő járási rendszert 1983-ban szüntették meg Magyarországon, ekkor Jánoshalma a kiskunhalasi járáshoz tartozott. Harminc év után 2013-ban, új szervezeti rendben és új céllal kezdték meg ismét munkájukat a járások, Bács-Kiskun megye területén 11 járás alakult, amely közül egyik a jánoshalmi, így a városban megvalósult az a cél, hogy az állampolgárok lakhelyükhöz közel tudják elintézni hivatalos ügyeiket.

1.1.2. A település vonzáskörzetének és funkciónak bemutatása, elemzése

Funkcionális szerepkörök – Funkcionális vonzáskörzeti lehatárolás

Jánoshalma város funkcionális szerepét és vonzáskörzetét alapvetően kettős megközelítés alapján vizsgáljuk. Egyrészt a közigazgatási szerepkör felől közelítve, áttekintve a járási központi szereppel együtt kialakult pozíciót, elemelve az ebből adódó előnyöket.

Ezt követően áttekintjük a – intézményi alapú szerepkört, mely Jánoshalmát szintén központi szerepkörre predesztinálja szűkebb térségében.

JÁRÁSKÖZPONTI SZEREPKÖRBŐL ADÓDÓ VONZÁSKÖRZET

Az előző fejezetben már részletesebben említett járási központi szerep megerősítette Jánoshalma térségi szerepkörét, ugyanakkor ki is terjesztette azt azáltal, hogy a korábbi kistérséghez képest egy további településsel növelte a járás területét és ezáltal Jánoshalma – alapvetően a megyei szintnél alacsonyabb szintén intézendő államigazgatási feladatok ellátásához kapcsolódó – vonzáskörzetét.

Az előző fejezetben röviden bemutattuk a járási hivatal felépítését. A Járási Hivatalhoz kapcsolódó funkciók, feladatok ismertetése a következő alfejezetben található.

A HAGYOMÁNYOS, RÉSZBEN JÁRÁSI SZEREPKÖRBŐL ADÓDÓ VONZÁSKÖRZET

Ahogy arról korábban szóltunk, Jánoshalma térségi szerepkörét alapvetően meghatározza a várost közvetlenül körülvevő kistelepülések köre, míg tágabb térségét tekintve azok a városi rangú települések említendőek, melyek hozzá hasonló, esetenként nála valamivel tágabb térségi szerepkörrel rendelkeznek. Ezek között kell megemlíteni észak-keleti irányban Kiskunhalast, északra Kecelt, dél-keleti irányban Tompát, délre Bácsalmást és nyugatra Baját.

A város a Jánoshalmi járáson belül mérete és funkciói révén egyértelmű vezető szerepet játszik. A tágabb térségben ugyanakkor a tőle közúton 23 km-re fekvő Kiskunhalas több funkció tekintetében jóval erősebb vonzerővel rendelkezik nála. Erősíti utóbbi város szerepét Jánoshalmával szemben Kiskunhalas jelentősebb lakossága (2011-ben 27 ezer fő) s valamivel jobb közlekedési kapcsolatrendszere is.

Jánoshalma – részben az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően – megerősítette funkcionális térségi szerepkörét. A járásközponti szerep erősödésével a korábbi funkcióhiányos helyzet is javult, ami mellett hangsúlyozandó az alapfokú és a középfokú oktatás növekvő szerepe. A város foglalkoztatási szerepköre ugyanakkor nem mondható erősnek: az utóbbi években is tartósan magas munkanélküliség és a más településre munka miatt ingázók száma azt mutatja, hogy a hagyományos agrár-, illetve mezőváros kategóriához kapcsolódó foglalkoztatás nem nyújt elegendő ember számára megélhetést a városban. E szerepkör megerősítése egyben kulcs motívuma is a város további fejlődésének. A népességcsökkenés – mely társadalmi fejezetünkben bemutatásra kerül – részben a népesség elvándorlásának eredménye, melynek egyenes következménye a természetes szaporodás visszaesése is, hiszen többnyire a foglalkoztatási szempontból leginkább mobilis, gyermekvállalási korú fiatalok döntenek elsőként az új lakóhely választása mellett.

Erősödő funkciók

Az elmúlt időszak (2007-2013) fejlesztései néhány alapvető funkció megerősödését hozták Jánoshalma számára. Az egészségügy területén a Járóbeteg-szakellátó Központ szolgáltatásai, valamint az orvosi ügyeleti körzet is túlmutat a város határain. Az oktatás területén mind az általános, mind pedig a középiskolai oktatás szélesebb beiskolázási körzetet jelent a városnál. A szociális területen ugyancsak elmondható, hogy a jánoshalmi székhellyel működő intézmény több környező településen is rendelkezik telephellyel, és az intézmény keretei között működő idősek otthona lakói is a település tágabb körzetéből érkeznek.

Környező településekkel együttesen végrehajtott fejlesztés elsősorban a Járóbeteg-szakellátó Központ esetében determinál hosszabb távú együttműködést. Az elmúlt években létrehozott új intézmény hat szomszédos település összefogásának eredményeképpen valósulhatott meg, biztosítva összesen 22 ezer lakosnak magas színvonalú, és 20 percen belül elérhető orvosi szakellátást.

Települési funkciók bemutatása

JÁRÁSKÖZPONTI SZEREPKÖRBŐL ADÓDÓ FUNKCIÓK, FELADATOK

A Járási Hivatal Kormányablak Osztálya – a hivatalból indult eljárások kivételével – az ország területére kiterjedő illetékességgel látja el a külön jogszabályban hatáskörébe utalt feladatokat.

A Jánoshalmi Járási Hivatal Hatósági Osztály, valamint a Járási Gyámhivatal funkciói egybeolvadtak, amelyet a Hatósági és Gyámügyi Osztály gyakorol. Főbb feladatai között szerepel az időskorúak járadékának megállapítása és felülvizsgálata alanyi jogú ápolási díj megállapítása és felülvizsgálata, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot igazoló hatósági bizonyítvány kiállítása, alanyi és normatív közgyógyellátás megállapítása és felülvizsgálata. A hatósági osztály foglalkozik továbbá az aktív korú, nem foglalkoztatott személyek számára nyújtott támogatásokkal, mint a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint a rendszeres szociális segély helyébe lépő egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás. Emellett a hivatal Intézi a szabálysértési ügyeket és egyéb feladatokat.

Szintén a fentebb említett osztály látja el az elsőfokú gyámhatósági feladatokat, hatásköröket és jár el a gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatos ügyekben: gyámság, gondnokság, szülői felügyeleti jog gyakorlása. Foglalkozik eseti és ügygondnok kirendelésével, gyermektartásdíj állam általi megelőlegezésével, otthonteremtési támogatással, kiskorú házasságkötésének engedélyezésével, örökbefogadással, a gyermek családi jogállásának rendezésével, valamint eljár a törvényes képviselő vagyonkezelésével és kapcsolattartási ügyekben.

A Jánoshalmi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya feladata a munkaadók és munkavállalók teljes körű tájékoztatása lehetőségeikről. Az üres álláshelyek betöltésének elősegítése, a külföldi (Európán belüli) állás és tanulmányi lehetőségek felkutatásának megkönnyítése (EURES tanácsadás), információk nyújtása az érdeklődés középpontjában lévő országra jellemző megélhetési körülményekről. A kirendeltség feladata továbbá az álláskereső nyilvántartásba vétele, az álláskeresői járadék megállapítása, nyugdíj előtti álláskeresői segély megállapítása, foglalkoztatási és képzési támogatások megállapítása.

A TELEPÜLÉS OKTATÁSI, KULTURÁLIS, EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS, KERESKEDELMI SZEREPEKÖRÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Oktatási szerepkör

Jánoshalmán a Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola nyújt általános iskolai képzést. Mindkét intézmény esetében elmondható, hogy a beiskolázási körzet szélesebb a település lakosságánál, amit megerősítenek a KSH adatai is: 2008 óta emelkedik a városban a más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (2017-ben 6,6 %, 2018-ban már 8,3%).

Az ingázási adatok részletesebb áttekintésére a következő alfejezetben kerül sor. Annyit e helyen is ki kell emelni, hogy a településre napi szinten iskolába, óvodába, bölcsődébe bejáró fiatalok száma 275 fő, amely lényegesen kevesebb az ugyanezen célból innen más településre járóknál (431 fő). A jánoshalmi bölcsődébe, óvodákba és iskolákba bejárók legjelentősebb része a környező, járási településekről érkezik, de érkeznek az intézményekbe Csávozról, Felsőszentivánról, Hajósról, Kecelről és Kiskunhalasról is.

A középfokú oktatás területén is megerősíthető a térségi szerepkör. A városban a Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola működött egykoron középiskolaként, mára már csak a Déli ASzC Jánoshalmi Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (továbbiakban Szaki Jánoshalma). Míg a Hunyadi alapvetően a város és környező települések tanulóit fogadta a működése alatt, addig elmondható, hogy a Szaki Jánoshalma szélesebb vonzáskörzetből is toborozza tanulóit. Utóbbi iskola 2 kollégiummal is rendelkezik, az egyik 170, a másik 36 fő befogadására alkalmas. 2013-ban a más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban összesen 23,8 % volt TEIR kimutatások alapján, ugyanakkor 2015-re ez a mutató 29,1 %-ra emelkedett.

Egészségügyi szolgáltató szerepkör

Jánoshalma két szempontból mutat túl saját határain az egészségügyi szolgáltatások terén: egyrészt az orvosi ügyelet biztosítása nem csak a város lakói számára biztosított a

városban, hanem igénybe vehetik azt Borota és Kéleshalom lakói is. Ennél nagyobb súllyal bír a jánoshalmi Járóbeteg-szakellátó Központ szerepe, mely hat szomszédos település összefogásának eredményeképpen valósulhatott meg, a térség egyik legkomolyabb beruházásaként. Ellátási körzete túlmutat a kistérség és a járás határain is: Borota, Hajós, Kéleshalom, Mélykút, Rém és Jánoshalma települések lakói vehetik igénybe szolgáltatásait.

Szociális szolgáltató szerepkör

A szociális szolgáltatásokat Jánoshalmán a Pelikán Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Non-Profit Kft. nyújtja a rászorulóknak részére. A kiterjedt tevékenységi kör – alap és szakosított szolgáltatások – elérhetősége túlmutat a város határain. Az alapszolgáltatásokat Jánoshalma város, valamint Borota és Kéleshalom közösség lakossága számára biztosítja a cég az alábbiak szerint:

- Családsegítő szolgálat (Jánoshalma, Borota, Kéleshalom)
- Gyermekjóléti szolgálat (Jánoshalma, Borota, Kéleshalom)
- Alternatív napközbeni ellátás a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások körében (Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom)
- Nappali melegedő (Jánoshalma)
- Étkeztetés (Jánoshalma)
- Házi segítségnyújtás (Jánoshalma)
- Idősek klubja (Jánoshalma)

Foglalkoztatási szerepkör

Amint fentebb említettük, Jánoshalma foglalkoztatási szerepköre szűkülni látszik az elmúlt időszakban. A munkanélküliségi adatok mellett alátámasztják ezt az ingázást bemutató statisztikák is. 2001-ben a népszámlálás adatai szerint a foglalkoztatottak 6,8%-a, 2011-ben már 25,9%-a ingázott napi szinten más településre.

Az ingázás részletesebb vizsgálata azt mutatja, hogy jóval kevesebb azon személyek száma, akik Jánoshalmára ingáznak munkavégzés, vagy óvodába, iskolába, bölcsődébe járás miatt. A városba 470 fő ingázik napi gyakorisággal, közülük 195-en munkavégzés miatt, 275-en bölcsődébe, óvodába, iskolába járnak át a településre. A legtöbbet a járás településeiről:

Mélykútról 86 fő, Borotáról 82 fő, Kéleshalomról 62 fő, Rémből 21 fő. Emellett azonban más településekről is: Kunfehértóról 47 fő, Kiskunhalasról 40, Bácsalmásról 33 fő jár át napi szinten Jánoshalmára. Az eljáró személyek száma összesen 1.078 fő, ez a szám 230%-a bejáró ingázóknak. Közülük 674-en munkavégzés miatt, 647-en bölcsődébe, óvodába, iskolába járnak át másik településre. Az eljáró személyek főbb célpontjai: Kiskunhalas 420 fő, Kunfehértó 120 fő, Baja 100 fő, Szeged 68 fő, ismeretlen helyszín 131 fő. Az adatokból az is látszik, hogy az eljárók nagy része a járáson kívülre megy, bár – kisebb arányban – egyes járási településekre is járnak át jánoshalmiak (Kéleshalomra 42-en, Borotára 37-en, Mélykútra 21-en).

Összességében az ingázási adatok arról árulkodnak, hogy a város foglalkoztatási ereje korlátozott, kevés a bejáró és ehhez képest jelentős az eljáró munkavállalók száma (utóbbiak száma 3,32-szerese az előbbinek).

A foglalkoztatási szerepkör gyengeségének oka a városban található vállalkozások alacsony száma, illetve a nagyfoglalkoztatók hiánya is. Minderről az 1.9 fejezetben részletesen beszámolunk, míg a kedvezőtlen foglalkoztatási adatokat az 1.7 fejezetben elemezzük behatóan.

Fejlődési dinamika

Jánoshalma város és vonzáskörzete fejlődési dinamikája – alapvetően a demográfiai és gazdasági és foglalkoztatási adatok alapján – stagnálónak, ennek kapcsán a település helyzete veszélyeztetettnek mondható. A hosszú évek óta tartó népességcsökkenés, a lakosság öregedése, a munkahelyek számának nem elegendő szintű bővülése és a minőségi munkahelyek hiánya olyan vákuumot eredményez, melyben a válságból kivezető utat igen nehéz meglátni.

A 2000-es évek közepén felmerült M9-es autópálya építés komoly esélyt jelenthetett volna a városnak. Közlekedési – így kereskedelmi, szállítási – szempontból is bekapcsolódhatott volna az országos vérkeringésbe, megfelelő országos befektetés ösztönzési politika és tevékenység mellett a gazdasági erősödés útja is megnyílhatott volna. Ez a lehetőség azonban rövidtávon (2020-ig) jelen ismeretek szerint nem tűnik reálisnak, mindeközben a város elszigeteltsége növekszik és a kedvezőtlen folyamatok erősödnek.

Jánoshalma elemi érdeke a munkaerő-piaci körülmények javítása – ezt azonban saját erőből nem tudja megtenni. A belső erőforrások nem elegendőek, a külső beruházások letelepítéséhez megfelelő környezet megteremtése pedig nem csak a város ezt elősegítő tevékenységén múlik. A létrehozott ipari beruházásokra megfelelő területek betelepítése, ezáltal új munkahelyek generálása csak a mainál kedvezőbb nemzetközi és nemzeti makrogazdasági környezetben lehetséges.

Jánoshalma és közvetlen környéke (a kistérség) a „Kormány 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelete a kedvezményezett térségek besorolásáról” szóló jogszabály szerint a 10. legkedvezőtlenebb helyzetben lévő térségnek minősült Magyarország 174 kistérsége közül. A jogszabály egyben besorolta a térséget a 33. úgynevezett komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérség közé is. A rendeletet a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet 8. §-a hatályon kívül helyezte 2015. január 1. napjával.

A város vonzáskörzete a korábban leírtak alapján – foglalkoztatási szerepkör, szociális- és egészségügyi szolgáltató szerepkör stb. – funkcionálisan szegmentálható, ugyanakkor egyértelmű, hogy egyes települések (Borota, Kéleshalom, Mélykút, Rém) több funkció kapcsán is határozottan Jánoshalma térségéhez sorolhatóak.

Mindezt figyelembe véve, a város számára a gazdaságfejlesztés teremthet valós esélyt és lehetőséget a jelenlegi helyzetből való kitörésre. A vállalkozások megtelepedése, új munkahelyek létesülése tehetik ismét megfelelően vonzóvá a települést a fiatalok és magasan képzett szakemberek számára is.

1.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

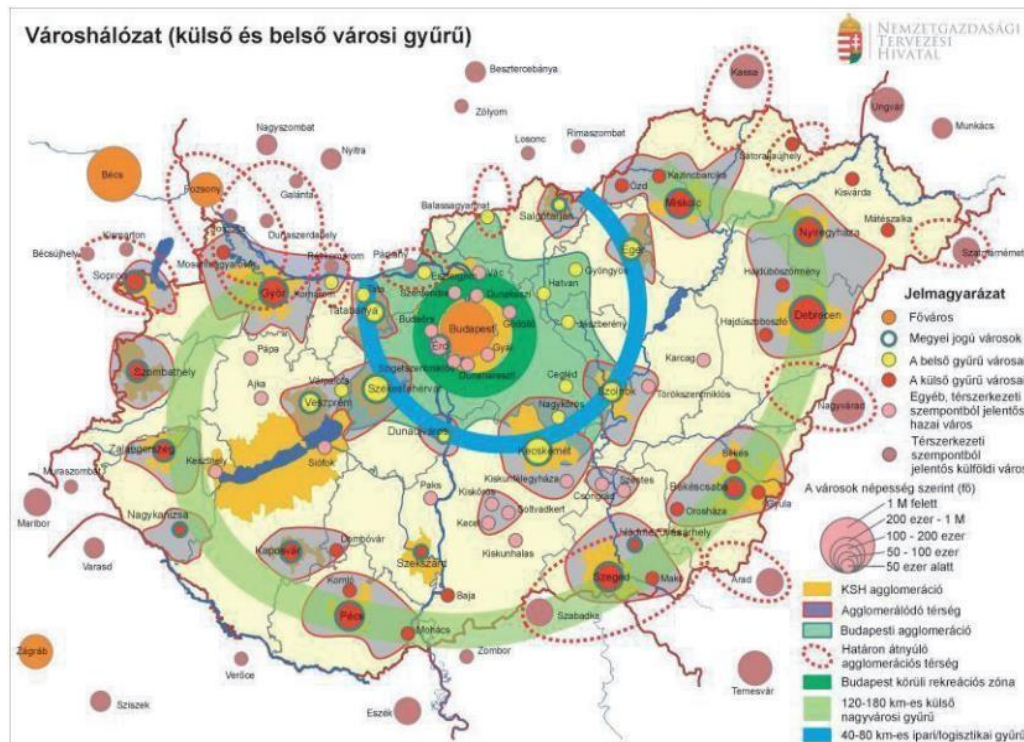
1.2.1. Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

A területi szempontú fejlesztések megvalósítása, a térségi felzárkóztatás célok és beavatkozások szintjén egyaránt markánsan megjelenik az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban. Az átfogó célok közül a „Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet”, illetve ehhez illeszkedve a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése”, valamint a „Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés” specifikus célok tekinthetők relevánsnak Jánoshalma szempontjából. A 2014-2020-as nemzeti prioritások kapcsán a „Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán” prioritás mutat egyértelmű kapcsolódást.

Az OFTK külön nem nevesíti Jánoshalma városát, ugyanakkor több szinten is tárgyalja a leghátrányosabb helyzetű kistérségek (járások) helyzetét, illetve tesz javaslatot a leghátrányosabb helyzetű térségek problémáinak kezelésére.

Az OFTK megállapítja, hogy „A területi koncentrálódás folyamata a társadalmi-gazdasági problémák koncentrálódását is jelenti. A leghátrányosabb helyzetű vidékeken egyszerre vannak jelen a súlyos munkanélküliségi, szociális, egészségügyi problémák. Folytatódik a leginkább elmaradott térségek kiürülése, amelyet az etnikai arányok átrendeződése kísér.”¹ „A területi különbségek fő törésvonalai a fejlett és a leszakadó térségek, a nagyvárosok és a kistépülések között húzódnak...”². Az alábbi térkép hazánk városhálózati struktúráját mutatja be, melyen látható Jánoshalma periferikus elhelyezkedése.

2. térkép: Magyarország vasúthálózata

Forrás: OTFK

A területi leszakadás megállítása, a felzárkóztatás gyorsítása ugyanakkor nemzetstratégiai érdek, így a népességmegtartó képesség javítása érdekében cél

„a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban – a vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, táji, kulturális, valamint épített örökségeire és értékeire alapozott fejlesztése”¹³.

Az OTFK megfogalmazása szerint cél továbbá a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása és a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.

Társadalmi és gazdasági feszültségek mellett környezeti problémák is felmerülnek az érintett térségekben. Ennek megfelelően a klímaváltozás hatásai által különösen érintett vidéki térségekben (pl.: a Duna-Tisza közti Homokhátság) növelni szükséges a térségek alkalmazkodó képességét.

1.2.2. Kapcsolódás Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója, illetve a megye területfejlesztési programja négy átfogó cél mellett három tematikus és öt területi célkitűzést definiál. Az átfogó célok esetében Jánoshalma adottságait figyelembe véve szoros kapcsolat azonosítható be a

„Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése” átfogó céllal, amennyiben: „A cél két területi szintet érint: egyrészt a megye az Európai Közösség NUTS 3 térségeinek átlagához történő közeledését kívánja elérni, másrészt a megyén belüli leszakadó térségek, társadalmi csoportok integrációját a megye társadalmi-gazdasági kapcsolatrendszerébe. A cél elérését szolgáló beavatkozások a vidéki térségek népességmegtartó-képességének javulását és az elvándorlás valamint az elöregedés csökkenését eredményezik a várostérségek könnyebben elérhető szolgáltatásaival megtámogatva.”⁴ A tematikus célok közül Jánoshalma fejlesztési elképzelései elsősorban az „Élhető és életképes vidék” célkitűzés teljesüléséhez járulhatnak hozzá, hiszen – a tematikus cél megfogalmazása szerint – „A vidék sajátos értékeket hordoz a táj jellegzetes arculata, egyedisége, az alföldi puszták, a tanyavilág, és a nemzeti parkok révén, melyek megőrzését és fejlesztését a népességmegtartás és a vidék erőforrásainak fenntartható hasznosításának szem előtt tartásával ezen specifikus cél keretein belül kívánjuk megvalósítani.”⁵

A területfejlesztési koncepció területi fókuszát érvényesítve beazonosítja a Határmenti fejlesztési körzetet, melynek többek között a Jánoshalmi járás is részét képezi. A megyei fejlesztési dokumentumokban nevesített Ter5 jelű területi cél („A határ-mentitársaságok határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések”⁶) ily módon ugyancsak relevánsnak tekinthető Jánoshalma fejlesztési elképzelései kapcsán, hiszen komplex eszközrendszerével – határon átnyúló turisztikai hálózatok és kapcsolatok erősítése, szabad vállalkozási zónák gazdaságfejlesztése stb. – jelentős mértékben épít a város és vonzáskörzete adottságaira.

Mindezeket túl a megyei koncepcióban horizontális célkitűzésként megfogalmazásra került a területi kohézió erősítésének szükségessége is, mely a térségi – és így jánoshalmi adottságokra építve – „a 2014-20-as időszakban a perifériák további leszakadásának megakadályozására kell, hogy irányuljon, támaszkodva a versenyképes térségek révén megnyíló lehetőségekre az innováció, foglalkoztatási potenciál révén. A felzárkózás további kulcselemei az infrastruktúra fejlesztése és az oktatási szint emelése”⁷.

A „Bács-Kiskun2020 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Operatív Program SKV és Natura2000 hatásbecslés” című dokumentum a klímaváltozás kezelendő negatív hatásait áttekintve kiemelten vizsgálja a megye – és különösen a Homokhátság – természeti értékeit. Ezek között hangsúlyosan jelennek meg a Jánoshalma–Kunfehértói erdők, mely a megyei program „Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés - Bács-Kiskun kulturális és természeti örökségének turisztikai hasznosítása részprogramban”, továbbá a „Vidék fenntartható fejlesztése – A tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása”, valamint a „Térségi elérhetőség és mobilitás – Az elérhetőség javítása” ágazati részprogramjaiban érintett fejlesztési terület. A megyei TOP részdokumentum Integrált Területi Beruházási programcsomagokat is nevesít, melyek közül a „Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségek (tanyás térségek) fejlesztése - Homokhátsági Speciális Célprogram folytatása” mutat illeszkedést.

A TOP járási részprogramban a „Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése, a járás turisztikai vonzerejének növelése, a települések országos vagy helyi védettség alatt álló kulturális és természeti értékeinek megőrzését szolgáló fejlesztésekkel” projektsomag, valamint a „Kisléptékű közlekedési fejlesztések, munkaerőpiaci mobilitás,

közösségi közlekedés fejlesztése, utak felújítása, települések közötti mobilitás elősegítése, kerékpárút fejlesztések” projektcsoomag tekinthető relevánsnak.

1.2.3. Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Jánoshalma társadalmi-gazdasági fejlődése szempontjából meghatározó szempont a város külső közlekedési kapcsolatainak fejlesztése, ezen belül az M9-es jelű autópálya fejlesztésének kérdése. A Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-Fejlesztési Stratégia ún. „Javasolt megvalósítású fejlesztési eszközök” között, ugyanakkor korlátozottan megvalósítható, kiemelt és nagy társadalmi hasznosságú eszközként jeleníti meg a jelzett beruházást.

2011-ben a Felső-Bácska Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. megbízásából elkészült a „Turisztikai látványosságok az akciócsoport területén” című térségi elemző dokumentum. A szakmai anyag a Felső-Bácska Akciócsoport területén működő települések turisztikai értékeit rendszerezve külön kitér Jánoshalma turisztikai adottságainak bemutatására is, majd összegzőképpen rögzíti, hogy „A Felső-Bácska Akciócsoport térségében megvannak a turizmus további fejlesztésének potenciális feltételei. Ahhoz azonban, hogy egy több lábbon álló komplex turisztikai termék jöjjön létre, mindenféleképpen össze kell kapcsolni a már meglévő, de sokszor elszigetelten különálló részeket az új fejlesztési lehetőségekkel és egy egységes rendszerré kell integrálni őket.”⁸

E rendszer szintű megközelítés elemeiként több olyan konkrét javaslatot is megfogalmaz a dokumentum, melyek Jánoshalma jövőbeni turisztikai célú fejlesztései kapcsán is előtérbe kell, hogy kerüljenek (pl. az ökoturizmus és vízisport-turizmus fellendítésére adottak a lehetőségek; a vendégfogadásra alkalmas és felkészült szolgáltatók pontos nyilvántartása; az erdőállományhoz kapcsolható a vadászturizmus stb.)

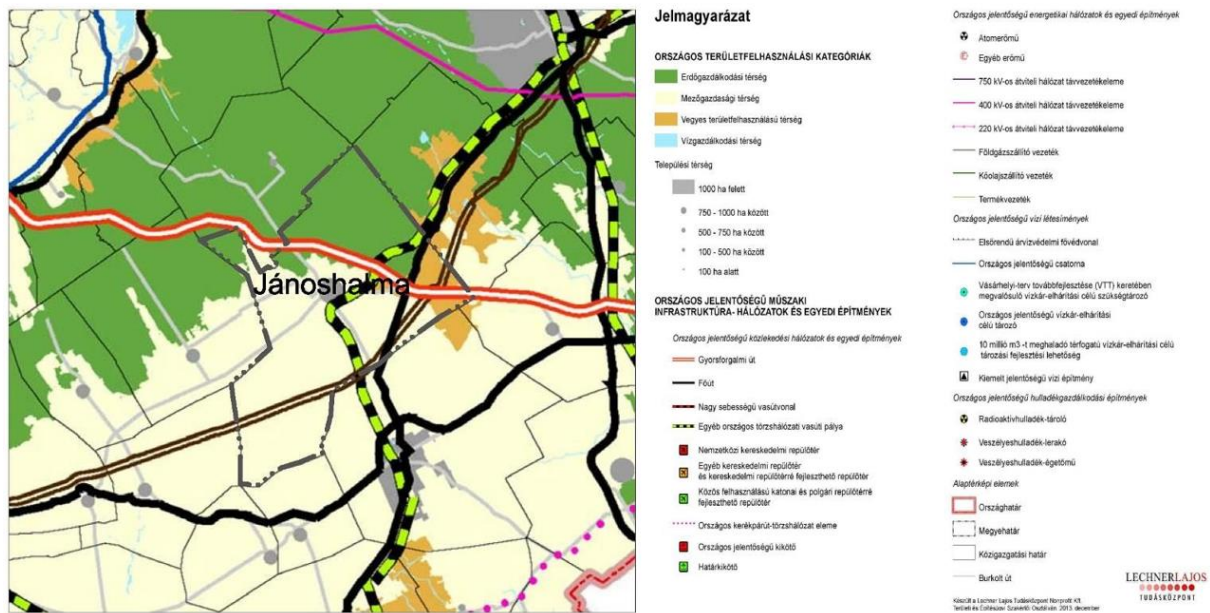
A helyi gazdaságfejlesztés kérdésköre kiemelten jelenik meg a Vidékfejlesztési Programban is. A program jelenleg kidolgozás alatt áll, de célrendszerét a stratégiai tervezési folyamat során ugyancsak figyelembe kell venni.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)

A város igazgatási területét az ország szerkezeti terve az erdőgazdálkodási, a mezőgazdasági és a vegyes terület felhasználású térségbe sorolta. A belterület csak egy szimbólumként szerepel a szerkezeti terven. A tervlapon szerepel még a tervezett M9 gyorsforgalmi út, és a meglévő országos mellékutak nyomvonala, valamint a vasútvonal. A város igazgatási területének déli részén halad két földgázszállító vezeték.

3. térkép: Jánoshalma és környéke – kivágat az Országos Területrendezési Tervből

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2. sz. melléklet, a Szerkezeti terv

A térségek meghatározása az OTTrT szerint:

6. erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe olyan meglévő erdőterületek és erdőtelepítésre alkalmas területek tartoznak, amelyeknek erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból is szükséges vagy indokolt
18. mezőgazdasági térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelyben elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló területek találhatók
39. vegyes területfelhasználású térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, ahol a mezőgazdaságnak és erdőgazdaságnak egyaránt meghatározó szerepe van, és a mezőgazdasági területek és erdőterületek mozaikossága jellemző

Az egyes érintett térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások:

6.§14 (1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni;

Az országos térségi övezetei tervi részletei

A várost érintő és nem érintő térségi övezetek:

4. térkép: Jánoshalma az OTvT 3/1. melléklete szerinti térképen

Országos ökológiai hálózat övezete

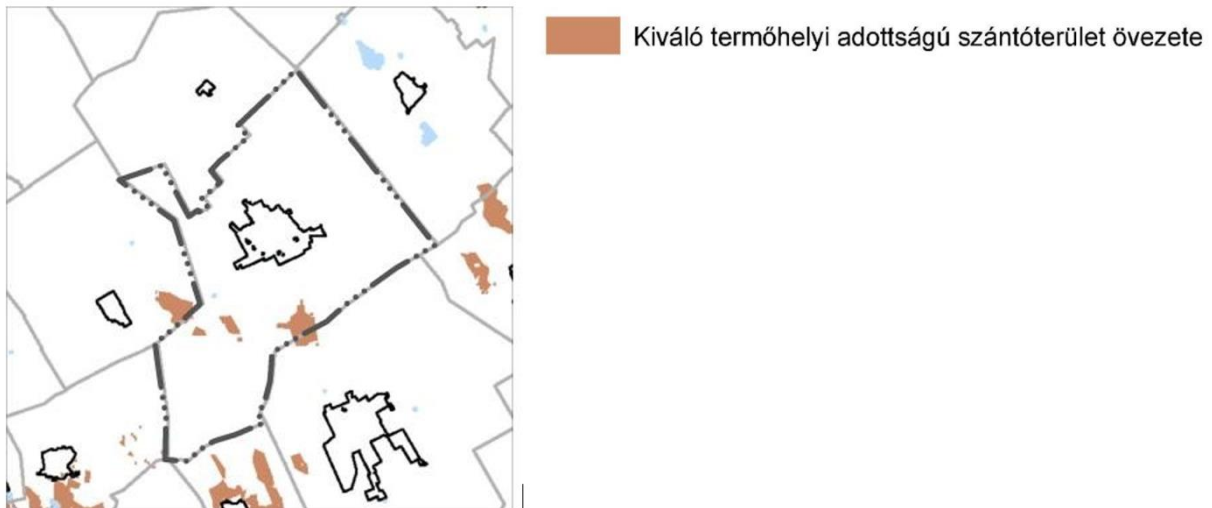
Forrás: Országos Területrendezési Terv

Az országos ökológiai hálózat érinti a város belterületétől délre húzódó területsávot és az igazgatási terület északi részének két foltját.

Az országos ökológiai hálózatra vonatkozó előírások:

13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.
- (2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.
- (3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint puffertérlet övezetbe kell sorolni.

5. térkép: Jánoshalma az OTrT 3/2. melléklete szerinti térképen

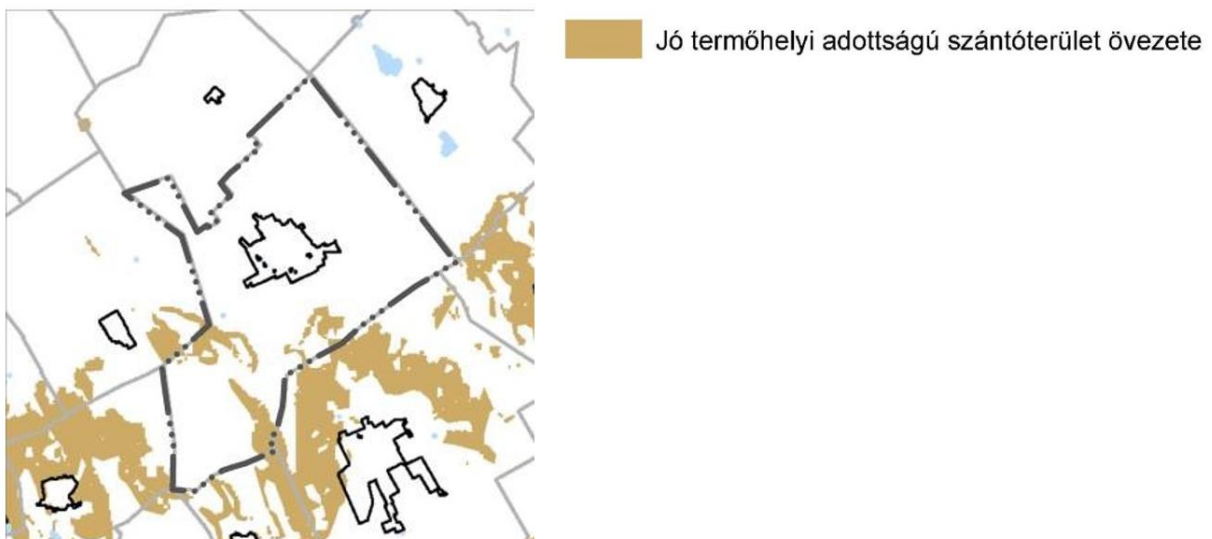
Forrás: Országos Területrendezési Terv

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete a város területének déli harmadában húzódó több kisebb, nem összefüggő foltjait érinti.

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetre vonatkozó előírások:

- 13/A. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.
- (2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

6. térkép: Jánoshalma az OTrT 3/3. melléklete szerinti térképen

Forrás: Országos Területrendezési Terv

A jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete a déli igazgatási részeket érinti, több, a kiváló termőhelyi adottságú szántókhoz kapcsolódó, részen érinti a város külterületét.

A jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetére vonatkozó előírások:

13/B. § A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület felhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.

7. térkép: Jánoshalma az OTrT 3/4. melléklete szerinti térképen

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

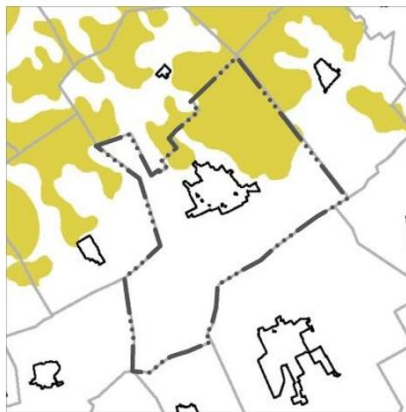
Forrás: Országos Területrendezési Terv

A város igazgatási területének északi harmada jellemzően erdő. Az összefüggő, az igazgatási terület negyedét fedő, erdőterületben, több folt tartozik a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetébe.

A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetére vonatkozó előírások:

14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- (2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

8. térkép: Jánoshalma az OTvT 3/5. melléklete szerinti térképen

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv

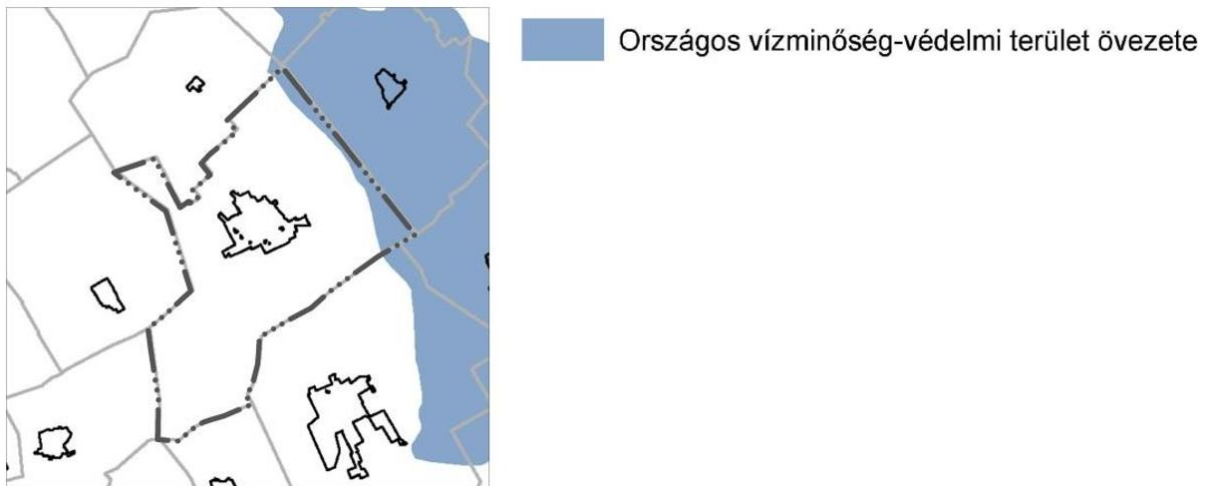
A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a belterülettől északra lévő, főként erdővel borított, igazgatási terület részét érinti.

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetére vonatkozó előírások:

- 14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.
- (2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegységeit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.
- (3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.
- (4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.
- (5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.
- (6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

A világörökség és világörökségi várományos terület övezete a települést nem érinti.

9. térkép: Jánoshalma az OTrT 3/6. melléklete szerinti térképen

Forrás: Országos Területrendezési Terv

Az országos vízminőség-védelmi terület övezete a település igazgatási területének északkeleti peremét érinti.

Az országos vízminőség-védelmi terület övezetre vonatkozó előírás:

15. § (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.
- (2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.
- (3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

A nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú társulások területének övezetei a települést nem érintik.

A kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete a települést nem érinti.

1.3.2. Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

A Bács-Kiskun Megyei Területrendezési tervet a megyei önkormányzat közgyűlése a 19/2011.(XI.29.) önkormányzati rendelettel és a 190/2011.(XI.25.) Kgy. Határozattal fogadta el.

10. térkép: Jánoshalma Város a megyei szerkezeti terven

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

A város igazgatási területét a megyei szerkezeti terv az erdőgazdálkodási, a mezőgazdasági, a vegyes és városias települési területfelhasználású térségbe sorolta.

A tervlapon szerepel még a tervezett M9 gyorsforgalmi út, és a meglévő és a tervezett országos mellékutak, elkerülő utak nyomvonala, valamint a vasútvonal.

A város igazgatási területének déli részén halad két földgázszállító vezeték, északon egy 120kV-os elosztó hálózati vezeték. A szerkezeti terven, a belterület nyugati peremén, észak-északnyugat és dél-délkelet irányban egy belvízi és öntözőcsatorna húzódik.

A térségi terület felhasználási kategóriákra vonatkozó előírások:

6.§ (2) A kiemelt térségi és megyei terület felhasználási kategóriákon belül a települési terület felhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület terület felhasználási egységbe kell sorolni;
- a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természet közeli terület terület felhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület terület felhasználási egység nem jelölhető ki;
- a vegyes terület felhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természet közeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési terület felhasználási egység kijelölhető;
- a települési térség bármely települési terület felhasználási egységbe sorolható;
- a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy

természet közeli terület felhasználási egységbe kell sorolni;

- f) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési terület felhasználási egységbe kell sorolni.

(3) Az országos terület felhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei terület felhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük.

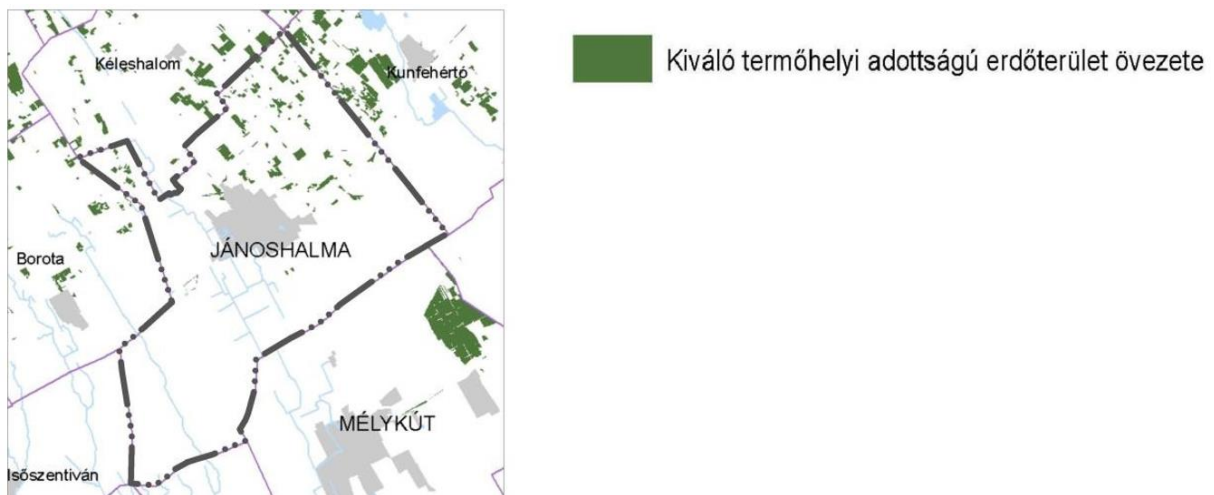
11. térkép: A BKMTTrT 3/1. mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete érinti a belterülettől délre lévő mezőgazdasági területeket.

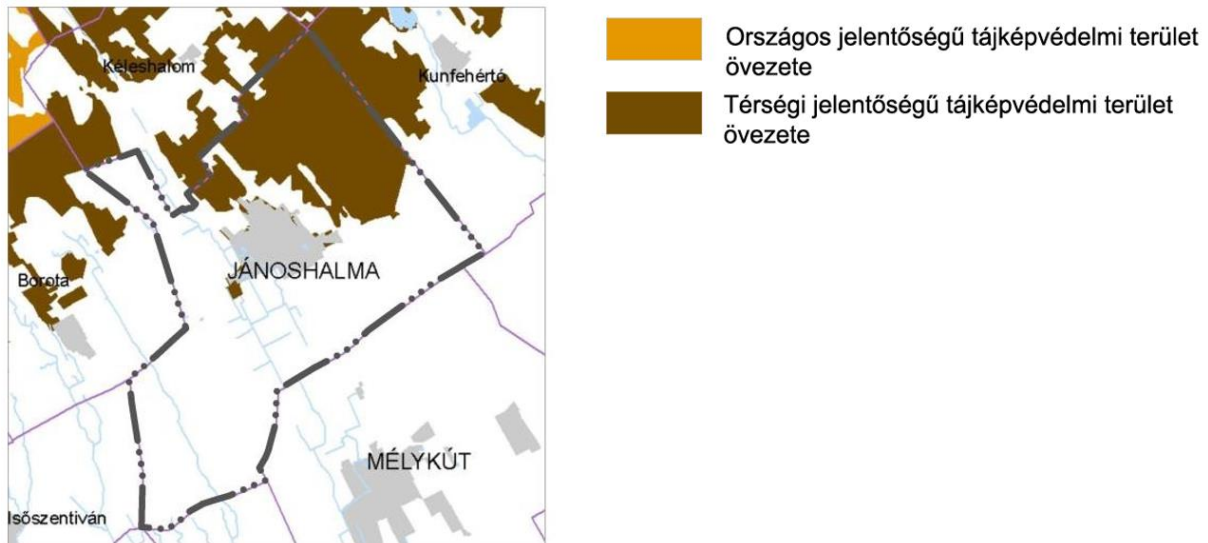
12. térkép: A BKMTTrT 3/2. mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete érinti a város területén lévő, a belterülettől északra fekvő, erdők több részét.

13. térkép: A BKMTTrT 3/3. mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

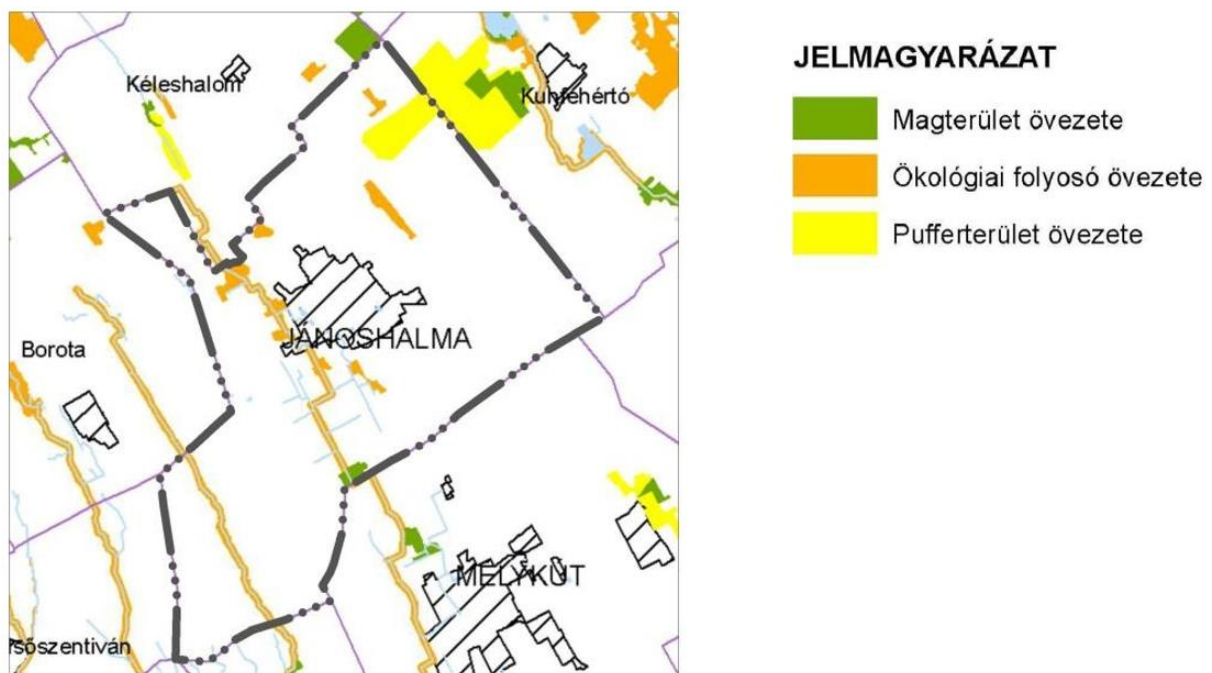
Az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete érinti a város igazgatási területének északi, erdővel fedett, északi részét.

Az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete a települést nem érinti.

A kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete a települést nem érinti.

Az ökológiai folyosók tekintetében Jánoshalma közigazgatási területét a magterület övezetet kis területen, az igazgatási határ déli részét érinti. Az ökológiai folyosó a belterülettől délre húzódó vízfolyást kíséri, de a belterülettől északra lévő részekben is található. A település északi szélén jelenlévő pufferterület egy kunfehértói magterület környezete.

14. térkép: A BKMTTrT 3/5.mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

A térségi övezetekre vonatkozó előírások:

Magterület övezete

17. § (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

- a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Ökológiai folyosó övezete

18. § (1) Az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

- a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

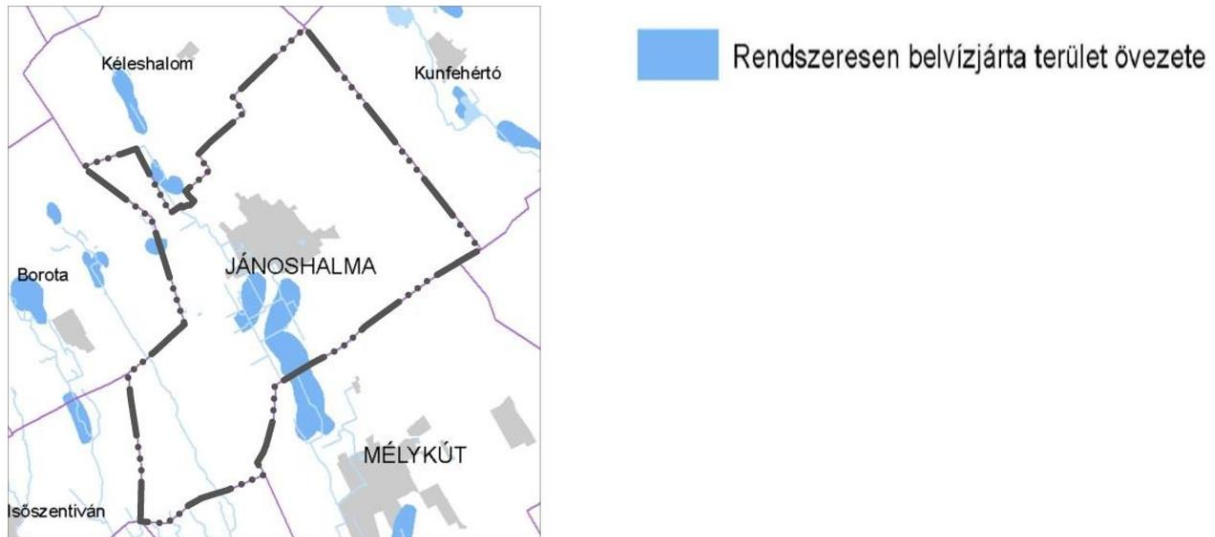
Pufferterület övezete

19. § Pufferterületen a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

Az erdőtelepítésre alkalmas terület övezete a települést nem érinti.

A rendszeres belvízjárta terület övezete a települést érinti, a belterülettől délre eső részeken.

15. térkép: A BKMTTrT 3/7. mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

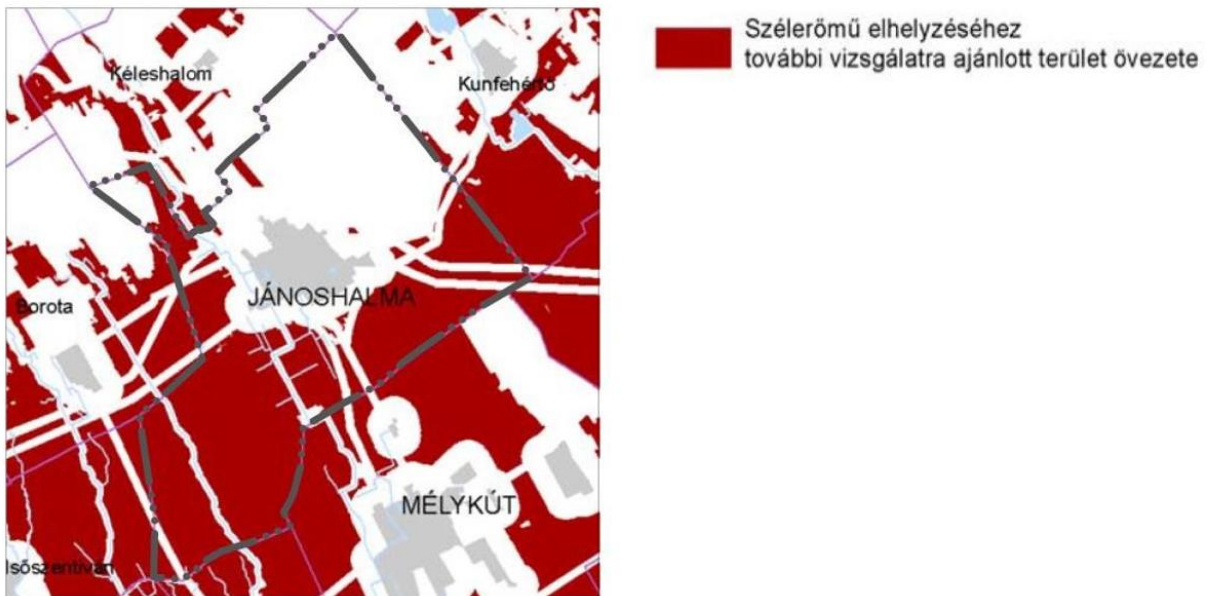
Az övezet előírása:

23. § A rendszeres belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

Ajánlott, határozattal elfogadott megyei övezet érintettsége

A szélerőmű elhelyezéséhez további vizsgálatra ajánlott terület övezete érinti a város igazgatási területének keleti, déli és nyugati részét is.

16. térkép: A BKMTTrT határozatának 3/1. mellékletének vonatkozó részlete

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

Ajánlott megyei övezetre vonatkozó szabályok:

27/D. § (1) A megye területrendezési tervében szélérőmű park telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete kijelölhető.

(2) A megye területrendezési terve - a települési térség védelme érdekében - a belterület határától legalább 1000 m, de legfeljebb 2000 m védőtávolságot határozhat meg, amelyen belül szélérőmű park nem létesíthető.

1.4. A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek- Jánoshalma város fejlesztését befolyásoló megállapításai

Szomszédos települések: Mélykút, Tataháza, Felsőszentiván, Borota, Kéleshalom, Kunfehértó, Kisszállás. A környező települések szerkezeti terveinek átvizsgálása során egy esetben sem merült fel olyan ismert, meglévő, tervezett létesítmény, amely Jánoshalma fejlesztési koncepciója és stratégiája szempontjából érdemi kapcsolódási pontot jelentene.

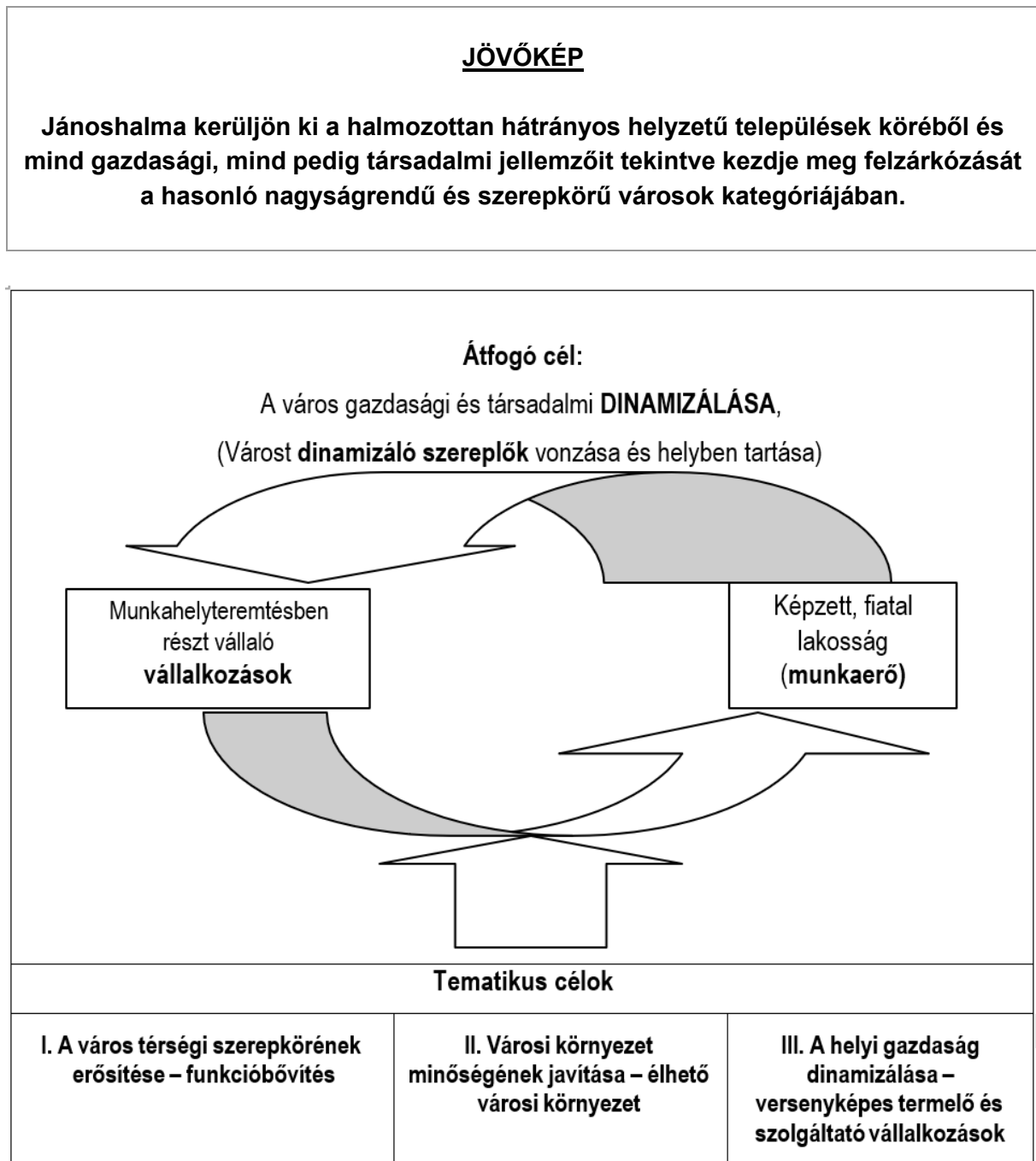
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Jánoshalma Város hosszú távú településfejlesztési koncepciója 2003-ban készült, a dokumentum felülvizsgálata jelenleg zajlik. Az elkészülő szakmai anyag a jogszabályi előírásoknak megfelelően összhangban áll a megalapozó vizsgálattal, valamint a település megújított integrált településfejlesztési stratégiájával.

Jánoshalma város IVS-ét a közgyűlés 2008. május 13-án a 237/2008 (V.13.) Kt határozattal fogadta el. A stratégia egy éves szakmai egyeztető munka eredményeként készült el. A tartalmi részek számos találkozó során alakultak ki figyelembe véve a korábban elkészült tanulmányokat, elemzéseket. Szakemberek, vállalkozók, civilek és önkormányzati dolgozók véleményei, javaslatai egyaránt gazdagították a dokumentumot. Az átfogó gazdasági-társadalmi helyzetelemzést követően a dokumentum – az alábbi ábra szerint – rögzíti a város jövőképét, átfogó- és tematikus céljait.

1. ábra: Jánoshalma Város célrendszere

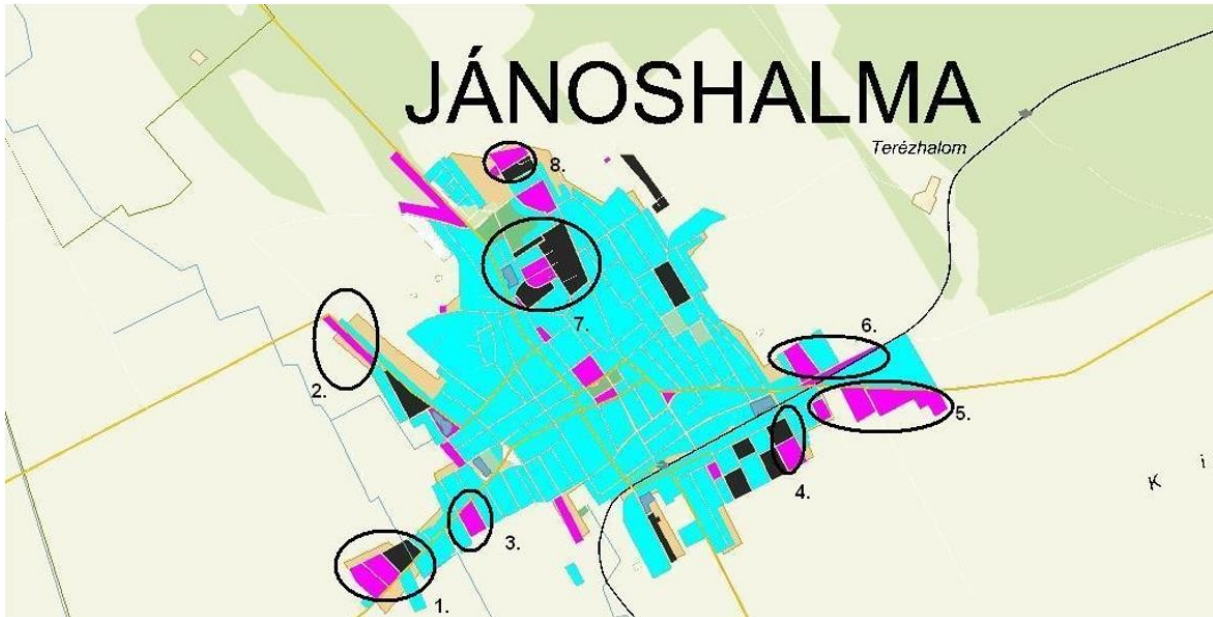
Forrás: Jánoshalma város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A tematikus célokhoz illeszkedő városrészi célokat az alábbiak szerint rögzíti a városfejlesztési stratégia:

- A városközpont funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése Kertváros lakóközösségi és gazdasági funkcióinak megerősítése
- A tervezett fejlesztések a fenti célokkal összhangban lezajlottak, hiszen a városközpont funkcióbővítő fejlesztését célzó projekt részeként olyan fejlesztési elemek valósultak meg, mint a főtér rekonstrukciója, a kapcsolódó parkoló és egy térfigyelő rendszer kiépítése.

Az IVS részeként elkészülő Antiszegregációs Terv rögzíti a szegregátumokat, illetve szegregációval veszélyeztetett területeket (lásd alábbi ábra).

17. térkép: Jánoshalma szegregátumai a 2001-es KSH adatszolgáltatás alapján

Forrás: Jánoshalma város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A KSH által szolgáltatott 2001. évi népszámlálási adatokból és az aktuális helyzetet leíró önkormányzati statisztikából a következők voltak megállapíthatók: Jánoshalmán a megjelölt szegregátumban élő népesség összesen 1073 fő volt 2001-ben, mely az IVS készítésének időpontjában 1142 főre növekedett. Az egyes szegregátumokat vizsgálva látható volt, hogy három esetben mérsékelt lakosságcsökkenés tapasztalható (1, 4, 7), egy lényegében szinten maradt (3), háromnál kisebb növekedés volt tapasztalható (5, 6, 8) és egy esetben jelentős lakosságszám növekedés volt rögzíthető (2).

Az akkori önkormányzati adatszolgáltatás alapján a szegregátumok közül a 8. (37 %), a 7. (33 %) és az 1. (29 %) esetében nagyobb a roma lakosság aránya. Ezen kívül még kettő olyan szegregátum van, ahol 15 % körüli az arány (2. és 5.). Három szegregátumnál csak egy-két roma család lakik az adott városrészben. (3., 4. és 6. szegregátum).

Jánoshalma antiszegregációs célrendszere alapvetően három oszlopra épült:

- lakókörnyezeti feltételek javítása
- munkavállaló képesség növelése
- munkahelyek teremtése

Az ASZT megállapítása szerint a szegregált területek Jánoshalmán nem jelentettek klasszikus értelemben vett telepeket. Jánoshalma nem véletlenül tartozott a hátrányos térségek közé, a szegregált és nem szegregált lakókörnyezetek nagyon hasonlóak voltak egymáshoz. Az elköltözés így nem lehetett megoldás a lakókörnyezeti minőség növelésére.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A §-a szerint:

(1) A települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (a továbbiakban: szerződés) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója).

A törvény értelmében az önkormányzat a szerződésben arra vállal kötelezettséget, hogy a szükséges településrendezési eljárást a megállapíthatáridőn belül megindítja és azt az előírásoknak megfelelően lefolytatja. A szerződésben kikötött vagy vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie.

Jánoshalmán a legjelentősebb, kiterjedt területet érintő településfejlesztési, illetve településrendezési jellegű fejlesztés az ipari terület fejlesztése volt, mely azonban önkormányzati tulajdonú területen zajlott, így szerződéses kötelezettséget egyetlen magánberuházónak sem kellett ennek kapcsán vállalnia. Más esetben nem merült fel a településen településfejlesztési vagy –rendezési szerződés megkötésének lehetősége.

1.6. Településrendezési tervi előzmények

1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök

A város településrendezési eszközei 2004-ben kerültek elfogadásra, majd 2012-ben készült el az a szerkezeti tervrészlet, mely az addig lezajlott módosításokat tartalmazza.

A településrendezési tervet a TTT Városépítő, Település-, magas- és mélyépítés Tervező Bt. készítette. A településrendezési eszközök felelős tervezői Hernyák Imre és Takács Máté voltak.

A hatályos Településszerkezeti tervet és leírását a 83/2004. (IV. 22.) hozott képviselő-testületi határozat állapítja meg. A Településszerkezeti terv 1:30.000 –es léptékben készült a város igazgatási területére, és 1:8 000 léptékben a belterületre.

A 2004-ben elfogadott településrendezési eszközöket a város településfejlesztési koncepciójának megalkotása előzte meg. A koncepció fontos megállapítása volt, hogy új munkahelyek teremtése érdekében vállalkozóbarát környezetet kell létrehozni, például előközművesített, vállalkozási célra igénybe vehető telkek létrehozásával. A mezőgazdasági termelés kiegészítéseként, feldolgozó, tárolási, kereskedelmi és bemutató létesítményeket kell létrehozni. Az idegenforgalom élénkítése érdekében sport, szabadidős és kulturális fejlesztéseket kell végrehajtani, a vendégforgalom fogadására vendéglátási, szállásférőhely intézményeket kell létrehozni.

A szerkezeti terv alapján készült Helyi építési szabályzatot és annak mellékletét, a szabályozási tervet a 30/2012. (XII. 13.) rendelettel módosított 10/2008. (IV. 27.) rendelet állapítja meg. A Szabályozási terv a külterületre 1:10 000-es léptékben, a belterületre 1:2 000-es léptékben készült.

A Helyi építési szabályzatban a bevezető rész az előírások hatálya és a szabályozási elemek rögzítése után a beépítésre szánt területi építési övezeti, és a beépítésre nem szánt területek övezeti előírásokat ismerteti. A rendelet tartalmaz továbbá környezetvédelmi előírásokat és rendelkezik az épített környezet védelméről is. Az országos védelem alatt lévő épített, régészeti és természeti értékek mellett, a helyi értékekről is rendelkezik a Helyi építési szabályzat. A záró rendelkezések előtt, a helyi rendelet rögzíti a védőterületeket, védőtávolságokat, valamint a közterületek kialakítása miatt szükséges építési tilalom alá vont telkeket.

A Helyi építési szabályzat örökségvédelmi előírásai az örökségvédelmi és régészeti hatástanulmány alapján lettek megfogalmazva.

A 2012 évi módosítás a külterületet érintette, két helyen jelölt ki újabb kereskedelmi, gazdasági területet, valamint néhány területfelhasználás határát, például a szennyvíztisztító területét, pontosította.

A módosított településrendezési tervek továbbra is tartalmazták a lakóterületi bővítéseket, a tervezett gazdasági területek lehatárolását, és a tervezett termálfürdő és üdülőházas üdülőterület kijelölését is.

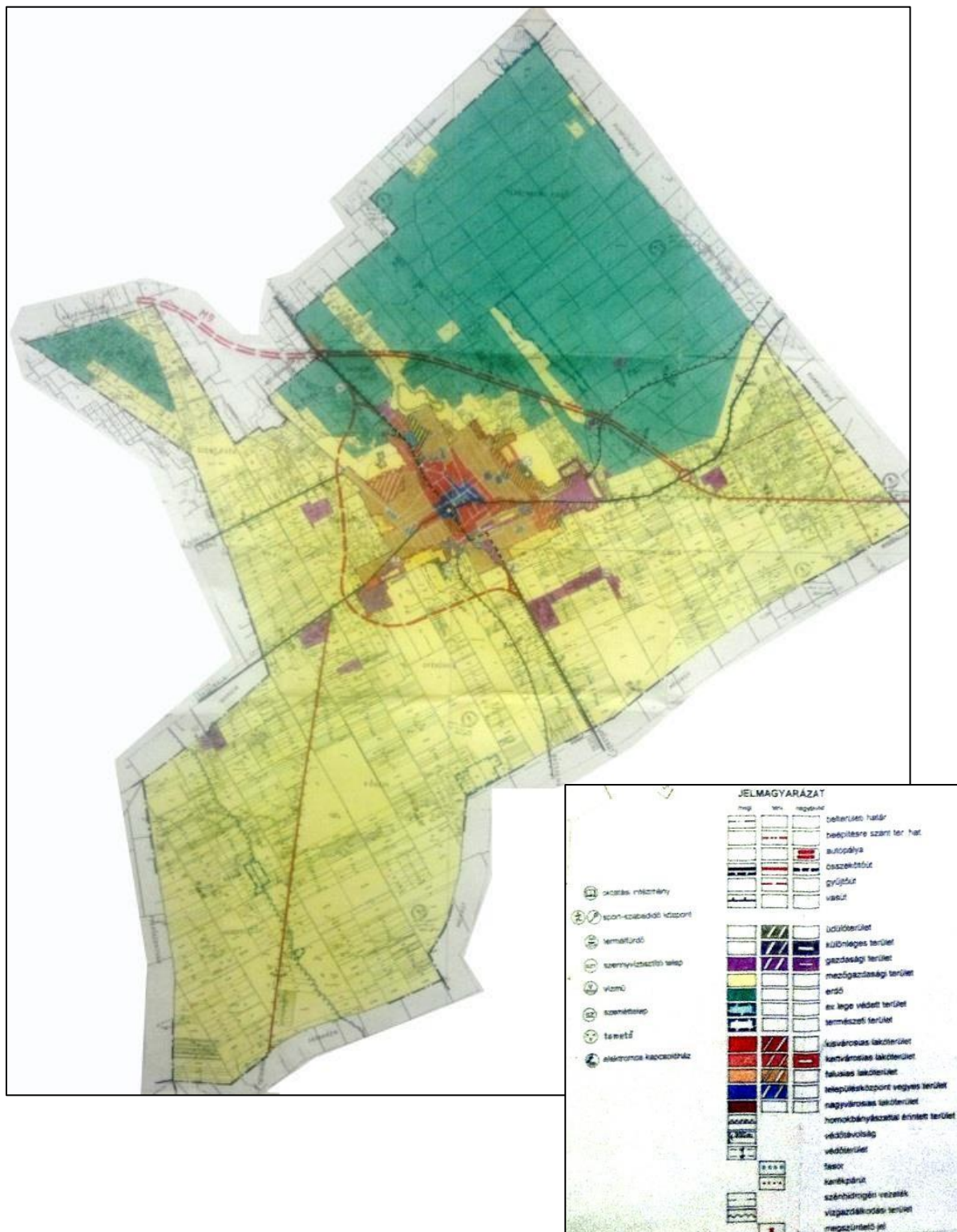
1.6.2. Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A város külterületen meghatározóak a mezőgazdasági területek, ezen belül elsősorban a szántó művelés, valamint gyümölcsösök és rétek. Az erdők, melyek a megyei átlaghoz képest nagyobb arányban vannak jelen az igazgatási területen; az erdősültség közel 25%-os. Jellemző a településen a külterületi lakott helyek, a tanyás térségek is. Az erdős területek az igazgatási terület északi felén vannak, a belterülettől főként délen pedig a mezőgazdasági táblák jellemzőek. A művelt térségben több mezőgazdasági üzemi telephely is található, ahol főleg állattartó tevékenység folyik. A település közigazgatási területe északi és déli részének eltérő területhasználatát az eltérő természeti adottságok határozták meg: a város belterülete a homokos talajokkal jellemezhető kiskunsági területek és a löszös, a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kedvezőbb adottságú bácskai területek határvonalán fekszik, így a közigazgatási terület déli és északi részei között a területhasználat is jelentősen különbözik.

A belterület településszerkezetét a fő közlekedési nyomvonalak határozták meg. Az országos utak a várostól északnyugat-délkelet, illetve északkelet-délnyugat irányba vezetnek. Északnyugatra Hajós és Kalocsa, délkeletre Mélykút, északkeletre Kiskunhalas, délnyugatra Csávoly, Baja irányába vezetnek az országos utak. Az északnyugat-délkelet, illetve északkelet- délnyugat irányba vezető utak a városközpontban keresztezik egymást. A XX. század elején létesült vasútvonal az akkori belterület déli peremén haladt. A belterület fokozatosan a vasút felé bővült, majd a vasúton túl is létrejöttek, nemcsak ipari, gazdasági területek, de lakóterületi tömbök is.

18. térkép: Jánoshalma Város településszerkezeti terve, 2004

Forrás: Jánoshalma Város Településszerkezeti terve

19. térkép: Jánoshalma Város Településszerkezeti terve, belterületi kivágat 2004

Forrás: Jánoshalma Város Településszerkezeti Terv (Belterületi részlete)

A településrendezési eszközök a településen három fő fejlesztési irányt határoztak meg. Ezek a mezőgazdaság, az ipar és az idegenforgalom. A településszerkezeti terv az alábbi fejlesztési feladatokat definiálta:

- Közlekedési fejlesztések közül a térség és a város szempontjából is a legfontosabb, meghatározóbb az M9 autópálya nyomvonalának, területének kijelölése. Az autópálya a város területén, a belterületől északra fog haladni. Első ütemben az autópálya a Kalocsai és a Halasi út között fog megépülni. Az autópályának a város területén a Kalocsai és a Halasi utakkal lenne csomópontja. A Településszerkezeti terven szerepel még, egy, a belterületet nyugatra elkerülő út is, mely a Kalocsai utat és a Mélykúti utat kapcsolná össze.
- A Településszerkezeti terv a belterület bővítését jelölte ki, tulajdonképpen minden lehetséges irányban.
- Ipari, gazdasági területi fejlesztési részeket jelölt ki a terv a fő, országos utakhoz kapcsolódóan, illetve a vasút mentén is, meglévő gazdasági területekhez igazodóan. A Kalocsai út mellett kisebb gazdasági terület javasolt, a Baja felé vezető út déli oldalán már egy nagyobb üzemi terület található. A Halasi út és a vasúti nyomvonal

között szintén jelentősebb gazdasági területek vannak. Az út déli oldalán jelölt ki a terv bővítési területet, sőt távlati, úgynevezett tartalékterületet is rögzített a településrendezési terv. A Mélykúti út keleti oldalán két kisebb gazdasági létesítmény között javasol a terv további ipari hasznosítást.

- Lakóterületi fejlesztések: A hatályos településrendezési terv lakóterületi, kertvárosias és falusias lakóterületeket jelölt ki a belterület szélein, kelet felé, északon, belterületi részek közötti, még külterületi, mezőgazdasági területen. Az egyközpontú település központja környékén kisvárosias lakóterület jellemző. Hasonló terület kijelölése tervezett a főutak mentén és a volt laktanya területén. A kertvárosias lakóterület főként az újabban beépült tömbökre jellemző, ilyen lakóterület tervezett az újabb részekben, és a termálfürdő környezetében. Falusias lakóterületek vannak és tervezettek a belterület peremén.
- Településközponti vegyes és intézményterületek: További fejlesztések számára területeket, a meglévő településközpontokhoz csatlakozva, a főutak mentén, a vasútállomás környékét is bekapcsolva jelölt ki a településrendezési terv.
- Különleges területek: A terv a termálfürdő, a sportterületet, temetőket, a piacot és vásárteret, valamint a vízmű és a szennyvíztisztító területét sorolta különleges területbe. A településrendezési terv új temető területét is kijelölte, a belterület keleti peremén.
- Üdülőterületek: A termálfürdő környékén új üdülőházas üdülőterületet javasolt kialakítani.
- Zöldterületek: Új közparkokat kell kialakítani a javasolt mélyfekvésű területeken, a felhagyott temetőket kegyeleti parkokká kell alakítani.
- Ipari terület a volt laktanya területén: az ipari területet az önkormányzat kialakította, a terület környezetvédelmi mentesítése, a belterületbe vonás, az út és a közművek kiépítése megtörtént, a 28 ha-os területből már 10 ha-on működik gazdasági célú létesítmény.
- Lakóterületi fejlesztések: a lakóterületi bővítések nem jöttek létre, a területek előkészítése, a belterületbe vonás, telekalakítás, az elő-közművesítés sem történt meg.
- Településközponti vegyes és intézményterületek: a kijelölt intézményterületek nem épültek be, az alközpontok a belterület egyes részein nem jöttek létre.
- Különleges területek: A terv a termálfürdő, a szabadidős létesítmények nem épültek meg, a területen a termálvíz- kút fúrása, az ásványi kincs kutatása sem történt meg. A temető bővítésére nincs igény.
- Üdülőterületek: A termálfürdő környékén az üdülőházas üdülőterületet sem alakult ki.
- Zöldterületek: A belterület meglévő közparkjait kell felújítani, új zöldterületeket csak a meglévők rendezése után kell kijelölni.

1.7. A település társadalma

1.7.1. A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1. Demográfia

NÉPESSÉGSZÁM ALAKULÁSA

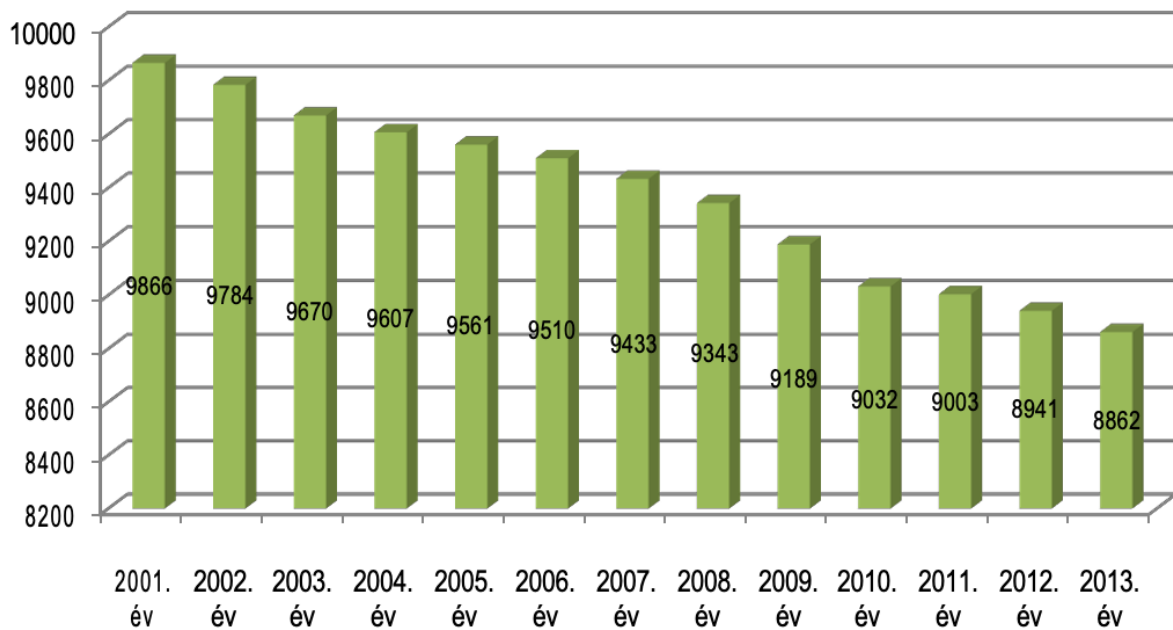
Jánoshalma város területe 132,21 km². A város lakossága 2011-ben 9.364 fő volt, az alábbi táblázat 2001-es és 2011-es népszámlálási adatait figyelembe véve megállapítható, hogy a település népessége 2001 és 2011 között 9,48%-kal csökkent, mely jelentősen meghaladja a Bács-Kiskun megyei (4,79%) és az országos szintet (2,56%). A lakosság fogyása ezt követően is folytatódott (lásd a következő diagramot).

2. táblázat: Jánoshalma város népességszám változása 2001-2011

Adattípus	2001	2011	Népszámlálás i népesség 2011/2001 (%)	Népszámlálás i népesség / állandó népesség 2001	Népszámlálási- népesség / állandó népesség 2011
Állandó népesség (város)	10.042	9.364		99,09%	96,20%
Népszámlálási népesség (város)	9.951	9.008	90,52%		
Állandó népesség (megye)	553.159	536.409		98,80%	97,00%
Népszámlálási népesség (megye)	546.517	520.331	95,21%		
Állandó népesség (ország)	10.270.425	10.092.081		99,30%	98,47%
Népszámlálási népesség (ország)	10.198.315	9.937.628	97,44%		

Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011, TEIR

2. ábra: A lakónépesség változása 2001-2013 között (fő)

Forrás: KSH T-STAR adatok alapján készített grafikon

A fenti ábra adatai alapján látható, hogy a település lakónépessége 2001 óta folyamatosan csökkent. A lakónépesség csökkenése 2001-201 között jelentős, 10,17%-os. A csökkenés okaira az elemzés további részeiben térünk ki.

NÉPSŰRŰSÉG

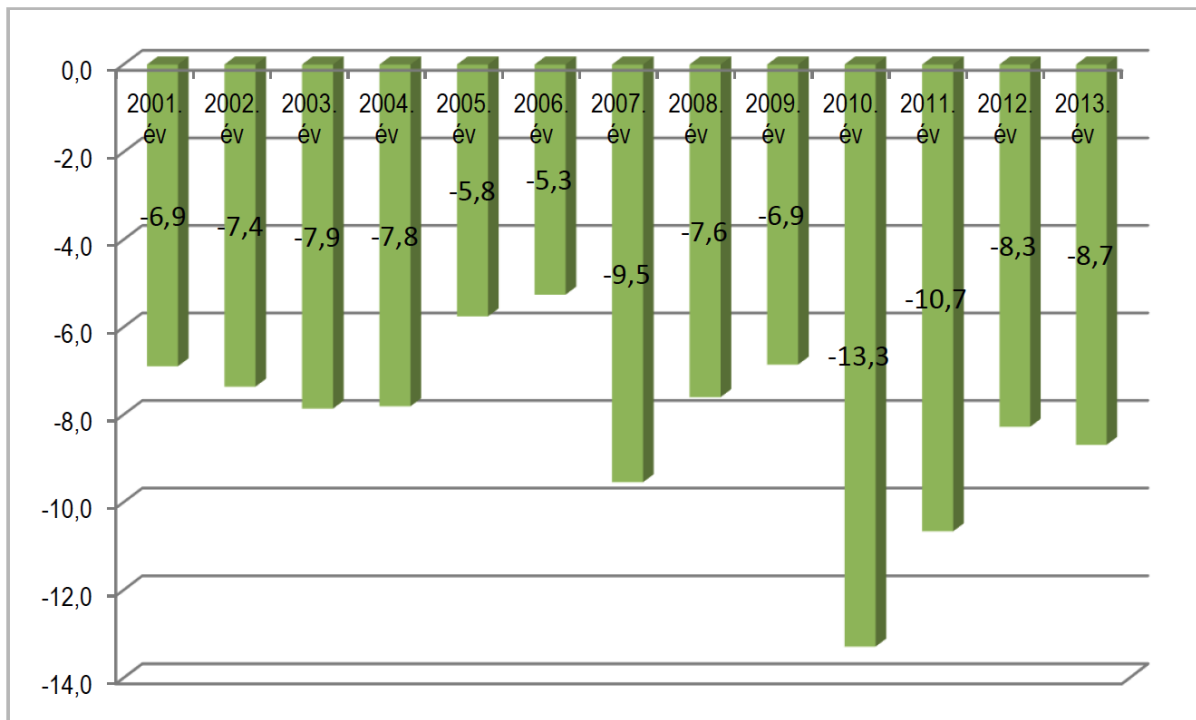
A város népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási népesség adatok alapján 68,13 fő/km², ami 2001-hez képest (75,26 fő/km²) csökkent. A 2011-es érték a megyei átlaghoz képest (61,60 fő/km²) magasabb, az ország népsűrűségéhez (106,83 fő/km²) képest alacsonyabb.

NÉPMOZGALOM

A település népességének változása szempontjából kiemelt helyen áll a természetes szaporodás, fogyás folyamata. A természetes népmozgalmi mutatók Jánoshalma esetében azt mutatják, hogy az élveszületések és halálozások különbözete valamennyi vizsgált évben negatív volt a városban. Az alábbi ábra az 1000 főre vetített természetes fogyás mértékét szemlélteti.

A diagram képe alapján egyértelmű a különbség folyamatosan negatív szintje, illetve kirajzolódik egyes években a különösen kedvezőtlen helyzet (pl. 2010-ben volt a halálozások száma a legmagasabb, 193 fő, és ebben az évben a születések száma is alacsony volt, 73 fő).

3. ábra: A természetes szaporodás, fogyás rátája

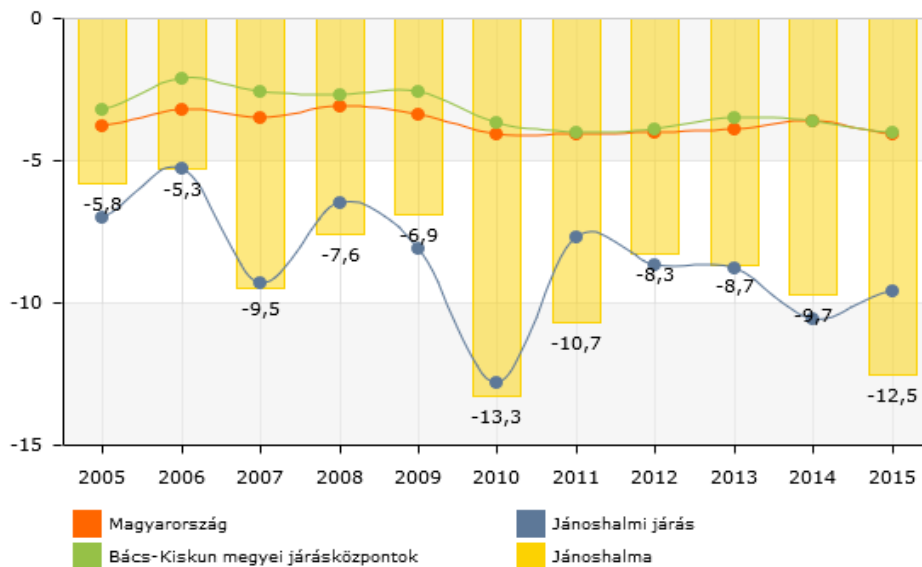

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztett diagram

Az alábbi ábra az országos, megyei, járási és városi adatok összehasonlítását teszi lehetővé. Megállapítható, hogy a járási és városi adatok jelentősen kedvezőtlenebb képet mutatnak a megyei és országos adatokhoz képest.

4. ábra: A természetes szaporodás, fogyás rátája különböző területi szinteken

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft. TeIR

A település népességének változása szempontjából kiemelt szerepe van a vándorlás alakulásának is. Amint az alábbi ábrából is látszik, a vizsgált időszak túlnyomó részében a város vándorlási egyenlege negatív volt. E szempontból a legkedvezőtlenebb a 2009-es és 2010-es, valamint a 2003-as év volt. 2011-től megfigyelhető némi nyereség, 2014-től azonban az utolsó 3 évben ismét negatív volt a település vándorlási egyenlege.

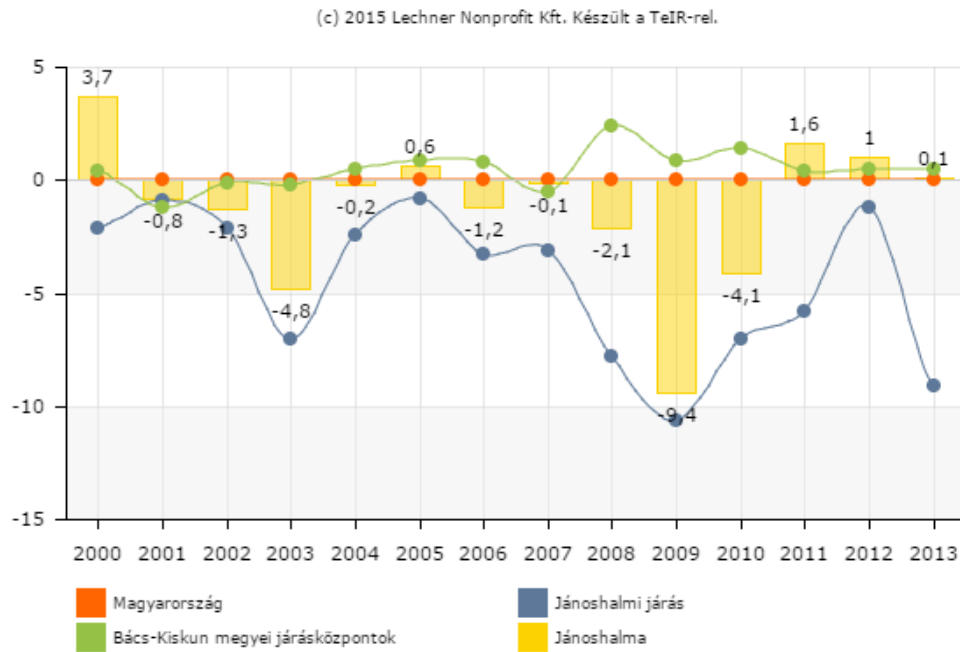
5. ábra: A vándorlási különbözet rátája

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztett diagram

Az alábbi ábra a megyei járásközpontok, a Jánoshalmi járási és Jánoshalma városi adatok összehasonlítását teszi lehetővé. Megállapítható, hogy a megyei járásközpontok együttesen kedvezőbb vándorlási mutatóval rendelkeznek, ugyanakkor a Jánoshalmi járás Jánoshalma városhoz képest is kedvezőtlenebb képet mutat.

6. ábra: A vándorlási különbözet rátája különböző területi szinteken

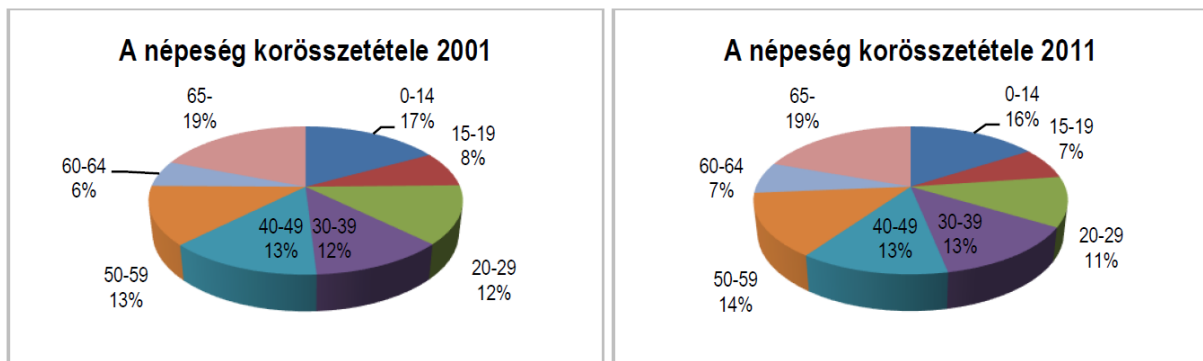

Forrás: Lechner Nonprofit Kft, TEIR

KORÖSSZETÉTEL

A **népesség korösszetételét** a következő táblázatban rögzített nyolc korcsoport szerint, a 2001- es és 2011-es népszámlálási adatok alapján vizsgáljuk. Az eredményeket az alábbi ábra szemléletesen is bemutatja.

7. ábra: A lakónépesség korösszetétele 2001, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011

3. táblázat: A népesség korösszetétele

Adattípus	2001	adott korcsoport részesedése – 2001 (%)	2011	adott korcsoport részesedése – 2011 (%)
-14	1.686	16,94	1.429	15,86
15-19	768	7,72	621	6,89
20-29	1.261	12,67	982	10,90

30-39	1.168	11,74	1.186	13,17
40-49	1.333	13,40	1.164	12,92
50-59	1.267	12,73	1.252	13,90
60-64	569	5,72	616	6,84
65-	1.899	19,08	1.758	19,52
Összesen:	9.951	100	9.008	100

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

Az adatok alapján megállapítható, hogy Jánoshalma város népességének korösszetétele a két népszámlálás időszaka alatt az idősebb korosztályok irányába mozdult el. Ezt támasztja alá, hogy 0-29 éves korig mindhárom nagyobb korosztály csoport aránya csökkent a teljes népességen belül. A többi csoportban – a 40-49 évesek kivételével – emelkedést tapasztalhatunk, ami azt mutatja, hogy a település népessége öregszik.

A városban az eltartott népesség rátája *[a gyermeknépesség (0–14 éves) és az idős népesség (65–X éves) összege a 15–64 éves népesség százalékában]* 2001-ben 56,31%, míg 2011-ben ugyanez a mutató 54,75% volt.

A város öregedési indexe *[öregedési index: az idős népesség (65–X éves) a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában]* 2001-ben 112,63%, míg 2011-ben ugyanez a mutató 123,02% volt.

Összességében elmondható, hogy a népesség öregedő tendenciát mutat, ezzel párhuzamosan az eltartott népesség aránya csökkent 2001 és 2011 között. Ez egyezik a megyei folyamatokkal, ahol szintén az eltartott népesség arányának kisebb mértékű csökkenését láthatjuk, azonban eltér az országos tendenciáktól, ahol kisebb mértékű emelkedést tapasztalhatunk.

A népesség nemek szerinti megoszlása, 2001-ben a városban: a népesség 52,87%-a nő, 47,13%-a férfi. A nemek közötti arány 2011-re a következő módon változott: nők: 52,72%, férfiak: 47,28%. Az arány tehát minimálisan módosult.

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

HAZAI NEMZETISÉGEK

A városban a 2011. évi népszámlálás alapján jelen lévő nemzetiségek: cigány (5,91%, 532 fő), német (0,75%), szerb (0,13%) horvát (0,04%) román (0,07%). 2001 óta a cigány nemzetiség arányában állt be jelentősebb változás, ami 2,6%-os növekedést jelent. A település lakosságának 93,55%-a sorolta be magát a népszámlálás során nemzetiségi szempontból. A fennmaradó 6,45% nemzetiségi hovatartozása nem ismert.

A cigány nemzetiségi csoport önkormányzattal rendelkezik. A 2013-as szociális szolgáltatástervezési koncepció a cigány népesség tényleges arányát 18%-ban határozza meg.

NEM HAZAI NEMZETISÉGEK

Jánoshalma városában a népszámlálási adatok tanúsága szerint mindössze 27 fő sorolta magát egyéb, nem hazai nemzetiségek közé.

1.7.1.3. Képzettség

Az alábbi táblázat rögzíti Jánoshalma város lakosságának iskolai végzettségét százalékos megoszlásban, 2001 és 2011 vonatkozásában, a népszámlálások eredményei alapján. Ugyancsak láthatjuk a releváns megyei és országos adatokat is.

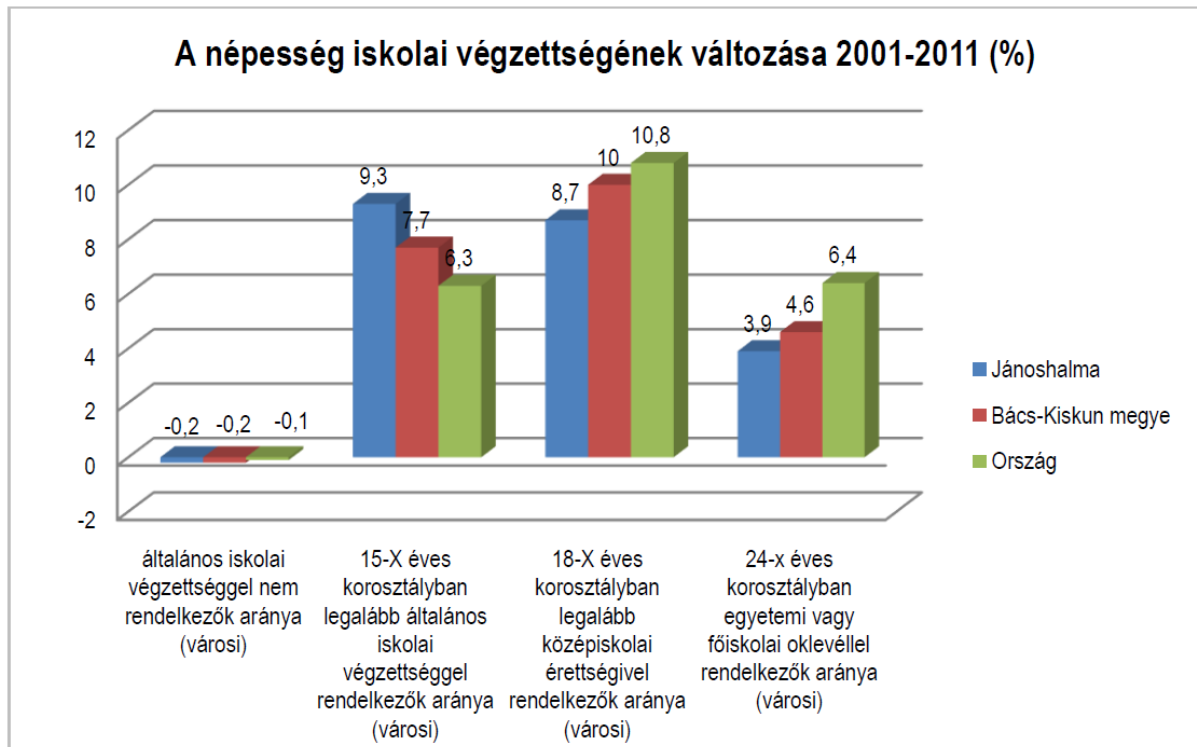
Az adatok alapján rögzíthető, hogy a város népességének iskolázottsága valamennyi mutató vonatkozásában elmarad a megyei és országos szinttől. Ugyanakkor 2001 és 2011 között Jánoshalma népességének képzettségi szintje is jelentősen emelkedett, ez mind a négy elemzett kategória alapján egyértelmű.

4. táblázat: Jánoshalma város lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban (2001, 2011)

Adattípus	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya (városi)	1,0	0,8	-0,2
megyei	0,8	0,6	-0,2
országos	0,7	0,6	-0,1
15-X éves korosztályban legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (városi)	80,4	89,7	9,3
megyei	85,8	93,5	8,0
országos	88,8	95,1	6,3
18-X éves korosztályban legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya (városi)	23,8	32,5	8,7
megyei	28,9	38,9	10,0
országos	38,2	49,0	10,8
24-x éves korosztályban egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya (városi)	6,5	10,4	3,9
megyei	9,0	13,6	4,6
országos	12,6	19,0	6,4

Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011

8. ábra: Jánoshalma város lakosságának iskolai végzettségben történt változása megyei és országos összehasonlításban (2001, 2011)

Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011 alapján szerkesztett diagram

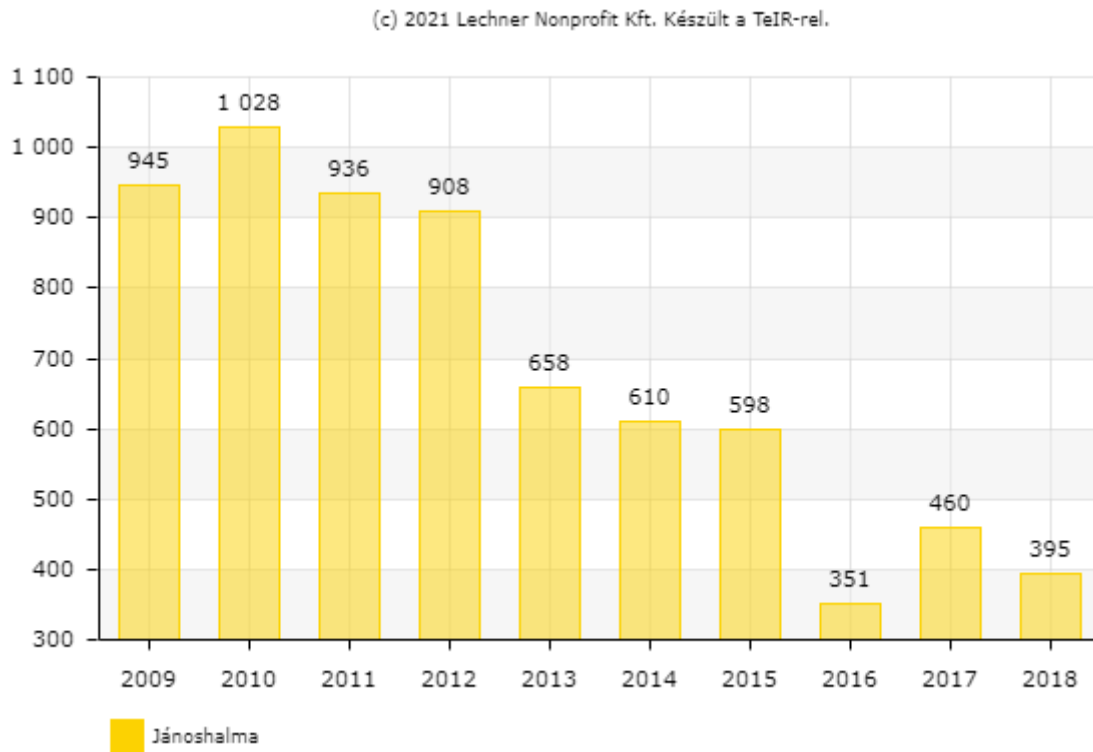
Ábránk szemlélteti a városi, megyei és országos szinten végbement változás mértéke közötti különbséget. Megállapítható, hogy az „általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya”, valamint a „15-X éves korosztályban legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya” mutatók tekintetében a város jelentősebb javulást mutatott, mint Bács-Kiskun megye és az ország egésze. Láthatjuk ugyanakkor, hogy a „18-X éves korosztályban legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya” és a „24-x éves korosztályban egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya” mutatók esetében az elmozdulás szerényebb mértékű a megyei és országos szintnél. E területeken a város nem éri el a 2001-es országos átlagos arányt.

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

Jánoshalma városban 2011-ben a munkaképes korúak (15-64 évesek) száma 5.821 fő volt, ennek 48,1%-a volt foglalkoztatott. Ez az arány, a 2001-es adatokhoz képest kedvezőbb értéket mutat, hiszen az arány a korábbi népszámlálás idején 42,2% volt. Fontos mindamellett jelezni, hogy a népességen belül 2001-ben a munkaképes korúak száma még 6.366 fő volt, ez az akkori népesség 63,97%-a volt. 2011-re a munkaképes korúak aránya kis mértékben emelkedett a népességen belül (64,62%-ra).

2011-ben a településről napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya 25,87% volt, míg a helyben foglalkoztatott helyi lakosok aránya 74,13% volt. 2001 óta jelentősen nőtt a napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya (2001: 6,81%), ami a helyi munkaerőpiac lehetőségeinek szűkülését jelzi.

9. ábra: Regisztrált munkanélküliek (nyilvántartott álláskereső) Jánoshalma városban, 2009-2018

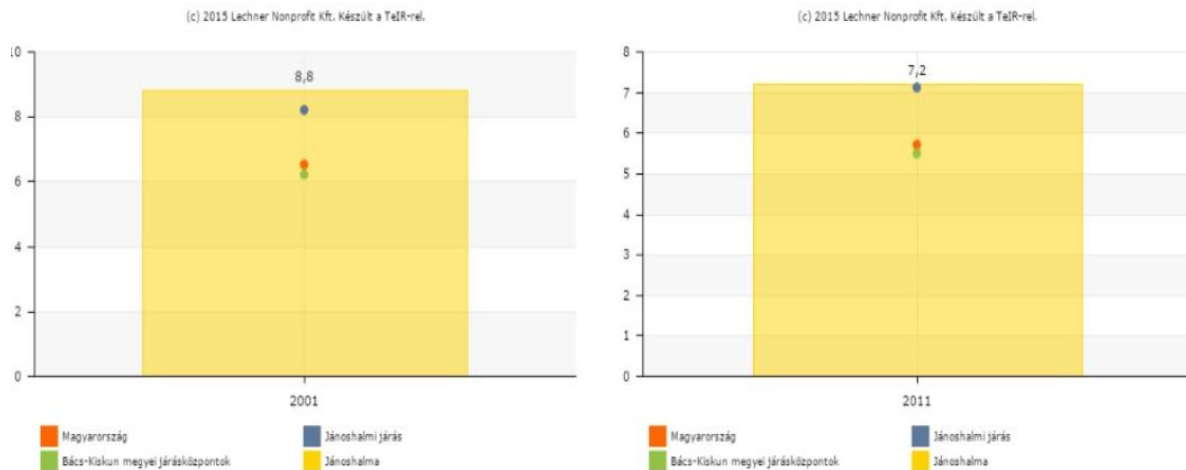

Forrás: Lechner Nonprofit Kft, TEIR

A fenti ábra jól mutatja, hogy a munkanélküliek (nyilvántartott álláskereső) száma 2010-től 2015-ig csökkenő tendenciát mutat, 2016-ban további jelentős csökkenést, majd hirtelen növekedést mutatott, de ez 2018-ra újra pozitív irányba terelődött. A javuló tendencia kialakulásában a közmunka programoknak domináns szerepük van.

A pozitív folyamatokat megelőzően a városban a munkanélküliség a mainál jelentősebb probléma volt. Az alábbi ábra a munkanélküliek arányát mutatja 2001 és 2011 vonatkozásában, városi, járási, megyei és országos szinten.

10. ábra: Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)

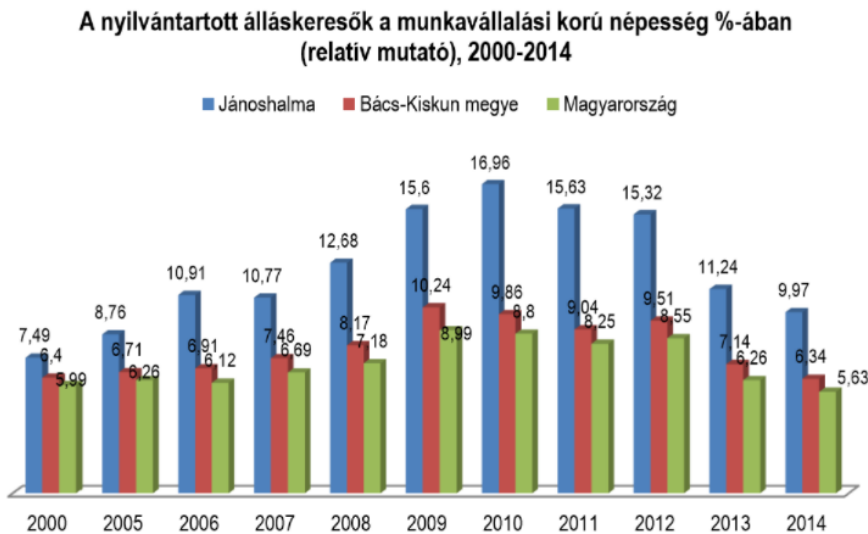
Forrás: Népszámlálás 2001, 2011

Az adatok alapján rögzíthető, hogy 2011-ben a városban (7,2%) és szűkebb térségében (a járásban 7,1%) jelentősen meghaladta az országos átlagos szintet (5,7%) a munkanélküliek aránya.

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában) jól mutatja az állásnélküliség tartóssá válását. Jánoshalmán a 2000 óta eltelt időszakban ez a mutató 2003-ban volt a legalacsonyabb (42,8%), 2009-2010-ben a legmagasabb (71,3% és 70,7%), míg 2015-re ingadozásokkal ugyan, de mérséklődött (55,4%). Ez utóbbi érték is jelentősen meghaladja az országos átlagos szintet (48,3%).

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat relatív mutatója a nyilvántartott álláskereső munkavállalási korú népesség %-ában kifejezett arányát mutatja, minden év esetében a decemberi adatokat vetve össze. Alábbi ábrán megye és országos összehasonlításban szemléltetjük az indikátor alakulását.

11. ábra: A nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

Jánoshalma vonatkozásában ki kell emelni, hogy a munkanélküliség relatív mutatója 2006-tól jelentősen emelkedik, elszakad az országos és megyei szinttől. A városban ennek megfelelően az álláskereső munkavállalási korú népességhez viszonyított aránya kiemelkedően magas, jelentősen meghaladva nemcsak az országos, de a szűkebb (megyei) területi szintet is. A csökkenés üteme is lassabb: a 2009-2012 közötti időszakban a mutató tartósan magas szinten marad és jelentősebb javulás csak 2013-ban volt érzékelhető. Ezt követően 2016-ban érzékelhető újabb, jelentős javulás, 2017-ben azonban ismét emelkedett az érték.

A 2014-ben lezajlott folyamatokat vizsgálva az látható, hogy a mutató szintje augusztusban volt a legalacsonyabb (6,95%), márciusban pedig a legmagasabb (9,38%). Az év végi adat (7,78%) így köztes állapotot mutat. Az év közbeni változások feltételezhetően jelentős részben a tavaszi és nyári idénymunkákhoz köthetők.

A 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli között 2001 és 2015 között 16,1 és 18,2% között változott. 2013-ban érte el a legmagasabb szintet, ekkor 22,1% volt, ami jelentősen meghaladja az országos átlagos szintet (16,4%). 2015-re mérséklődött érték, de a városban még így is lényegesen magasabb a fiatal munkanélküliek aránya, mint az országos átlag (15,6). Ezzel ellentétes állítás igaz a 45 év feletti munkanélküliek arányára: 2015-ben Jánoshalmán az összes munkanélküli 36,9%-a került ki ebből a korcsoportból, ugyanez a mutató országos szinten 42,2% volt. Az adatok megerősítik a fiatal korosztály veszélyeztetettségét foglalkoztatási szempontból: a helyben elhelyezkedni nem tudó fiatalok így kénytelenek más településen munkát keresni, ami közvetlen hatással van az elvándorlás növekedésére.

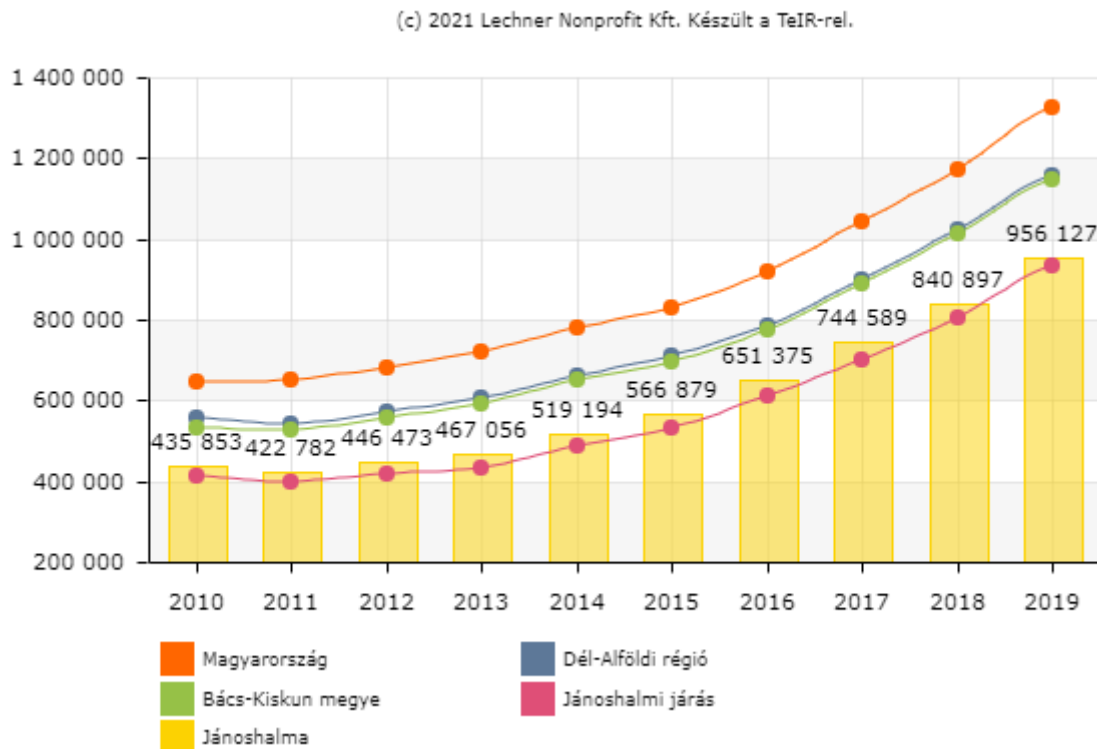
A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az összes munkanélküli százalékában 2001 és 2007 között 45,5 és 49,7% között változott. 2008-ban igen jelentős változás történt, amely nagy valószínűség szerint összefüggésbe hozható a gazdasági válsággal. Ebben az évben 56,7%-ra emelkedett az alacsony végzettségűek munkanélkülieken belüli aránya, majd az ezt követő években is 52-53% között maradt.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

JÖVEDELEM

Jánoshalmán a száz lakosra jutó adófizetők száma a KSH adatok alapján ismert utolsó évben, 2012-ben 39,2 volt, ez az adat elmarad az országos értéktől (43,5). Emellett azonban elmondható, hogy az elmúlt évek során (2009 óta folyamatosan) emelkedik a mutató értéke: míg 2009-ben 34,8, addig 2010-ben 36,2, 2011-ben 38,1 adófizető jutott 100 lakosra.

12. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem 2000 és 2012 között (Ft)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft, TEIR

A fenti ábra adatai alapján elmondható, hogy az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem összege Jánoshalmán 2009 és 2011 kivételével folyamatosan emelkedett az elmúlt évek során, 2012-ben érte el a legmagasabb szintet. Az országos átlaggal való összehasonlítás azonban jól mutatja, hogy a városban jellemző jövedelmi szint igen nagymértékben elmarad az országos mértéktől: míg Jánoshalmán 2014-ben az átlagos, egy lakosra jutó nettó jövedelem 519 ezer forint volt, országos szinten ez a mutató majdnem eléri a 800 ezer forintot. 2018-ra a különbség mérséklődött.

Az 1000 főre jutó személygépkocsik száma 2001-ben 202 volt Jánoshalmán, 2011-ben 270, 2015-ben pedig 299. Országosan a mutató értéke 2001-ben 243, 2011-ben 298 darab volt, 2015-ben pedig 325 darab volt. 2018-ra Jánoshalmán az 1000 főre jutó személygépkocsik száma 343, amely nem sokkal marad el az országos átlagtól sem.

Jól szemlélteti a jövedelmi szempontból meglévő hátrányoka a térség vonatkozásában a „rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül”. Ennek

értéke 2001-ben Jánoshalmán 54,3% volt, szemben az országos 36,9%-kal. 2011-re javult a mutató értéke, Jánoshalmán 47,8%-ra, országosan 33%-ra, azonban a különbség csak kisebb mértékben csökkent.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2001-ben és 2011-ben is jóval magasabb az országos átlagnál: míg Jánoshalmán a mutató értéke 2001-ben 38,9%, 2011-ben 24,4%, addig az országos adat 2001-ben 25%, majd 2011-ben 14,7% volt.

Az adatok egyértelműen utalnak arra a tényre, hogy a városban a megélhetési és munkalehetőségek jóval korlátozottabbak, mint az ország fejlettebb részeiben. Emellett a munkanélküliség és a képzettségi szint közötti kapcsolat is megerősítést nyer. A korábbi fejezetekben láthattuk, hogy a település lakosainak képzettsége jelentősen elmarad az országos átlagtól, s e kedvezőtlen tény közvetlen hatásaként tapasztalhatjuk, hogy az alacsonyan kvalifikált munkaerő nagyobb valószínűséggel szorul ki a munkaerő-piacról.

SEGÉLYEZÉS

5. táblázat :Jánoshalma lakosságának szociális helyzetét jellemző adatok, 2007-2013

Adattípus	2007	2010	2011	2012	2013.08.20-ig
Hányan kapnak rendszeres szociális segélyt?	538	729	502	411	423
Hány gyermek után igényelnek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt?	956	1143	1117	1047	924
Azon gyermekek száma, akiknek a szülei nyilatkoztak halmozottan hátrányos helyzetükről	497	587	456	402	390
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesült		146	27	18	15
Óvodáztatási támogatásban részesült		76	102	53	39

Forrás: Jánoshalma Szociális szolgáltatástervezési koncepciója, 2013

A frissített adatokat a 2020-as Szociális szolgáltatástervezési koncepció így rögzíti: A két táblázat összehasonlításaként szembetűnő, hogy míg 2013 előtt 1000 felett volt azon gyermekek száma, akik után igényelnek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, addig 2015-től kezdve ez a szám 700 körül alakul, és folyamatos csökkenést, mutat.

Míg 2015 előtt azon gyermekek száma, akiknek a szülei nyilatkoztak halmozottan hátrányos helyzetükről, 400 körül mozgott, 2015 után ez a szám majdnem a felére csökkent, nagyjából 200 körül mozgott.

6. táblázat: Jánoshalma lakosságának szociális helyzetét jellemző adatok, 2020

Adattípus	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Munkavállaló korú népesség	5906	5844	5766	5483	5438	na.
Munkanélküliek száma a településen	654	485	423	na.	na.	na.
Relatív mutató (a nyilvántartott álláskeresők arány a munkavállalási korú népességhez viszonyítva) %	11,10%	8,30%	7,30%	na.	na.	na.
Hányan kaptak települési támogatást?	149	133	25	31	118	635
Hány gyermek után igényelnek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt?	751	720	668	568	519	562
Azon gyermekek száma, akiknek a szülei nyilatkoztak halmozottan hátrányos helyzetükről	176	142	148	273	206	260

Forrás: Jánoshalma Szociális szolgáltatástervezési koncepciója, 2020

A szociális szolgáltatástervezési koncepció is kiemeli Jánoshalmán a magas munkanélküliség kedvezőtlen hatásai között a szociális ellátásokért folyamodók magas számát.

Jánoshalma Város Önkormányzata az alábbi segélyeket biztosítja:

- Szociális ügyek
 - = aktív korúak foglalkoztatást helyettesítő támogatása, rendszeres szociális segélyezése
 - = átmeneti segély
 - = köztemetés
 - = önkormányzat rendeletében meghatározott közgyógyellátás
 - = önkormányzati gyógyszer-támogatás
 - = közcélú foglalkoztatás
 - = lakásfenntartási támogatás
- Gyámügyi igazgatás, gyermekvédelem
 - = rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
 - = rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
 - = óvodáztatási támogatás
 - = gyámügyi igazgatás

7. táblázat: Szociális ellátások Jánoshalmán 2009-2014 között

Segélyezés	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Fő	Össz. eFt	Fő	Össz. eFt	Fő	Össz. eFt	Fő	Össz. eFt	Fő	Össz. eFt	Fő	Össz. eFt
aktív korúak foglalkoztatást helyettesítő támogatása, rendszeres szociális segélyezése	484	13285 7	628	17547 6	487	194	684	13323 2	631	12125 9	513	657
átmeneti segély	295	439	324	473	198	486	253	1040	400	1089	306	1585
köztetetés	20	1337	10	106	14	928	9	658	18	2428	13	
önkormányzat rendeletében meghatározott közgyógyellátás	17	461	15	542	7	213	9	238	6	216	6	
közcélú foglalkoztatás*	78	0	167	0	524	307	468	3251	422	2073	789	1790
lakásfenntartási támogatás	287	19586	422	27765	460	28217	434	27798	391	25147	379	23429
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	1178	12352	1175	13262	1123	12534	1038	11539	962	11046	917	10052
rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	43	96	146	212	27	51	24	43	16	44	-	-
óvodáztatási támogatás	15	180	92	1080	51	1290	56	1420	48	1110	40	610

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

* A közfoglalkoztatási programok általában 100%-os támogatottságúak voltak, a cellákba beírt összeg az esetlegesen önerőként biztosított összeget jelenti, ugyanis volt olyan közfoglalkoztatási program, amely 85%-os bér és járulék támogatású volt.

A legújabb önkormányzati adatok, bár nem ilyen részletesek, de jól mutatják az elmúlt évek tendenciáit. Az eltérő adattípusok következtében nehéz összehasonlító következtetéseket levonni.

8. táblázat: Szociális ellátások Jánoshalmán 2009-2020 között.

Szociális ellátás	2018. év		2019. év		2020. év	
	fő	eset	fő	eset	fő	eset
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó alapösszegű pénzbeli támogatás 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) 20/A. § (1):	462	462	368	368	265	265
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó emelt összegű pénzbeli támogatás 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) 20/A. § (2):	650	650	666	666	715	715
Rendkívüli település támogatás 1993. évi III. tv. 45. §, a helyi szociális ellátásokról szóló 17/2020. (X. 30.) önkormányzati rendeletének 7-11. §-a	30	38	115	217	543	635
Köztemetés 1993. évi III. tv. 48. § koporsós: 109.742 Ft, hamvasztás: 109.114 Ft	12	12	10	10	7	7

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.7.1.6. Életminőség

Jánoshalmán a KSH 2011. évi népszámlálása szerint 4.436 lakás volt, 2001-ben 4.460.

9. táblázat: Lakások komfortossága Jánoshalmán 2001-ben és 2011-ben

Jánoshalma	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás	Összesen
2001	953	1989	325	978	215	4460
2011	1119	2416	224	644	33	4436

Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011

A városban a lakások száma csökkent a két népszámlálás között. Az életminőséget nagymértékben meghatározó lakás komfortossági szint javult ugyan a vizsgált időszakban, azonban még mindig magas a komfort nélküli (14,52%) lakások aránya és a komfortos lakások száma is több, mint duplája az összkomfortosokénak.

Jánoshalmán az összes lakás 25,22%-a volt összkomfortos 2011-ben. A lakásokon belül a régió más városai közül Szarvason 50,6%, míg Gyomaendrődön 42,9% tartozott az összkomfortos kategóriába.

A hálózati ivóvízvezetékekkel rendelkező lakások aránya Jánoshalmán 2001 és 2011 között 78,90%-ról 88,59%-ra nőtt, a megyében is növekedett, de kisebb mértékben. A közcsontra hálózatra bekapcsolt lakások aránya kisebb mértékben ugyan (13,12%-ról 16,48%-ra), de szintén nőtt ebben az időszakban települési szinten, itt a város nem éri el a megyei szintet.

A meleg folyóvízzel ellátott lakások aránya is emelkedett az időszakban, 75,27%-ról 82,80%-ra, csakúgy, mint a vízöblítéses WC-vel rendelkező ingatlanoké (70,70%-ról, 82,71%-ra).

Jánoshalmán a száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma 2001 és 2011 között 66-ról 69 darabra nőtt.

Összességében elmondható, hogy a lakások komfortfokozata és felszereltsége jelentősen nőtt a városban, egyes területeken azonban elmarad a megyei átlagtól 2011-ben (pl. csatornázottság területén).

1.7.2. Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya városi szinten 2001-ben 34%, 2011-ben 20,3% volt. A kedvezőtlen lakhatási feltételekkel rendelkező lakások jelentős része a szegregátumokban található.

A 2013-ban készült Helyi esélyegyenlőségi program – amely még a korábbi népszámlálási adatok alapján kijelölt szegregátumokat mutatja be – hangsúlyozza, hogy az érintett területeken többnyire magas az egy lakásra jutó lakosok száma, valamint az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. Emellett a lakosság iskolai végzettsége kedvezőtlenebb képet mutat e területeken és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya is magasabb, mint a város egészében.

A megalapozó vizsgálat készítéséhez lekért népszámlálási KSH adatok a település egésze mellett három, a város egészét lefedő településrészhez kapcsolhatóak. Belváros, Egyéb területek, Külterület. A statisztikai hivatal mutatói alapján megállapítható, hogy a legtöbb szempontból a Belváros, mint városrész kedvezőbb tulajdonságokkal rendelkezik a város további területeinél. Ez megnyilvánul az alacsony iskolai végzettségűek alacsonyabb és a felsőfokú végzettségűek magasabb arányában és az alacsony komfortfokozatú lakások kisebb arányában is. Sokkal jobbak a belváros munkanélküliségi mutatói is (munkanélküliségi ráta), összevetve a település egyéb területeivel.

A Belváros alapvetően kisvárosias jellegű lakóövezet, amely a legtöbb szolgáltató funkciót magában tömöríti. Kedvezőnek mondható a központot közvetlenül körülölelő terület helyzete, amely így közel fekszik a legfontosabb városi és térségi szolgáltatásokat nyújtó Belvároshoz, azonban e belső övezetektől jelentősen eltér a városperemi terület falusias beépítésű lakóterületeivel. Bár a Belvárostól kifelé haladva alapvetően a hagyományos falusias beépítés dominál, e településrészekben gazdasági hasznosítású területek is jelentős számban találhatóak. A lakófunkció mellett itt sok helyen találkozhatunk nagyobb telkeken művelt állattartással, növénytermeléssel. Jellemző módon a város központjától távolabb eső részekben találkozhatunk infrastrukturális hiányosságokkal, például a csatornahálózat alacsonyabb kiépítettségével, a csapadékvíz elvezető rendszer hiányosságaival.

A város külterületén tanyavilág található. A területek épületállománya öregedő, a 2011-es népszámláláskor az itt található 245 lakás jelentős része (68,5%-a) alacsony komfortfokozatú volt. Kiemelkedő volt a munkanélküliek aránya (23,3%, míg a városi átlag 18,7% volt, a Belvárosban pedig 9,0%). Az adatok egyértelműen arra utalnak, hogy a tanyás külterületi életkörülmények messze elmaradnak a város centruma és annak közvetlen övezete által nyújtott lehetőségektől.

Jánoshalmán a 2011-es népszámlálási adatok alapján 5 szegregátum került kijelölésre. A szegregátumok helyzetével, a társadalmi rétegződés térbeli jellegével és az esetleges társadalmi konfliktusokkal részletesen az antiszegregációs terv elemző fejezetében (3.2.2) fogunk foglalkozni.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok

TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

Jánoshalma 1989-ben kapott városi rangot. A régészeti leletek arról árulkodnak, hogy a népvándorlás idején, majd azt követően több nomád nép is élt területén: a szarmaták, hunok és avarok után besenyők és kunok. Tartósabb településüket feltételezések szerint a tatárok pusztították el.

A város közvetlen település elődje a Csőszapa nevet kapta, melyet török adóösszeírásokból ismerhetünk. A terület 1439-ben a Hunyadi-család birtoka lett, a falu ekkor kapta a Jankószállás nevet. A török uralom idején a település elnéptelenedett, azonban a törökök várat építettek helyén, Jankovácznak nevezve a települést.

A török uralmat követően szerbek, majd bunyevácok telepedtek le a területen, majd a XVIII. századtól főleg magyarok. Ekkortól indul meg a falu fejlődése, a XVIII. század második felétől

a szántóföldi növénytermesztés és állattenyésztés mellett megjelenik a szőlő- és gyümölcstermesztés is.

A település 1799-től az Orczy család jobbágybirtoka lett. 1807-ben kivívta magának a vásártartási joggal járó mezővárosi rangot, s ezt 1886-ig meg is tartotta, nevét 1904-ben Klánszky Ferenc javaslatára Jánoshalmára változtatták.

A település fejlődésében meghatározó volt a vasútvonal kiépítése, melynek révén a mezőgazdasági termények kereskedelmi forgalma a határokon túlra is kiterjedhetett. A mai Béke téren kialakult az egykor országos hírv gyümölcs piac, a gyümölcs kereskedelem és feldolgozás egyéb formái is teret nyertek. A település ebben az időszakban vette fel a ma is meghatározó karakteres kisvárosi arculatát. A főtéren található piac helyén ma a város közparkja helyezkedik el.

1945 után jelentős változások mentek végbe a településen. A mezőgazdaság és az ipar nagyüzemivé válása és a tévesztés mellett a korábban kiemelkedő szőlő- és gyümölcstermesztés kisebb szerepet kapott.

KULTURÁLIS ÉRTÉKEK

A színes történelmi, társadalmi és etnikai múlt mellett a város több, építészeti szempontból értékes épülettel is büszkélkedhet: késő barokk kori római katolikus templom, Bognár Józsefné féle szélmalom, klasszicista stílusú volt Orczy-kastély, Hengermalom, zsinagóga. Ezek az építmények országos műemlékvédelmet élveznek.

Jánoshalmán három kulturális gyűjtemény és egy emlékszoba is található. Az Imre Zoltán Művelődési Központ épületében került elhelyezésre a névadó táncművész és koreográfus Emlékszobája, valamint a Helyi Légvédelmi és Tűzér Múzeum. Méltó helyen várja a vendégeket a Helytörténeti Gyűjtemény és Bányai Taskovics Mihály természettudományi jellegű, városnak adományozott magángyűjteménye. Itt található az egyházmegye legnagyobb temploma a Szt. Anna Római katolikus templom és az Európa szerte egyedül álló, a Mohácsi csata emlékére felállított kovácsoltvas kereszt, a még mai is működő Felső- Bácskai Múmalom és a Szélmalom. Kiemelkedő építészeti, kulturális értékek még: Isteni Gondviselés Kápolna, Központi Park, Nepomuki Szent János szobor, Magyar Hősi Emlékmű, Hunyadi-szobor, Jánoshalma testvérvárosainak emléket állító oszlopsor a Béke téren, Zsinagóga, Baptista Imaház, A millennium emlékére (1896) emelt Krisztus kereszt látható az utca végén, Aradi Vértanúk emlékműve.

Jánoshalmán 1917-ben honosodott meg a baptista misszió. Ma mintegy 150 hívőt számlál a gyülekezet. A városban működik továbbá az Őskeresztény Apostoli Egyháznak is gyülekezete imaházzal a Körösi Cs. S. utcában, illetve található a városban református szóránnygyülekezet is.

1.7.3.2. Civil szerveződések

Jánoshalmán mintegy 55 civil szervezet működik. Az önkormányzat utoljára 2012-ben nyújtott pénzübeli támogatást a társadalmi szervezetek részére. Az utóbbi években az önkormányzat a civil szervezetek rendezvényeihez, működéséhez biztosít helyszínt az Imre Zoltán Művelődési Központban.

A civil szervezetek közül 17 a sport, szabadidő területén tevékenykedik, amely mellett 7 hagyományőrző, 6-6 kulturális és gazdasági, kereskedelmi (szakmai érdekképviselői), 3-3 városvédő, egyházi és oktatási orientációjú és 2 hátrányos helyzetűeket segítő szervezet is működik.

10. táblázat: Jelentősebb, a települési önkormányzattal együttműködő civil szervezetek a városban (2021-es adatok szerint)

Civil szervezet neve	Tevékenység	Célcsoport
Jánoshalma Város Önkormányzati Tűzoltó parancsnoksága	polgári védelmi, tűzoltási tevékenység	a város lakossága
Összefogás Jánoshalmáért Egyesület	hátrányos helyzetűek segítése	hátrányos helyzetűek
Jánoshalmáért Alapítvány	hátrányos helyzetűek segítése	hátrányos helyzetűek
Jánoshalmi Gazdakör Egyesülete	szakmai, gazdasági, érdekképviselői tevékenység	az ágazat érintett képviselői
Jánoshalmi Önkéntes Polgárőrségi Egyesület	polgárőrség, városvédelem	a város lakossága
Erdélyi Hagyományokért Egyesület	hagyományőrzés, kultúra	a város lakossága
Bem József Honvéd Nyugdíjhas Egyesület	sokrétű képviselői, közösség-szervező funkció	a város lakossága és a szervezet tagjai
Georgica Alapítvány	oktatási tevékenység	a város lakossága
Arany Bácska Egyesület	sporttevékenység	a város lakossága
Jánoshalmi I., II. és IV. számú Óvodákért Alapítvány	oktatási tevékenység	a város lakossága
Nagycsaládosok Jánoshalmi Egyesülete	szociális és karitatív tevékenység	a város lakossága és a szervezet tagjai

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások

1.8.1.1. Oktatás

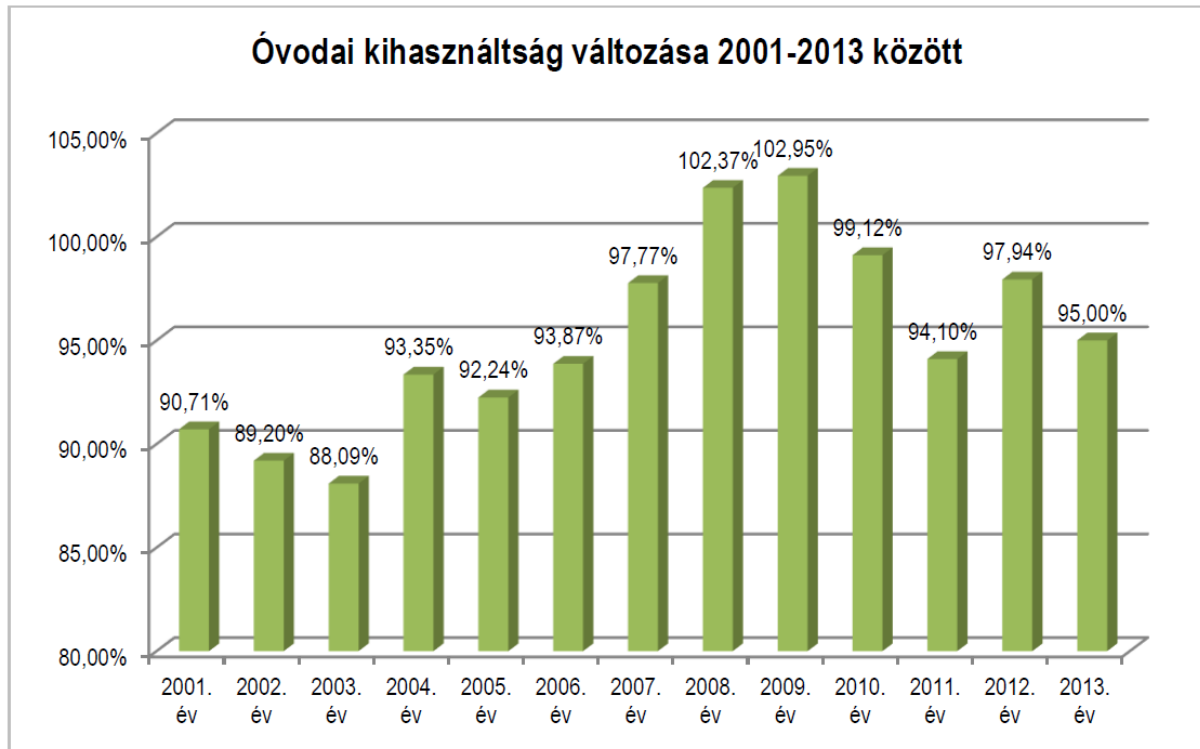
ÓVODÁK

Jánoshalma városban az óvodai feladatellátás 2 intézményben történik. A Jánoshalmi Pedagógiai Szakszolgálat, későbbi nevén a Napközi Otthonos Óvoda fenntartója és működtetője, annak megszűntéig Jánoshalma Város Önkormányzata volt. Az intézmény Jánoshalmán három, Kélezhalmán további egy telephellyel működött.

Az önkormányzat fenntartásában jelenleg a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család és Gyermekjóléti Központ működik a településen, ahol 8 gyermekcsoportot határoztak meg.

Egyházi fenntartásban és üzemeltetésben működik a Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola óvodai intézményegysége, 4 gyermekcsoporttal.

13. ábra: Az óvodai létesítmények kihasználtsága Jánoshalmán

Forrás: KSH T-Star

Az óvodai kihasználtság alakulásával kapcsolatban elmondható, hogy 2008 óta a férőhelyek száma 338-340 között változott, míg a beíratott gyermekek száma 319-349 fő között mozgott. Az elmúlt években azonban már inkább 300 fő körüli értékek jellemzőek. A legalacsonyabb kihasználtság 2011-ben volt, 94,1%-os, a legmagasabb 2009-ben, 102,95%-os. 2013-tól folyamatosan csökken a kihasználtság, olyannyira, hogy 2016-ra 80 % alá csökkent.

A Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola mindkét óvodai telephelye esetében elmondható, hogy majdnem maximálisan kihasználják a rendelkezésre álló férőhelyet 2018-tól napjainkig, az intézmény statisztikái szerint. A Bernáth Zoltán utcai telephely 75 fős kapacitásából 68 fő élt a kihasználás lehetőségével az elmúlt három évben, míg a Molnár János utcai telephely esetében is majdnem mind a rendelkezésre álló 30 hely kihasznált.

A Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde esetében, a 2018-2020 évek statisztikái szerint 180 fő körül mozog a gyermekek száma. (175 fő, 187 fő, 173 fő.)

2007-et követően az óvodák tekintetében történt infrastruktúra fejlesztések között kell megemlíteni a Batthyány utcai óvoda energetikai felújítását (BM rendelet keretében). A város 2014-2020-as időszakra tervezett fontosabb fejlesztési igényei között szerepel több intézmény, közöttük az óvodai feladatellátási helyek modernizálása.

ALAPFOKÚ OKTATÁS

Az általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma 2016-ban 687 fő volt. Az elmúlt évek (2001 óta) tendenciája szerint ez a szám 2015-ig folyamatosan csökkenő (2001: 983 fő, 2005: 923 fő, 2010: 793 fő, 2015: 656 fő), 2017-ben némi emelkedés tapasztalható. A város általános iskoláiban nemzetiségi oktatásban részesülő tanulók száma ugyanebben az évben 111 fő volt, ez a szám szintén folyamatosan csökken (2009-ben 301 fő volt). A Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolánemet és cigány nemzetiségi osztályokat indít. A város iskoláiba más településről bejáró általános iskolai tanulók száma 47 fő volt 2016-ban (2009: 32 fő volt). Ez a szám növekvő tendenciát mutatott 2013-ig, majd lényegében stagnálás volt jellemző. Százalékos arány tekintetében 206-ban 6,6%, 2018-ban 8,3% volt a más településekről bejáró általános iskolás tanulók aránya.

A városban két általános iskolai intézmény működik. Az egyik a Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, amely a településen kívül Kéleshalmon is működtet egy telephelyet. A jánoshalmi telephelyen működik a Sajátos Nevelési Igényűek Tagozata is. A Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola és Diákotthon a Kalocsa - Kecskeméti Főegyházmegye fenntartásában működik.

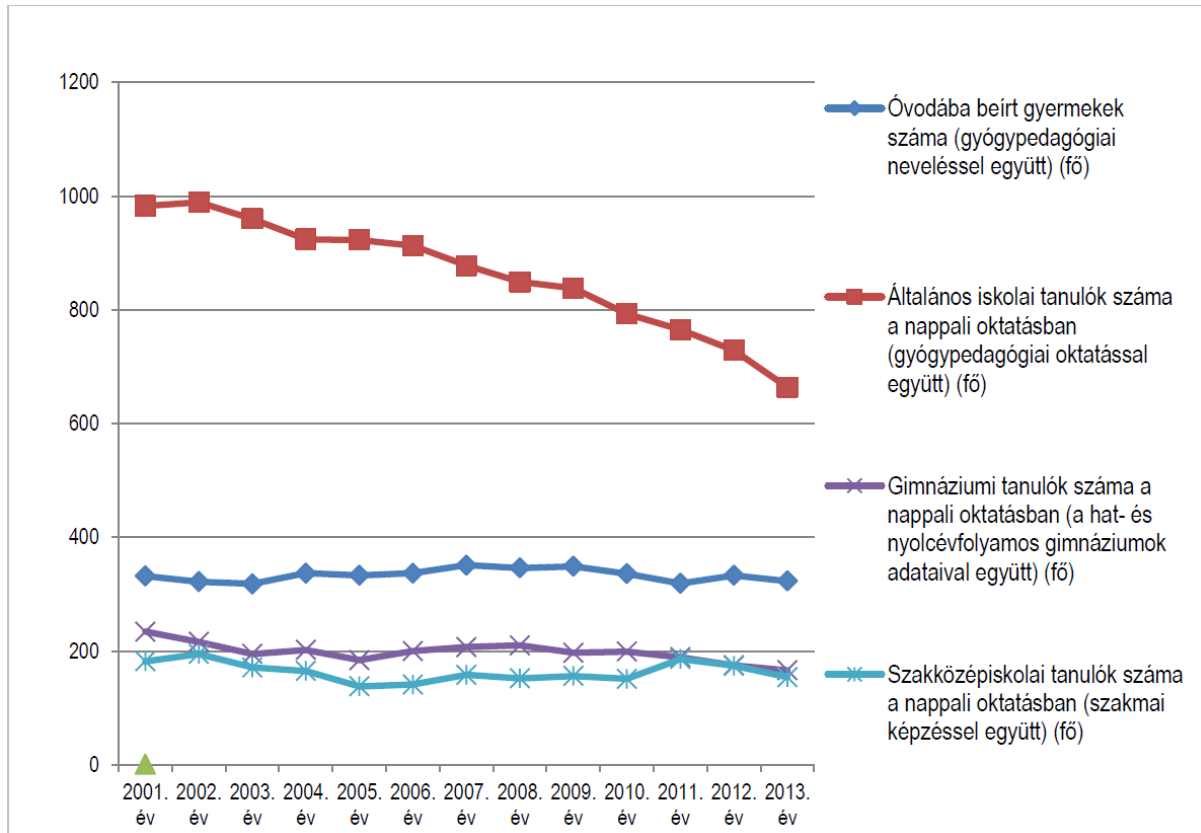
Az iskolákba beíratott első osztályos gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat: 2005-ben 115, 2010-ben 114, 2013-ban 98, 2015-ben 90 elsős gyermek iratkozott be a város iskoláinak első évfolyamára.

A 2007-2013-as időszakban a regionális operatív program (DAOP) támogatási keretében megtörtént a Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a diákélelmezési konyha energetikai felújítása, valamint KEOP pályázat keretében az általános iskola napelemes rendszerének kiépítése. További fejlesztéseket jelenleg nem terveznek az intézmény vonatkozásában.

KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS

Középfokú oktatási intézmények száma a városban kettő volt. A Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola gimnáziumi és szakközépiskolai intézményrészrel rendelkezett korábban. Jánoshalma nagy múltú agrár képző intézménye az 1933-ban létesített Szaki Jánoshalma. Vonzáskörzetük alapvetően a várost övező települések körére terjed ki, az agrár szakképző iskola tanulói azonban szélesebb beiskolázási területtel rendelkezik.

14. ábra: A tanulók számának alakulása az elmúlt 2001 2013 között Jánoshalmán

Forrás: KSH T-Star

A Szaki Jánoshalma szakképző iskolájában lehetőség van mezőgazdasági gépész és gazda szakma elsajátítására. Technikum megszerzésére is adott a lehetőség, mezőgazdasági gépésztechnikus és mezőgazdasági technikus képesítések vonatkozásában. Az iskola felnőttképzési rendszerrel is rendelkezik. Az iskola tágabb térségi beiskolázási területtel rendelkezik.

Fenti ábránk jól mutatja, hogy mind az általános iskola, mint a középiskolák tanulói létszáma jelentősen csökkent a vizsgált időszakban. 2001-ben 983 általános iskolás, 234 gimnáziumi és 182 szakközép és szakiskolai tanulója volt a városnak. 2010-ben 793, 199, illetve 151, 2013-ban 687, 22 és 180. Összességében közel 36%-kal kevesebb volt 2013-ban a tanulók száma a 2001-es létszámnál.

A városban további oktatási nevelési intézmény működik: a Lajtha László Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2018-ig működött, mely zeneművészet és képzőművészet művészeti ágon folytatott oktatást.

Jelenleg fontos szerepet tölt be a Felső-Bácskai Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, amely a néptánc és a képzőművészet terén nyújt képzési lehetőséget a fiatalok számára. A városban hasonló szellemiségben működik 2 további intézmény is, a Kapronczai Alapfokú Művészeti Iskola és a Pro-Art Alapfokú Művészeti Iskola.

KOLLÉGIUMI ELLÁTÁS

Kollégiumi ellátást a városban az intézmény tanulói 2 épületben tudják igénybe venni. Az egyikben 170, a másikban 36 fő elhelyezésére van lehetőség. A két épület kihasználtsága 92,2 %.

FELSŐOKTATÁS

Jánoshalmán nem működik felsőoktatási intézmény.

1.8.1.2. Egészségügy

ALAPELLÁTÁS

A településen alapellátás keretében biztosított a felnőtt háziorvosi-, házi gyermekorvosi-, fogorvosi ellátás, védőnői szolgálat, iskola egészségügyi ellátás, központi háziorvosi ügyeleti szolgálat. A városban 2010. évtől a Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft. (95%-ban Jánoshalma Önkormányzatának tulajdona) járóbeteg ellátást biztosít a helyi és a térség lakosai (Borota, Hajós, Kéleshalom, Mélykút, Rém) számára. A központ alapellátásai: felnőtt háziorvos; csecsemő és gyermek háziorvos; felnőtt és gyermek fogászat; védőnői szolgálat; iskola egészségügyi ellátás és foglalkozás egészségügyi ellátás.

A városban működő háziorvosok száma 4, a gyermekorvosok száma kettő. A háziorvosi ügyeleti ellátást 2019. július 1-től az S-MEDIPACK Kft. ellátási szerződés keretében biztosítja a településen. Az ellátási terület Borota és Kéleshalom lakosságára is kiterjed. Jelenleg betöltetlen egy háziorvosi praxis. A háziorvosok a rendelési időn túl és hétvégeken ügyeleti ellátást biztosítanak, amely a közeli kisebb települések: Borota, Kéleshalom lakosságára is kiterjed. A fogorvosok száma kettő. A Jánoshalmán működő egészségügyi ellátás a kistérségben élők és további két település (Hajós és Rém) lakossága számára is biztosítja a járóbeteg-szakellátó szolgáltatás elérhetőségét. Jánoshalmán négy területi védőnői körzetben 4 fő főfoglalkozású védőnő és egy iskolavédőnő dolgozik. Az ellátási terület Jánoshalma város és Kéleshalom község teljes területére terjed ki. A területi védőnők az ellátási területükön lakcímmel rendelkező várandós anyák, a 0-6 éves korú gyermekek és az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekek gondozását látják el nőgyógyász- és gyermek-szakorvosok felügyeletével, illetve önállóan.

A városban három gyógyszerértár található.

SZAKELLÁTÁS

A szakellátást ugyancsak a Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft. biztosítja. A Jánoshalmi Járóbeteg-Szakellátó Központ hat szomszédos település összefogásának eredményeképpen valósulhatott meg EU-s források segítségével, 2010 óta üzemel a modern, új épületben. A központban elérhető szakellátások: belgyógyászat; sebészet–traumatológia; szülészet–nőgyógyászat; terhesgondozás; fül-orr-gégészet; szemészet; bőrgyógyászat; neurológia; pszichiátria; urológia; reumatológia; röntgen diagnosztika; ultrahang diagnosztika; diabetológia; gyermekgyógyász. Egyéb ellátások: fizioterápia; gyógytorna; nappali kórházi ellátás; otthoni betegápolás.

FEJLESZTÉSEK 2007-2013 KÖZÖTT

A legjelentősebb fejlesztés az egészségügy területén a kistérségi járóbeteg-szakellátó központ kialakítása és fejlesztése volt. Az infrastrukturális fejlesztést kiegészítették a kapcsolódó humán fejlesztések, például tudásfejlesztés, nevelő és szemléletformáló életmódprogramok, képzési és foglalkoztatási programok.

A fejlesztések eredményeként ma a helyi egészségügyi ellátások terén hiányosságok, felújítási és fejlesztési igények nincsenek, az az alap – és szakellátás megfelel a jogszabályi feltételeknek.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Jánoshalma Városi Önkormányzat minden, a törvényben előírt szociális alapellátást biztosít az igénylő jogosultak részére településen.

A szolgáltatások körében az önkormányzat az alábbi – önkormányzati fenntartású intézmények és civil szervezetek által nyújtott – szolgáltatásokat biztosítja a szociálisan rászorult személyeknek:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- családsegítés
- nappali ellátás (időseknek, pszichiátriai betegeknek és fogyatékos személyeknek)

A gyermekvédelmi rendszer részeként az önkormányzat köteles megszervezni:

- a gyermekétkeztetést
- a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását (bölcsőde)

2020. január 1. napjától kezdődően a korábban a Pelikán Kft. által ellátott feladatokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (a továbbiakban: MMSZE) látja el, ellátási szerződéssel. A szociális személyi szolgáltatások közül két feladat a – házi segítségnyújtás, étkeztetés – átmenetileg az önkormányzathoz került át, mivel a szociális tárcától az MMSZE nem kapott befogadást.

A Pelikán Kft. által Jánoshalmán Közhasznú megállapodással ellátott szociális alapfeladatok:

- Szociális alapszolgáltatások:
 - = Étkeztetés (2020.01.01. és 06.30. között, Jánoshalma, 160 fő)
 - = Étkeztetés (2020.01.01. és 09.30. között, Kéleshalom, 3 fő)
 - = Házi segítségnyújtás (2020.01.01. és 06.30. között, 19 fő)
- Egészségügyi alapszolgáltatás:
 - = Otthoni szakápolás (207 vizit)

Jánoshalma Városi Önkormányzat által ellátott szociális alapfeladatok:

- étkeztetés

- házi segítségnyújtás

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Gondviselés Háza megállapodással ellátott szociális feladatai:

- Szociális alapszolgáltatások
 - = idősök klubja
 - = nappali melegedő
- Szakosított ellátás
 - = idősök otthona
 - = éjjeli menedékhely

11. táblázat: A szociális otthon kapacitás és kihasználtság adatai Jánoshalmán

Ellátási forma	Ellátottak köre	Ellátottak száma	Ellátási terület
Idősök otthona	időskorúak	70 fő	Magyarország egész területe
Étkeztetés	időskorúak	160 fő	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Házi segítségnyújtás		19 fő	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Idősök klubja		30 fő	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Családsegítés	Jánoshalma lakossága	igény és szükség szerint	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Gyermekjóléti szolgáltatás	1-18 éves Jánoshalma lakossága	1-18 éves lakosság igény és szükség szerint	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Hajléktalanok éjjeli menedékhelye	18 éves kortól Jánoshalma lakosai	10 fő	Jánoshalma Város közigazgatási területe
Hajléktalanok nappali melegedője	18 éves kortól Jánoshalma lakosai	10 fő	Jánoshalma Város közigazgatási területe

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás (2020)

A szociális otthon/intézmény kihasználtsága 100%-os. A feladatot a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család és Gyermekjóléti Központ keretei között működik a bölcsőde önálló szakmai egységként.

A bölcsőde nem csak a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény, hanem a korai képesség fejlesztés fontos színtere is.

Az bölcsődében az engedélyezett férőhely 12, a beíratott gyermekek átlag létszáma 2019. májusában 12 fő volt. Minden felvételt igénylő gyermek számára tudnak bölcsődei ellátást biztosítani. A feladat ellátási hely jól felszerelt, az ott folyó munka magas színvonalú.

A városban jelenleg nem mutatkozik igény további férőhelyek kialakítására.

A település részt vett korábban kétszer a 3 éves szociális felzárkóztató programban, mely sikeres volt, sok fejlesztés lezajlott. Emellett az elmúlt 2007- 2013-sa időszakban a város pályázott a szociális otthon felújítására, azonban a projekt forráshiány miatt tartaléklistára került. Ez a fejlesztés (alapvetően energetikai jellegű modernizálás) továbbra is kiemelt jelentőségű Jánoshalma számára.

1.8.1.4. Közösségi művelődés, kultúra

INTÉZMÉNYEK

- Közösségi ház:

A közművelődési színteret a településen az Imre Zoltán Művelődési Központ és Könyvtár biztosítja, közművelődési-, könyvtári, kommunikációs szolgáltatásokkal, irodalmi programokkal, összefogja a civil szervezeteket, szervezi a városi kulturális programokat. Az intézmény tevékenysége igen széles körű, a szerződés szerint magába foglalja az alábbi feladatokat:

- a) Iskolarendszeren kívüli, önképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító öntevékeny tanulási, továbbképző tevékenység biztosítása.
- b) Életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése.
- c) A település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása.
- d) Az egyetemes, a nemzeti, a helyi nemzetiségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, befogadás elősegítése, állami, nemzeti és helyi ünnepek kultúrájának gondozása.
- e) Rendezvények szervezése, illetve technika, helyiség biztosítása szükség szerint különösen a Jánoshalma Város évi rendezvényterve szerinti programok esetén, nemzeti, állami és Önkormányzati ünnepeken és az önkormányzat egyéb rendezvényein.
- f) Az önkormányzat oktatási intézményei által működtetett együttesek, kézműves csoportok tevékenységéhez – igény és egyeztetés után – színtér biztosítása, nyilvános bemutatkozásukhoz fellépési lehetőség teremtése, bemutatók, kiállítások rendezése.
- g) Fiatalok szabadidejének hasznos, biztonságos eltöltéséhez helyiség biztosítása.
- h) Éves program szerint irodalmi estek, hangversenyek, kiállítások szervezése.
- i) Közreműködés az állami, nemzeti és helyi ünnepek, évfordulók, valamint egyházi ünnepek megszervezésében és operatív lebonyolításában.
- j) Helyi kiemelkedő tehetségű alkotóművészek menedzselése.

- k) Együttműködés, kapcsolattartás a helyi közművelődés és művészeti élet mecénásaival.
- l) Helyi társadalom kapcsolatrendszereinek, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése, támogatása.
- m) Különféle rétegprogramok rendszeres biztosítása (életkori, foglalkozási, iskolai végzettség, érdeklődési körök szerinti stb.).
- n) Civil közösségek által igényelt szolgáltatások teljesítése.
- o) Diszkó, ifjúsági klub, színházlátogatás szervezése.
- p) Egyéb művelődési lehetőségek, információs szolgáltatás biztosítása tevékenység keretén belül.
- q) A szabadidő kulturált eltöltéséhez feltételek biztosítása.
- r) A Kultv. 55. § (1) bekezdésében megfogalmazott nyilvános könyvtári alapfeladatok ellátása.

Az Imre Zoltán Művelődési Központ épületében helyet kap az alapfokú művészeti oktatás is.

– **Könyvtár:**

A városi könyvtár az Imre Zoltán Művelődési Központ keretei között működik.

– **Mozi, színház:**

A mozinak (mozgó mozi formájában) valamint színpadi előadásoknak is az Imre Zoltán Művelődési Központ nyújt helyszínt.

– **Múzeumok, galériák:**

Imre Zoltán Művelődési Központ épületében kapott helyet az Imre Zoltán emlékkiállítás. Emellett a városban, a Molnár J. utcában találhatjuk a település és környezete történetének bemutatásául szolgáló Helytörténeti Gyűjteményt.

– **Fejlesztések 2007- 2013 között:**

Helytörténeti Gyűjtemény helyszínének kialakítása EU-s pályázati forrásból történt 2011-ben (DAOP).

RENDEZVÉNYEK

A település rendszeresen megtartott éves rendezvényei:

- Jánoshalmi Napok (minden év júniusának utolsó hétvégéje),
- Gyermekkarácsony (december),
- Idősek karácsonya (december),
- Borverseny (február - Civil szervezet a fő rendező),
- Szüreti Napok (szeptember - Civil szervezet a fő rendező),
- Lovasnap (június - Civil szervezet a fő rendező).

SPORT

Jánoshalmán az alábbi létesítmények nyújtanak sportolási lehetőséget.

12. táblázat: Sportlétesítmények Jánoshalmán

Intézmény	Címe
Dr. Fenyvesi Máté Sportcsarnok	Cím: 6440 Jánoshalma, Bernáth Zoltán utca 1.
Sportpálya	Cím: 6440 Jánoshalma, József Attila utca 16.
POWERGYM Sportcentrum	Cím: 6440 Jánoshalma, Jókai Mór utca 64.
Teniszpálya (Renner Bt.)	Cím: 6440 Jánoshalma, I. kerület 78.
Teniszpálya (Király Lovastanya)	Cím: 6440 Jánoshalma, Parcelok 27/a.
Lovarda (Király Lovastanya)	Cím: 6440 Jánoshalma, Parcelok 27/a.
Horgásztó	Cím: 6440 Jánoshalma, Fürdő utca

Forrás: Önkormányzati honlap: <http://www.janoshalma.hu/sport>

A sportolást számos egyesület és civil szervezet is segíti:

- Aerobic
- Bács-Kiskun Megyei Szabadidősport Szövetség
- Felső-Bácskai Szabadidősport Szövetség
- Hunyadi Szabadidő- és Diáksport Egyesület
- Jánoshalma Városi Rádióklub Sportegyesület
- Jánoshalmi Futball Club
- Jánoshalmi Horgász Egyesület
- Jánoshalmi Női Kézilabda és Szabadidősport Egyesület
- Jánoshalmi Ökölvívó Egyesület
- Jánoshalmi Természetbarát és Szabadidősport Egyesület
- Jánoshalmi Városi Sportegyesület
- Lelkesek Diák-Sportegyesület
- Magyar Postagalambsport N.11. Egyesülete
- Probitas TSE
- Terézhalmi Ökoturisták Egyesülete

13. táblázat: Felmerülő fejlesztési igények a város közművelődési és sport infrastruktúrájának kapcsán

Intézmény neve	Beavatkozási szükségletek
Dr. Fenyvesi Máté Sportcsarnok	küzdőtér parketta felújítása, esetleg új parketta

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A városban a hátrányos helyzetű (HH) gyermekek száma 2011-ben 412, 2012-ben 752 fő volt. Az emelkedés 1 év vonatkozásában 54%-os volt. A halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekek száma a 2011. évben 197 fő volt, míg 2012. évben már 402 fő, ami szintén jelentős 49% emelkedést jelent. Az óvodába járó gyermekek közül 65% HH, HHH gyermekek aránya 33,57%.

2013. szeptember 1-től módosultak a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának feltételei, ennek megfelelően a 2013-as és 2014-es adatok nem hasonlíthatók össze a korábbiakkal, azonban a 2013. október óta érzékelhető tendenciát tükrözik.

14. táblázat: A HH-s és HHH-s gyermekek száma Jánoshalmán 2019-2020.

Jánoshalma	Óvoda HH	Óvoda HHH	Általános iskola HH	Általános iskola HHH	Középfokú intézmény HH	Középfokú intézmény HHH
2019. 01. hó	20	62	47	151	8	21
2019. 10. hó	23	56	59	116	14	25
2020. 01. hó	29	47	63	105	19	31
2020.10. hó	26	43	58	130	12	39

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az adatok a városban működő két óvoda statisztikáiból kerültek összegzésre. Az óvodákban míg nőtt a HH-s gyermekek száma 2019-ről 2020-ra, addig ezzel párhuzamosan a HHH-s gyermekek száma ugyanezen időszakban csökkent. Az óvoda kapcsán meg kell jegyezni, hogy az elmúlt évekhez képest csökkent a HH-s és HHH-s gyermekek száma. ez azért is lehet, mert egy EFOP-3.3.2-es pályázat, amit a Lajtha Kft valósított meg, célcsoportja a hátrányos helyzetű gyermekek voltak.

Az általános iskolák adatai is 2 intézmény statisztikáiból összegződtek. 2020-ban míg a HH-s gyermekek csökkent, addig a HHH-s gyermekek számában jelentős növekedés állapítható meg.

A középfokú intézményekben 2019-ben jelentős csökkenést lehet tapasztalni a HH-s gyermekeket illetően, ezt követően nagyjából ugyanazon a szinten maradt a HH-s és HHH-s gyermekek száma is.

Az óvodai telephelyeken kiegyenlített a HH és a HHH gyermekek száma. Nincs szegregált óvoda a településen.

ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

Jánoshalma Város Önkormányzata a 137/2015. (VII.02.) Kt., 197/2017. (XI. 09.) Kt., 84/2018 (V.24.) Kt. határozataival fogadta el a település Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A program tartalmazza a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) fejezetet, mely célcsoportonként (romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők) határozza meg a szükséges beavatkozásokat. Az alábbiakban

röviden bemutatjuk a releváns csoportokat és a velük kapcsolatban meghatározott intézkedéseket.

- A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége: cigányság foglalkoztatási helyzetének javítással
 - = Helyi foglalkoztatáspolitikai a cigány foglalkoztatás felé irányítása
 - = Kapcsolatok erősítése a munkáltatók és a munkavállalók között Szoros együttműködés a Munkaügyi Központtal
- A gyermekek esélyegyenlősége: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményről tájékoztatás
 - = Tájékoztatás
 - = Kérelmek beszédesei személyes segítségnyújtás
 - = Gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma növekszik, javul a családok helyzete
- A nők esélyegyenlősége: szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Zöldterületek, közparkok folyamatos felújítása.
 - = Az anyák programigényének felmérése
 - = A gyermekes anyák magányérzetének csökkentése
 - = A gyermekes anyák életminőségének javítása
- Az idősek esélyegyenlősége: az idősek áldozattá válásának megelőzése
 - = Az idősebb korosztály tájékoztatása, ezáltal törekvés arra, hogy nyitottabbak legyenek az őket segítő szervezetek felé
 - = Idős korosztály biztonságérzetének javítása, kiszolgáltatottságának csökkenése
- A fogyatékkal élők esélyegyenlősége: akadályok megszüntetése
 - = Fogyatékkal élők problémáinak feltárása
 - = Gyalogátkelők, járdák akadálymentesítése
 - = Beruházások esetén különös figyelem az akadálymentesítésre
- Szabadidős programok szervezése és igény szerinti bővítése
 - = Az igények felmérése nyílik lehetőség, amelyhez mérten van mód pályázatok illesztésére, továbbá csökken az egyének magányérzete is
- Újabb bölcsődei helyek létesítése és a meglévő feltételek javítása
 - = A kisgyermekes édesanyának munkavállalási lehetőségei javulnak, továbbá a 3 év alatti gyermekek nevelési feltételei is javulhatnak
- Bel-és külterületi utak felújítása, utak, járdák létesítése
 - = Gyermekek, idősek, fogyatékkal élők közlekedési lehetőségeinek biztonságosabbá, gördülékenyebbé tétele, tanyasi lakosság szegregáltságának csökkentése

1.9. A település gazdasága

Az alábbi fejezetekben áttekintésre kerül Jánoshalma gazdasági súlya, a településen működő vállalkozások szektorális megoszlása, illetve bemutatjuk a település gazdaságát leginkább meghatározó ágazatokat, valamint ágazati szereplőket.

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Megyei program szerinti gazdasági súly

Jánoshalma város gazdasági súlyát és szerepkörét érintően említésre kerül a megyei területfejlesztési program javaslatértékelési fejezetében. Területi elhelyezkedését figyelembe véve a város és járása Bács-Kiskun megye határmenti fejlesztési körzetének részét képezi. A városban a regisztrált vállalkozások száma 1 704 db, a működő vállalkozások száma 356 db (2012). Míg a regisztrált vállalkozások száma (2011: 1 682 db) nőtt, addig a működő vállalkozások száma (2011: 379 db) csökkent a megelőző évet vizsgálva.

Vállalkozások száma szerinti súly

A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma a megye esetében 2012-ben 58 működő vállalkozás/ 1000 lakos, míg Jánoshalma város értéke: 39,67, ami a megye 11 járásközpontja közül az utolsó helyet jelenti. A hasonlóan hátrányos helyzetű Bácsalmás esetében a mutató értéke például 44,89. A város e tekintetben tehát sokkal kedvezőtlenebb helyzetben van a megye egészéhez képest.

Működő vállalkozások jellemzői szerinti súly

A vállalkozások abszolút és lakosságarányos száma nem mutatja kielégítően a város relatív gazdasági erejét ezért fontos megvizsgálni és összehasonlítani a működő vállalkozások szerkezetét alkalmazottal létszám szerint is.

15. táblázat: A működő vállalkozások száma – alkalmazotti létszám alapján Jánoshalmán (2012)

Területi egység	működő vállalkozások száma – alkalmazotti létszám alapján (2012)			
	1-9 fő	10-49 fő	50 249 fő	249- X fő
	mikro	kis	közép	nagy
Jánoshalma város	337	16	3	0
Bács-Kiskun megye	28 535	1 416	238	31
Jánoshalma város részesedése a megyei szummából (%)	1,1	1,1	1,26	0

Forrás: KSH T-STAR

Látható, hogy Jánoshalma esetében rendkívül alacsony a hozzájárulás a működő vállalkozások létszámához, hiszen megyei szinten alig 1%-ot meghaladó a városban működő cégek aránya. A 249 főnél többet foglalkoztató vállalkozások esetében a városban nem rögzíthető érték. Ha 1000 lakosra vetítjük az értékeket, azt látjuk, hogy Jánoshalmán 1-9 főt

foglalkoztató vállalkozás 37,56 db található, míg 10-49 főt foglalkoztató cég 1,78 darab. Megyei szinten ugyanezek az értékek az 1-9 fős működő vállalkozások esetében 54,78 db/1000 fő, illetve a 10-49 főt foglalkoztató cégek esetében 2,71 db/1000 fő. Egyértelműen látható tehát, hogy a vállalkozás sűrűség Jánoshalmán jelentősen alatta marad a megyei értékeknek.

Ágazati szerkezet szerinti súly

A város relatív helyzetét tükrözi mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megosztása. Ezzel lehetővé válik a domináns ágazatok beazonosítása és összehasonlítása a megyei jellemzőkkel.

16. táblázat: Működő vállalkozások száma gazdasági áganként Jánoshalmán (2012)

Gazdasági ág	Jánoshalma város db	Bács-Kiskun megye db
Mezőgazdaság	42	1 985
Ipar	37	2 766
Építőipar	36	2 766
Kereskedelem, gépjárműjavítás	100	7 573
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	23	3 794
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	8	1 141
Egyéb szolgáltatás	17	1 213

Forrás: KSH T-STAR

Számosságát tekintve látható, hogy – összhangban a megyei adatokkal – kimagasló a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban működő cégek száma, de jelentős számú vállalkozás működik a mezőgazdaságban, valamint a különböző ipari szektorokban is. Utóbbiban városi szinten a cégek több mint 21%-a működött, mely érték magasabb, mint a járási, vagy akár a megyei szinten rögzített (18,9%). A mezőgazdasági vállalkozások aránya, noha elmarad a járási szinten mért értékektől, meghatározónak mondható a városban, ezzel erősítve Jánoshalma gazdaságának agrárjellegét. A szektoron belül, mint azt az 1.9.2.1 alfejezetben látni fogjuk, alapvetően állattenyésztést, kertész ágazatot képviselő cégek, valamint élelmiszer feldolgozó ipari vállalkozások tekinthetők meghatározónak. A szolgáltatóipar súlyát jelzi, hogy miközben a városban működő cégek 67,1%-a ebben a szektorban működik, a járásban 2012-ben kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban működő 172 darab vállalkozásból 100 darab Jánoshalmán rendelkezett székhellyel.

2015-ben a TEIR adatai szerint az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték Jánoshalmán 504000 Ft volt, míg ugyanennek a mutatónak járási szinten 664000 Ft, megyei szinten pedig 1917 000 Ft volt az értéke.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1. Mezőgazdaság

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2012-ben a vállalkozások 11,8%-a működött mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban. Ez az érték jelentősen meghaladja a megyei szintű értéket (6,6%), ám elmarad a járási értéktől (15,9%). 2014-ben számszerűsítve 1141 a regisztrált vállalkozások száma ezen ágazatokban. A cégek jellemzően hazai tulajdonban vannak. Ezen adat jól mutatja, hogy a városban a mezőgazdaság hagyományosan nagyobb jelentőséggel bír az országos, sőt az alföldi átlaghoz képest is, viszont egyben jelzi az ipari termelés viszonylagos fejletlenségét is.

Jánoshalma város két kistáj, a homokos talajú Illancs és a lösszel borított Bácska találkozásánál fekszik, melynek következtében a város a szántóföldi és a kerti növénytermesztésre is kiváló termőföldi adottságokkal rendelkezik. Ezért a település gazdasági élete összefügg a mezőgazdasággal és az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokkal. A környék természet-adta lehetőségeit már évszázadok óta kihasználják az itteni emberek, a gyümölcstermesztésnek és a borászatnak évszázados hagyománya alakult ki a településen. Az erdőszűrség aránya az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékű. Jánoshalma külterületén a földterület aranykorona értéke – a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya tájékoztatása alapján – gyümölcsös esetében 35,6 átlagos kataszteri tiszta jövedelem/ha, míg kert esetében ez az érték 13,9, szántó esetében 22,14, szőlő esetében 34,22, legelő esetében 4,33, rét esetében 14,68, míg erdő esetében 1,88. A járásban a földtulajdon háromnegyede 1 ha alatti. A hatékony termelés alapfeltétele – a kritikus birtokméret elérése – nem adott. A földtulajdonosok jelentős része saját földjét nem műveli, hanem inkább bérbe adja valamelyik nagyobb, térségi mezőgazdasági vállalkozásnak.

A szektorális együttműködések terén meghatározó Gazdakör, Gyümölcs- és Szőlőtermesztők Egyesülete jelentős szerepet játszik az agráriumban dolgozó őstermelők, érdekeltek folyamatos képzésében, tájékoztatásában.

Az Agroprodukt Kft. 1993-ban alakult meg, tulajdonosai 100%-ban belföldi magánszemélyek. A cég dolgozói létszáma megalakuláskor 40 fő volt, jelenleg 120 főt foglalkoztat. A társaság a térségben földbérleti rendszerben (határozott időtartamú szerződésekkel), mintegy 2.800 hektáros területen termel, valamint 770 hektáron végez mezőgazdasági szolgáltatást. A társaság tulajdonát képező telephelyeken 220.000 db tojó és bak pulyka nevelése, hizlalása folyik.

Ugyancsak jelentős nagyságú (ezer ha-t meghaladó) területen gazdálkodik a hasonló profilú Hergevica Kft. is. A szántóföldi növénytermesztés és állattartás itt is magas színvonalon történik. A két cég kapcsolatára a piaci együttműködés a jellemző.

1991-ben alapították a Kunvin Borászatot, ami nevében a Kunságra, mint tájegységre utal. Évjáratától függően 4.000-7.000 tonna szőlőt dolgoznak fel, 10.000-30.000 hektoliter bort vásárolnak és 50.000-70.000 hektoliter bort értékesítenek. Felvevőpiacuk elsősorban Magyarország, de szállítanak Csehországba, Lengyelországba és Szlovákiába is.

Hűtőházat a településen a Bács-Zöldért Zrt. működtet. A város gazdasági jelentős mértékben a mezőgazdasági árutermelésre alapozódik, ennek egyik fontos bázisa a Bács-

Zöldért Rt. kirendeltsége. A kirendeltség aktív szerepet vállal a környék kertészeti gazdaságainak integrációjában.

A kirendeltség gyümölcsárulapját Bács-Kiskun, Csongrád, Tolna és Baranya megyében található kertekből biztosítják. Híresen jó minőségű a jánoshalmi pritaminpaprika, amit negyedelve, zömében exportra előkészítve szállít a cég elsősorban német piacra. A cég telephelyén 1500 tonnás kapacitású, ammóniás rendszerű hűtőház működik, valamint megtalálható egy kétszer 1500 tonna befogadóképességű, szellőzőrendszerű burgonyatároló és 1000 négyzetméter szárazraktár. Az exportcikkék közül ezen a telep-helyen dolgozzák fel a spárga, meggy, cseresznye, kajszibarack, szilva és a pritaminpaprika jelentős részét. A cég 2013-ban 2,89 milliárd forint nettó árbevételt ért el, és 2015 elején 25 foglalkoztatottja volt. Vágóhidat a Kéleshús Sertésenyésztő és Hízlaló Kft. üzemeltet Jánoshalmán, illetve található 3-4 őstermelői húsfeldolgozó háznál. TÉSZ, illetve termelői piac nem működik a városban. A jánoshalmi termelők a térségben működő bajai és mórashalmi TÉSZ-ekhez csatlakoztak.

A Felsőbácskai Műmalom Malomipari Kft. 6 főt foglalkoztat a 2019 januári adatok alapján, 2019-es éves nettó árbevétele elérte a 5 733 500 forint volt.

A LEADER közösség által kezelt programok keretében az ÚMVP által támogatott projektek közül kiemelendő a Bio-Quick Mezőgazdasági Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. beruházása, (Állategészségügyi szolgáltatás fejlesztés), melyre a cég mintegy 17 millió forint támogatást nyert. A Bácsgépkor Kereskedelmi és Vállalkozási Kft., vizsgabázis építésre, létesítésére közel 25 millió forint támogatást kapott.

1.9.2.2. Ipar

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2012-ben Jánoshalmán a vállalkozások 21,1%-a működött az ipari szektorban. Ez az érték kis mértékben meghaladja a járási szintű értéket (19,9%), és a megyei értéket is (18,9%). A szektorban működő vállalkozások jellemzően hazai tulajdonban vannak. 2014-ben a számuk 109 volt.

A térség adottságai nem kedveznek a befektetők idevonzásának, letelepítésének. A rossz elérhetőségi viszonyok mellett a helyi munkaerő kis mérete, alacsony képzettsége is problémát jelent. A helyi vállalkozások leginkább szak- és betanított munkásokat alkalmaznak.

A város meghatározó ipari vállalkozásai alapvetően a feldolgozóiparban tevékenykednek. A Renner Bt. - 1991-ben történt alapítása óta - műszaki gumiaruk, ezen belül prés-vulkanizált gumi- fém termékek gyártásával foglalkozik. Termékeik közül kiemelkedik egy öt típusból álló rezgés csillapító család, amelyből heti 350 ezer darabot gyártanak az ipar különböző területei számára. Vevőköriük folyamatos növekedése, illetve a már meglévő vevőik pozitív visszajelzései arra engednek következtetni, hogy termékeink minősége megfelel a piac elvárásainak. Természetesen a fent említett rezgés csillapítókön kívül gyártanak más, a megrendelők különleges igényeinek megfelelő termékeket is. Köszönhetően az Európai Unió forrásból fejlesztett, kiválóan felszerelt szerszám-készítő, lakatos, fémelőkészítő és vulkanizáló üzemüknek – ahol számítógép-vezérlésű forgácsoló-, és vulkanizáló gépek, automaták állnak rendelkezésükre - megrendeléseiket rövid határidővel, pontosan tudják teljesíteni.

Az ÖKOPAL Raklap Kft. vállalkozás faipari termékek, elsősorban rakodólap gyártásával és értékesítésével foglalkozik. A cég telephelyén működő fűrészüzem Magyarország

legnagyobb rakodólap-gyártója, évente egymillió darab előállításával. A Kft. a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság (KEFAG Rt.) érdekeltségébe tartozik, ennek három leányvállalata közül az egyik. A termékek alapvetően nyár és fenyő fafajból készülnek, részben a saját kezelésben lévő erdőkből kikerülő faanyagból, részben pedig vásárolt, más hazai erdőkből származó alapanyagból. A késztermék elszállítása közúton, kamionnal történik, de Jánoshalmán lehetőség van a vasúti szállításra is.

A jánoshalmi székhellyel rendelkező FORESTA 98 Kft. zöldhulladék (ágak, gallyak, nyesedékek) nagyüzemi feldolgozásával, apríték készíttéssel foglalkozik. A vállalat 2019-ben 167 878 000 forint nettó árbevételt ért el és jelenleg 9 főt foglalkoztat.

A DELTA-SEC Kft. 1997-ben alakult és kezdte meg társas vállalkozás keretén belül tevékenységét. Eleinte riasztórendszerek telepítése, távfelügyeleti állomások szerelése és működtetése adta elsősorban a cég fő tevékenységét, később csatlakozott ehhez az elektromos biztonságtechnikai témakörhöz a kamera rendszerek, beléptetők, tűzjelzők tervezése és telepítése is.

1.9.2.3. Szolgáltatások

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2012-ben a vállalkozások 67,1%-a működött a szolgáltatási szektorban. Ez az érték kis mértékben meghaladja a járási szintű értéket (64,2%), ám elmarad a megyei értéktől (74,6%).

2014-ben a számuk 26 volt Jánoshalmán. A városban az alapvető szolgáltatások elérhetőek. A pénzügyi szolgáltatók közül az OTP Bank, illetve a K&H Bank is fiókot üzemeltet Jánoshalmán, de a városban takarékszövetkezeti fiók is működik. A városban postahivatal működik, üzemanyagot több töltőállomáson lehet a gépkocsikba tölteni. A Jánoshalmán működő élelmiszerüzletek a kisebb egységek mellett a CBA, valamint a COOP hálózathoz köthetők. A városban több étterem és cukrászda működik.

A szolgáltató iparon belül a javítás, alkatrész kereskedelem is meghatározó, így például a Phoenix Forklift Kft. az alkatrész kereskedelem mellett emelőgépekhez kapcsolódó teljes körű szolgáltatást nyújt a környékbeli vállalkozásoknak.

A településen a jellegzetes kultúrtáj sajátosságaira (állat és növényvilág, jellegzetes gazdálkodási formák) alapozva a falusi (tanyasi) turizmus rendelkezik kedvező alapadottságokkal. A turisztikai terméké fejlesztendő potenciális vonzerők mellett a turisztikai fogadókészség fejlettsége határozza meg alapvetően egy település, illetve térség gazdaságában a turizmus által betöltött szerepet.

A turizmus ugyanakkor összességében nem meghatározó gazdasági szegmens a településen. A szektor alapvetően a helyi kulturális, természeti értékekre és vonzerőre épít. Főbb turisztikai szolgáltatók közül kiemelendő a városban található 2 ifjúsági szálláshely, az egyik a Szaki Jánoshalma kettő Kollégiuma, a másik a volt Diákotthon. A két szálláshely alkalmas nagyobb tömegek elszállásolására. A Király Lovastanya, amely Jánoshalma külterületén található területén aktív pihenésre nyílik lehetőség: salakos tenispálya, medence, wellness részleg, biliárd, asztali foci, asztali tenisz, röplabdapálya várja a sportolni vágyókat.

A KSH adatai szerint kereskedelmi szálláshely nem működik a városban, a falusi turizmusban ugyanakkor 2013-ban 658 vendég fordult meg a városban, közülük 38 fő külföldi, akik összesen 114 éjszakát töltöttek el Jánoshalmán.

Vendéglátóhely a KSH adatai alapján 2010-ben 33 db, 2013-ban már csupán 30 darab működött Jánoshalmán. Az éttermek és büfék száma ugyanebben az időszakban 12 darabról 10 darabra csökkent a városban. 2014-ben 30-ra emelkedett ismét.

2013-ban Jánoshalmán 20 db élelmiszer vegyes üzlet működött, (2,23 db/1000 lakos) míg e kategória esetében megyei szinten 1 216 darabot (2,33 db/1000 lakos rögzített a KSH adatbázisa. Ugyanebben az évben 5 db ruházati szaküzlet működött a városban (0,56 db/1000 lakos), a megyében 930 db ilyen üzletet (1,79 db/1000 lakos) tartottak számon, 2014-ben azonban már 6 Összességében tehát a kereskedelmi szolgáltató egységek kategóriáján belül a ruházati szaküzletek számában van a megyei értékekhez képest elmaradás a városban.

A városban több nevezetesség és látnivaló várja az ide érkezőket. A Jánoshalmára érkező vendég már messziről láthatja a város szívében található Szent Anna Római Katolikus Templom 48 méter magas tornyát: A ma látható épületet 1788. július 26-án szentelték fel Szent Anna tiszteletére. Kevés plébániatemplomnak van úgynevezett huszártornya, amely a hosszú épület derekán látható. 1992-ben készült el az Isteni Gondviselés Kápolna, amelyben az oltár és a feszület egyedi fafaragású.

A város polgárai által adományozott, kandeláberes sétányon haladva, a templom háta mögött Nepomuki Szent János szobor látható, mögötte pedig a Magyar Hősi Emlékmű. Velük szemben a park közepén a Kő Pál által készített, 1981-ben felállított Hunyadi-szobor emléket állítva a település régi birtokosának Hunyadi Jánosnak, hiszen Jánoshalma egykoron Hunyadi birtok volt. A sétány a mai Polgármesteri Hivatal épületéhez vezet, ahol a XVIII. század második felében már állt az egykori Községháza. A park nyugati oldalán a régi fényében tündöklő, értékes helyi jellegzetes stílusjegyeket őrző Szentháromság-szoborban gyönyörködhetünk, mely 1877-ben készült és 2002-ben lett felújítva. A Rákóczi Ferenc úton megbújva az épületek között áll a műemlék jellegű Zsinagóga (zsidótemplom), melynek teljes eredeti berendezése is látható. A Rákóczi úton tovább haladva befordulva a Tompa Mihály utca középtáján a lakóházak között alig észrevehetően a Baptista Imaház látható, amelyet 1927-ban építettek.

A Vörösmarty és Petőfi Sándor utcán át eljutva a Vasútállomáshoz, mely mellett a park fái alatt az Aradi Vértanúk emlékműve látható. Messziről kitűnik környezetéből a középkori olasz várkastélyokra emlékeztető Felső-Bácskai Múmalom, mely Közép-Európa egyik legszebb malma. 1907-ben épült és még ma is kiváló minőségű lisztet őrölnek az eredeti berendezések. A településen több szélmalom és szárazmalom állt, de ma már csak a Jókai utcai Anna-malom és az 1892-ben épült Czobor utcai szélmalom látható, ami a közelmúltban került ismét felújításra.

Fürdő utcában az egykori Strand, ma a Horgász Egyesület kezelésében lévő szépen gondozott Halas-tó tárul elénk. A Dózsa György úton sétálva megcsodálhatjuk a szép építésű polgári és uradalmi házakat szépen ívelt kovácsoltvas kapukat. A központban található az 1928-as építésű volt Városi Könyvtár épülete, míg a ritkaságszámba menő Helytörténeti Gyűjtemény a Molnár János utcában tekinthető meg. A Helytörténeti Múzeumban található a

Brazíliából származó gyűjtemény is. 120 millió éves halkövéletek, még ősbibb növénymaradványok és ritka kőzetfészeségek jelentős látványosságnak számítanak.

A Dózsa György úton tovább haladva a volt Honvéd Kaszinóhoz (Imre Zoltán Művelődési Központ) érünk, ahol a Helyi Légvédelmi és Tűzér Múzeum állandó kiállítását tekinthetjük meg. A Terézalmi u. és Kiss Ernő u. találkozásánál a szintén szépen helyreállított Orbán-szobrot a szőlőtermelők védőszentjének szobrát, melynél minden év májusának végén Orbán napján a szőlőterméstől függően vesszőzéssel, illetve öntözéssel illetnek. Orczy-kastély klasszicista stílusban épült 1820 körül. Jelenleg lakóépület.

A kiemelt rendezvények: A Jánoshalmi Napokon június végén, a nyáron rendezett fogathajtó verseny, valamint a szeptemberi Szüreti Napok. A népi hagyományokat citerazenekar, a bácskai dalokat is gyűjtő pávakör és a népi tánccsoport ápolja. A városban működik a Mithras Pedagógus Nőikar. Kiemelt rendezvény továbbá a városban a Mindentudás Egyeteme is.

A településen az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat részben profitorientált vállalkozások egészítik ki. A városban visszafogott a fizetőképes kereslet ezekre a szolgáltatásokra.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Jánoshalmán – a megyei adatokhoz viszonyítva – részben az agráriumhoz köthető gazdasági tevékenység tekinthető meghatározónak, e mellett a szolgáltató szektor, valamint a feldolgozóipari tevékenységet folytató vállalkozások foglalkoztatnak jelentősebb számú munkavállalót. Nagyobb beszállítói hálózatok, klaszterek a helyi gazdaság kis mérete miatt nem alakultak ki, a legnagyobb vevőkörrel és üzleti kapcsolati hálóval a Renner Bt. rendelkezik, mely a város második legnagyobb foglalkoztatója és 2006-ban autóipari beszállítónak az Alfa Romeónak, illetve a FIAT-nak is gyártott alkatrészeket. A betéti társaság további 5-6 vállalkozásnak (melyből három helyi vállalkozás) ad rendszeres megrendeléseket. Ennek köszönhetően az üzemre települt cégek dobozkészítést, felületkezelést, illetve lemezalkatrész- gyártást végeznek. A cég 2019-ben 3 235 905 020 forint nettó árbevételt ért el, jelenleg 242 főt foglalkoztat.

A helyi mezőgazdasági alapanyagbázisra települt élelmiszeriparon belül a borászat mellett a gabonaőrlés és a takarmánygyártás emelkedik ki. Mára a város ipari műemlékének számító, 1907-ben épített, immáron százéves Felcső-Bácskai Múmalom a környékről beszállított gabonát feldolgozva jelenleg is működik.

Jánoshalmán 2007 és 2011 között 109 millió forintról 129,5 millió forintra nőtt a helyi adó bevétel. Ezen belül az iparüzési adó értéke 81,35 millió forintról 102,1 millió forintra nőtt.

A városban két helyen, a Kisszállási út, illetve a Mélykúti út mentén található az ipari hasznosításra alkalmas, illetve kijelölt területek. Ezeken a helyeken jelenleg is több vállalkozás telephelye működik, újabb beruházások megvalósítására itt zöldmezős területeken kerülhet sor. Ugyanakkor a város többek között ipari célra is hasznosítható barnamezős területtel is rendelkezik. Az államtól megkapott volt honvédségi laktanya területén számos, kisebb-nagyobb mértékben leromlott állapotú épület található. A Dél-Alföldi Operatív Program

keretében lezajlott a terület alpinfrastrukturális fejlesztése, melynek a jövőben folytatását tervezi az önkormányzat.

A városban működő cégek alapvetően meglévő telephelyeik korszerűsítésére, illetve új telephelyek kialakítására fókuszáltak az elmúlt időszakban, a városba érkezett uniós fejlesztési forrás jelentős része ilyen projekteket finanszírozott.

A városban az elmúlt években az alábbi nagyobb, gazdaságfejlesztési célú fejlesztési projektek valósultak meg.

17. táblázat: Jelentősebb gazdasági célú támogatások (2007-2013)

Vállalkozás neve /pályázó	Pályázat célja/ tartalma	Támogatási összeg (Ft)
LACTOGEN Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Önfenntartó gyártóüzem létrehozása a Lactogen Kft. számára	60 000 000
RENNER Kereskedelmi - Szolgáltató Betéti Társaság	Renner Bt által tervezett ragasztószóró és fémelőkészítő üzem építése, infrastruktúra fejlesztése és robottechnológiát tartalmazó eszközbeszerzés	92 972 308
RENNER Kereskedelmi - Szolgáltató Betéti Társaság	Renner Bt. komplex kapacitásbővítő és korszerűsítő beruházása a Jánoshalmi kistérségben	72 476 722
Jánoshalma Város Önkormányzata	Ipari területek fejlesztése Jánoshalmán	122 749 718

Forrás: <http://palyazat.gov.hu/>

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Elérhetőség

A város gyorsforgalmi kapcsolattal nem rendelkezik, keleti irányban az M5 autópálya 60-65 km, nyugati irányban pedig az M9 autót út keleti végcsomópontja 40 km távolságban érhető el. A legközelebbi közúti határátkelőhely – a Szerbiába vezető tompai –közel 40 km távolságban található. Az 55. sz. főút jelenleg is zajló fejlesztése javíthatja a város DK, ill. DNY irányú megközelíthetőségét.

Munkaerő képzettsége

Összességében megállapítható, hogy Jánoshalmán igen magas, a megyei értéket meghaladó a nyilvántartott álláskereső aránya, és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya is meghaladja a megyei értéket. Különösen magas a munkanélküliek körében a legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya, ami arra enged következtetni, hogy a helyi gazdaság a kevésbé kvalifikált munkaerő foglalkoztatását sem tudja megoldani.

K+F és innovációs láncok

A K+F+I szektor Jánoshalmán nem meghatározó, a közelmúltban a városban működő cégeknél lezajlott fejlesztések is elsősorban telephelyfejlesztésre és az infrastruktúra minőségének javítására fókuszáltak. Klaszterek, vállalati együttműködések nem alakultak ki, a gumiiipar területén lehet beszámolni kiterjedtebb beszállítói hálózatról.

Gazdasági infrastruktúra

Jánoshalmán – részben Európai Unió finanszírozásból – komoly infrastrukturális fejlesztések zajlottak az elmúlt időszakban.

A város barnamezős hasznosításra váró területe a Bajai út mentén mintegy 26 ha-on elhelyezkedő laktanya épületegyüttese. A komplexumon belül raktár- és tárolóépületek, valamikori javító műhelyek, viszonylag nagy konyha étkezővel, egykor betegellátásra szolgáló épület, oktatási, parancsnoki és szállásépület, valamint egyéb infrastrukturális, illetve kiszolgáló épületek találhatók. A 2012-ben lezárult fejlesztési program eredményeként 21 darab, különböző méretű, összközműves ingatlan közül választhatnak azok a vállalkozások, amelyek – részben a kiemelkedően magas, akár 70 százalékos támogatás mellett megvalósítható vállalkozásfejlesztési lehetőséggel élve – itt vásárolnának ipari területet.

A terület jelentős részét már bérbe vették, illetve megvásárolták a potenciális betelepülők (pl. Lactogen Kft., Origó Kft.), illetve a területen jelenleg is zajlik egy jelentős önkormányzati beruházás. Az Iparterület déli részén az Önkormányzat 2014-ben naperőmű park létesítését tervezi, a beruházás várhatóan 2015 áprilisában zárul. A napelem park Unió pályázat útján kerül megvalósításra, amit 2013-ban nyert el Jánoshalma.

Az ipar terület menedzselését a fenntartási időszakban és azt követően az önkormányzati tulajdonban lévő Városgazda Kft. látja el.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A város teljes lakásállománya 2011-ben 4 452 db volt (2001-ben 4 448 db), vagyis 1000 lakosra 475 lakás jutott a KSH adatbázisa szerint (járási szinten ez az érték 500 db, míg megyei szinten 446 db). 2000 és 2011 között a 2011-es értékhez viszonyítva 2,7%-kal bővült a lakásállomány.

Jánoshalmán a 2011-es népszámlálási adatok alapján 4 452 darab lakást tartottak számon, melyek közül 189 darab a Belvárosban volt található. 2018-ban ez a szám 4 425 volt. Városi szinten az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 20,3% volt, ami jelentős mértékben alacsonyabb a 2001-es 34,13%-os aránynál. E mutató értéke a KSH adatai szerint járási és megyei szinten egyaránt csökkent 2001 és 2011 között. A komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakások aránya a lakott lakásokon belül 15,8% volt 2011-ben Jánoshalmán. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül – ugyancsak népszámlálási adatok alapján – 5,8%. Összességében kijelenthető, hogy Jánoshalmán jellemzően nem jelent meg tömegesen a paneles lakásépítés.

Az ingatlan árakat vizsgálva – elsősorban online ingatlanhirdetések adatai alapján – lakásonként 40-100 000 Ft/m² ár rögzíthető, mely a lakás elhelyezkedésének és állapotának

függvényében változik. Az átlagos értékesítési ár ugyanakkor 59 000 Ft/m². Az önkormányzati bérlet állomány jellemzőit az 1.10.5-ben tárgyaljuk.

Jánoshalmán 2011-ben és 2012-ben 1-1, 2013-ban 2 db új építési engedélyt adtak ki. A városban 2011-ben 1 db, míg 2012-ben 3 db lakás épült.

2005-ben mintegy 40 millió forintos beruházási értékkel Fecskeház épült a városban. Az épület összes hasznos alapterülete 239,4 m², ebből a lakások hasznos alapterülete mintegy 200 m².

„Általános”, rögzített lakáspolitikai vagy koncepció nem készült a városban, az irodapiac fejletlennek mondható.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

2013. I. félévének végére lezárult az önkormányzati adósságállomány Magyar Állam általi átvállalásának folyamata, melynek feltételrendszeréről, eljárásrendjéről a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény 72-75. §-ai rendelkeztek. Az önkormányzat esetében az átvállalás 70%-os mértékű volt, így a konszolidáció adósságállományunkat az alábbiak szerint csökkentette:

A „Jánoshalma Jövőjéért” kötvény esetében 2 738 989,17 CHF tőketartozásból 764 182,26 CHF tőketartozás maradt fenn, míg az MFB hitelek esetében 16 786 311 Ft tőketartozásból 2 005 589 Ft maradt fenn.

A 2014. február 28-ig lezárult az önkormányzatok adósságkonszolidációja. Az önkormányzat esetében mind a beruházási hiteltartozás, mind pedig a kötvénykibocsátásból fennálló tartozás teljes összege a Magyar Állam által átvállalásra került. A 2014. évi konszolidáció teljes összege 188 588 762 Ft volt, melyet a Magyar Államkincstár közvetlenül utalt át az érintett hitelezők (OTP Bank Nyrt., Raiffeisen Bank Zrt) részére előtörlesztési céllal.

Már az első évben 2012-ben csökkentett összeget tervezett a város a hitelek törlesztésére, ezt az összeget az első félévben fel is használta, a tartozást ezt követően vállalta át az állam. Így nem szabadult fel forrás. Ezzel együtt közgyűlési felhatalmazással a város minden esetben meg tudja teremteni a szükséges fejlesztések finanszírozási hátterét.

Költségvetés

Jánoshalma város önkormányzatának 2012-es költségvetésének bevételi főösszege 2,044 milliárd forint, míg a kiadási oldal 1,928 milliárd forint volt. Ugyanezek a számok a 2013-as költségvetés zárszámadásában 1,756 milliárd forint, illetve 1,624 milliárd forintértékkal kerültek elfogadásra.

2012-ben a beruházási kiadás mintegy 287 millió forint volt, míg 2013-ban mintegy 372 millió forintot fordított erre a célra a város.

Az önkormányzat likviditása megfelelően alakult. A 2013-as évben az intézményi működési bevételek összege elérte a 185 millió forintot, míg az államháztartáson belüli működési célú támogatás összege meghaladta a 906 millió forintot. Ez utóbbi tételen belül az önkormányzat működési célú költségvetési támogatása mintegy 636 millió forint volt. Ugyanebben az évben helyi adókból mintegy 137 millió forint folyt be Jánoshalmán. Az önkormányzat működési jellegű kiadásai 2013-ban érték az 1,197 milliárd forintot, melyen belül a személyi juttatások és dologi kiadások tételek voltak a legjelentősebbek. A beruházási kiadások értéke 2013-ban meghaladta a 372 millió forintot.

Az önkormányzat kötvény és hitelállománya az állami adósság konszolidációt követően egyértelműen kezelhető.

Jánoshalma vagyongazdálkodási terve rögzíti a városi vagyongazdálkodás alapelveit, célkitűzéseit. Ennek megfelelően az önkormányzat elsődleges feladata vagyonának átlátható, értékállóságot biztosító működtetése, értéknövelő használata és hasznosítása.

Az önkormányzati vagyona a 2012. december 31-i állapot szerint 4,912 milliárd forint volt, míg 2013-ban ugyanez az érték 5,06 milliárd forint. Az ingatlan vagyonon belül 2012-ben könyv szerinti értéken számolva 3,193 milliárd forintérték volt forgalomképtelen, míg 2013-ban ugyanez a szám 3,203 milliárd forint volt.

Jánoshalmán az egy lakosra jutó iparüzési adó mértéke 2010 és 2011 között 10 200 forintról 11 200 forintra emelkedett. Ez az érték elmarad a járási és megyei szinten rögzítettől, ahol az emelkedés ugyancsak kimutatható. Az előbbi értéke 11 900 forintról 13 200 forintra, utóbbié pedig 24 900 forintról 26 700 forintra nőtt.

Vagyongazdálkodás

2013-ban az önkormányzat forgalomképes vagyona 197,116 millió forint volt.

Gazdasági Program

Jánoshalma város közgyűlése 114/2011 (III.24.) számú határozatával fogadta el a város 2014-ig érvényes gazdasági programját. A helyi Gazdasági Program alapvetően a korábban elkészített integrált városfejlesztési stratégia célrendszerére építve határozza meg a főbb feladatokat. A program fő célkitűzései ennek megfelelően a megkezdett beruházások folytatása, és a város fejlődését szolgáló elképzelések megvalósítása, a város kistérségi székhely státuszának erősítése és ennek érdekében a helyi gazdaság szereplőivel kiépített kapcsolatok további erősítése. A program kiemelt célkitűzése a népesség megtartása, növelése érdekében szükséges új munkahelyek teremtése a fejlesztési programok és a helyi vállalkozások támogatása révén. A célokhoz rendelt prioritások között a lakossági és önkormányzati intézmények energetikai fejlesztései, a közlekedésfejlesztés, a város környezetminőségének fejlesztése, turizmusfejlesztés, és munkahelyteremtés kerültek nevesítésre.

Az új ciklikus gazdasági programot Jánoshalma Képviselőtestülete 102/2015. (V.28.) Kt. határozatával fogadta el. A dokumentum a 2014-2019-es időszakra fogalmazza meg a város kiemelt gazdasági célkitűzéseit, prioritásait, melyek közül kiemelendő a helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése, a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés, a fenntartható települési közlekedésfejlesztés, valamint az energiahatékonyság és a megújuló

energia-felhasználás arányának növelése. Mindezek mellett kiemelt prioritásként kezeli a program a szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítését, fejlesztését, valamint a turizmus, helyi közösségi programok megvalósítását.

Az önkormányzati vagyongazdálkodás- és hasznosítás szabályait a többször módosított Jánoshalma Város Önkormányzatának vagyonáról szóló 17/2012 (IX. 14.) számú rendelet tartalmazza.

A városnak a fenntartható fejlődés érdekében a racionális terület-felhasználásra, az ésszerű település-üzemeltetés feltételeinek biztosítására kell törekednie. Mindezekkel összefüggésben jelentős hangsúlyt kell fordítani az épített és a természetes környezet rehabilitációs folyamatainak.

Mindezek a fejlesztési prioritások egyértelmű kapcsolódást mutatnak az ITS átfogó céljaival, valamint a jelen dokumentumban nevesített tematikus, gazdaság- és városfejlesztési célkitűzésekkel.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Jánoshalmán a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a város Közgyűlése rendelkezik. A Közgyűlés mellett működő Gazdaságfejlesztési és Városüzemeltetési bizottság feladatai közé tartozik alapvetően a városgazdálkodással, valamint a fejlesztésekkel kapcsolatos feladatok köre. Utóbbiak közül kiemelten foglalkozik a Bizottság a fejlesztési stratégiák és programok kidolgozásával, folyamatos felülvizsgálatával és aktualizálásával, továbbá a fejlesztési feladatokhoz pályázatok kidolgoztatásával.

Városfejlesztéssel összefüggő döntések

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a polgármesteri hivatalon belül a Városgazdálkodási és Építésügyi Osztály feladata. Az Osztály így többek között: pályázatfigyeléssel, közbeszerzési eljárások előkészítésével, beruházások előkészítésével és lebonyolításával foglalkozik. Mindezek mellett az Osztály vagyongazdálkodási feladatkörrel is rendelkezik.

A Városgazdálkodási és Építésügyi Osztály a Jegyző irányítása mellett végzi feladatát. Az osztályvezető mellett építési hatósági és településrendezési ügyintéző, építési hatósági és városfejlesztési ügyintéző, valamint vagyongazdálkodási és környezetvédelmi ügyintéző dolgozik a szervezeti egységben.

A városfejlesztési feladatok kapcsán megemlítenéd még az önkormányzati tulajdonú Városgazda Kft., mely egyéb feladatai mellett tulajdonosi felkérésre a városfejlesztési programok előkészítésében (pl. pályázatírás stb.) és lebonyolításában is közreműködik. A Kft. jelenleg kis humán kapacitással működik, melynek fejlesztése a városfejlesztési feladatok esetleges újragondolása kapcsán indokolt lehet.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az elmúlt években az önkormányzat több gazdaságfejlesztést célzó tevékenységet hajtott végre.

Közvetlen eszközök

A közvetlen gazdaságfejlesztő hatással bíró eszközök között kiemelten szerepel az ipari terület fejlesztése, melynek első fázisa a közelmúltban lezárult, és a terület várja a betelepülő cégeket. A barnamezős fejlesztés egy DAOP pályázat segítségével az egykori laktanya területén valósult meg, és a megvalósult beruházást 2012. szeptember 21-én ünnepélyes keretek között adták át. Az összközműves ingatlanok jól megközelíthető helyen, vonzó környezetben nyújtanak ideális helyszínt vállalkozások megtelepítéséhez. A terület szabad vállalkozói övezet, így a betelepülő cégek számára – az esetleges EU-s társfinanszírozott pályázatok esetében – 70%-os vállalkozásfejlesztési támogatás nyújtható.

Közvetett eszközök

Az önkormányzat az elmúlt időszakban komoly hangsúlyt fektetett a vállalkozóbarát városi környezet kialakítására is. Ennek szellemében Európai Unió forrásból megújult a város főtere, és ennek környezete, így például parkolók kialakítására is sor került a projekt keretében.

A helyben élők életminőségének javítása, a sport- és rekreáció területén komoly beruházás volt a sportcsarnok felújítása. A 75 millió forintos összköltségvetést meghaladó beruházásból nemcsak megújult a Városi Sportcsarnok, hanem működése energiatakarékosra is vált. A közösségi közlekedés korszerűsítése, a munkaerő mobilitás javítása érdekében buszpályaudvar épült Jánoshalmán mintegy 83,6 millió forint Európai Unió támogatással. Ugyancsak a helyben élők életminőségét, de általában véve a helyi üzleti környezet minőségét is javítja a jelenleg KEOP finanszírozással zajló ivóvíz minőség javító program is, melyre a Jánoshalma – Mélykút Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás 556.164.534. forint uniós támogatást nyert.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Közmunka program

2014-ben az önkormányzat 30 programban összesen 728 foglalkoztatási helyen 789 fő közfoglalkoztatottnak adott munkát. A program elindulása óta a közfoglalkoztatottak száma nőtt. A településen a közfoglalkoztatásban résztvevők képzéseken vettek részt (pl. alapkompétencia képzés, kiskert képzés, tisztítás technológus képzés stb.), ami összesen 273 közfoglalkoztatási "hely"-et érintett. Hosszabb közfoglalkoztatás keretében 2017-2018-ban önkormányzati adatszolgáltatás szerint 12 fő szakmunkást és 146 fő segédmunkást alkalmaztak. A munkakörök igen változatosak voltak: mezőgazdasági termesző, kertész, szociális segítő stb.

A Start munkaprogram keretében a mezőgazdasági program ugyancsak tovább folytatódott 2014. március 05-től, 34 fővel. A Start téli program 46 fővel – szakmunkásokkal –

2014. május 1-től indult el. 2014. augusztus 1-jén elindult 4x22 fővel a Start - Illegális hulladék, Belvíz, Földút, Megújuló Energia Program.

2017-2018-ban 42 főt alkalmaztak a munka keretein belül: szerepet vállaltak közutak karbantartásában, de például a belvízelvezetésben is.

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás 2018.03.01-2019.02.28. program keretén belül 8 fő szakmunkás, 86 fő segéd munkást alkalmaztak.

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás 2018.07.01-2019.02.28. program keretén belül 23 fő segéd munkást alkalmaztak.

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban 2019.03.01-2020.02.28. program keretén belül 5 fő szakmunkás, 43 fő segéd munkás vett részt.

2020 márciusától novemberéig az önkormányzat arról számolt be, hogy 12 fő szakmunkást, 29 fő segéd munkást alkalmazott. A Start munkaprogram ebben az évben szociális vonal mentén szerveződött, amelyhez 15 fő köthető.

Összességében megállapítható, hogy Jánoshalmán elsősorban a közmunkaprogram, valamint a Start munkaprogram keretében alakítja aktívan Jánoshalma munkaerő piaci viszonyait.

1.10.5. Lakás és helyiséggazdálkodás

Bérlakás állomány

Jánoshalmán 1 db engedély lett csak kiadva új lakásépítésre 2013-14-ben. 2019-ben is 1 engedélyt adtak ki. Megjegyzendő, hogy Jánoshalmán általánosságban inkább az a jellemző tendencia, hogy inkább felújítják, bővítik a meglévőt, mintsem újat építenének. Nagyobb számú lakásépítés a Fecskeház óta nem volt a városban. „Általános”, leírt lakáspolitikai koncepció nincs a városban, az irodapiac fejletlen. Bérlakásokat lakbér ellenében lehet igényelni az önkormányzat, egyedi elbírálás alapján dönt.

Jánoshalmán összesen 49 db bérlakás volt található 2014-ben, melyek közül 35 db komfortos, 10 db komfort nélküli és 4 db szükség lakás volt.

2010. óta jelentősebb lakásfelújítást nem végzett az önkormányzat. Négy lakásnál került sor belső felújításnak tekinthető munkák végzésére, úgymint: fürdőszoba felújítás (két lakás), külső nyílászáró –ablak- csere, nyílászárók árnyékolókkal történő ellátása. (redőnyök). Önkormányzati engedély alapján e munkálatok költségeit a lakók előlegezték meg, és ezen összegek a lakbérekből elengedésre kerültek. Az összes bekerülési összeg 260.000.-Ft volt. A városban ebben az időszakban Fészekrakó program nem volt, korábban – 2005-ben – épült Fecskeház a mintegy 40 millió forintos beruházási értékkel. Az épület összes hasznos alapterülete 239,4 m², ebből a lakások hasznos alapterülete mintegy 200 m².

2019-ben 4,1 millió forintot költöttek felújításra, 2020-ban pedig 3,6 millió forintot csoportosítottak a területre. A településen 2019-ben 14, 2020-ban 8 összkomfortos, 2019-ben 16 2020-ban 13 komfortos lakást azonosítottak. A komfort nélküli lakások száma mindkét évben 5, a szükség lakás aránya pedig mindkét évben 7 db. volt.

A fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül Jánoshalmán és a járásban is 1,1% volt 2013-ban és 2012-ben egyaránt. Megyei szinten ez az érték 2, illetve 2,1% volt. 2018-ban ez az érték Jánoshalmán 1 %-ra, a Jánoshalmi járásban 0,7 %-ra csökkent.

Jánoshalma Város ingatlan nyilvántartásában szereplő, hasznosított területek közül kiemelendő a két szennyvíztisztító telep, melyek területe 3 ha 1425 m², valamint a három darab sportpálya, melyek összes területe 4 ha 2131 m². Jelentős kiterjedésűek az ipari és városi területek (26 ha 7610 m²), melyek fejlesztése és cégekkel való betelepítése folyamatos.

Az önkormányzati tulajdonú cégek, valamint az önkormányzati feladatellátást végző cégek tevékenységét az 1.10.6 alfejezet tárgyalja.

1.10.6. Intézményfenntartás

Önkormányzati fenntartás

Önkormányzat által fenntartott intézmények a Gyermeklánc Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde, a Polgármesteri Hivatal. A 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő Lajtha László Művészeti és Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft 2018-ban megszűnt). Könyvtári állomány gyarapítására, illetve múzeumi, gyűjteményi tevékenységre 2014-ben mintegy 1 millió forintot fordított Jánoshalma önkormányzata.

Az Önkormányzat közművelődési, könyvtári és rendezvény szervezési feladatait az általa alapított Imre Zoltán Művelődési Központ és Könyvtár útján, a vele kötött közművelődési megállapodás keretében látja el. A 2011. április 15. napján átadásra került felújított és kibővített Kulturális Központ méltó és kellő helyet biztosít a művelődési és könyvtári feladatok ellátására, valamint a város kulturális civil szervezetek működése számára.

A városban 4 területi ellátási kötelezettséggel működő háziorvosi körzet van, ezen felül két házi gyermekorvos, valamint két fogorvos látja el a lakosságot. Valamennyien az önkormányzattal kötött szerződés alapján, mint vállalkozók dolgoznak. A terhes anyák és a gyermek lakosság védelme 4 védőnői és egy iskolavédőnői körzetben kerül ellátásra.

A háziorvosi ügyeleti ellátást 2019. 07. 01. naptól az S-MEDIPACK Kft. ellátási szerződés keretében biztosítja a településen, amely ellátási területe Borota és Kéleshalom lakosságára is kiterjed.

Jánoshalma szociális ellátó rendszere már régóta tervezett jelentős változáson ment át, melynek további alakulása ezután fog megtörténni.

Jánoshalma szociális ellátó rendszere már régóta tervezett jelentős változáson ment át, melynek további alakulása ezután fog megtörténni.

2020. január 1. napjától kezdődően a Pelikán Kft. által ellátott feladatokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (a továbbiakban: MMSZE) látja el ellátási szerződéssel. A szociális személyi szolgáltatások közül kétfeladat a – házi segítségnyújtás, étkeztetés – átmenetileg az Önkormányzathoz került át, mivel a Szociális Minisztériumtól a MMSZE nem kapott befogadást.

Szociális ellátásra 2014 évben az önkormányzat 37 235 000 forintot fordított, mely tartalmazza többek között a gyermekjóléti szolgáltatások, a hajléktalanok nappali ellátása, a szociális étkeztetés költségeit.

A helyi egészségügyi ellátás kiemelt szolgáltatója a járóbeteg szakrendelő is (Kistérségi Egészségügyi Központ), mely Európai Unió forrásból került kialakításra. A Jánoshalma Város Önkormányzata által benyújtott pályázatot már a kezdetektől támogatta a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat is, nagyban segítve annak sikeres elbírálását. Az üzemeltető Kft. által később elnyert pályázati támogatás „Az egészség nem minden, de egészség nélkül minden semmi” című projekt keretében ugyancsak elérte a 111 millió forintot.

Az Önkormányzat által alapított Városgazda Kft. kezelésében sportcsarnok, kézilabda pálya biztosítja a sportolási lehetőségekhez a megfelelő, igényes színteret.

Városi szinten a, következő fejlesztési időszakra alapvető igényként fogalmazódik meg az önkormányzati intézmények további energetikai fejlesztésének szükségessége, a központi óvoda felújítása így például kiemelten fontos feladat.

Önkormányzat – KLIK – egyházak viszonya az intézményfenntartásban

A Katolikus Egyház működteti a városban a Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola ét. Az óvoda 68 fővel működik jelenleg, maximális kapacitása pedig 75 fő. Az önkormányzat és az egyház között partneri kapcsolat alakult ki az elmúlt években. Az Óvoda energetikai megújítására 16 046 886 forint támogatást nyert a működtető.

A tankerülethez négy iskola (Jánoshalma Általános Iskola a kélethalmi tagozattal, borotai iskola, Mélykúti iskola, Rémi iskola) és egy pedagógiai szakszolgálat tartozik. A pedagógiai szakszolgálatot a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat működteti. 112 pedagógus, ill. pedagógiai munkát közvetlenül segítő dolgozik a tankerületben. A pedagógiai szakszolgálat által ellátott tanulókat nem számolva (az átfedések miatt) kb. 1030 tanuló oktatása zajlik a két iskolában.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Jánoshalma város áramellátás tekintetében a NKM Áramszolgáltató Zrt., míg gázszolgáltatás terén az NKM Földgázszolgáltató Zrt. szolgáltatási területéhez tartozik. A város ellátása mindkét tekintetben hosszú távon megoldottnak tekinthető. A városban kiépült elektromos ellátó rendszer nagyobb fogyasztói igényt is képes kiszolgálni, az energiaellátásban nincsenek kapacitásbeli problémák, ugyanakkor az önkormányzati intézményeknél célszerű az energiatakarékossági szempontok előtérbe helyezése.

Megújuló energia

Közterületen Jánoshalmán nincs még megújuló energia hasznosítás, így például a közvilágítás nem napelemes vagy LED-es megoldással történik. Megújuló energia hasznosításra az alábbi intézményeknél került sor:

- Napenergia hasznosítás: 3 db háztartási méretű kiserőmű működik az alábbi intézményeknél

- = Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
 - ≡ rendszer teljesítmény: 48 kW
- = Imre Zoltán Művelődési Központ
 - ≡ rendszer teljesítmény: 12 kW
- = Sportcsarnok
 - ≡ rendszer teljesítmény: 20 kW

Az említett létesítményekben a használati melegvíz igényt napkollektorral elégítik ki.

A Kistérségi Egészségügyi Központban geotermikus energia hasznosítással került megoldásra az energia szolgáltatás. A bérlakások esetében hagyományos energiahordozókkal történik a fűtés, általában kijelenthető, hogy csak közintézményekben történt megújuló energia hasznosítás.

Jelenleg folyamatban van a naperőmű park építése, várhatóan 2015. áprilisában fejezik be az építkezést. 2021-ben az önkormányzat beszámolója alapján 12 463 négyzetméter területen helyezkedik el a napelem park. Az előzetes kalkulációk alapján a napelem park megközelítőleg 15-20 millió forint éves megtakarítást eredményez a városnak.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

A településüzemeltetési feladatokat a 100 százalékos önkormányzati tulajdonban lévő Városgazda Kft. végzi. A Városgazda Kft. alapfeladatai közé a parkfenntartás mellett az önkormányzati tulajdonú ingatlanok karbantartása, sportlétesítmények (pl. sportcsarnok) felújítási, karbantartási munkáinak elvégzése sorolható.

A Jánoshalma település területén a Kiskunsági Víziközmű Szolgáltató Kft. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. A gazdasági társaság 2013. szeptember 17-én a Bács-Kiskun megye középső és déli térségében elhelyezkedő települések vízi közmű vagyonának működtetésére összeolvadással jött létre. A gazdasági társaságot a Halasvíz Kft., a Kalocsavíz Kft. és a Körösvíz Kft. tulajdonosai alapították.

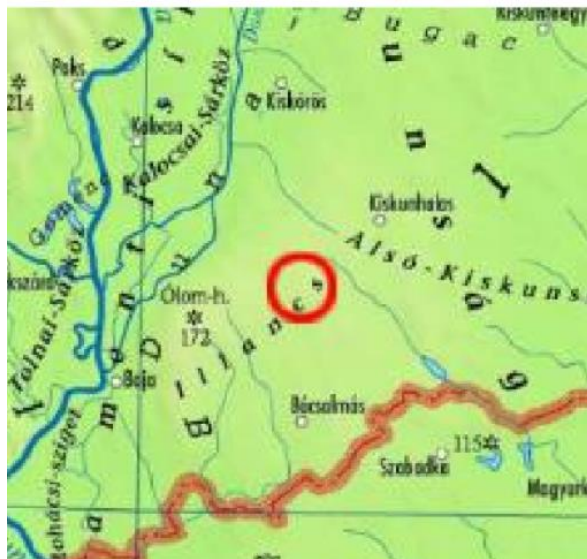
A Jánoshalma – Mélykút Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás jelenleg a település egészét érintő ivóvíz minőség javító programot hajtott végre, melynek következtében megfelelő minőség vált elérhetővé.

Jánoshalma Város szilárd hulladékkezelése megoldottnak mondható. A lakossági (háztartási) szilárd hulladék a kiskunhalasi regionális hulladéklerakóba kerül elszállításra. A volt jánoshalmi hulladéklerakó telep rekultivációja megtörtént. A lakossági többlethulladék elhelyezhető a hulladékudvarban, ahol szelektív módon helyezhető el a hulladék. Itt lehetőség van a zöld hulladék, valamint az inert hulladék elhelyezésére is. Minden említett feladatot a kiskunhalasi Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Kft látja el.

1.12. Táji és természeti adottságok vizsgálata

Jánoshalma az Alföld Bácskai-síkvidék középtáján, annak Bácskai löszös síkság elnevezésű kistájának északi részén fekszik, közigazgatási területe 177,6 km². Korábban futóhomok buckák, mocsár és szikes tavak váltakoztak a területen, ma erdőkkel és más növénykultúrával megkötött mezőgazdasági terület jellemzi. A táj arculatát három tájtypus határozza meg: a félig kötött buckás homokvidék, a csernozjomos homoksíkság és buckaközi mélyterületek lápos, szikes rétekkel, legelőkkel. A Bácskai löszös síkság 1446 km²-nyi területe Bács-Kiskun megyében helyezkedik el, Ny-ról a Duna határolja, K-en a Kelebia-Kisszállás vonalig terjed a területe.

20. térkép: Részlet a Kárpát-térség hegy- és vízrajza térképéből

Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

1.12.1. Természeti adottságok

A település és környékének éghajlatára a meleg, száraz és mérsékelten száraz éghajlat jellemző.

Éves napfénytartam

Az éves napfénytartam 2060-2080 óra között változik, ezen belül nyáron valamivel több, mint 820, télen pedig kevéssel több, mint 200 óra napsütés a valószínű. Az évi középhőmérséklet 10,6-10,7 °C, a hőmérséklet évi vegetációs időszaki átlaga 17,4-17,5 °C. A

10 °C-os napi középhőmérséklet átlépésének tavaszi-őszi határnapja ápr.1. és okt. 20-21. A 10 °C-ot meghaladó középhőmérsékletű napok száma 200 nap körüli. A fagymentes időszak ápr. 1-jén kezdődik, és okt. 25. körül ér véget. A településen és környezetében a legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek átlaga 34,0 °C fölötti, míg a leghidegebb téli napok minimumainak átlaga -16,5 és -17,0 °C körüli.

Csapadék

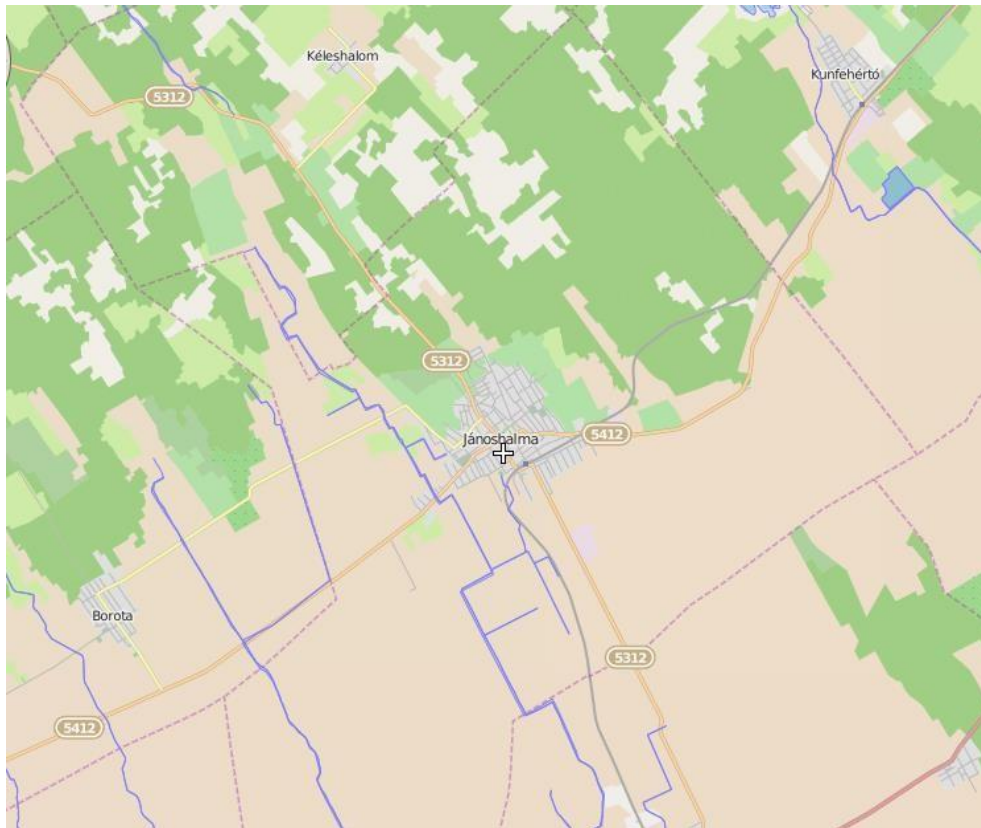
A csapadék évi összege átlagosan 570-600 mm, melyből a vegetációs időszakban 320-340 mm eső valószínű. A településen és környezetében a hótakarós napok száma 30-32 nap körüli és az átlagos maximális hóvastagság 20-22 cm. Az éghajlat a hőigényes növényfajok termesztéséhez megfelelő.

Szél

Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélsébség 2,5-2,8 m/s.

A Dél-Tisza völgye kistáj – ahova Jánoshalma és környezete is tartozik - a Tisza völgye Tiszajenőtől a határig tart. A terület száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos. A nagy árvizek nyár elején szokásosak, míg a kisvizek nyár végén, ősszel gyakoriak. vízminőség szempontjából az itt folyó vizek II. és III. osztályúak. A folyókat végig árvízgátak kísérik. A belvízelvezető csatornahálózat hossza meghaladja a 900 km-t. Jánoshalmán a Kígyós-főcsatorna (70 km, 1050 km²) a belvizek fő elvezetője, amelynek vízhozama és vízminősége is szélsőséges. A csatorna 6,5 m³/s vízhozamra van kiépítve, ami ritkán, nyár elején szokott bekövetkezni. A kisvizek átemelését 39 szivattyútelep végzi. A kistájnak nagyszámú tava van, (részben természetesek, de újabban sok a mesterséges tározó és halastó), de Jánoshalma közigazgatási területén összefüggő vízfelület csak kis területen található. A meglévő, de jobbára nem működő záportározók sok esetben feliszapolódtak, esetleg növényvel borítottak.

21. térkép: Jánoshalma és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek bemutatását az 1.17.2 fejezet tartalmazza.

Növényzet

A település területe a Duna-Tisza közti flórajárásba tartozik, potenciális, de mára már eltűnt természetes növénytakasúlasai a pusztai tölgyesek, borókás, fehér nyárasok, sziki tölgyesek és tatárjuharos lösztölgyesek és jelölőfajokként jellemzőek a tarló szegfű, réti őszirózsa és a kőhúr. A kistáj a kitűnő talaja miatt javarészt beszántott, a főként peremhelyzetű homokvidékeken nagy területeket borítanak a felhagyott szőlők helyén kialakult parlagok és telepített, főleg tájidegen fajokból álló erdők. A növényzetet alapvetően a lösz és a homok különböző arányú átmenetei határozzák meg. A szikes tavakat gyakran lecsapolták, medrüket ma általában szikes rét tölti ki. A korábban nagy kiterjedésű löszpusztarétek mára jelentősen visszaszorultak. Az inváziós fertőzöttség különösen a homokvidékeken jelentős. A város határában található a 174 hektáros ősbörókás. Sajnálatos módon ennek egy része 2007 nyarán tűzvész áldozata lett, de a városhoz közelebb eső jelentősebb terület túlélte a pusztítást.

Az egykori Duna–Tisza közti futóhomok igen mozgalmas felszínei nyújtanak élőhelyet hazánk fajban leggazdagabb homokpusztai növényzetének. A laza, meszes homokbuckák gyeptakasúlasaiban gyakoriak a bennszülött, a mediterrán és a keleti pusztai fajok. A homoki gyepekkel mozaikszerűen váltakoznak a nyáras-börókás pusztai cserjések ligetes állományai és a Duna–Tisza köze jellegzetes nőszirmos-tölgyesei. A legkedvezőbb adottságú felszíneken

a szukcesszió zárótársulásaként a salamonpecsétes-tölgyesek állományai fejlődtek ki. Kiterjedésük az eredeti térfoglalásukhoz képest mára igen kicsire zsugorodott. A Duna–Tisza közti homokvidéket számos lefolyástalan mélyedés teszi még változatosabbá, ahol orchideákban gazdag lápok és mocsarak jöttek létre.

A ligeterdők lombkorona- és cserjeszintjében élő rovarállomány legnagyobb részét levélbogarak teszik ki. Ilyenek a fűzlevelészek és a levéldarázs. A fűz- és nyárfán fejlődnek ki a lombfogyasztó gyapjaslepkefélék és a bagolylepkek. Korhadó, pusztulásnak indult fákban fejlődik a remetebogár. A ligeterdők aljnövényzetében sok ritka csigafaj található, így pl. az orsócsiga, és a márványozott csiga. Unikumnak számít a szórványjelleggel előforduló kis apollólepké és a farkasalmalepké. Az ősi szikespusztai tölgyesek erdei rétekekkel váltakozó fás csoportok állatvilága nagy fajgazdagságot mutat. Pókfaunájuk ritkasága a magyar fojtópók. Kiöregedett tölgyesek fáiban többféle cincérfaj lakik, mint pl. a nagy hőscincér és a sápadt éjcincér. A löszgyepek talajszintjén valóságos szöcskehad él, mellettük kabócák és molylepke fajok élnek nagy számban. A ligetek madárfaunájának különleges csoportját képezik a fák üregeiben fészkelők, mint a szürke küllő és a kék galamb. A nagyobb erdőfoltok ragadozói közül rendszeresen költ az egerészölyv és a kabasólyom. Az énekesmadarak – mezei pacsirta, sordély, cigány csaláncsúcs – mellett nagyon fontosak a földön fészkelő fajok: a fűrj és a fogoly. A löszgyepek kedvelt költőhelyeül szolgálnak a tűzoknak. Az emlősök közül gyakori a nyest és a borz, a törpeegér és mogyoróspele, a vadmacskák létszáma viszont nagyon visszaszorult. A löszpuszták tipikus rágcsálói a hörcsög és az ürge, a földikutya már csak szórványosan fordul elő.

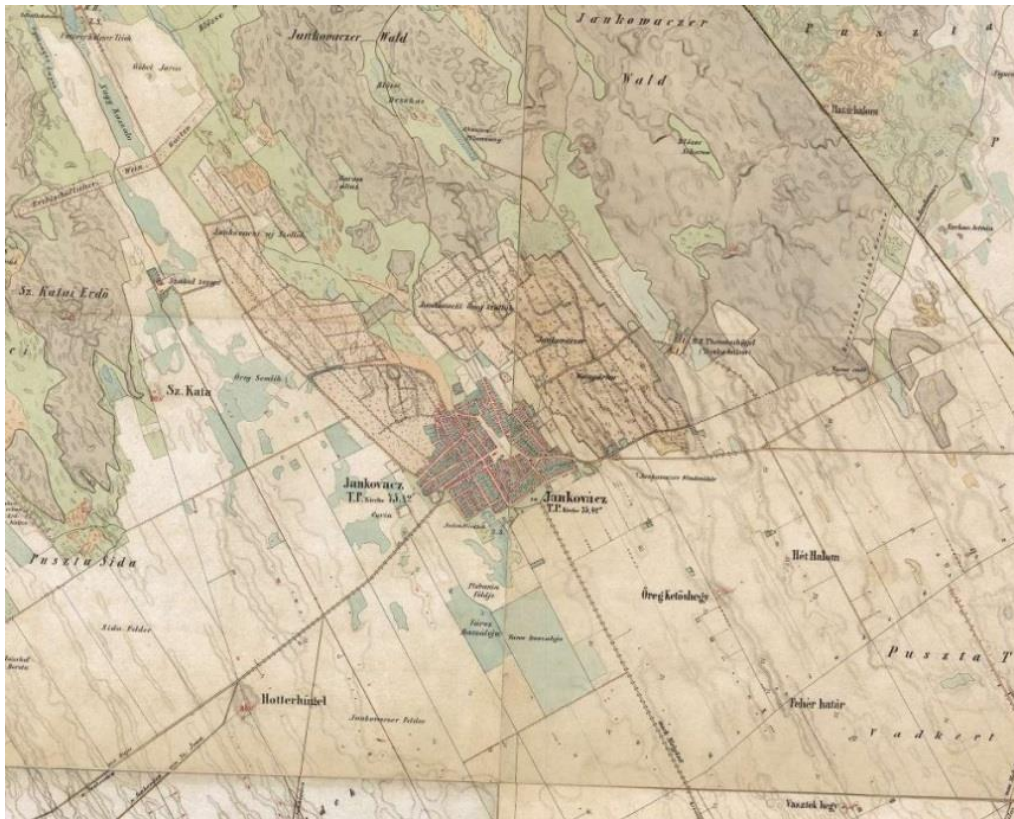
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

Tájtörténet

Jánoshalma természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

A térség történelem előtti időiről és a népvándorlás koráról bronzkori, avar emlékek tanúskodnak. A tatárjárást követően kunok települtek a vidékre, 1446 után a települést „Csőszapának” nevezték. Az itt élő lakosság mezőgazdasággal foglalkozott. Az 1500-as években a Hunyadiak birtoka lett és Jankónak, Jankószállásnak nevezték ekkor. A török hódoltság alatt elnéptelenedő települést 1730-ban szlovákok, bunyevácok, magyarok népesítették be. A XIX. sz. elején múlt Jankovác néven már mintegy 6000 lakosú mezőváros volt. A Jánoshalma nevet a XX. század elejétől viseli hivatalosan a település.

22. térkép: Jánoshalma és környékének térképe 1806-1869 között

Forrás: Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe

A kiegyezés utáni időszak újabb jelentős fejlődési periódusa a városnak. Kiépült a vasútvonal, amely lehetőséget nyújtott a tájegységek közötti kereskedelemre. A mezőgazdasági termelés hagyományos formái mellett megjelent a termény- élelmiszer feldolgozóipar, jelentős szerephez jutott a kereskedelem. Megerősödött az iparos réteg, a település lakossága egy gazdaságilag is erős kisváros kívánalmainak megfelelően polgárosodott, rétegződött. A település ebben az időszakban vette fel a ma is meghatározó kisvárosi arculatát. A Béke téren kialakult az egykori országos híru gyümölcspiace, a gyümölcs kereskedelem feldolgozás egyéb formái is teret nyertek. A település lakossága a századforduló idejére meghaladta a mai lakosságot. (kb. 11.000 fő.), de az 50-es évektől már folyamatosan csökken.

Az évek során - elsősorban a szövetkezeti szektor bázisán - kialakult az az iparszerkezet, amely a vezető szerepét megőrző mezőgazdasági termeléssel együtt biztosítani tudta a település megélhetését, mérsékelt fejlődését.

A település hagyományos városképi karaktere az elmúlt évtizedekben részben megváltozott, helyenként megjelentek a kor építészeti divatjának megfelelő "lakótelep jellegű" társasházak, középületek. Jánoshalma 1989-től visszanyerte városi rangját.

Tájhasználat, tájszerkezet

A település külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető

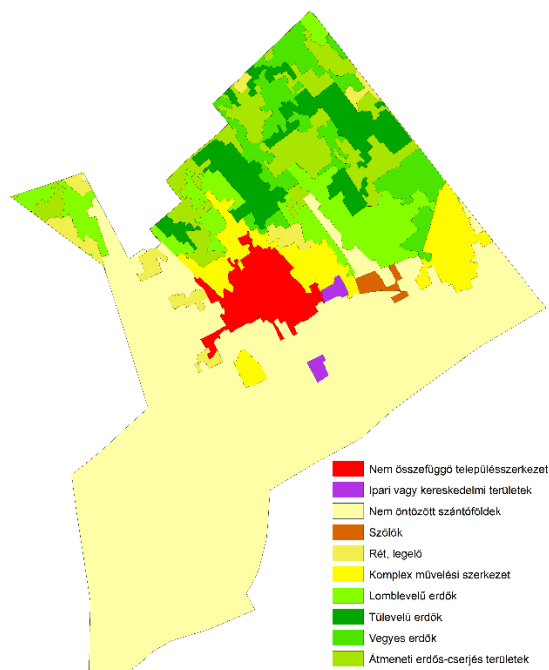
A Jánoshalmát övező táj régóta kultúrtáj, arculatát a mezőgazdasági termelés jelentősen átalakította. A bácskai részek kiváló adottságú mezőgazdasági területein jellemzően a szántóföldi növénytermesztés, míg az északi, homokos talajokkal borított területeken a szőlő- és gyümölcstermesztés, kisebb részt a szántóföldi növények termesztése, a rosszabb termőhelyeken az erdészeti hasznosítás jellemző.

Jánoshalma közigazgatási területének közel 70%-a mezőgazdasági művelés alatt áll. Ez mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő érték, ami egyrészt jelzi a mezőgazdaság számára kedvező természeti adottságokat, másrészt utal az agrártermelésnek a társadalmi-gazdasági életben betöltött szerepére. A szántók 58%-os aránya magasabb, mint az országos átlagérték (51%). Az erdősültség 20%-os, ami kissé magasabb, mint a 19%-ot nem sokkal meghaladó országos átlagérték. Az erdőállományok főfaja általában a mérsékelt ökológiai és gazdasági értékkel bíró akác.

A külterület déli részét monoton mezőgazdasági táj uralja (nem öntözött szántóterületek). A belterülettől Északra változatosabb tájszerkezet mutatkozik: a lakóterületeket jobbra szőlő területek övezik, valamint egyéb kiskertes, komplex művelési szerkezetű területek. A belterülettől távolabb vegyes, lomb- és tűlevelű erdők borítják a térséget (É-ra az Erzsébet erdő, K-re a Terézalmi erdő), erdős-cserjés területekkel tagolva. Jelentősebb kisparcellás művelésű területek Keleten, a Kisszállási út mentén terülnek el.

A táj arculatát a tanyák nagy aránya is jellemzi. A tanyasi életforma, a tanyasi gazdálkodás sajnálatos módon visszaszorulóban van, a tanya sok esetben a szociálisan hátrányos helyzetű népesség lakóhelyévé válik; a külterületre történő szociális migráció mellett növekvő számban találhatunk a térségben „hobbitanyákat”, és a tanyák idegenforgalmi jelentősége is növekvőben van, ezen folyamatok azonban nem egyenlítik ki a tanyavilágban érvényesülő negatív tendenciákat.

23. térkép: Település és környékének tájhasználati térképe

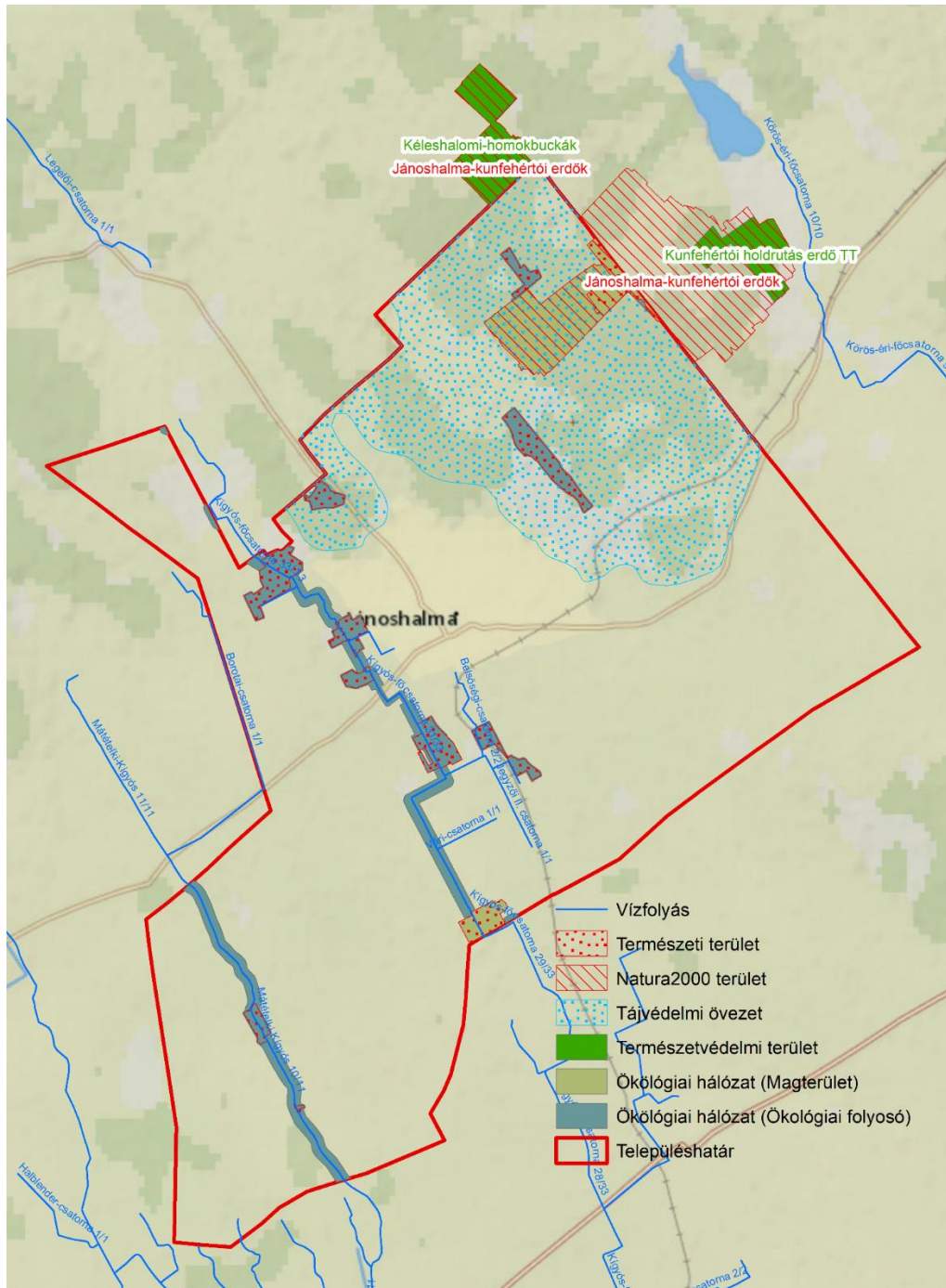

Forrás: Corine

1.12.3. Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

A település táji és természeti értékeit a következő térkép foglalja össze, amely a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatásán alapul:

24. térkép: A település táji és természeti értékei

Forrás: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény alapján, az országos jelentőségű tájképvédelmi terület: kiemelt térségi es megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelyben a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás- rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek, valamint a védett történelmi tájjá nyilvánított területek találhatók.

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV ALAPJÁN

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetet a fent bemutatott, "A település táji és természeti értékei" ábrán jelenítjük meg.

NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI OLTALOM ALATT ÁLLÓ VAGY VÉDELEMRE TERVEZETT TERÜLET, ÉRTÉK, EMLÉK

A település határán található a Jánoshalma-Kunfehértó erdők (területkód: HUKN 20018), mely Natura 2000 terület, aminek területnagysága 1341,34 ha. A védett gerinctelen fajok közül megtalálható a csikos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*). Védett növényfajok a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*, állománynagyság: 48000) és a homoki nőszirm (*Iris humilis* ssp. *arenaria*, állománynagyság: 36000). A terület egy része természetvédelmi terület is Kunfehértói holdrutás erdő néven. Ez utóbbi már nem érinti a település területét, azzal szomszédos. Az élőhelyen a következő közösségi jelentőségű élőhelytípusok fordulnak elő:

18. táblázat: Jánoshalma-Kunfehértó erdők közösségi jelentőségű élőhely típusai

Kódszám	közösségi jelentőségű élőhelytípus	Reprezentativitás %-os aránya
6260	*Pannon homoki gyepek	24
91E0	*Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero Populetum albae</i>)	10
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Frayinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	2
91I0	*Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	1

A település közigazgatási területén országos jelentőségű védett természeti terület nem található, de a szomszédos közigazgatási területeken találhatók, melyek közvetve, vagy közvetetten kapcsolatban állnak a város közigazgatási területén lévő természeti értékekkel.

Az Országos Tájvédelmi Hivatal a Kéleshalmi homokbuckákat (az ősbuckákat) 1975-ben nyilvánította természetvédelmi területté. Az ősi buckás arculatát egyedül az egykori kéleshalmi legelő őrizte meg, s ezzel megőrizte az Illancs hátság különleges növényzetét is. A buckák ugyanis nem egyformák. A hátság északi részén a buckák és völgyeik szélesek, boróka és fehér nyár növi be őket. A déli részeken a fehér nyár és a galagonya érzi otthon magát. A kéleshalmi terület átmenet a kettő között: jól érzi magát buckáin a galagonya és a boróka, a szürke és fehér nyár egyaránt. Talán ezért olyan gazdag itt a vegetáció, mert a homok lösszel kevert. A buckák lábainál égerlápok alakultak ki. A terület nélküli védelemben részesülő képződmények közül védett növény- és állatfajok előfordulnak a területen. Védelmet élvez még a borotai Csókási nyáras is.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat funkcionális elemei az alábbiak, melyek megtalálhatók a település területén és a környező területeken.

MAGTERÜLETEK

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) Magyarország védett természeti területei térképes adatszolgáltatása szerint a város magterülete 310 ha.

Az ökológiai kapcsolatok működésének értelmezéséhez mindenképpen szükséges kitekinteni a település közigazgatási területének tágabb környezetére is. A terület tágabb környezetében lévő nagyobb, összefüggő, természetszerű foltok: a Kiskunsági Nemzeti Park, Kéleshalmi ősborkás, Duna folyó Baján, valamint a Gemenci-erdő.

ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓK

A magterületek közötti kapcsolatot a sávós, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhelykomplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között. A TEIR adatbázisa szerint a város területén 625 ha ökológiai folyosót jelöltek ki.

A Duna-völgy ártéri erdei a magterületek közötti É-D-i irányú kapcsolatok fenntartásában kiemelkedő szerepet játszanak, így regionális jelentőségű ökológiai folyosó szerepet töltenek be. Az ártéri erdők azonban sok helyen jelentősen elkeskenyednek, több helyen megszakítottak, így ökológiai szerepük betöltése érdekében mindenképpen szükség van állapotuk javítására.

Az ökológiai kapcsolatok működését az is nehezíti, hogy az elmúlt évtizedekben a szántóföldek között lévő, kis kiterjedésű, természet közeli állapotú élőhelyek (nádasok, vizenyős mélyedések stb.), valamint a vízfolyások menti ligetek – melyek fontos szerepet tölthetnének be az ökológiai kapcsolatok fenntartásában – nagyjából áldozatul estek az iparszerű mezőgazdasági termelésnek.

PUFFERTERÜLETEK

A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól. A város területén, a TEIR alapján megállapítható, hogy jelenleg nincs kijelölt puffer terület. A korábbi puffer területeket elsősorban magterületté sorolták át.

A természet védelméről szóló 1996. évi törvény rendelkezései szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gyepek, nádas művelési ágú területek, művelés alól kivettként nyilvántartott, és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természet közeli állapotok jellemeznek. A természeti területek listáját a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság elkészítette. Jánoshalma közigazgatási területén 13 helyet nyilvánítottak természeti területté, melyek a Kiskunsági Nemzeti Park nyilvántartásában az alábbi számokon szerepelnek: K 1196; K1232; K1271; K1373; K3408; K3414; K3415;

K3703; K3704; K3735; K3736. A természeti területeken bármilyen jellegű tevékenység csak a Természetvédelmi Hatóság és a Természetvédelmi kezelő engedélyével végezhető.

A település hatályos helyi építési szabályzata helyi védelemben részesíti a Béke tér platánfáit, a Petőfi S. és a Dózsa Gy. utca hárs fasorait.

További feladatok a természetvédelem területén:

- az országos és helyi természetvédelmi területek, természeti értékek védelmének biztosítása, a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások);
- a helyi jelentőségű természeti értékek védelmének, megmaradásának elősegítésére és az értékek állapotának, a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel (Nemzeti Park Igazgatóság, Megyei Önkormányzat, civil szervezetek).

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Jánoshalma egyedi adottságai

A tájhasználati konfliktusok jellegük szerint lehetnek reverzibilisek és irreverzibilisek, mérsékelhetők és nem mérsékelhetők, időtartamukat tekintve időszakosak, tartósak vagy véglegesek. Megkülönböztetünk funkcionális, tájökölógiai, környezetvédelmi, valamint vizuális konfliktusokat, utóbbi azonban nem azt jelenti, hogy egy-egy konfliktus tisztán besorolható valamelyik kategóriába. Gyakran előfordulnak átfedések, pl., hogy egy funkcionális konfliktus egyben környezetvédelmi, esetleg vizuális konfliktust is okoz. Jánoshalma egyedi adottságai a tájhasználat tekintetében az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- A Városmközpont koncentrálja a Jánoshalmán található szinte összes intézményi és szolgáltató funkciót. Mindemellett kisvárosias beépítéssel lakófunkcióval is rendelkezik. A városmközpont egyedülálló eleme a páratlan méretű zöldfelület és a viszonylag egységes épületállomány, amelyet az elmúlt évtizedek fejlesztési szándékú beavatkozásai sajnálatos módon megtörtek. A városmközpont és egyben a város legértékesebb zöldterülete a Béke tér, ahol egyes részek rekonstrukciója megtörtént.
- A Kertváros domináns lakófunkcióval rendelkező lakóövezet. Infrastrukturális ellátottság szempontjából is átmeneti terület a központ és a peremterületek között, általánosságban az alrendszerek hiányosságai jellemzőek. A városperemi terület falusias beépítésű lakóterület, amelybe ipari és egyéb gazdasági hasznosítású területek is keverednek. A kertvárosi területen a zöldfelületei ellátottságot elsősorban a magánkertek biztosítják, közfunkcióval bíró zöldterületek nem jellemzőek.
- A város külterületén található tanyavilág sokkal inkább tanyacsoportok formájában jelenik meg (külterületi lakott helyek: Kecskés, Kiserdő, Parcelok), mint a térben egyenletes távolságra elhelyezkedő tanyák halmazaként. A városrész területén több olyan kisebb tó található, melyek feltöltődtek, jelenleg nádas-gyékényes mocsártársulások élőhelyei.

- A tájalkotó tényezők közül a természetes állapotokhoz képest a legnagyobb változás az élővilág esetében következett be Jánoshalma környezetében. A település közigazgatási területének közel 70%-a mezőgazdasági művelés alatt áll, s ebben az emberi tevékenységekkel jellemezhető térben találhatók meg a természetes élőhelyek többé- kevésbé átalakult, feldarabolódott és izolálódott foltjai. A természetes eredetű élőhelyek közül az emberi tevékenység előtti állapothoz képest viszonylag nagy az erdők területi kiterjedése (az összterület 25%-a). További jellemzőjük, hogy a fák területenként egykorúak, így kitermelésükre is egyszerre kerül sor. A gyepek területi kiterjedése szintén alacsony. A településkörnyéki táj esztétikai jellegét a mezőgazdasági művelés dominanciája határozza meg. A terület esztétikai szempontból akkor lenne igazán vonzó, ha nagyobb lenne a növényzeti borítottság, vagy változatosabb területhasználati szerkezet lenne jellemző.

A tájhasználati konfliktusok az alábbiakban foglalhatók össze:

- Alacsony erdősültség és fásítottsági arány a déli szántóterületek környezetében és ebből fakadó deflációveszély
- Intenzív mezőgazdasági tájhasználatok veszélyeztetik a még fennmaradt természeti értékeket
- A beépítésre szánt területek növekedése a termőterületek csökkenését, és az élőhelyek további beszűkülését, elaprózódását eredményezheti
- Tanyák elnéptelenedése, felhagyott mezőgazdasági területek, illetve a tanyák gazdálkodás nélküli, csak lakófunkcióra történő hasznosítása és ezzel a még gazdálkodást is szolgáló tanyák használatának akadályozása
- Gyomosodás, idegenhonos növényállomány térhódítása

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. *Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek*

FUNKCIONÁLISAN KIALAKÍTOTT ZÖLDFELÜLETEK

A település, szűkebben a város lakóterületeinek környezetminősége a megfelelő infrastruktúra ellátás mellett meghatározóan függ a közterületek kialakításától, állapotától, a megfelelő területű és minőségű (biológiailag aktív, funkcionálisan jól kialakított, gondozott), jó városszerkezeti elhelyezkedésű zöldfelületi elemekből álló zöldfelületi rendszer helyi sajátosságaitól.

A település zöldfelületi rendszerének elemei a közterületen kialakított közparkok, közkertek, a jelentős zöldfelületű létesítmények kertjei (pl. különleges területek – temető, sport- és rekreációs területek; oktatási- és egészségügyi létesítmények kertjei), lakókertek, erdő- és mezőgazdasági területek (kiskertek), vonalas zöldfelületi elemek (utakat, vízfolyásokat kísérő

gyepes, illetve fásított zöldsávok, fasorok és nem utolsó sorban a mezo- és mikroklimatikus viszonyokat is befolyásoló, ökológiai és rekreációs értékű környezeti elemként a felszíni vizek.

Jánoshalma területén a környezetminőséget befolyásoló zöldfelületi adottságok a kialakult belterületi zöldfelületekre, a belterületi utakat, utcákat kísérő fasorokra, fásított zöldsávokra, a jelentős kiterjedésű erdőterületekre tekintettel kedvezőek. Mindazon elemek, melyek egy település mezo-klimatikus viszonyát jótékonyan befolyásolják (pl. fásított zöldterületek, utcai fasorok, erdők), itt megtalálhatók. A belterületől É-ra fekvő erdők közelsége, a belterület zöldfelületei meghatározóan befolyásolják a lakókörnyezet minőségét. A funkcionálisan is kialakított, hasznosított zöldterületek jó lehetőségeket nyújtanak szabadterei pihenés, rekreáció lakossági igényeinek kielégítésére.

A város zöldfelületei kialakításukban, növényállományukban és fenntartási színvonalukban igen eltérő képet mutatnak.

A zöldfelületi adottságok vizsgálatában, értékelésében a hatályos településrendezési eszközök (2004-2012), Jánoshalma Város önkormányzatának Környezeti Fenntarthatósági terve (2012), a Környezetvédelmi Program (2012) és a 2008-ban készített IVS releváns tartalma mellett az önkormányzat aktuális adatszolgáltatásának és a helyszíni adatgyűjtésnek is jelentős szerep jutott.

ZÖLDTERÜLETEK – KÖZPARKOK, KÖZKERTEK (KÖZTERÜLETI KÖZCÉLÚ, KÖZHASZNÁLATÚ ZÖLDFELÜLETEK)

A városnak két nagyobb, színvonalasan kialakított közparkja van.

A település központi része a Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Béke tér által határolt terület. A városközpont egyik legértékesebb része a Szent Anna Római katolikus templom környezetében lévő **Béke téri közpark** (volt piactér). A Béke téri közpark Jánoshalma városközpontjának igen karakteres és értékes zöldterülete, amelynek több funkciója is van, városközponti reprezentatív díszter, a műemléki templom műemléki (védett) környezete, egyben pihenő/rekreációs szerepkörű közpark, amelyben a város szimbólumaként Szent János szobra, Hősi Emlékmű, szökőkút, játszótér, salakos futópálya is található.

A közteret több közösségi funkciójú intézmény (sport, oktatás, kultúra, közigazgatás) határolja. A Béke tér területe 2011-ben, a DAOP-5.1.2/A-2f-2009-0002 azonosító számú pályázat keretében kiegészült egy gépjármű- forgalom elől elzárt díszburkolatú területtel, szökőkúttal, a testvérvárosi települések neveit tartalmazó oszlopsorral. **A park területe 7288 m²**. A park területe intenzíven gondozott, cserjés, gyepes területrészek, virágágyások kiültetése díszíti. A park nagy értéke az értékes koros faállománya (pl.: hársfák, platánok, fenyőfélék). A gyalogosok közlekedését dekoratív térkövezett gyalogsétány szolgálja a park területén. A park használati értékét, látványát a területén kiépült díszvilágítás kedvezően befolyásolja. A park egyes peremhelyzetű részei további fejlesztést igényelnek. A hatályos HÉSZ rendelkezései és a Szabályozási terv szerint a Béke tér parkja helyi védelemre javasolt.

A műemléki környezetben lévő Béke téri közparkban épület nem helyezhető el, a zöldterület megújítása, fejlesztése csak a műemlékvédelem érdekeivel összhangban lévő kertépítészeti terv alapján történhet.

Jánoshalmán a vasútállomás melletti zöldfelületen létesült az **Országzászló park**. A gyerekes családok körében igen közkedvelt parkban eső ellen is védelmet nyújtó fedett

asztalokat, padokat, pihenőhelyeket, játszóteret létesítettek. **A park területe: 7418 m².** A téren füves, cserjés terület található. A Hajósi út melletti **Erzsébet téri tó** – teljesen feltöltésre került, beerdősült, a településszerkezeti terv zöldterületként határozza meg.

A városban két, korszerű játszótéri berendezésekkel felújított közterületi játszótér van, az egyik a Béke téren, a másik az Országzászló téren a vasútállomásnál. A gyerekek számára további 3, intézményterületen belüli (óvodai/iskolai) játszótér áll rendelkezésre.

A Batthyány Lajos u. és az Ecetfa u. között lévő óvoda körüli tömböt zöldterületként határozzák meg a hatályos településrendezési tervek. A terület a határai mentén kisebb-nagyobb szélességben intenzíven fásított, de a belső része funkcionálisan kialakítatlan, gepes tartalékterületnek tekinthető.

A lakóterületi közcélú zöldfelületek (lakóterületi közkertek) mennyiségi és minőségi adottságaik alapján kissé elmaradnak a lakosság becsült szükségleteitől. A város belterületének külső részei felé az épületállomány, a közlekedési és a közmű-infrastruktúra adottságaihoz, állapotához hasonlóan a zöldfelületi ellátottság szintje is alacsonyabb, a kialakított, gondozott, közcélú, közterületi zöldfelületek (közkertek, út menti fásított zöldsávok) aránya csekély.

A belváros kisebb közterei gondozottak, fenntartásuk megfelelő. A külső városrészben általában szerény növényzettel, minimális felszerelési tárggyal rendelkező zöldterületek találhatók.

Védelemre javasolt zöld területek a HÉSZ és a Szabályozás terv szerint)

- a Béke téri park,
- a József Attila utcai sporttelep és a szennyvíztisztító területével D-i, DK-i irányban határos, zöldterületként meghatározott izraelita temető (2495 hrsz)

UTCAFÁSÍTÁSOK, FASOROK ÉS FÁSÍTOTT ZÖLDSÁVOK

A fasorok és zöldsávok szerepe a zöldfelületi rendszerben igen fontos, mert tagolják és humanizálják a beépített területeket, zöldfelületi kapcsolatot, folytonosságot biztosítanak a zöldfelületek nagyobb területi egységei, a megőrzendő élőhelyek között, ezzel segítve a városi zöldfelületek, ökológia jelentőségű élőhelyek rendszerének fennmaradását.

A város területén megvalósult fásítási programok

A DAOP-5.1.2/A-2f-2009-0002 azonosító számú pályázat támogatásában fásítási program keretében a Kiskunhalas-Baja főút mentén egységes fasor került kialakításra.

Jánoshalma parkosítási programjában a főtérhez (közösségi térhez) kapcsolódóan a lakosság közreműködésével fasorok ültetésére kerül sor. Több szempontot figyelembe véve választották a Bajai –Rákóczi - Halasi utcákat a fásítási akció helyszínének. A kiválasztott útvonal az 55-ös főút Jánoshalma városi átkelő szakasza. A főút mentén az átmenő forgalomnak jelentős zavaró környezeti hatásai vannak. A főút menti fásítás alkalmas lehet az úton keletkező porszennyezés megfogására és a főút felé megnyíló településképp javítására.

A főút a városközpontban kapcsolódik a kialakítandó közösségi térhez. Az út mentén kialakított fásított zöldsáv, fásítás jelentős javulást eredményez a kapcsolódó területek környezetminőségében, a humanizált, „élhető” városias környezet kialakításában. Az út menti

területek rendezése, fásítása után a főtér megközelítése mind a városlakók, mind a kistérségből és távolabbról ide látogatók számára egy rendezett, vonzó látványú közterületen lehetséges.

A DAOP-5.1.2/A-2f-2009-0002 azonosító számú pályázat támogatásában megvalósult fásítási program fásítási helyeinek kijelölése az alábbi szempontok figyelembevételével történt:

- leromlott egészségi állapotú vagy kiöregedett faállományok cseréje
- a város közösségi teréhez kapcsolódó út fasorváltása
- különböző fafajták cseréje egységes fafajtára egy-egy útszakaszon
- Jánoshalma Város arculatát jelentősen meghatározó utak

A közterületi fasorok, facsoportok tervezésénél, telepítésénél, fenntartásánál több szempontot is figyelembe vettek:

- környezeti tényezők
- élőhelyi adottságok, feltételek
 - = a beépítettség mértéke
 - = a burkolt felületek aránya
 - = az utak téli sózásának mértéke
 - = a fejlődést gátló légvezetékek jelenléte
- élőhelyi igények, tűrőképesség

A településképi szempontból előnyös közterületi fasorok jellemzője az egységes korú és fafajtájú állomány által kialakított egységes látvány, amelyhez nagyon körültekintően kell megválasztani a szükséges faanyagot. A telepítési helyek kiválasztásánál szempont volt, hogy a szakmailag is indokolt és lakossági igények alapján is nagyon időszerűvé vált helyeken történjen fásítás, elsősorban a város közösségi teréhez és az akcióterülethez kiemelten kapcsolódóan.

A fásítási 4500 m utat érint, ahol 950 db fa ültetésére került sor.

Védelemre javasolt fasor, facsoport [HÉSZ 27. § (1) bek.]

- a Béke téri platánok,
- a Petőfi Sándor utcai hársfasor,
- a Dózsa György utcai hársfasor.

A felsoroltakon kívül a város több pontján is találhatóak értékes, idős faegyedek, facsoportok, fasorok. A lakókörnyezet minősége, a településképi szempontjából értékes zöldfelületi elemeknek, „zöldfolyosóknak” a megtartása a területhasználatától függetlenül fontos értékvédelmi és városüzemeltetési feladat.

A város további értékes fasorai, fásított zöld sávjai a következők:

- a Kisszállási út melletti, többé-kevésbé folytonos (elsősorban az út északi oldalán) fásított zöldsávok,

- Bem József utca.

A hatályos HÉSZ 17. § (4) bek. rendelkezése szerint: „Utcafásításra, pótlásra ill. cserére javasolt fafajok: ezüsthárs (*Tilia argentea*), ostorfa (*Celtis occidentalis*), csörgőfa (*Koelreutéria paniculata*), virágos és magas kőris (*Fraxinus ornus*, *Fraxinus excelsior*) és vérszilva (*Prunus cerasifera* „Nigra”).

JELENTŐS ZÖLDFELÜLETŰ KÜLÖNLEGES TERÜLETEK, INTÉZMÉNYKERTEK

Temetők

A városnak három, egyházi kezelésben lévő, üzemelő temetője van. A **Kálvária utcai római katolikus temető**ben a kápolnához vezető út mellett, valamint a Kálvária utca és a Szabó Apát utca kerítése mentén településképi szempontból is jelentős, korosabb fasorok találhatók. A temető a környezetéből kiemelkedő térszínű fekvése, a fásítása, a kálvária stációinak és a kápolnának a látványa miatt településtörténeti és településképi szempontból meghatározó, egyedi tájértéknek tekinthető. A hatályos HÉSZ rendelkezései és a Szabályozási terv szerint: a Kápolna, a Kálvária és a temetőkert helyi védelemre javasolt.

A **Kistemető utcai** (a város első temetője) és a **Kossuth Lajos utcai temető** kialakítása kevésbé igényes. A temetők egyes régi temetésű területrészein a temetési célú újrahatszanosítást szolgáló rendezés nyomai láthatók.

A Kossuth Lajos utcai temetőt a Kórház utca felé DNY-i irányban és a Bajai utca felé DK-i irányban a felszíni vizek befogadását, időszakos visszatartását szolgáló záportározó vízgazdálkodási terület határolja.

A temetőknel, mint a város zöldfelületi rendszerének elemeinél a kegyeleti szükségleteknek megfelelő üzemeltetés mellett fontos szempont a temetők rendezett és gondozott zöldfelületekként történő kezelése is. A temetők fásítása jellemzően hiányos. A temetők fásításának bővítésével ezen területek használati és településképi értéke, biológiai aktivitása és ezáltal zöldfelületként a környezetre gyakorolt jótékony hatása is erősödhet.

A város hatályos Településszerkezeti terve és Szabályozási terve a belterület K-i határában új temető számára határoz meg területet.

Sportterület

A város József Attila utcai sportpályája a belterület D-i határában található. A Jókai utcai lakóterülettől D-re lévő sportterület és a szűkebb környezete a város zöldfelületi rendszerének értékes eleme volt, gyepes, fásított zöldfelülettel. 2017-re a környező fákat kivágták a sportpálya bővítéséhez kapcsolódóan. A gyepes sportpályáktól DNY-ra mélyfekvésű, záportározásra alkalmas terület szolgálja a sportpályával szomszédos szennyvíztisztító telepre kerülő szennyvíz utólagos tisztítását, a környék csapadékvizeinek összegyűjtését, időszakos tárolását.

Jelentős zöldfelületű intézménykertek

A **Kistérségi Egészségügyi Központ** és a Gyermeklánc Óvoda és Egységes Óvoda - Bölcsőde kertjének értékes faállománya látványában és a környezeti levegőt kondicionáló hatásában is meghatározó a szűkebb környezetében.

Erdőterületek

A város külterületének É-i részét jelentős kiterjedésű erdők borítják. A település erdősisége az országos átlag feletti, a közigazgatási terület 20%-a. Az erdőállomány jellemzően egykorú, ami az erdőgazdálkodásban, az erdők kitermelésében dömpingszerű erdészeti munkát igényelhetnek és a nagy területekre kiterjedő kitermelés a környezet szempontjából okozhat kedvezőtlen, nehezen kompenzálható hatásokat.

Az erdőállományok főfaja jellemzően a mérsékelt ökológiai és gazdasági értékű akác. Jánoshalma megmaradt természetes és természetyszerű erdőtársulásai a Kiskunsági Nemzeti Park kezelésében lévő Terézalmi erdők területére Kéleshalom felől átnyúló „Kéleshalmi buckák”, illetve a közigazgatási terület K-i határán a „Kunfehértói holdrutás erdő”.

A tájhasználat sajátos jelenkori változása, hogy a városkörnyéki, jellemzően gyümölcsösként, szőlőként művelt kisparscellás kertes területeken a napjainkra jellemző gazdálkodási nehézségek (pl. kedvezőtlen ágazati-, piaci szabályozás, a gyümölcsöskertek és szőlők terményeinek vagyonvédelmi problémái) miatt a művelést felhagyják és a kis parcellákon erdőt telepítenek. Az elmúlt időszakban a külterületi önkormányzati termőterületeken is történtek erdőtelepítések.

A kiterjedt erdőterületeknek jelentős a mezo- és mikroklimatikus hatása a város beépített területeire és az ökológiai szerepük is kiemelkedő.

Vízgazdálkodási területek

A város és a térség természeti, elsősorban domborzati adottságaiból adódóan a városszerkezetben fontos területfelhasználási elemek a rendezett felszíni vízelvezetéshez szükséges nyílt vízfelszínű, illetve ritkább fenntartás esetén vizes élőhelyként sásas-nádasos területként jelenlévő mélyfekvésű területek, záportározók.

A település belterületén, illetve annak környezetében a záportározásra alkalmas, részben vízgazdálkodási területként meghatározott, esetenként figyelemre méltó ökológiai értékű területek a következők:

- Bem József u. - Pacsirta u. – vasút által határolt terület, „Liba-tó”
- Széchenyi u. – Kélesi u. – Kórház u. által határolt háromszög alakú terület, „Szajna part”
- A volt téglagyári agyaggödör területén kialakult horgásztótól D-re, a Fürdő utcai lakóterület kertvégeiben lévő mélyfekvésű terület.

Gazdasági területek zöldfelületei

A város iparterületei a két fő közlekedési tengely (Baja, Kiskunhalas és kisebb részben a Hajós felé vezető utak) mentén található a városszéli területeken, illetve a vasútállomástól D-re lévő falusias lakóterületbe ékelődve. A hatályos HÉSZ 17. § (8) bek. rendelkezése szerint: „A vasút és az utak melletti gazdasági területeken a telek vasút és az utak felőli oldalán, telken belül 2 fasor beültetési kötelezettsége van a telektulajdonosnak.”

Általánosságban jellemző, hogy a gazdasági területek létesítményeinek telkén, a telephelyeken a kialakított zöldfelületek területi aránya alacsony, a kialakított zöldfelületek biológiai intenzitása, fásítása, gondozottsága legtöbb esetben nem éri el az elvárható, szükséges mértéket. A gazdasági területeken belül a fásításnak mind környezetvédelmi, mind településkép-védelmi szempontból kiemelt szerepe van, ezért ezen területeken a környezetalakításban, a környezetfejlesztésben kiemelt fontosságú feladat a kötelező zöldfelületek maradéktalan kialakítása és lehetőség szerinti legnagyobb mértékű fásítása.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A város nyilvántartása szerint a parkfenntartással kiemelten kezelt, gondozott zöldfelületeinek (Béke téri park, Országzászló tér) összterülete 14.706 m². Az Erzsébet park, a „Szajna part” és a Batthyány utcai jelentős területnagyságú, de alulhasznosított zöldterületek figyelembevételével a város összes zöldterülete a fenntartási szinttől függetlenül mintegy 4,5 ha, ami alapján az egy lakosra jutó közösségi zöldterület nagysága 5-5,5 m² közötti. A legfrissebb, 2018-as adat szerint a mutató értéke 5,9 négyzetméter volt. A közösségi zöldfelületek hiányát a pihenésre kialakított magánkertek és a funkcionálisan kialakított, értékes növényállománnyal rendelkező intézménykertek bizonyos szempontrendszer (pl.: jóléti rekreációs szerepkör, zöldfelületek környezeti levegőre gyakorolt kondicionáló hatása) figyelembevételével kompenzálhatják.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

1.13.2.1. Mennyiségi problémák

A város külterületi fekvésű erdőterületei mellett nagy szükség van a város beépített területeit tagoló, a város lakosságának mindennapi pihenését szolgáló belterületi, különösen a városközpontban már megújult parkterületen kívüli, a központtól távolabb lévő lakóterületekbe ágyazott és egyben a hatályos településrendezési tervekben már meghatározott zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztésére, mert ez mind a környezetminőség, a lakosság egészsége és a településkép szempontjából is fontos.

1.13.2.2. Minőségi problémák

A város zöldfelületi rendszerének egyes elemeivel kapcsolatos minőségi problémák a következők:

- A jellemzően egykorú erdőállomány az erdőgazdálkodásban nagy területekre kiterjedő kitermelést eredményezhet, ami kedvezőtlen, nehezen kompenzálható környezeti hatásokat okozhat.

- A belterületi fekvésű záportározók környezetének, mint a vízgazdálkodási szempontból kiemelt fontosságú, de ökológiai és településképi szempontból is jelentős zöldfelületeknek a rendezetlensége, ami funkcionális és településképi, valamint balesetveszéllyel, közbiztonsággal összefüggő konfliktust is jelenthet.
- A Kistemető utcai temető újratemetési célú megújítása zöldfelületi rendezést, revitalizációt is igényel (pl. fásítás hiánya a telekhatárok mentén).
- A légvezetékként vezetett közművek környezetében lévő fasorok fenntartásakor a légvezetékek védelme érdekében az érintett faegyedeket jelentősen csonkolni kell. A fák a csonkolásos visszametszés következtében jelentősen veszítenek a biológiai és az esztétikai értékükből. A környezeti probléma csak azzal oldható fel, ha a közműhálózat rekonstrukciója esetén komplex közterület-rendezéssel a légvezetékeket földalatti kábelbe fektetéssel mind a közművek, mind az utcai fasorok védelme biztosítottá válik. A földalatti közművezetékek védőtávolságán belül ültetett, a közművezetékek állapotát veszélyeztető faegyedek kivágása, megfelelő helyen történő visszapótlása szükségessé válhat.
- A Batthyány Lajos u. és az Ecetfa u. között lévő óvoda körüli tömb, mint zöldterület kialakítása még nem történt meg. A funkcionálisan is kialakított zöldterület hiányzik a lakosság megfelelő színvonalú ellátásából.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. A terület felhasználás vizsgálata

1.14.1.1. Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata

Jánoshalma város Bács-Kiskun megyében, a Jánoshalmi kistérség központja. A város a Bácskai-löszhát és a Kiskunság találkozásánál fekszik. Kiskunhalastól mintegy 20 kilométerre található Baja irányába. A település megközelíthető közúton: Bajáról az 55-ös úton Csávolyig, onnan északkelet felé, a Kiskunhalasra vezető úton.

Az 1867-es kiegyezés után újabb fejlődési periódusnak indult a város. Az illancsi homokvilág és a bácskai löszvidék találkozási lehetőséget nyújtott szőlő- és gyümölcs termesztésre, valamint szántóföldi növénytermesztésre. Kiépült a vasútvonal is. A Béke téren kialakult az egykor országos hírvény gyümölcs piac, a gyümölcs kereskedelem és feldolgozás egyéb formái is teret nyertek. A település ebben az időszakban vette fel a ma is meghatározó karakteres kisvárosi arculatát. A Béke tér körül alakult ki a városközpont, ma is ott találhatóak a városi és járási szintű intézmények.

1945 után történelmi korszakváltás ment végbe, a mezőgazdaság nagyüzemivé válása miatt visszaesett a szőlő- és gyümölcs termesztés. Az 1989-ben lezajlott rendszerváltás egy új, másfajta élet feltételeit kívánta megteremteni, jóval nagyobb teret adva a magán ill. a farmgazdálkodásnak.

A Jánoshalmára érkező vendég már messziről láthatja a város szívében található Szent Anna Római Katolikus Templom 48 méter magas tornyát: 1992-ben készült el az Isteni Gondviselés Kápolna.

A Polgármesteri Hivatal épülete helyén a XVIII. század második felében már állt az egykori Községháza. A központban található még az 1928-as építésű Városi Könyvtár épülete, ahol Helytörténeti Gyűjtemény tekinthető meg. A Dózsa György úton van a Honvéd Kaszinó, ahol a Helyi Légvédelmi és Tűzér Múzeum található. Az Orczy-kastély jelenleg lakóépület.

A külterületen meghatározóak a mezőgazdasági területek, ezen belül elsősorban a szántó művelés, valamint gyümölcsösök és rétek. Az erdők, melyek a megyei átlaghoz képest jobb arányban vannak jelen az igazgatási területen, közel 25%-os arányban. Jellemző a településen a külterületi lakott helyek, a tanyás térségek is. Az erdős területek az igazgatási terület északi felén vannak, a belterülettől főként délen pedig a mezőgazdasági táblák jellemzőek. A művelt térségben több mezőgazdasági üzemi telephely is található. A közlekedési fejlesztések közül a térség és a város szempontjából is a legfontosabb az M9 autópálya nyomvonalának, területének kijelölése. Az autópálya a város területén, a belterülettől északra fog haladni. Első ütemben az autópálya a Kalocsai és a Halasi út között fog megépülni. Az autópályának a város területén a Kalocsai és a Halasi utakkal lenne csomópontja. A belterületet nyugatra elkerülő út is tervezett, mely a Kalocsai utat és a Mélykúti utat kapcsolná össze.

A belterület településszerkezetét a fő közlekedési nyomvonalak határozták meg. A város belterülete egyközpontú szerkezetű. Az országos utak a várostól északnyugat-délkelet, illetve északkelet-délnyugat irányba vezetnek. Északnyugatra Hajós és Kalocsa, délkeletre Mélykút, északkeletre Kiskunhalas, délnyugatra Csávoly, Baja irányába vezetnek az országos utak. Az északnyugat-délkelet, illetve északkelet-délnyugat irányba vezető utak a városközpontban keresztezik egymást. A városközpont ma is a fő tér körül található, a központtól távolabbi területeken még működő intézmények, nem alkotnak alközpontokat. A XX. század elején létesült vasútvonal a belterület déli részén halad. A belterület fokozatosan a vasút felé bővült, majd a vasúton túl is létrejöttek, nemcsak ipari, gazdasági területek, de lakóterületi tömbök is.

19. táblázat: Területi mérleg- Külterület a TSZT szerint.

Terület felhasználási besorolás	ha	%
Szántó	7058	56,69
Kert, szőlő, gyümölcsös	1342	10,78
Erdő	2913	23,40
Rét, legelő	904	7,26
Kivett területek	232	1,87
Külterület összesen	12 449	100

Forrás: Jánoshalma TSZT

20. táblázat: Területi mérleg- Belterület a TSZT szerint

Terület felhasználási besorolás	ha	%
Lakóterület	432,7	56,1
Nagyvárosias	-	-
Kisvárosias	116,0	15,0
Kertvárosias	126,0	16,3
Falusias	190,7	24,7
Üdülőterület	4,6	0,6
Központi vegyes terület	60	7,8
Gazdasági terület	92	11,9
Különleges területek	20,6	2,7
Zöldterület, erdő	30,5	4,0
Közlekedési terület	108,7	14,2
Mezőgazdasági terület	22,1	2,9
Belterület összesen	771,0	100

Forrás: Jánoshalma TSZT

1.14.1.2. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Az érvényes helyi építési szabályzat és a szabályozási terv a településen az alábbi építési övezeteket és övezeteket definiálja:

A beépítésre szánt területeken az alábbi építési övezetek találhatók.

Beépítésre szánt területek:

- nagyvárosias lakóterület – Ln: a Településszerkezeti terv nem jelölt nagyvárosias lakóterületet, a szabályozási terv viszont a városközpont közeli lakótelepet sorolta nagyvárosias lakóterületi építési övezetbe, ahol 3-4 emeletes, lapos tetős lakóházak találhatóak, tömbtelkes elhelyezéssel
- kisvárosias lakóterület – Lk: kisvárosias lakóterületek jellemzően a városközpont környéki és a főutak menti lakótelkek, általában földszintes lakóépületekkel, az alövezet a beépítési mód szerint változik
 - = alövezetek: 21, 22, 23; beépítési mód: zárt sorú, utcavonalon lévő, oldalhatáron álló, szabadon álló
- kertvárosias lakóterület – Lke: jellemzően az északi városrészekben lévő és a tervezett új lakótömbök építési övezetei, az alövezetek a beépítési mód szerint és az előkert kötelező mérete szerint változik
 - = alövezetek:
 - ≡ 30: szabadon álló, utcavonali beépítéssel
 - ≡ 31: szabadon álló beépítéssel
 - ≡ 32: szabadon álló, előkertes beépítésű
 - ≡ 33: oldalhatáron álló beépítésű.
- falusias lakóterület – Lf: a falusias lakóterületek a város legnagyobb részére jellemző besorolás, a falusias lakótömbök a központhoz közeli és a távolabbi részekben is

megtalálhatóak, az alövezetek a beépítési mód és az előkert kialakítása szerint változik

= alövezetek:

- ≡ 41: oldalhatáros, előkertes beépítésű
- ≡ 42: utcavonali, oldalhatáros
- ≡ 43: előkertes, szabadon álló
- ≡ 44: ikres, előkertes beépítésű

- településközpont vegyesterület – Vt: az építési övezet szerintitömbök, telkek a városközpontban vannak, az alövezetek a beépítési mód és a telken belüli elhelyezést jelölik

= alövezetek:

- ≡ 01: utcavonali, zárt sorú beépítésű
- ≡ 02: utcavonali, zárt sorú beépítésű
- ≡ 03: utcavonali, oldalhatáros beépítésű
- ≡ 04: szabadon álló, előkertes beépítéssel
- ≡ 05: oldalhatáros, előkertes beépítésű.

- ipari gazdasági terület – Gip: a belterület szélső részein a tervezett gazdasági területek építési övezetei

= alövezetek: Gip, Gip-1: szabadon álló beépítéssel, 50 és 40% maximális beépítéssel

- kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület – Gksz: a volt laktanya területén kialakított ipari terület besorolása

= alövezetek: Gksz, Gksz-1: szabadon álló beépítéssel, 60 és 50% maximális beépítéssel

- különleges területek – K

= Ks – sportpálya: meglévő sportterület építési övezete

= Kv – vízmű terület: meglévő közműterület építési övezete

= Kf – fürdő, strand területe: A belterület északi részén, lakótömbök közé ékelődött, hasznosítatlan területeken tervezett különleges fürdőterületek nem valósultak meg

= Kvt – vásártér területe: meglévő létesítmény besorolása

= Kt – temető területe: meglévő temetők besorolása

= Kszv – szennyvíztisztító területe: meglévő létesítmény területi besorolása

- üdülőházas üdülőterület – Üü: A belterület északi részén, lakótömbök közé ékelődött, hasznosítatlan területeken tervezett üdülőterületek nem valósultak meg.

= az építési övezet szabadon álló beépítésű, előkertes.

A beépítésre nem szánt területeken az alábbi övezeteket találhatók:

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közműterületek – KÖ, KÖv: a település meglévő és tervezett közútjait és vasúti területeit sorolták az övezetekbe
 - = alövezetek:
 - ≡ KÖ1 – városi út
 - ≡ KÖ2 – gyűjtőút
 - ≡ KÖ3 – lakóút
 - ≡ KÖv – vasúti terület
- zöldterület – Z: közpark: zöldterületek a zöldfelületi közterületek
 - = alövezet: Zv – helyi védett közpark
- erdőterület – közjóléti és védelmi erdők: erdőterületek a jellemzően fásított részek belterületen és főleg külterületen
 - = Ee: közjóléti erő
 - = Ev: védelmi erdő,
- mezőgazdasági területek – a mezőgazdasági művelésű nagytáblás és kistelkes külterületi részek, a tanyás övezetekben a lakófunkció is megengedett, a szabályozási terv a belterületi kerteket külterületbe javasolta sorolni
 - = Mat: tanyás, általános mezőgazdasági terület
 - = Mk: kertes mezőgazdasági terület
 - = Tt: természeti terület
- vízgazdálkodási terület – V: folyóvizek, tavak és környezete sorolható vízgazdálkodási területbe

1.14.1.3. Funkció vizsgálata

A városközpontban a településközpont vegyes, a nagyvárosias és a kisvárosias lakóterület található. A településközponti vegyes területek a városias központi részekre jellemző, a területeken az intézményi és a lakófunkció vegyesen található, de jellemző a városközpontban a csak lakó és a csak intézményi telek. Kisvárosias lakóterület a városközpont környékén és a főutak mentán található.

A kisvárosias területeken a vegyes funkciójú telek nem jellemző, csak lakó és csak intézményi hasznosítás található. Az intézmények közül csak a kereskedelmi, vendéglátási és szolgáltatási funkció található itt.

A kertvárosias és a falusias lakóterületeken is megengedett a lakótól eltérő, intézményi funkció elhelyezése, de a településen ezeken a részeken csak a vendéglátási, és néhány részen kereskedelmi funkció jellemző. Az ipari és a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeken csak a termelést, raktározást és azokat kiszolgáló létesítmények helyezhetők el. A meglévő és a tervezett különleges területeken az elnevezés szerinti funkció helyezhető el, illetve található.

Az üdülőházas üdülőterületeken csak a pihenést és kikapcsolódást szolgáló funkció lehet. A beépítésre nem szánt közlekedési és zöldterületek a település közterületei, melyek a megközelítés, közműelhelyezést, valamint a pihenést, testedzést szolgálják.

Az erdők a besorolásuk szerinti funkciót szolgálják, mely lehet gazdasági, turisztikai és védelmi.

A mezőgazdasági területeken a gazdasági funkció a meghatározó, a tanyás térségben a lakófunkció is a gazdálkodást szolgálja. A vízgazdálkodási területeken a vizek, tavak fenntartása a gazdasági vagy szabadidős funkciót szolgálja.

A beépítésre szánt területeken jellemző funkciók:

- nagyvárosias lakóterület: lakófunkció, intézményi, kereskedelmi, oktatási funkció
- kisvárosias lakóterület: lakófunkció, intézményi, kereskedelmi, szolgáltatási, vendéglátási, egészségügyi funkció
- kertvárosias lakóterület: lakófunkció, intézményi, kereskedelmi, szolgáltatási funkció
falusias lakóterület: lakófunkció, kereskedelmi, mezőgazdasági funkció
- településközpont vegyes terület: intézményi, kereskedelmi, szolgáltatási, vendéglátási, egészségügyi funkció, oktatási, kulturális, igazgatási, hitéleti, lakófunkció
- ipari gazdasági terület: ipari gazdasági funkció
- kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület: kereskedelmi, szolgáltató gazdasági funkció
- különleges területek: sport (Ks), fürdő, strand (Kf), kereskedelem, vásártér (Kvt), közműlétesítmény, vízmű (Kv), szennyvíztisztító (Kszt), temető (Kt)
- üdülőházas üdülőterület: üdülés, pihenés, szabadidős funkció, sport, közpark

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közműterületek: közúti és kötöttpályás (KÖ, KÖv) közlekedési és közműelhelyezés,
- zöldterület: közpark, pihenő- és játszóterek, sportfunkció
- erdőterület – közjóléti és védelmi erdők: parkerdő, pihenés és szabadidős funkció (Ee), védelmi funkció (Ev)
- mezőgazdasági területek – általános és kertes: mezőgazdasági gazdálkodási funkció, nagytelkes szántó, kistelkes kert művelési funkció, a tanyás térségben lakófunkció, a természeti területen a természet-megőrzési funkció

Vízgazdálkodási terület:

- vízfolyások, tavak és környezetükben vízgazdálkodási funkció

1.14.1.4. Alulhasznosított barnamezős területek

A belterületen barnamezős területek a korábban hasznosított, beépített olyan tömbök és telkek, amelyeken a régi hasznosítás már, gyakran több éve, évtizede, megszűnt, és jelenleg hasznosítatlanok. Ilyen területek a városban:

- a vasút menti volt logisztikai terület
- a belterület déli, keleti szélén a volt ipari, gazdasági területek
- a külterületi kiskerti övezetben egyre több telken felhagytak a műveléssel
- a volt laktanya területét mentesítették a környezeti ártalmaktól, a terület besorolását településrendezési tervben módosították, a területet telkesítették a földhivatali nyilvántartásban, közutat alakítottak ki a területen, ahol a telkek ellátására az összes közművet kiépítették, a telkek beépítése, hasznosítása fokozatosan történik
- a tervezett fürdő és a tervezett üdülőházas üdülőterületek számára kijelölt tömbök most rendezetlen, részben fás-bokros, változatos felszínű gyepes rész, a belterület északi széle közelében

1.14.1.5. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott területek)

Szlömösödött, degradálódott területek azok, amelyeken az utcák rosszul kiépítettek, kevés a zöldfelület, a tömbökben az épületek zömmel avul állagúak, sok a lakatlan lakóház, esetleg hasznosítatlan, rendezetlen volt ipari, vasúti területek is vannak.

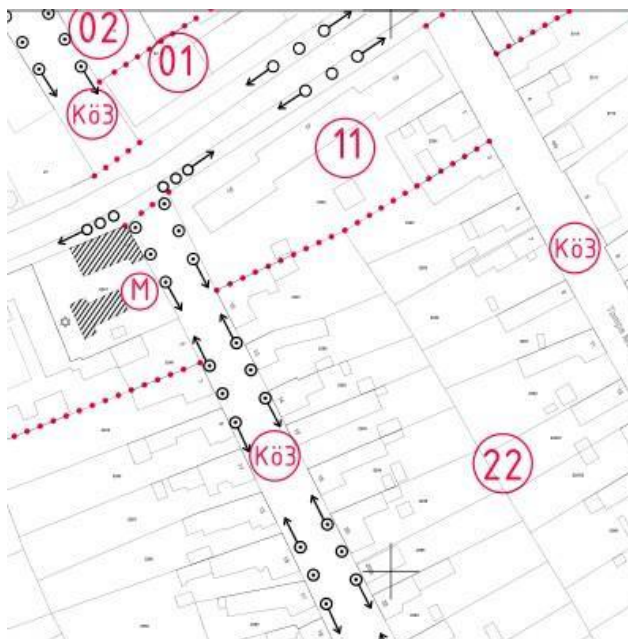
- Ilyen tömbök a városban nemcsak a belterület széle felé találhatóak, hanem a városközpont közeli részeken és a főútvonalak mentén is. Ilyen lakóterületek vannak a vasúttól délre, a vasút mentén, az északi oldalon, és a vasútállomás és a városközpont közti utcában is, ahol ráadásul a helyi védett épületek is veszélyben vannak. Ezek a telkek hasznosítatlanok, az épületek lakatlanok.
- Rendezetlen, hasznosítatlan a tervezett fürdő és a tervezett üdülőterület számára kijelölt térség.
- Rendezetlen több csapadékvíz tározó belterületi tó és környezete, ezeknek a belterületi környezetbe illesztését meg kell oldani.
- A város a közterületek, utak, terek, parkok, tavak rendezésével a magánterületeknek példát mutathat a telkek tulajdonosainak, lakóknak vagy gazdálkodóknak, de azok megfelelő anyagi lehetőségei hiányában a telkek, területek rendezése nem valósulhat meg.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

A szerkezeti terv fejezeteiben a beépítésre szánt területeken az alkalmazható teleknagyságokat az alábbiak szerint határozza meg:

- nagyvárosias lakóterület: 5-600 m²: a főút menti tömb teljes szélességében húzódó telek 4 kisvárosias telek megszűnésével jött létre

25. térkép: Nagyvárosias lakóterület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- kisvárosias lakóterület: 400 m²: a városközpont környéki kisvárosias lakóterületi tömbök szabályos vagy szabálytalan sokszög alakúak, a telkek keskenyek, az oldalhatáron álló beépítés fokozatosan zárt sorúvá alakul

26. térkép: Kisvárosias lakóterület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- kertvárosias lakóterület: 5-800 m²: a kertvárosias lakóterületi tömbök a legújabb telekalakítások során jöttek létre, széles utcák vannak a szabályos tömbök körül

27. térkép: Kertvárosias lakóterület

Forrás: Önkormányzati adatforrás

- falusias lakóterület: 800-1200 m²: szabályos és szabálytalan nagymélységű telkek

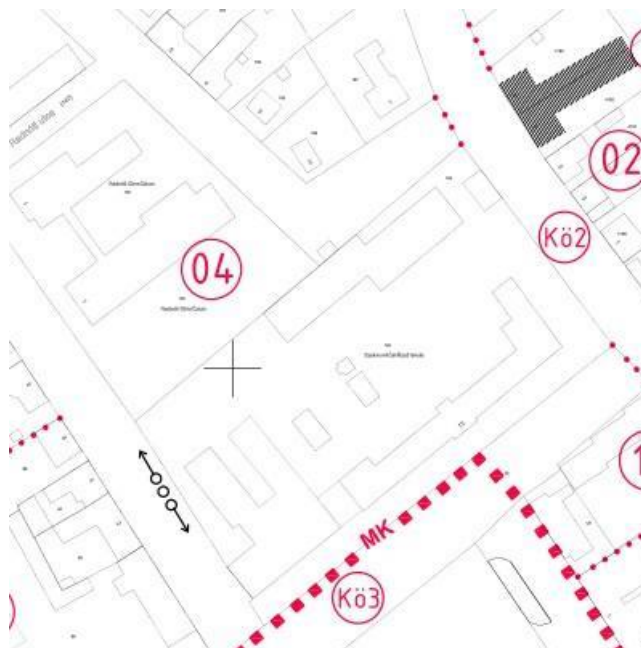
28. térkép: Falusias lakóterület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- településközpont vegyes terület: 5-600 m²: a központi területek intézményeinek telkei tartoznak a településközpont vegyes építési övezetekbe, a telkek szabályos, tágas, széles parcellák

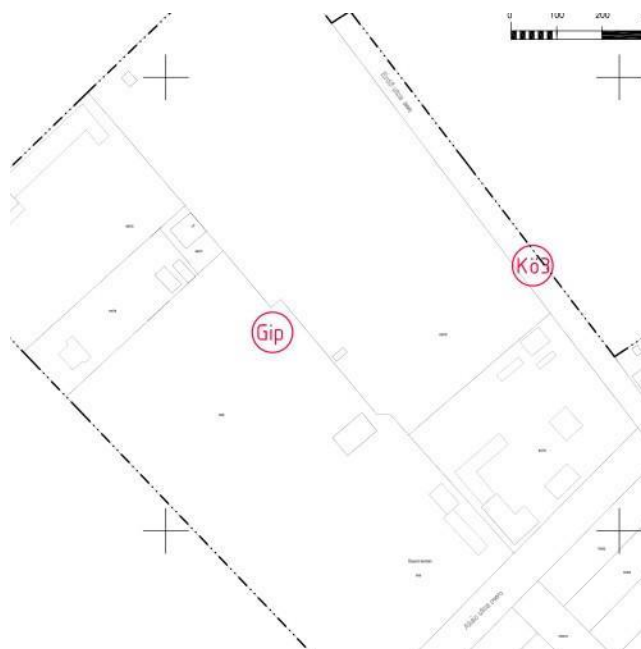
29. térkép: Településközpont

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- ipari gazdasági terület: 2-3000 m²: az ipari gazdasági területek változó nagyságú földrészelei alkotnak egységes tömböt

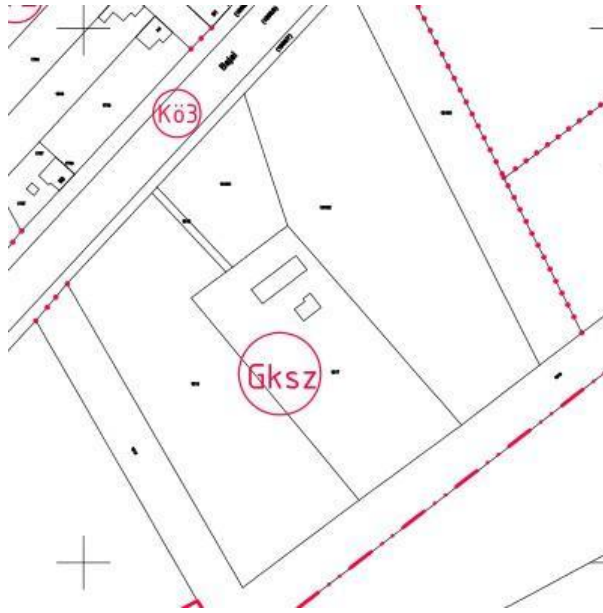
30. térkép: Ipari gazdasági terület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület: 1500-2500 m²: az építési övezetben a földrészelek változatos alakúak és méretűek

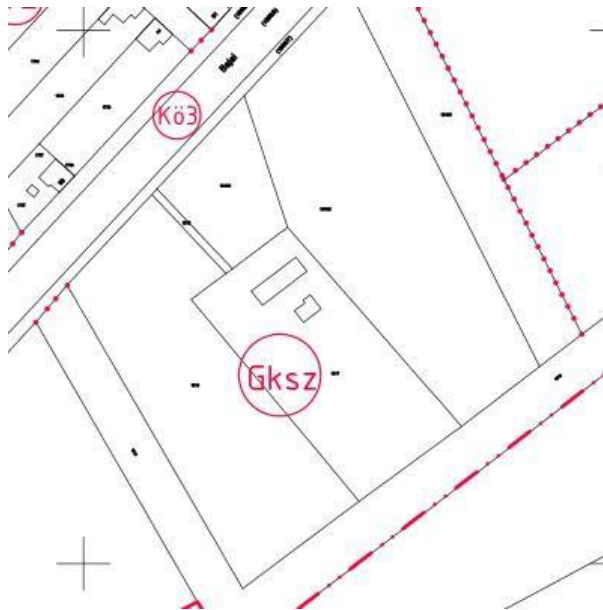
31. térkép: Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- különleges területek: 2000 m² - 2 ha: a fürdő különleges beépítésre szánt terület övezetében a széles, nagy telek megmaradhat

32. térkép: Különleges területek

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- üdülőházas üdülőterület: 600 m²: a tervezett üdülőházas üdülőterületen a kijelölt tömbökben telekalakítás szükséges a megfelelő nagyságú és méretű építési telkek létrehozásához

33. térkép: Üdülőházas üdülőtérület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- A beépítésre nem szánt területeken az alkalmazható teleknagyságok az alábbiak szerint alakulnak:
 - = közlekedési és közműterületek
 - = zöldterület: 2000 m² – 1 ha: a tervezett belterületi zöldterületek csak a közlekedési sávok szabályozása és a kis telkek egyesítése után jöhet létre

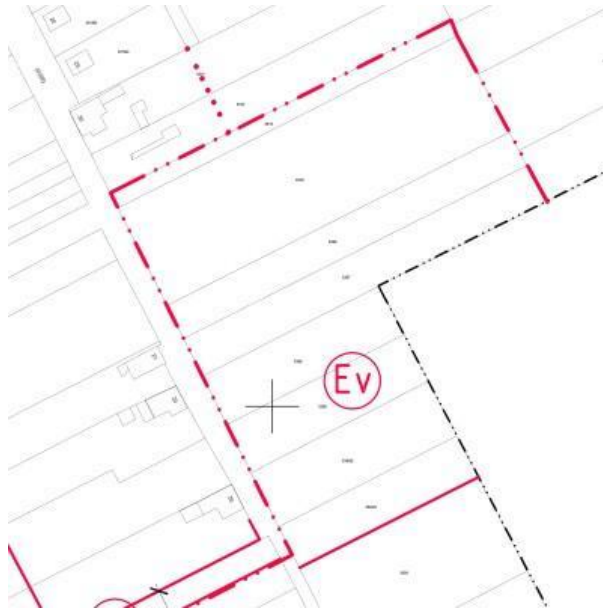
34. térkép: Közlekedés-és közműterületek

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- erdőterület – közjóléti és védelmi erdők: 1-5 ha: a védelmi erdők a belterület szélén alakítandó ki, a szabályos, változó szélességű parcellákból

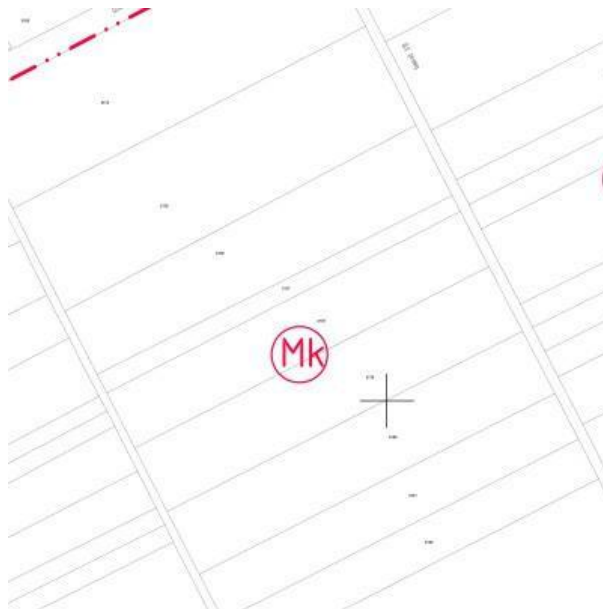
35. térkép: Erdőterületek

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- mezőgazdasági területek – általános és kertes: 3 ha, 720 m²: az általános mezőgazdasági területek földrészletei több ha-os nagyságúak, a kertes területeken kisebb, változó szélességű földrészletek vannak, a belterület peremén található részek rendezettek, 720- 1500m²-esek, keskeny földutakkal feltártak

36. térkép: Mezőgazdasági területek

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- vízgazdálkodási terület: a belterületen kijelölt vízgazdálkodási területek a csapadékvíz-tároló tavakat határolta le, ezek telkei általában 3-5000m²-es területű, szabálytalan alakú földrészletek

37. térkép: Vízgazdálkodási terület

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.14.3. Önkormányzati tulajdonkataszter

Részletes tulajdonjogi vizsgálat jelen munka keretében nem készült. Külterületen az önkormányzat tulajdonában vannak, az utakon, árkokon kívül:

- szántó 45
- gyep, legelő 50
- kert, szőlő, gyümölcsös 10
- erdő 6
- tanya 3
- agyagbánya 1
- beépítetlen terület 26

Belterületen, a közterületeken és a közintézményeken kívül 34 beépítetlen terület van önkormányzati tulajdonban.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Földhivatali nyilvántartás térképe áll rendelkezésre, teljes körű geodéziai felmérés nem történt.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

Az építmények jellemzőit városrészek és a jellemző építési övezetek szerint kell vizsgálni, az építési övezeteknél a beépítés karakteres vonásait kell leírni.

A város településrészei

- 1) Városközpont: városközponti, intézményi, lakó:
 - nagyvárosias (Ln) terület: telepszerű, tömbtelkes beépítésű, többszintes, lapostetős épületekkel,
 - kisvárosias (Lk): kistelkes 1-2 szintes, sorházas, láncházas beépítésű, magastetős épületekkel, előkert nélkül,
 - településközpont (Vt) és központi vegyes (Vk) övezetek: többszintes, magastetős, gyakran műemléki vagy helyi védettségű épületek, szabadonállóan, vagy zárt sorúan elhelyezve, előkert nélkül,
- 2) Főutak menti sávok: kisvárosias (Lk): kistelkes 1-2 szintes, zárt sorú vagy láncházas beépítésű, magastetős épületekkel, előkert nélkül,
 - kertvárosias (Lke): nagyobb telkes, oldalhatáron álló, vagy szabadonálló, egyszintes lakóépületekkel, előkerttel vagy előkert nélkül.
- 3) Kertváros:
 - kertvárosias (Lke): nagyobb telkes, oldalhatáron álló, vagy szabadonálló, egyszintes lakóépületekkel, előkerttel,
 - kertvárosias (Lke): nagyobb telkes, oldalhatáron álló, vagy szabadonálló, egyszintes lakóépületekkel, előkerttel,
- 4) Ipari gazdasági területek:
 - kereskedelmi, szolgáltató (Gksz), egyéb ipari (Ge) övezetek: kisebb vagy nagyobb telken, szabadonálló beépítésű, egyszintes, csarnokszerű épületekkel.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Jánoshalma közigazgatási területén számos régészeti lelőhely ismeretes.

A *Nyilvántartott régészeti lelőhelyek* száma 77, nagy részük (57) a külterületen, kisebb részük pedig (20) belterületen található. A lelőhelyek több régészeti korszakból származnak. A munka készítésének időpontjában ismert lelőhelyek részletes bemutatását Jánoshalma Város Településszerkezeti Tervéhez készített örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze tartalmazza (2004). Az eltelt időszak régészeti nyilvántartásának aktualizálását Jánoshalma Önkormányzat Képviselő Testületének 30/2012.(XII.13.) sz. rendeletével módosított 10/2008.(IV.27.) sz. ö.k. rendelete a Város helyi építési szabályzatáról (továbbiakban HÉSZ) 28.§ tartalmazza.

A leletek, az alábbi történeti korokat tanúsítják:

Jánoshalma területén és környékén az első tartósabb emberi megtelepedésre az újkőkorban kerülhetett sor. Rézkori lelet nem ismert, de a geomorfológiai tényezők figyelembevételével feltételezhető, hogy a terület akkor sem volt lakatlan. A bronzkor évszázadainak emberi megtelepedéséről, a város területéről, valamint a szomszédos Kéleshalmáról származó leletek tanúskodnak. A VI. század közepén a Duna-Tisza között is megszálló első avar betelepülőket a VII. század második felében újabb néphullámok követték, melyek következtében, főleg a középső- és késő avar korból számos temető ismert. Ebből a korszakból származó temetkezések Jánoshalma területén is fellelhetők. A honfoglalás korából, Jánoshalma területéről kevés lelet származik, de a Kistrátán talált női sírok rangos személyek nyugvóhelyeire utalnak. A tatárjárás pusztításai után újjáéledő magyar falvak közé, az elpusztult települések helyét és határát a Duna–Tisza közére beköltöző kunok szállták meg. Jánoshalma területén egykor létezett falvaik csak feltételelesen azonosíthatók. Bizonyos viszont, hogy a mai város belterületén a késő-középkorban két település húzódott. A belterület északi részén, a Bíró Béla út felső szakaszán helyezkedett el a XIII. sz. végén - XIV. sz. elején keletkezett Csőszapa, templomával és temetőjével a Holács-féle ház környékén. 1439-ben, adományozás útján a terület egy része a Hunyadi család birtokába szállt. Ezen a birtokrészen alakult ki egy új település, melyet birtokosáról, később Jankószállásnak neveztek. Az új falu temploma és a temető a mai templom helyén volt. Írott források tanúsága szerint, az 1630-as évek elején, Jankova (Jankószállás) faluban a törökök palánkvárat emeltek. Kiemelt figyelmet érdemel tehát a település központjában elhelyezkedő római katolikus templom és környéke: a – valószínűleg középkori alapokon nyugvó – mai templom körül késő középkori - török kori temetővel is számolni kell.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény ((a továbbiakban Kötv.) értelmében, a nyilvántartott régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

Kiemelten-, ill. fokozottan védett lelőhely a város területén nem található.

A Kötv. értelmében, valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető régészeti értékű területnek minősül. Az azonosított régészeti lelőhelyek mellett, a város közigazgatási területén azonosíthatatlan lelőhelyek is ismertek. Kiskunmajsza határában kevés szakszerű régészeti feltárássra került sor; ennek megfelelően, a szakemberek munkája, csupán helyszínelésekre korlátozódott. A régészeti érdekű területek lokalizálását a szabályozási terv nem tartalmazza, a velük kapcsolatos intézkedésekről a HÉSZ nem rendelkezik.

1.14.6.2. Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Jánoshalma Város örökségi értékvédelmi rendelettel nem rendelkezik. Az előbbieken hivatkozott örökségvédelmi hatástanulmány, valamint a HÉSZ az alábbi területekre javasol helyi védelmet.

JÁNOSHALMA VÁROS KÖZPONTI TERE

Az 1867-es kiegyezés utáni időszak gazdasági fellendülése nyomán a település lakossága egy gazdaságilag erős kisváros kívánalmainak megfelelően polgárosodott, rétegződött. A Béke téren kialakult az egykor országos hírv gyümölcspiac és a gyümölcskereskedelem és feldolgozás egyéb formái is teret nyertek. A település, ebben az időszakban nyerte el a ma is meghatározó karakteres kisvárosi arculatát. A piacteret egyházi- és világi épületek övezték és (elsősorban a nyugati térfalnál) részleges lakófunkció is helyet kapott. A háború után, a piacteret megszüntették; helyén, napjainkban, a városközpontot meghatározó közpark helyezkedik el. A tér domináns eleme, a R. k. templom sziluettje. Észak felőli határozott lezárását, a Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium 1930-ban épült tömbje biztosítja. A város-, valamint az egész Kelet-magyarországi régió szempontjából nagy jelentőséggel bíró oktatási létesítmény helyi egyedi védelemre javasolt. Hasonlóképpen, helyi védelemre javasoltak a téren húzódó patinás emlékművek és szobrok is.

KOSSUTH LAJOS UTCA A VOLT TISZTI KASZINÓ ÉPÜLETE ÉS 5., 7., 23., 25., 30. ÉS 32. SZ. LAKÓHÁZAK ALKOTTA UTCAKÉPEK

Zárt sorú beépítésben álló, földszintes, nyeregtetős, a századforduló éveiből datáló polgárházak, díszes szárazkapukkal/kapuépítményekkel, gazdag eklektikus- és romantikus vakolatarchitektúrával. A védelemre javasolt utcaképeken túl, figyelemre méltó a Kossuth utca kisvárosias fejlődésre utaló struktúrája: zárt sorúan beépült útszakaszok váltakoznak falusias jellegű, oromzatos, fésűs beépítésű részletekkel. Jellegzetes elemek: az utcaképet is meghatározó falazott kerítés, aminek feltűnő magassága, a szárazkapu díszes kiképzése, a civis városok urbánus kultúrájának emléke.

A R.K. TEMETŐBEN LÉVŐ KÁLVÁRIÁNAK, A TEMETŐKÁPOLNÁT MAGÁBA FOGLALÓ TERÜLET

1866-ban, neoromán modorban épült kápolna. A Kálvária stációi a keresztút állomásainak eseményeit ábrázolják.

A KEGYELETI PARKKÉNT, MEGTARTOTT IZRAELITA TEMETŐ

A város múltjához szorosan kapcsolódó, napjainkban, gyakorlatilag használaton kívüli létesítmény

EGYEDI ÉPÜLETEK ÉS OBJEKTUMOK

Lásd. 1.14. 6. 6. fejezet

A településközponttól távolabb eső, falusias jellegű utcák lakóépületeinek jellegzetes eleme a deszkával burkolt oromzat. A legértékesebbeket, (Áldás u. 8. sz. és 18. sz., Szegefű u. 8.) a hatástanulmány, védelemre javasolja.

1.14.6.3. Világörökség és világörökség várományos terület

Jánoshalmán világörökségi védelem alatt álló-, ill. várományos terület nem található.

1.14.6.4. *Műemlék, műemléki együttes*

Jánoshalma város közigazgatási területén 5 db. országos védelem alatt álló objektum található. (Magyarország műemlékjegyzéke – Bács-Kiskun megye műemlékjegyzéke) Az objektumok környezetei, a jogszabályban meghatározottak szerint műemléki környezetnek minősülnek.

SZÉLMALOM

Bajai u. 75. (hrsz.: 1654/2) – agrár-ipari létesítmény, (Bognár Józsefné-féle malom) népi műemlék, 1892

Utcasorban, szabadon álló, csonka kúp alakú, sátortetős szélmalom; fala agyaghabarcsba rakott téglá. Szélvitorláit hiányoznak, szerkezete, belső kialakítása viszonylag ép, eredeti eszközökkel. Építésének éve egy gerendába vésve. Állapot: hiányos

R. K. TEMPLOM (SZENT ANNA)

Béke tér (hrsz.: 25) – R. k. szakrális épület, historizáló, 1787, 1909

Szabadon álló, kereszthajós, poligonális szentélyzáródású, DNy-i homlokzati tornyos templom, a szentély felett kontyolt nyeregtetővel, a négyezet fölött huszártoronnyal, a kereszt szárainak összemetsződésében alacsonyabb, manzárdtetős mellékterekkel, a kereszthajó oromzatán timpanonos lezárással. Csehsüveg boltozatú hajó, a szentélyben cikkelyes félgömb kupola, a hajó bejárat oldalán karzat. Jelentős értéket képviselnek a templom berendezési objektumai: a mellékoltárok, gyóntatószék, (valószínűleg a régi templomból) szószék, festett faszobrok, amelyek a 18. század második feléből származnak, míg az oltárképek, keresztelőkút 19. századi alkotások. Régebbi, 1746-ban épült templom helyén 1783–1787 között épült. 1907–1909 között kereszthajóval bővítették, s ekkor alakították ki a mai szentélyt is (építész: Foerk Ernő). A templomkertben található a 19. században épült téglalap alaprajzú, félköríves nyílásokkal áttört oldalú, sátortetős védőépületben, hasáb alakú talapzaton, a Nepomuki Szent János-szobor, egy kovácsoltvas kereszt a mohácsi csata 300. évfordulójára (1826), valamint a 1877-re datált Szentháromság-szobor; a szobrok állapota jó, felújításukra nemrégiben került sor.

HENGERMALOM

Dózsa György u. 141. (hrsz.: 2518) – agrár-ipari létesítmény, historizáló, 1907

Szabadon álló, L alaprajzú, négyszintes malomépület, É-i homlokzatán kis kiülésű rizalitot alkotó, hatemeletes víztoronnyal. Falfelületei vakoltak, téglarchitektúrával, erőteljes pártázzal, konzolokra ültetett sokszögű tornyocskákkal. Állapot: Jó, felújított.

ORCZY-KASTÉLY

Orczy u. 7–9. (hrsz.: 4192, 4194) - lakóépület, klasszicista, 1820 körül

Szabadon álló, T alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület. DNy-i, utcai homlokzatán kis kiülésű, széles középrizalit. Állapot: pusztuló, többször átépítve. 1945 után iskola, jelenleg lakások vannak benne.

ZSINAGÓGA ÉS ISKOLA

Petőfi Sándor u. 3. (hrsz.: 2247) – zsidó egyházi létesítmény, historizáló, 1828 körül

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, nyeregtetős épület, Ny-i végéhez kétoldalt kapcsolódó, alacsonyabb, támpilléres, félnyeregtetős, a karzattfeljárókat magukban foglaló toldalékokkal. Bejárata a Ny-i homlokzaton, fölötté kétoldalt csúcsíves záródású ablakok. A véghomlokzatok oromfalán ívsoros vakolatdísz, az oromcsúcsokon a törvénytáblák. A síkmennyezetes zsinagógatér, három oldalán öntöttvas oszlopokkal alátámasztott, fakorlátos karzattal épült. A telek É-i sarkában húzódó iskolaépület, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős. Állapot: jó, felújítva 2000-ben.

LAKÓÉPÜLETEK

Dózsa György utca 94. (hrsz: 2231), 96. (hrsz: 2228), 102. (hrsz: 2223), és a Kossuth Lajos utca 5. szám (hrsz: 1541) alatti ingatlanokon található lakóépületek.

JÁNOSHALMA TELEPÜLÉSKÖZPONT

Jánoshalma településközpont műemléki jelentőségű területe (törzsszám: 11573).

1.14.6.5. Nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely Jánoshalmán nem található.

1.14.6.6. Helyi védelem

A város fent hivatkozott helyi építési szabályzata (HÉSZ) 16 db. épületet, valamint a település közigazgatási területén elhelyezkedő emlékműveket, szobrokat és út-menti kereszteket javasolja helyi védelemre.

Az alábbiakban, az egyedi-, valamint a település-karakter szempontjából legjellegzetesebb objektumokat mutatjuk be.

Bordó-féle „kastély” – Dózsa György utca 108 - lakóépület, (Bordó-féle „kastély”) eklektikus, 1900-as évek eleje

Szabadonálló, villaépület sarok-toronnyal, hangsúlyos armírozásokkal, art-deco jellegű nyílászáró-keretezésekkel. Állapot: jó, jelenleg középület funkciót tölt be.

Lakóépület – Bajai út 21 - lakóépület, romantikus, 1900-as évek eleje

Oldalhatáron álló beépítésben polgári ház, jellegzetes íves záródású szárazkapuval, magas oszlopokkal képzett kapuépítménnyel, gazdag vakolatarchitektúrával. Állapot: megfelelő

Lakóépület – Bajai út 41 - lakóépület, romantikus, 1900-as évek eleje

Oldalhatáron álló beépítésben nyeregtetős-oromfalas épület, pilaszterek által tagolt homlokzattal, hangsúlyos osztópárkánnyal épített oszlopos tornáccal. Állapot: jó, felújított.

Lakóépület – Álmós u. 6. - lakóépület, népi emlék, XIX. sz. első fele

Korábbi oromfalas, tornácos épület átépítésével létrejött jellegzetes lakóház-forma: az átépítés, az épület szerves részévé vált. Állapot: megfelelő

A régészeti értékű területek szempontjából, a külterületi úthálózat fejlesztése, valamint két gazdasági terület (a Tataházi út elágazásánál, és a Hergyevica határrész) fejlesztése során kell fokozott elővigyázatossággal eljárni. A Dózsa György-, valamint a Bajai utcák városközpont felé eső szakaszán a 19-20. század fordulójának éveiből való, helyi művi értékeket őrző polgárházak sorakoznak. Az említett utcák részleges területi védelmére, ill. az épületek egyedi védelmére sem a hatástanulmány, sem a HÉSZ javaslata nem terjed ki. A város helyi művi értékeinek megfelelő védelme érdekében a hatástanulmány felülvizsgálata és a helyi értékvédelmi rendelet megalkotása szükséges.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A fentiek alapján az alábbi, az épített környezetet érintő konfliktusok azonosíthatók:

- Az M9 autópálya tervezett nyomvonala erdős területeket érint, keresztülhaladhat természeti területen is, érinthet puffer-területet is, az erdőket pótolni kell a belterület felé eső részeken.
- A településrendezési terv nem lett aktualizálva az időközben felmerült lakossági igények alapján. Vannak külterületi szabályozás alá eső sűrűbben lakott részek, illetve belterületben lévő olyan mezőgazdasági területek, melyek beépítése nem várható.
- A város egyközpontúságát lehetne oldani alközpontok kijelölésével.
- A gazdasági területek fejlesztését nem a belterületen, inkább az elkerülőutak mentén kellene kijelölni.
- A tervezett termálfürdő és strand közelében szálloda, szállásférőhely számára javasolt területet kijelölni.
- A vasút menti volt logisztikai területen hasznosítatlan épületek vannak.
- A belterület déli, keleti szélén a volt ipari, gazdasági területeken az épületek fokozatosan átépülnek.
- A volt laktanya területét mentesítették a környezeti ártalmaktól, a terület besorolását a településrendezési tervben módosították, a területet telkesítették a földhivatali nyilvántartásban, közutat alakítottak ki a területen, ahol a telkek ellátására az összes közművet kiépítették, a telkek beépítése, hasznosítása fokozatosan történik.
- Lakatlan épületek a városközpont közelében és a főútvonalak mentén, a vasúttól délre, a vasút mentén, a vasúttól északra is, valamint a vasútállomás és a városközpont közti utcában is, ahol, ráadásul, a műemléki védett épületek is veszélyben vannak.
- Az önkormányzat a közterületek rendezésével a magánterületeknek példát mutathat a telkek tulajdonosainak, lakóknak vagy gazdálkodóknak.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település közlekedési szerepe

Jánoshalma kisvárosa a – Bács-Kiskun megyén belül szinte legkisebb területű és legkisebb népességű – Jánoshalmi járás központja. Fekvése a megyében déli, a megyeszékhelytől, Kecskeméttől mintegy 85 km-re dél-délnyugatra található.

A 2011. évi népszámlálásból származó ingázási adatokat a következő táblázat tartalmazza. A táblázatban megtalálhatók a 2001-re elérhető összesített adatok is, mely ugyanakkor csak a foglalkoztatottak ingázását tartalmazza (a tanulókét nem, és mód és település szerinti megbontása sem áll rendelkezésre), így a 2011-essel számszakilag nem összevethető, tájékoztató adatnak kell tekinteni.

2011 alapján a helyben dolgozók és tanulók számához képest alacsony a bejárók száma (elsősorban a szomszédos kistelepülésekről járnak be nagyobb számban a járásközpontba, összesen közel 500 fő). Az eljárók száma ennél szignifikánsan magasabb, kb. a duplája a bejáróknak. A jánoshalmi lakosok közül a Kiskunhalasra ingázók vannak a legtöbben, kisebb számban Kunfehértóra és Bajára, Szegedre ingáznak még. Az eljáróknál és bejáróknál sem a személygépkocsi a legfontosabb eszköze az ingázásnak, elsősorban a tanulók közlekedése billenti a tömegközlekedés felé a módváltást, mely szinte minden irányba a legtöbb utast szállító mód. Kiskunhalas felé van arányaiban a legfontosabb szerepe a tömegközlekedésnek.

21. táblázat: Foglalkoztatottak és tanulók napi munkába járásának adatai (* 2001 csak foglalkoztatottak!)

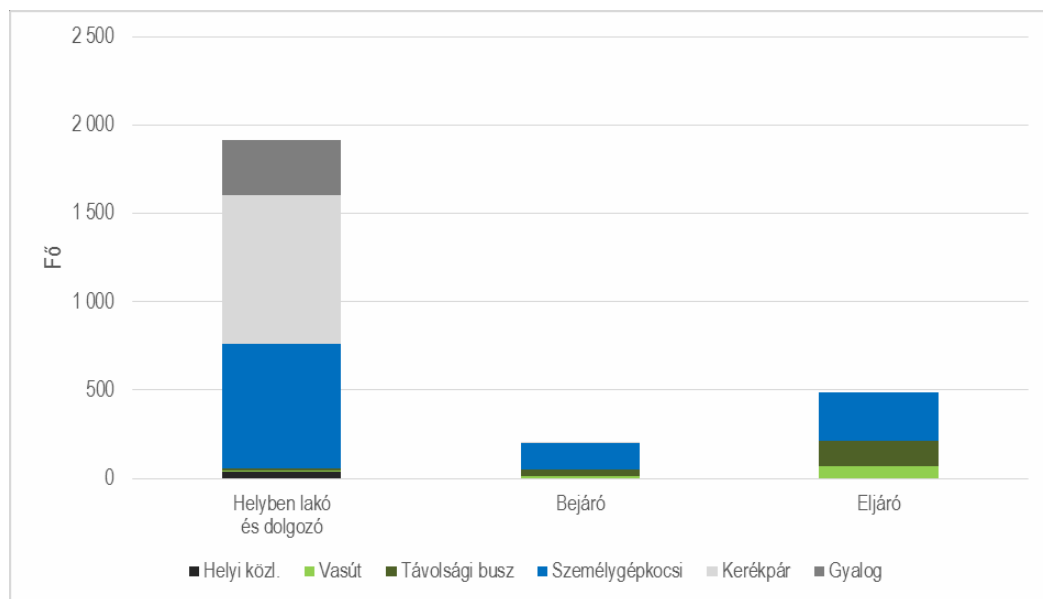
Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg közlekedés sel	Kerékpárral (gyalog)
	2001*	2011			
Helyi közlekedő	2 115	3 343	901	158	1 379 (905)
Bejáró (honnan:)	183	470	174	285	11
Mélykút	..	86	26	60	0
Borota	..	82	41	37	4
Kéleshalom	..	62	17	42	3
Kunfehértó	..	47	25	22	0
Kiskunhalas	..	40	17	19	4
Eljáró (hová:)	573	947	295	639	13
Kiskunhalas	..	420	93	318	9
Kunfehértó	..	120	55	61	4
Baja	..	100	26	74	0

Szeged	..	68	6	62	0
Kéleshalom	..	42	27	15	0

Forrás: Népszámlálás 2001, 2011, KSH.

A három ingázási irányultság mód szerinti megoszlását a következő ábra mutatja. Az egyéni közlekedés jellemzője Bács-Kiskun megyében és ezen belül Jánoshalmán is, ahogy Magyarországon az alföldi településeken gyakran, hogy az általában legnagyobb arányt képviselő személygépkocsi mellett kiemelkedő a kerékpáros közlekedés aránya a városon belüli közlekedésben (a máshová vagy máshonnan ingázók között a távolságok, adottságok miatt sokkal alacsonyabb az aránya).

15. ábra: Foglalkoztatottak napi közlekedésének mód szerinti megoszlása irányultság szerint bontva

Forrás: Népszámlálás 2011, KSH.

Külső kapcsolatok, országos hálózat

A városnak országos főúthálózati kapcsolata nincsen. Összekötő úton az 53. sz. – a fővárost Toppával összekötő – másodrendű főút keleti irányban 20-25 km-re, az 54. sz. – Kecskemétet Sükösddele összekötő – másodrendű főút északnyugati irányban 20 km-re, az 55. sz. – Szegedet Bácskázékkal összekötő – másodrendű főút déli irányban 10 km-re, délnyugati irányban pedig 20 km-re érhető el.

38. térkép: Jánoshalma környezetének országos jelentőségű főútjai

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ adatai alapján saját szerkesztés

A város gyorsforgalmi kapcsolatai nem számottevőek, keleti irányban az M5 autópálya 60-65 km, nyugati irányban pedig az M9 autópálya keleti végcsomópontja 40 km távolságban érhető el. A főváros közúton – útvonalválasztástól függően – 170-180 km autózással érhető el, az 53. sz. főúton a Szerbiába vezető tompai közúti határátkelő pedig közel 40 km távolságban található.

A jövőben nagyobb változást a külső közúthálózati kapcsolatokban legfeljebb az M9 gyorsforgalmi út megvalósulása jelenthet, mely észak-északkeletről kerülne el Jánoshalmát, és javítaná a Dunántúl elérhetőségét a városból, illetve továbbépítése esetén Szeged felé is javítaná a regionális közúti kapcsolatokat. Az M9 a Szent László híd – 51. sz. főút szakasz elkészülte után várhatóan tovább épül kelet felé az 54. sz. főútig (Nemesnádudvarig) már a közeljövőben, az ettől kelet felé kijelölt szakaszok megvalósulása ugyanakkor nem várható rövid- és középtávon.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A Jánoshalmáról induló utasok Budapest, Kecskemét, Kiskunhalas és Baja irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A város a 154-es számú Bátaszék – Baja – Kiskunhalas vasútvonal középállomása, mely vonal egyvágányú, dízel vonatással kiszolgált, és az országos törzshálózat része, melyen a személyforgalom kiszolgálása megközelítőleg ütemes menetrend alapján történik.

A város térségében nemzetközi repülőtér nincsen, légi kapcsolat szempontjából a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 160 km távolságban érhető el.

1.15.2. Közúti közlekedés

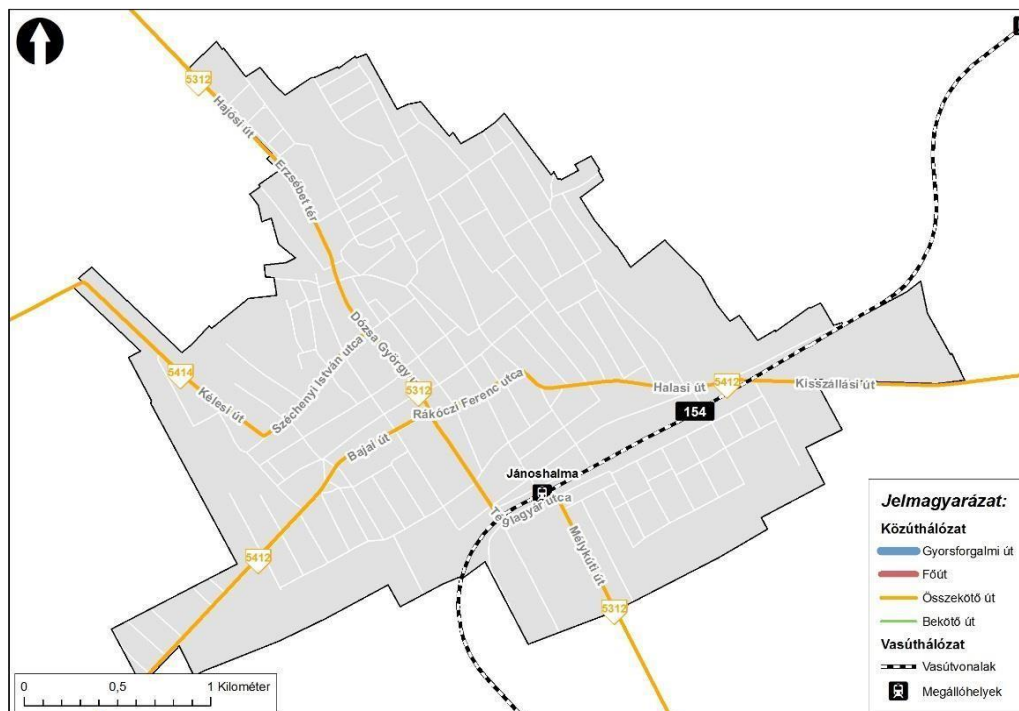
Városkörnyéki közúthálózat

A mellékutakon alközponti szerepet betöltő Jánoshalmán a környező településekkel a következő közutak adnak kapcsolatot.

- északnyugati és délkeleti irányokban az 5312. j. összekötő úton (Hajósi út – Dózsa György út – Mélykúti út),
- keleti és délnyugati irányokban az 5412. j. összekötő úton (Kisszállási út – Halasi utca – Rákóczi Ferenc utca – Bajai út),
- északnyugati irányban pedig az 5414. j. (Széchenyi utca – Kélesi utca) összekötő úton áll kapcsolatban.

A fenti útszakaszok átkelési szakaszai töltik be a város belső főúthálózatának szerepét is, meghatározva a helyi közúthálózat rácsos szerkezetét. Elkerülő utak nincsenek a település körül.

39. térkép: Jánoshalma városi közúthálózata

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ adatai alapján saját szerkesztés

Városi közúthálózat

A város fő közúti tengelyeit tehát az országos utak belterületi szakaszai jelentik, a település működése szempontjából fontos ugyanakkor a település önkormányzati úthálózata, melynek teljes hossza 281,6 km. Ebből a belterületi utcák hossza kb. 66,3 km, melynek nagy hányada, 70%-a burkolt, kb. 20 km-t tesz ki a kiépítetlen utcák teljes hossza. A burkolat

állapota azonban sok esetben (beleértve az országos közutak belterületi szakaszait is) nem megfelelő.

A külterületen az arány sokkal rosszabb, ott lényegében a teljes önkormányzati úthálózat kiépítetlen (kb. 215 km-ből 3 km a kiépített).

Az Önkormányzat fontos feladatának tartja a burkolt utak arányának további növelését belterületen is, illetve fontos a tanyákat, mezőgazdasági üzemeket elérő külterületi dűlőutak időjárásálló kiépítése, évszaktól független használhatósága.

A város közúti közlekedése szempontjából fontosak még gyűjtőútjai, melyek szerepüket megfelelően betöltik, a városi úthálózat szerkezete kedvező. A gyűjtőutak közül csak a Kőrösi Csoma Sándor út 5,0 m, és az Orczy u. egy része, a többi (Bálvány, Kiss E., Tancsics M.) keskeny, 3,6-3,8 m közötti.

Övezeti korlátozás (lakó-pihenő övezet, 30 km/órás övezet) nem jellemző a városban. Forgalom elől elzárt terület a város főtere (Béke tér,), a 2011-ben történt városközpont fejlesztés és az utca gyalogos övezetté minősítése során jelentősen nőtt a gyalogos felületek területe.

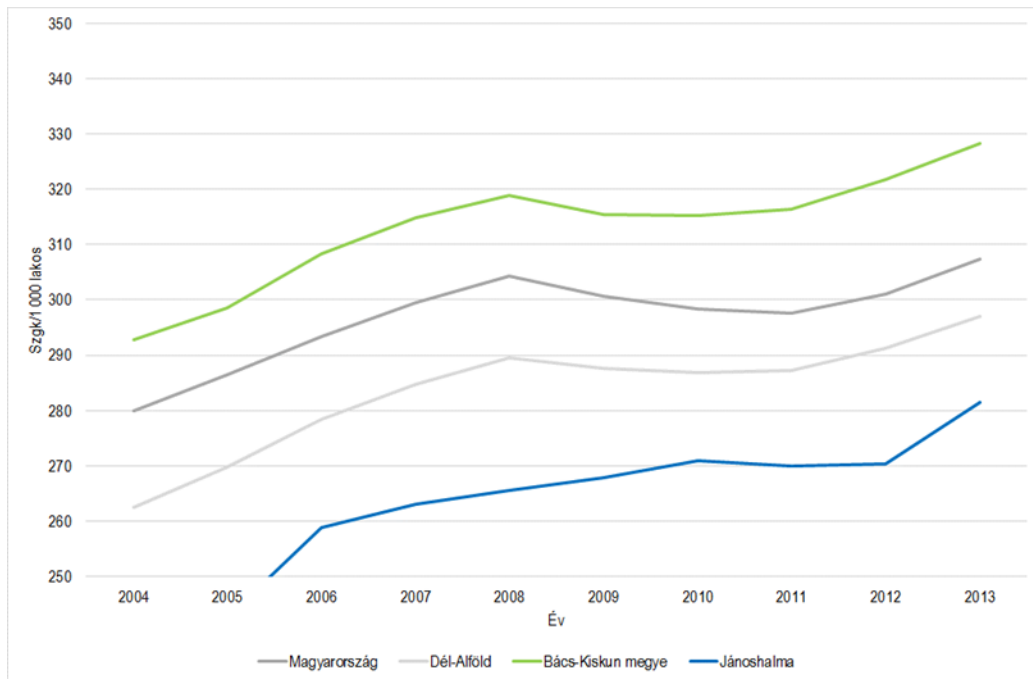
A forgalomszabályozás tekintetében a város közúti csomópontjai kizárólagosan elsőbbségi szabályozással rendelkeznek, jelzőlámpás csomópont nem található a városban, a forgalom szabályozása e nélkül is megfelelő. Körforgalmú csomóponti kialakítás szintén nincs, forgalombiztonsági és forgalom lefolyási szempontból vizsgálható a nagyobb közúti keresztezések ilyen átalakítása.

Forgalmi jellemzők

A helyi úthálózaton 7 db. szintbeli vasúti átjáró található, melyek közül 3 db fényjelző készülékkel biztosított továbbá 1 db félsorompós. A gyalogjárdánál labirint korláttal; félsorompós vagy sorompós biztosítás nincs a város területén.

Az önkormányzat gépjármű nyilvántartása alapján a regisztrált gépjárművek száma stagnál, enyhén növekszik, mely tendenciáját tekintve nagyjából megfelel a megyei és régiós folyamatoknak (abszolút értékben alacsonyabb ugyanakkor az 1000 lakosra jutó személygépjárművek száma, mint a térségi átlag).

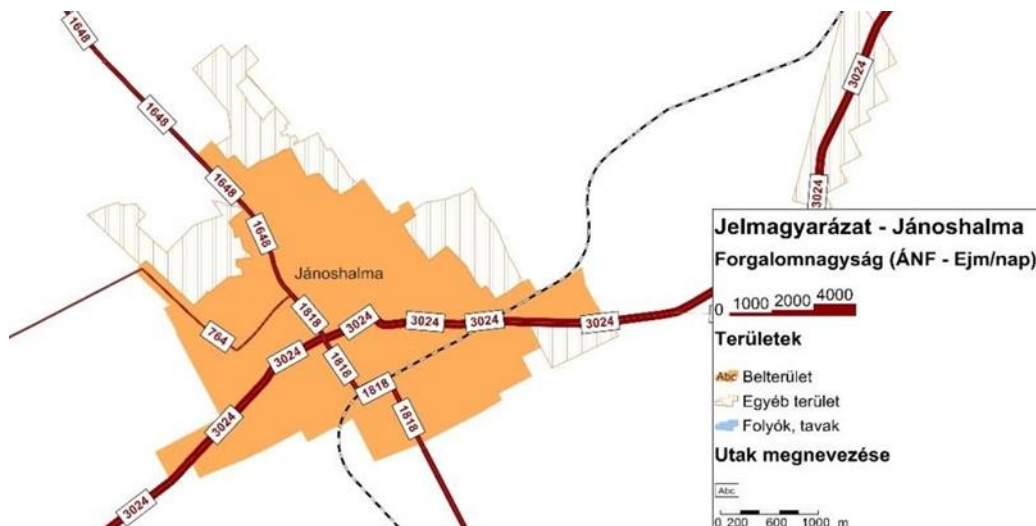
16. ábra: Egyes területegységek forgalmi jellemzői (2004-2013)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmát az alábbi térkép mutatja.

40. térkép: A várost érintő országos közúti elemek forgalma, 2013

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ adatai alapján saját szerkesztés

Az ábra alapján a kelet-nyugati irányban a városon átmenő 5412. j. országos út átlagos napi forgalma kb. 3 ezer egységjármű az Országos Közúti Adatbank 2013-as adata alapján. Ennél részletesebb forgalmi adat nem áll rendelkezésre, de a városszerkezet, városi funkciók

miatt a városközponti területen ennél a helyi forgalom miatt időszakosan érezhetően magasabb forgalmak a jellemzők – kapacitáshiány ugyanakkor nem jellemző, legfeljebb egy-egy intézmény környékén alakulhatnak ki pillanatnyi torlódások, parkoló autók miatti akadályok.

Közlekedési baleseti adatok vonatkozásában a városkörnyék baleseti ponttérképe ad támpontot a forgalombiztonsági jellemzőkről. A hálózat szerkezete, az utak kialakítása és a forgalmi jellemzők alapján az országos közutakon, a városon belül ezek átkelési szakaszain lenne szükség elsősorban a biztonság javítására, elsősorban a városközpont környékén, pl. a két országos közút kereszteződésében és az ehhez közeli szakaszokon (Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Bajai út csomópont). A gyűjtőúthálózaton és a lakóutcákban súlyosabb baleset nem történt az elmúlt 3 évben, és az összes balesetszám is alacsonynak mondható.

A főutak mellett a vasúti átjárók forgalombiztonságának javítása, felülvizsgálata lenne szükséges, a Kisszállási úti átjáróban az elmúlt években több halálos kimenetelű baleset is történt.

41. térkép: Jánoshalma úthálózatán 2011 és 2013 között történt közúti közlekedési balesetek

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ

A fentiek alapján fontos feladat a vasúti átjárók korszerűsítése (kiemelten a Kisszállási úti és Pacsirta utcai, valamint a Mélykúti úti vasúti átjárókét).

1.15.3. Parkolás

A jánoshalmi közterületi parkolók parkolási díj fizetése nélkül vehetők igénybe. Jelenleg három helyen található nagyobb kiépített parkoló a város területén, munkaidőben ezek mindegyike 100%-ban kihasznált:

- az egészségügyi központ intézményi, térkövezett parkolója (Petőfi Sándor utca)
- a városi főtér pályázat keretében kialakított, aszfaltburkolattal ellátott parkolója (Béke tér – Molnár János u.)
- Polgármesteri Hivatal előtt található térkövezett parkoló (Béke tér)

A városközpont parkolói munkaidőben, illetve az iskoláknál található parkolók iskolakezdekéskor általában is zsúfoltak, a többi nagyobb forgalmat vonzó létesítménynél is (pl. piac, sportcsarnok, valamint a nagyobb foglalkoztatók) kialakul időszakosan parkolási kapacitáshiány. A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre.

1.15.4. Áruszállítás

A város forgalmában nincs számottevő szerepe, részaránya az áruszállításnak és a tehergépjármű forgalomnak. A releváns teherforgalmat bonyolító üzemek, telephelyek, illetve kereskedelmi létesítmények jellemzően a főúthálózat mentén találhatók, így a teherforgalom a lakóterületek zavarását nem okozza.

Helyi ipari területek a város elsősorban Kisszállási út és a Bajai út mentén találhatók, kijelölt ipari központ a Bajai útról nyíló Jánoshalma Ipari Terület, ennek beépítettsége, kihasználtsága ugyanakkor még messze nem teljes. A város céljai között szerepel az ipari terület továbbfejlesztése, a vállalkozások betelepülésének ösztönzése, ennek megfelelően a szállítási forgalom növekedése is valószínű. Hasonlóan a tervezett agrárlogisztikai központ kialakítása a környék áruszállítására, teherforgalmára számottevő hatást gyakorolna.

1.15.5. Közösségi közlekedés

1.15.5.1. Autóbuszos közösségi közlekedés

HELYKÖZI ÉS TÁVOLSÁGI AUTÓBUSZ KÖZLEKEDÉS

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Bács Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Bács Volán Zrt. az Dél-alföldi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (DAKK Zrt.) egyik alapítója.

A várost érintő helyközi buszjáratok által járt útvonalakat és az érintett településeket mutatja be az alábbi térkép.

42. térkép: Jánoshalma és környékének helyközi autóbusz hálózata

Forrás: Bács Volán Zrt. regionális vonalhálózati térképe

A város rendelkezik közvetlen járatokkal mind Budapest (napi 1 induló járat, menetidő 03:20), mind a megyeszékhely Kecskemét (napi 1 induló járat, menetidő 02:26), mind a legközelebbi jelentős települések, Kiskunhalas (napi 20 induló járat, menetidő 00:25 – 00:40 között) és Baja (napi 1 induló járat, menetidő 00:45 – 01:15 között) felé.

Jánoshalma és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Jánosalmán a helyközi megállóhelyek döntő többsége az 5312. j. és 5412. j. összekötő utak belterületi szakaszain helyezkedik el. Jánoshalma közigazgatási területén 16 helyközi megálló található. A városközpont, az oktatási és közintézmények, továbbá a vasútállomás közvetlenül elérhető.

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz. A forgalmasabb helyeken (Dózsa György út, Húsbolt, 6-os számú bolt) kb.40-50 járat áll meg egy munkanapon, de a kisebb megállóknban is 15-20 db. Az autóbusz állomáson, egy átlagos munkanapon kb. 66 járat indul vagy halad át.

HELYI AUTÓBUSZ KÖZLEKEDÉS

Jánoshalmán nincs helyi autóbusz közlekedés, a településen belül a nagyobb forgalmat generáló helyi intézmények kiszolgálását, elérését is a helyközi járatok biztosítják. Iskolabusz üzemel az általános iskolások számára Jánoshalma és Kéleshalom között.

AUTÓBUSZOS INFRASTRUKTÚRA

Jánoshalmán a 2012-ben lezárult DAOP projekt keretén belül valósult meg az autóbusz állomás, ahol új váróterem és kiszolgáló egységek létesültek elektronikus utastájékoztató egységekkel, kiegészülve fedett kerékpártárolóval és P+R parkolóval, új autóbusz öblökkel és

peronokkal, valamint létesült egy új gyalogátkelőhely, és megtörtént egy rövid útszakasz megerősítése. Így a városközpontban az autóbuszos utasok komfortos és biztonságos feltételek mellett vehetik igénybe a közösségi közlekedést.

A város autóbusz megállóhelyein a kialakítás sok esetben korszerűtlenebb, jellemzően az alap infrastruktúra épült csak ki. A megállóhelyeken jellemzően a szokásos Volán menetrendi táblák találhatók. Az Önkormányzat sok esetben elhelyezett esőbeállót, pihenőt, szemégyűjtőt, ugyanakkor előfordulnak (elsősorban a külső területeken) kiépítetlen, buszöböl és peron nélküli, burkolt járdakapcsolattal nem rendelkező buszmegállók is, ezek fejlesztése szükséges.

A buszmegállók biztonságos megközelítését nem minden esetben segíti gyalogátkelőhely sem, ami a forgalmasabb főutak mentén probléma lehet.

1.15.5.2. Vasúti közösségi közlekedés

A TELEPÜLÉST ÉRINTŐ VASÚTVONALAK, HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

Jánoshalmát a 154-es számú Bátaszék – Baja – Kiskunhalas „nem a transz-európai vasúti áru fuvarozási hálózat részét képező országos törzshálózati vasúti pálya” besorolású vasútvonal érinti. A vasútvonal az Alföld délnyugati szélét szeli át kelet-nyugati irányban. Országos jelentőségét az adja, hogy Magyarország területén Budapesttől délre csak ez a vasútvonal keresztezi a Dunát. A vasútvonal a Dunántúlon, a Duna partján elhelyezkedő kisebb vasúti csomópontból, Bátaszékről indul, majd keresztezi a Dunát, érinti Baját, Bácsalmást, majd Jánoshalmát, és ezután éri el a (Budapest – Belgrád összeköttetést is biztosító) 150-es számú transzeurópai hálózat részét képező vasútvonalat Kiskunhalasnál.

A vonal végig egyvágányú, dízel vontatású, jelfeladásra nincs kiépítve. Az engedélyezett tengelyterhelés 210 kN, az engedélyezett sebesség 100 km/h, az engedélyezett vonathossz 650 m.

VASÚTI SZOLGÁLTATÁS

Jánoshalma állomáson egy átlagos munkanapon a 2014/2015. évi menetrend alapján 11 pár személyszállító vonat áll meg. A vonalon közlekedő összes személyszállító vonat (IR és személyvonatok) megáll az állomáson. A vonalon közelítőleg kétórás ütemben közlekednek Baja–Kecskemét viszonylatú IR vonatok, ezen kívül közlekednek Baja – Kiskunfélegyháza/Kiskunhalas viszonylatú IR és személyvonatok is. Budapest felé a legkedvezőbb kapcsolatot a Kiskunhalasi átszállás biztosítja, a menetidő egy átszállással két és háromnegyed óra és három óra között adódik (a 154-es számú vonal kétórás ütemes közlekedéséből adódóan kb. kétórás gyakoriságú a kapcsolat). A megyeszékhely Kecskemét felé is körülbelül kétórás gyakoriságú a kapcsolat, a menetidő egy óra és 35-48 perc körül adódik, az utazásokhoz bizonyos esetekben kiskunfélegyházai vagy kiskunhalasi átszállás szükséges. Jánoshalmának jelentős a kapcsolata Kiskunhalassal, ide is kétórás ütemű a kapcsolat, a menetidő 18-21 perc. Összességében elfogadható szintű vasúti kapcsolatai vannak Jánoshalmának.

A vonal teherforgalma alacsony, jellemző a cukorrépa, fa és gabona szállítása, továbbá nagyrészt erre bonyolódnak a paksi szállítmányok is (transzformátorok, üzemanyag).

VASÚTÁLLOMÁSOK ELHELYEZKEDÉSE, MEGKÖZELÍTHETŐSÉGE

Jánoshalma vasútállomás korlátlan utas- és áruforgalomra berendezett középállomás a 154-es számú vasútvonal Mélykút (10,0 km) és Kunfehértó (10,2 km) állomásai között, Kiskunhalastól 21 km-re, Budapesttől (Budapest-Keleti pályaudvartól) 155 km-re. Az állomás utasforgalma közepes.

A vasútállomás a város déli részén, nagyrészt lakott területek, kisebb részt ipari területek között fekszik, megközelíteni a település központja felől az 5312. j. számú Kalocsa – Bácsalmás összekötő úton és a belőle kiágazó 54317. j. számú vasútállomáshoz vezető úton át, továbbá a Petőfi Sándor utcán át lehet. Összességében a vasútállomás viszonylag kedvező elhelyezkedésű a lakott területhez kapcsolódóan.

Az állomás vasúti infrastruktúra a jelenlegi igényeknek megfelel, azonban nem jó állapotúak az utasforgalmi létesítmények, fejlesztésük lenne szükséges. Például az állomási előtéren P+R és B+R parkolót lenne célszerű létesíteni, az autóbusz fordulót fel kéne újítani. Az állomás akadálymentesítéséről gondoskodni kell, burkolt peront kell építeni (legalább 90 m hosszban).

UTASFORGALMI LÉTESÍTMÉNYEK

A felvételi épület előtt kiépített személygépjármű parkoló, illetve kerékpár tároló nincs, csak autóbusz megállóhely (helyközi autóbuszok).

Az állomáson egy széles, sk+30 cm magasságú burkolatlan peron található, melyek aluljárón át közelíthetők meg, melyet jellemzően az utasok nem használnak, helyette a szolgálati átjárón át közelítik meg a peront. Az állomás nem akadálymentesített.

A megfelelő állapotú felvételi épületben van pénztár, WC és váróterem is, emellett hangos utastájékoztató működik.

KERESKEDELMI LÉTESÍTMÉNYEK

Jánoshalma állomáson található oldal- és nyíltrakodó, valamint (üzemen kívüli) vágányhíd mérleg. A rakterület burkolt, illetve kivilágított.

1.15.6. Kerékpáros közlekedés

FORGALOM

A városban belül magasnak tekinthető a kerékpárosok részaránya, hagyományosan elterjedt módja ez a közlekedésnek (pontos forgalmi adat ugyanakkor a már bemutatott népszámlálási adatokat leszámítva nem áll rendelkezésre).

INFRASTRUKTÚRA

Összesen 2,6 km önálló kerékpárút található Jánoshalmán a legfrissebb, 2018-as adatok szerint, az 5412. j. út mentén (nyugati oldalon a Bajai út mentén a Halász utcától nyugat felé, illetve a vasúti átjárótól a Kisszállási út mentén kelet felé kb. 1 km-en). Mindkét szakasz egyoldali, kétirányú, elválasztott kerékpárút. A kerékpárút szakaszok folytatása a városközpont felé kívánatos lenne. A közút kiszabályozott szélessége, kiépítése hosszú szakaszon lehetővé

tenné a kerékpárút folytatását a városközpont felé, a kívánatos kialakítás ugyanakkor az irányhelyes, kétoldali megoldás lenne, mely belterületen az önálló egyoldali kerékpárúthoz képest jellemzően biztonságosabb megoldás.

A város központjában a főutak relatíve széles sávokkal rendelkeznek. Egyes szakaszokon jellemző az út szélén parkolás, ennek ellenére a kerékpárosok jó feltételekkel használhatják ezt az utat is (igény esetén, a belső szakaszon vélhetően kerékpársáv kialakítására is lenne lehetőség a meglévő burkolaton).

A város mellékútjain, lakóutcáiban – ahol az utca burkolatlansága nem okoz problémát rossz időjárás esetén – megfelelően, jó körülmények között és biztonságosan lehet kerékpározni az autók által is használt útfelületen, itt kiépített kerékpáros infrastruktúra nincs, de jellemzően nem is szükséges. Nem jellemzőek a nagyobb városokban gyakori, a kerékpárosok haladását nehezítő megoldások, mint az egyirányú utcák. Ahol ilyen található a városközpontban és lehetséges, ott korszerű megoldással a kerékpárosok számára ellenirányban is engedélyezett a közlekedés (pl. Béke tér).

A kerékpárosok magas részarányához képest a kiépített kerékpárparkolók, támaszok száma alacsony, az üzletek előtt jellemzően néhány kerékpár letámasztására alkalmas, általában régi fajta (nem az útügyi műszaki előírás és az EU pályázati előírások szerinti, hanem csak a kereket megtámasztó) tárolóhely található. B+R jellegű kerékpárparkoló a vasútállomásnál és az új buszpályaudvarnál található.

A szomszédos települések felé kiépített kerékpáros úthálózat nincsen. Térségi jelentőségű kerékpáros kapcsolatként említendő a Jánoshalma – Hajós és a Jánoshalma – Mélykút kerékpárutak, emellett a napi ingázások alapján fontos lehet Borota és Kunfehértó iránya is, ugyanakkor ezek egyike sem kiépített útvonalak jelenleg. A város turisztikai vonzereje szempontjából is kívánatos lenne a kerékpárút építések folytatása.

1.15.7. Gyalogos közlekedés

A városban a kiépített gyalogjárdák összes hossza közel 100 km (2013-as adatok szerint 96,4 km), a kiépítetlen gyalogjárdák hossza ugyanezen évben 43,2 km volt, így a gyalogos infrastruktúra kb. 2/3-a kiépített jelenleg, bár némi növekedés megfigyelhető az elmúlt években. Természetesen jellemzően a külső lakóterületeken fordulnak elő hiányosságok e tekintetben, a belvárosban, ahol a gyalogos forgalom a legerősebb és leginkább koncentrált, az infrastruktúra jó feltételeket biztosít a gyalogosoknak, kiemelten igaz ez a főtér környékén. Az Önkormányzat fontos feladatának tartja a közútfejlesztések mellett a járdahálózat további fejlesztését, rekonstrukcióját is.

A főutakon is elsősorban a városközpont környékén mondhatók kedvezőbbnek a feltételek, itt a csomópontok, kereszttutcsák környékén jellemzően létesült kijelölt gyalogátkelőhely, ezeken a szakaszokon a közvilágítás is megoldott. Középsziget építésére vagy hasonló, a gépjármű vezetők figyelmét felhívó forgalomtechnikai megoldás bevezetésére ugyanakkor nem nagyon van példa, a forgalmasabb útszakaszokon részletesebb vizsgálatok alapján indokolt lehet ilyen fejlesztések megvalósítása (pl. fontosabb buszmegállók, iskolák környékén).

1.16. Közművek állapota és energiahatékonyság

1.16.1. Víziközművek

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis védelem szempontjaira is figyelemmel, és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

1.16.1.1. *Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)*

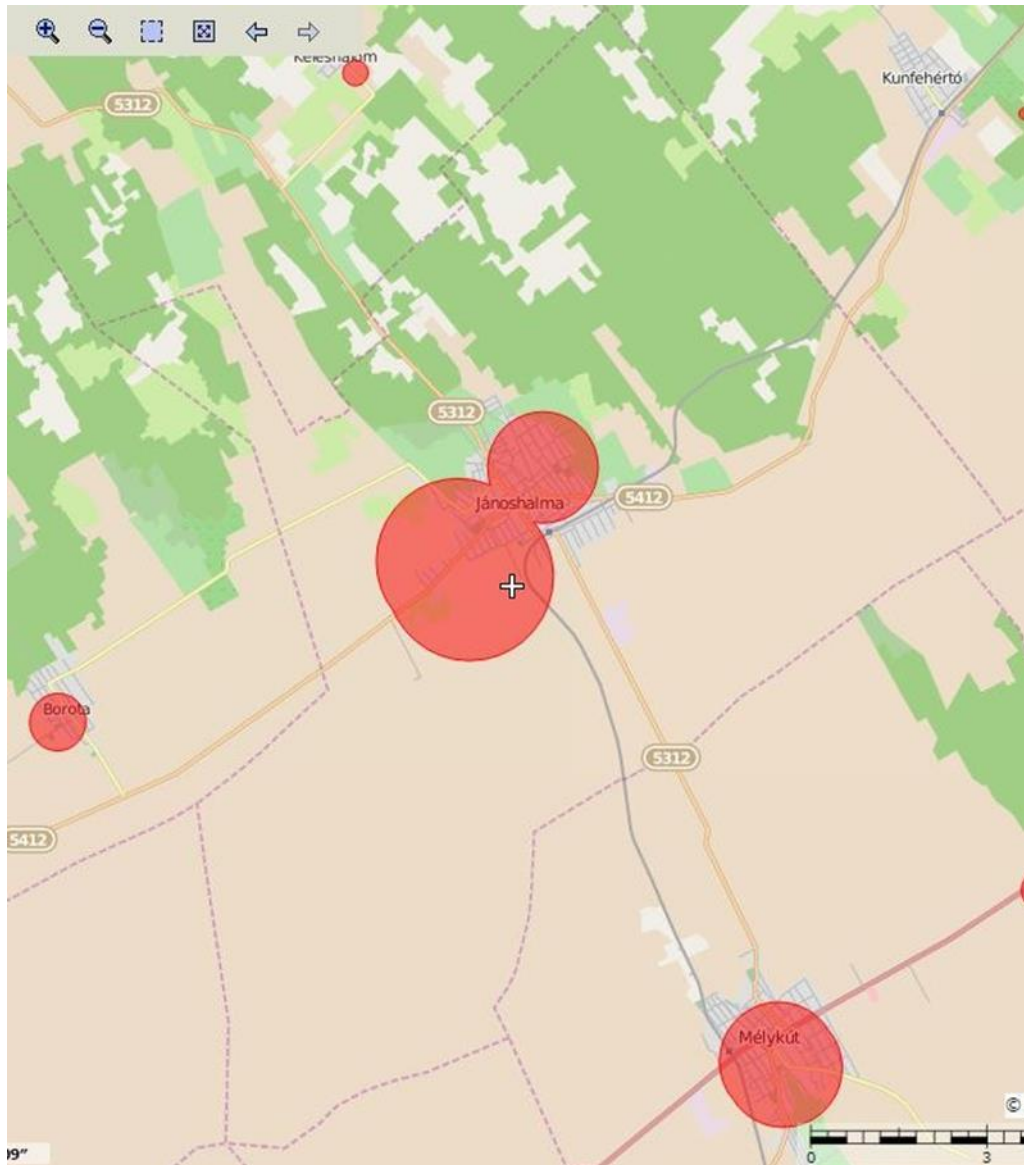
IVÓVÍZ, VÍZBÁZIS

Jánoshalma város vezetékes ivóvízzel teljesen ellátott, még a külterületi lakott helyek (Oncsa sor, Kiserdő, Terézhalmi major) is. Három fúrt, rétegvíz kút biztosítja a vízellátást, illetve a 2x250 m³- es alacsony tározók és a 400 m³-es magastározó töltését. A kiépült kapacitás (mintegy 3000 m³/nap) elegendő a jelenlegi igények kiszolgálására. A napi átlagos vízfogyasztás 1400-1500 m³/nap, ami a nyári csúcsidőben megnőhet akár 2500-2600 m³/nap mennyiségre is. A kutakat és a vízvezeték-hálózatot a Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft. üzemelteti.

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvíz minőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőövezetet kell kijelölni.

A vízműtelep Jánoshalmán található, aminek a napi kapacitása kutanként a következő: II/1. sz. kút – 760 l/perc, II/2. sz. kút – 800 l/perc, II/3. sz. kút – 1250 l/perc. A Kft. a térségben a tulajdonos Önkormányzatok megbízásából 53 településen szolgáltat ivóvizet. Jánoshalmán a vízbekötéssel ellátott ingatlanok száma – az üzemeltetői adatszolgáltatás alapján – 3744 db, mely 2018-ban nagyjából az ingatlanok 86 százaléka. A vízbázisok védőterülete az alábbiak szerint került kijelölésre:

43. térkép: A város vízbázis védőterületének felszíni vetülete

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

IVÓVÍZELLÁTÁS

A városban a kiépült ivóvízhálózat hossza mintegy 62 km (belterületen kb. 55 km), melynek kb. 55-60%-a azbesztcement cső, a többi műanyag (PVC). A hálózat állapota általánosságban kielégítő, ugyanakkor a régi AC csövek időnkénti törése, a műanyagcsövek illesztésénél alkalmazott ragasztós technológia avultsága, illetve a rendszerbe épített tolózárok meghibásodása miatt folyamatos, szakaszos rekonstrukciót igényel a hálózat. A kiépült ivóvíz- hálózatban több ágvezeték található, ami a pangó vizek megjelenésével, minőségromlást eredményez. Ennek elkerülése miatt szükséges az ágvezetékek megszüntetése (a végpontok összekötése, körhálózat kialakítása) szükséges.

Az ivóvíz minősége jelenleg megfelelő, bár a mostani 20 µg/l arzéntartalmat – az EU előírás szerint – 10 µg/l alá kell szorítani, azaz a tisztítási technológia továbbfejlesztése,

kétlépcsős víztisztítási technológia bevezetése szükséges. Ezért 2014 februárjában Unió támogatással megkezdődtek a Jánoshalma – Mélykút Ivóvízminőség- javító Projekt (KEOP-1.3.0/09-11-2011- 0008) kivitelezési munkálatai. 2014 januárjában a beruházás közbeszerzési eljárásai befejeződtek és előkészítő munkák utolsó lépéseként a kivitelező vállalkozóval a szerződés aláírására 2014. január 20-án került sor. A vízminőség- javító fejlesztés keretében sor kerül a projektcsoporthoz tartozó települések (tagok: Jánoshalma, Mélykút) lakosságának egészséges ivóvízzel való ellátásának biztosítására. Jánoshalma – Mélykút Ivóvízminőség- javító Önkormányzati Társulás 556 164 534 forint uniós támogatást nyert az Új Széchenyi Terv keretében a projekt megvalósítására. A beruházás összköltsége 665 538 865 Ft.

Ivóvíz ellátás területén megépült és üzembe helyezésre került az új ivóvíztisztító mű, megtörtént az ivóvíz hálózat tisztítása is, mely eredményeként ma már minden háztartásban az EU mércéinek megfelelő minőségű ivóvíz kerül.

A mélykúti vízmű telepen új tisztítás technológia kiépítésével kerül az ivóvíz az előírásoknak megfelelő állapotba és jut az átfolyósos rendszerűvé alakított glóbuszba, majd a mélykúti települési kitisztított elosztóhálózatba. Öregmajor vízellátását a meglévő, a pályázat keretében felújított kút és az új tisztítórendszer biztosítja.

A Jánoshalma település területén a Kiskunsági Víziközmű Szolgáltató Kft. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. A gazdasági társaság 2013. szeptember 17-én a Bács-Kiskun megye középső és déli térségében elhelyezkedő települések vízi közmű vagyonának működtetésére összeolvadással jött létre. A gazdasági társaságot a Halasvíz Kft., a Kalocsavíz Kft. és a Kőrösvíz Kft. tulajdonosai alapították. A Társaság az átalakulás előtti vállalkozásoknak általános jogutódja. Alapítója a Magyar Állam képviseletében az MNV Zrt.

A Társaság elsősorban Kalocsa, Kiskőrös és Kiskunhalas, valamint ezek földrajzi körzete területén az ivóvízellátás biztosítására, ivóvíz-szolgáltatásra, az ivóvíz-szolgáltatással összefüggő egyéb tevékenység ellátására továbbá csatorna-szolgáltatásra, szennyvíz-ártalmatlanításra, a szennyvíz-szolgáltatással kapcsolatos egyéb feladatok ellátására jött létre.

Jánoshalmán 85 db közkifolyó és 169 tűzcsap üzemel. A tűzcsapok esetében a tűzoltóság írja elő újabb telepítését, amennyiben a meglévő hálózaton nincs 100 m-en belül elérhető tűzcsap egy beruházás környezetében. A városi vízdíj jelenleg 230 Ft/m³.

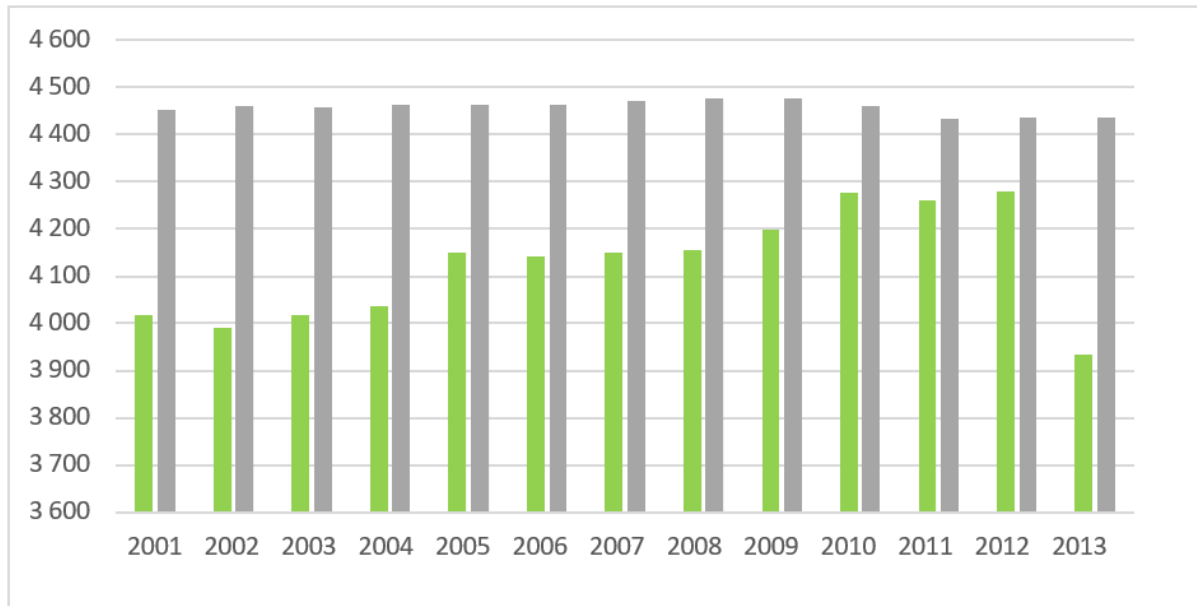
22. táblázat: Közütemi ivóvízvezeték-hálózattal és közütemi szennyvízgyűjtő-hálózattal kapcsolatos statisztikai adatok, összehasonlítva néhány dél-alföldi járásszékhellyel:

2011. év	Közütemi ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Közütemi ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások arány (%)	Közütemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Közütemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Lakásállomány (db)
Bácsalmás	2885	92,29	408	13,05	3126
Jánoshalma	3930	88,59	731	16,48	4436
Kiskőrös	6065	89,96	5598	83,03	6742
Kiskunmajsa	3935	74,04	3714	69,88	5315

Kunszentmiklós	3255	91,66	608	17,12	3551
Tiszaékcske	4538	85,08	1564	29,32	5334

Forrás: KSH

17. ábra: A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva

Forrás: KSH

TERMÁLVÍZHASZNÁLAT

A magyarországi felszínalatti vizek és ezen belül is kiemelten a termálvízkincs védelme, megőrzése, illetve fenntartható és integrált térségi hasznosítása a területfejlesztési politika országosan kiemelt célja és kiemelt területfejlesztési feladata. Bács-Kiskun megyében található a régióban a legkevesebb üzemelő termálkút (37 db). A kutak jellemzően mezőgazdasági hasznosításúak, gyógyfürdők Kiskunmajsa, Dávodon, Tiszaékcskén, Kecskeméten találhatóak.

Jánoshalma közelében található termálkút, amelynek turisztikai célú hasznosítása rendkívüli nagyságrendű befektetést jelentene ezért – egy e tekintetben viszonylag telített környezetben (Kiskunmajsa) – megvalósítása csak vállalkozói közreműködéssel javasolt.

ÖNTÖZÉS

Az öntözés felszín alatti vizekből történik, amelyek mennyisége az utóbbi aszályos nyarak miatt lecsökkent.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

SZENNYVÍZTELEP

Előzmények: A kizárólag a városközponti területen épült ki 1984-ben, 7,2 km hosszban zárt, gravitációs rendszerű szennyvízcsatorna. A csatornázottság aránya ennek megfelelően

igen alacsony, csupán 10%-os volt. A kiépült hálózatra is csak 80%-os volt a rákötési arány, mert az önkormányzat nem tette azt kötelezővé. A hálózaton összegyűjtött kommunális szennyvíz egy átemelő segítségével jutott el, a város délnyugati határában lévő szennyvíztisztítóba. A tisztító kapacitása 500 m³/d (d=nap), oxidációs tisztítású, árkos rendszerű. Nyáron a naponta keletkező, átlagos szennyvíz mennyiség 250 m³, míg tanítási időszakban ez elérheti a 300-350 m³-t is, így a tisztító terhelése 50-60% között mozog. A tisztítóban alkalmazott technológia elavult, korszerűtlen volt, különösen a szippantott szennyvíz tisztítása terén, mert nem volt előkezelésre lehetőség. A tisztított szennyvíz befogadója a Belsőégi csatorna 1+750 cskm szelvénye.

A közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2013-ban 8,1 % volt, a közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában 9,2 %. 2018-ra komoly növekedés következett be: míg az előbbi mutató értéke 62,5 %-ra, addig az utóbbi mutató értéke 72,4 %-ra nőtt. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége egy lakosra, 2013-ban 0,005 m³.

2013 augusztusában Uniós támogatással kezdődtek meg Jánoshalma város kommunális szennyvízhálózatának és kezelésének minőségi és mennyiségi fejlesztésének kivitelezési munkálatai (Jánoshalma Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása projekt - KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0029). A projekt keretében sor kerül a meglévő csatornahálózat részleges rekonstrukciójára 4,065 km-en és új szakaszok létrehozására 41,527 km-en. Ezen túlmenően megvalósul a város szennyvíz infrastruktúrájának kialakítása, és egy új szennyvíztisztító telep megépítése, amelynek kapacitása 914m³/ nap. A város 2.481.729.363 forint uniós támogatást nyert az Új Széchenyi Terv keretében a projekt megvalósítására. A beruházás összköltsége 3.038.070.185 Ft, az Európai Uniós támogatás mértéke 82,15%.

Szennyvízelvezetés és szennyvízkezelés területén 2016-ban befejeződtek a kivitelezési munkálatok a mintegy 42 km új csatornahálózat építésén, valamint rekonstrukciós munkálatok kerültek elvégzésre a már meglévő mintegy 6 km vezetéken. Megépült az új szennyvíz-tisztító mű is, és kiemelkedő eredménnyel megtörténtek a házi bekötések is. Ezen a téren azonban vannak még teendők.

Építési munkák során gravitációs szennyvízgyűjtő rendszer kerül kiépítésre és szakaszos betáplálású, III. tisztítási fokozattal is ellátott eleveniszapos szennyvíztisztítás valósul meg. Megépítésre kerül egy egyedileg méretezett, SEMI SBR és szakaszos betáplálású ún. SBR biológiai tisztítási technológiájú szennyvíztisztító rendszer, mely eleveniszapos, időciklusok alapján, oldott oxigénszint szabályozással működő, totáloxidációs szennyvíztisztítási folyamatot tesz lehetővé. 41.715 m új csatorna épül, felújításra kerül 4.065 m meglévő csatornahálózat és kiépítésre kerül az új szennyvíztisztító. Megépült bekötések száma: 3138 db Megépült gerincvezeték: 43650 fm Megépült bekötővezeték: 27870 fm Megépült nyomóvezeték: 2729 fm Megépült átemelők: 7 db Hálózati rekonstrukció: 9% Szennyvíztisztító telep kapacitása: 914 m³/nap Szennyvíztisztító telep kapacitása: 9833 LE

SZENNYVÍZKIBOCSÁTÁS

A fejlesztés megvalósulása pozitív gazdasági, társadalmi, műszaki és környezeti hatásokat indukál. A projekt célcsoportja valamennyi a szennyvízberuházásban érintett jánoshalmi háztartás. Jelenleg a lakosság mindössze 12%-a él közcsonnával ellátott

területen, ez a beruházás megvalósulása után 80 %-ra fog emelkedni, így az infrastruktúra fejlesztése pozitív hatással lesz a lakosok életkörülményeire is. A projekt hozzájárul a város alap infrastruktúrájának fejlődéséhez, előnyt jelent az új vállalkozások vonzásában, a település tökevonzó képessége jelentősen javulhat.

A szennyvíztisztító telepről a tisztított szennyvíz a Kígyós csatornába távozik.

CSAPADÉKELVEZETÉS

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízelvezető árkok kialakítása célszerű.

A település központi területén kiépült az elválasztó rendszerű, zárt csapadékvíz elvezető csatorna, melybe a közeli utcák nyílt árkai csatlakoznak. Település többi részén azonban nyílt, szikkasztó árkos a csapadékvíz elvezetés. Befogadó a Kígyós csatorna. A csatornahálózat műszaki állapota megfelelőnek mondható, azonban a rendszer (árkok, átvezetők) folyamatos karbantartásra és időszakos rekonstrukcióra szorul.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település a NKM Áramszolgáltató Zrt. szolgáltatási területéhez tartozik. A magyar villamosenergia rendszer alap- és főelosztó-hálózatából a település külterületét egy 120 kV-os távvezeték érinti. Erről vételezett villamosenergia táplálja a 120/20 kV-os alállomást. Az innen induló 20 kV-os középvezetékű gerincelosztó hálózat táplálja a településen lévő fogyasztói transzformátorokat. E transzformátorokról 0,4 kV (3 x 400/230 V) kisfeszültségű hálózatokról történik közvetlenül a fogyasztói igények kielégítése. A település ellátása hosszú távon megoldott, az alsó szintű villamosenergia rendszer teljesen kiépült a szolgáltatás bárhol elérhető, illetve kiépíthető. A kiépült rendszer nagyobb fogyasztói igényt is képes kiszolgálni. Az energiaellátásban nincsenek kapacitásbeli problémák, ugyanakkor az önkormányzati intézményeknél célszerű az energiatakarékossági szempontok előtérbe helyezése.

Egy lakosra jutó háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége 1050 kWh, melynek az értéke 2018-ra 1160 kWh.

A település az NKM Földgázszolgáltató Zrt. szolgáltatási területéhez tartozik. A gázfogyasztó állomás a Mélykúti út és a Téglagyári utca csomópontjában található. A kiépült

gázhálózati elemek révén a település egészen hozzáférhető a vezetékes gáz. Ugyanakkor a gázár-támogatási rendszer megváltozásával (amelyet a rezsicsökkentés némiképp egyensúlyoz) együtt járó költségemelkedés hatására fennáll annak a lehetősége, hogy a már bekötött háztartások közül is mind többen állnak vissza a szilárd tüzelőanyagú fűtésre. Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma 32,3 fő volt 2013-ban, 2018-ban pedig majdnem a duplája, 63,2 főként határozható meg.

A településen központi hőszolgáltatás nincsen.

1.16.2.2. *Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei*

A megújuló energia előállítása és felhasználása kiemelt helyen szerepel az Európai Unió és hazánk energiapolitikájában is. Az Alföldi régió különösen fontos hazánkban a potenciális megújuló energiaforrások szempontjából, ugyanis ebben a térségben összpontosul a biomassza, a nap- és geotermális energia jelentős része.

SZÉLENERGIA

Bács-Kiskun megyében területi adottságai alapján 75 m magasságban a szélesebbesség évi átlagos értéke: 5-5,5 m/s. Ennek kihasználását azonban számos, a szélérőművek telepítését kizáró tényező – leginkább természet- és tájképvédelmi követelmények – jelentősen leszűkíthetik. További problémája e térségeknek, hogy a szélirányok nem konzekvensek, szinte minden szélirány előfordul és 3–4 jelentősebb szélirányban is azonos szélesebbesség adódik. Ugyanakkor a megyében vannak alkalmas területek szélérőművek telepítésére, ahol az átlagos szélesebbesség éves vonatkozásban 6 m/s, illetve annál néhány tizeddel nagyobb. Ez 2200–2500 óra csúcskihasználást eredményez, amely a gazdaságos működés alapfeltétele. Az erőművek telepítésénél azonban figyelembe kell venni a korlátozó tényezőket, ilyen a NATURA 2000 területek, a települések, a vizuális hatás és a vizes élőhelyek.

Jánoshalma környezetében jelenleg szélenergia-hasznosítás nincsen, azonban Bács-Kiskun megye Területrendezési terve alapján szélérőmű elhelyezéséhez további vizsgálatra ajánlott terület övezete, a várostól délre-délnyugatra eső rész.

SZOLÁRIS ENERGIA

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszeres különbséget jelent.

Jánoshalma – a napfényes órák száma alapján – potenciálisan alkalmas szoláris energia használatára. Jánoshalmán jelenleg is már 3 db háztartási méretű kiserőmű működik az alábbi önkormányzati intézményeknél:

- Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
 - = rendszerteljesítmény: 48 kW
- Imre Zoltán Művelődési Központ

= rendszerteljesítmény: 12 kW

- Sportcsarnok

= rendszer teljesítmény: 20 kW + HMV igény napkollektorral

Folyamatban van az Ipari területen egy naperőmű park létrehozása, közel 500 kW kapacitással. Várhatóan 2015 novemberében befejeződött a kivitelezés, és elindul a naperőmű park.

Jánoshalma Város Önkormányzata 2012-ben 85 %-os uniós támogatást nyert a „KEOP-4.9.0/11- 2011-0069” azonosító számú „Jánoshalmi Sportcsarnok energetikai felújítása” elnevezésű beruházásához. A pályázat keretében lehetőség nyílt az elavult épületszerkezeti adottságokkal rendelkező épület felújítására. A beruházás keretében megvalósult az épület homlokzati hőszigetelése, új homlokzati nyílászárók beépítése, a villamos energia rendszer korszerűsítése napelemes rendszer kiépítésével.

VÍZENERGIA

Jánoshalma területén vízenergia hasznosítás nincsen.

BIOMASSZA

Hazánk és azon belül Jánoshalma térségének adottságaiból is kiindulva a legjelentősebb alternatív energiaforrás a biomassza-potenciál (mezőgazdasági fő- és melléktermékek, hulladékok, energianövények). A biomassza hasznosítása megoldást jelenthet a mezőgazdaság válsághelyzetére, mivel alternatív földhasználathoz segít hozzá, valamint versenyképes agrár- termékszerkezetet indukál. Széleskörű termelési és szolgáltatási kapcsolatrendszerének (termelés, feldolgozás, hasznosítás) köszönhetően jelentősen bővíti a foglalkoztatást, javítja a vidéki térségekben élők helyben maradásának esélyét, ezért kiemelkedő térségfejlesztő szereppel bír. Jelenleg azonban még nem történt a területen biomassza hasznosítás, de a lehetőség erre továbbra is fennáll.

GEOTERMIKUS ENERGIA

A másik megújuló energiahordozó potenciál a térségben a geotermikus energia. A kistérségen belül Mélykút települése rendelkezik hőforrással, melynek hasznosítása jelenleg nem megoldott. Az országosan is jelentős energiamennyiséget produkáló kút a kistérség egyik legjelentősebb kihasználatlan természeti erőforrása.

A megújuló energia hasznosítását célzó települési infrastruktúra-fejlesztés eredményeképpen jelentős energiaköltség-megtakarítás érhető el, ami egy központi fűtésrendszer kiépítése esetén egyrészt az intézményi átalakításokkal a helyi önkormányzatnál, másrészt pedig a hálózatra csatlakozó lakosoknál jelentkezhet.

Az Egészségügyi Központban már jelenleg is történik geotermikus energia hasznosítás.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

2007-2014 között lezajlott fejlesztések az Önkormányzatnál:

- Városközpont felújítása DAOP pályázat keretében (Művelődési központ felújítása és bővítése, Polgármesteri Hivatalban ügyfélszolgálat kialakítása, Helytörténeti Gyűjtemény létrehozása, Városi Piac felújítása, Városi főtér és parkoló kialakítása)
- DAOP pályázat keretében Az általános iskola és a diákélelmezési konyha energetikai felújítása, valamint KEOP pályázat keretében az általános iskola napelemes rendszer kiépítése
- KEOP pályázat keretében a Sportcsarnok energetikai felújítása, napelemes és napkollektoros rendszer kiépítése
- Jánoshalma Város Önkormányzata 64,4 millió forint uniós támogatást nyert az Új Széchenyi Terv keretében, amelyből nemcsak megújul a Városi Sportcsarnok, hanem működése energiatakarékossá is válik. (KEOP-4.9.0/11-2011-0069 Jánoshalmi Sportcsarnok energetikai felújítása). A pályázat keretében lehetőség nyílik az elavult épületszerkezeti adottságokkal rendelkező épület felújítására, megvalósul az épület homlokzati hőszigetelése, új homlokzati nyílászárók beépítése és a villamos energia rendszer korszerűsítése napelemes rendszer kiépítésével.

1.16.3. Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

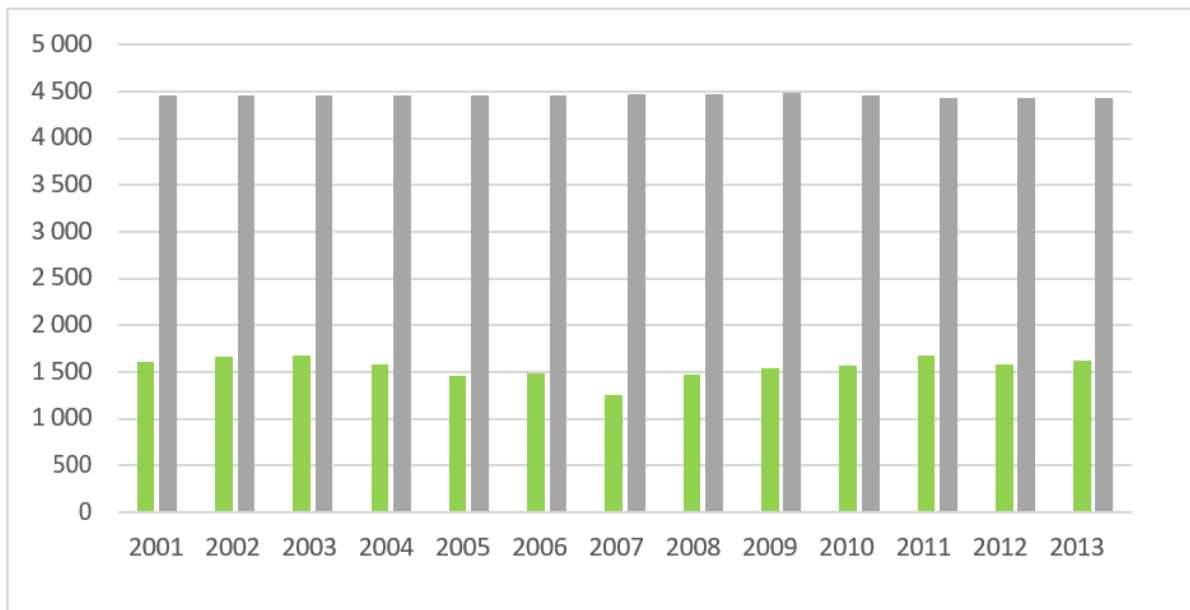
- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

A felhasználók és előfizetők érdekeinek védelme érdekében általános hatósági felügyeleti és piacfelügyeleti tevékenység keretében, az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok elektronikus hírközlési szolgáltatók általi betartását ellenőrzi és azok megsértése esetén eljár a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH). Jánoshalma területén az elektronikus hírközlési építmények engedélyezésével kapcsolatos hatósági ügyekben az NMHH Szegedi Hatósági Irodája jár el.

KÁBELTELEVÍZIÓS HÁLÓZAT

A televíziózás tekintetében a földi sugárzás mellett, kábel-, illetve mikrohullámú szolgáltatók is elérhetők a városban. Jánoshalmán helyi kábeltelevízió is működik. A kábeltelevízió hálózatba bekapcsolt lakások száma 1483, ami 33,2 %-a a teljes lakásállománynak.

18. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása

Forrás: KSH

INTERNET-ELŐFIZETÉS

A kiskunhalasi központú 77-es primer körzetben, így Jánoshalmán is a Invitel Távközlési Zrt. biztosít szélessávú (ADSL) internet szolgáltatást. A legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma 503 fő volt 2013-ban.

TELEFONHASZNÁLAT

Jánoshalmán az Magyar Telekom Zrt. nyújt digitális telefonközpontja révén vezetékes telefonszolgáltatást. A városban 2097 db távbeszélő fővonal volt 2006-ban, melyből lakásfővonal 1851 db és ISDN vonal 102 db.

A városban mindhárom hazai mobiltelefon szolgáltató elérhető.

1.17. Térségi és települési környezetvédelem

1.17.1. Talaj

A talaj Magyarország egyik legfontosabb, feltételesen megújuló természeti erőforrása, melynek megóvása, sokrétű funkcióinak megőrzése, termékenységének fenntartása nem csupán a földhasználó, hanem az egész társadalom hosszú távú érdeke. Az előnyös természeti adottságok miatt a kedvező talajok aránya jó, a nagy termőképességű talajok kiterjedése jelentős. A kedvező adottságokat azonban természetes talajpusztulási folyamatok és az emberi beavatkozások egyaránt károsítják.

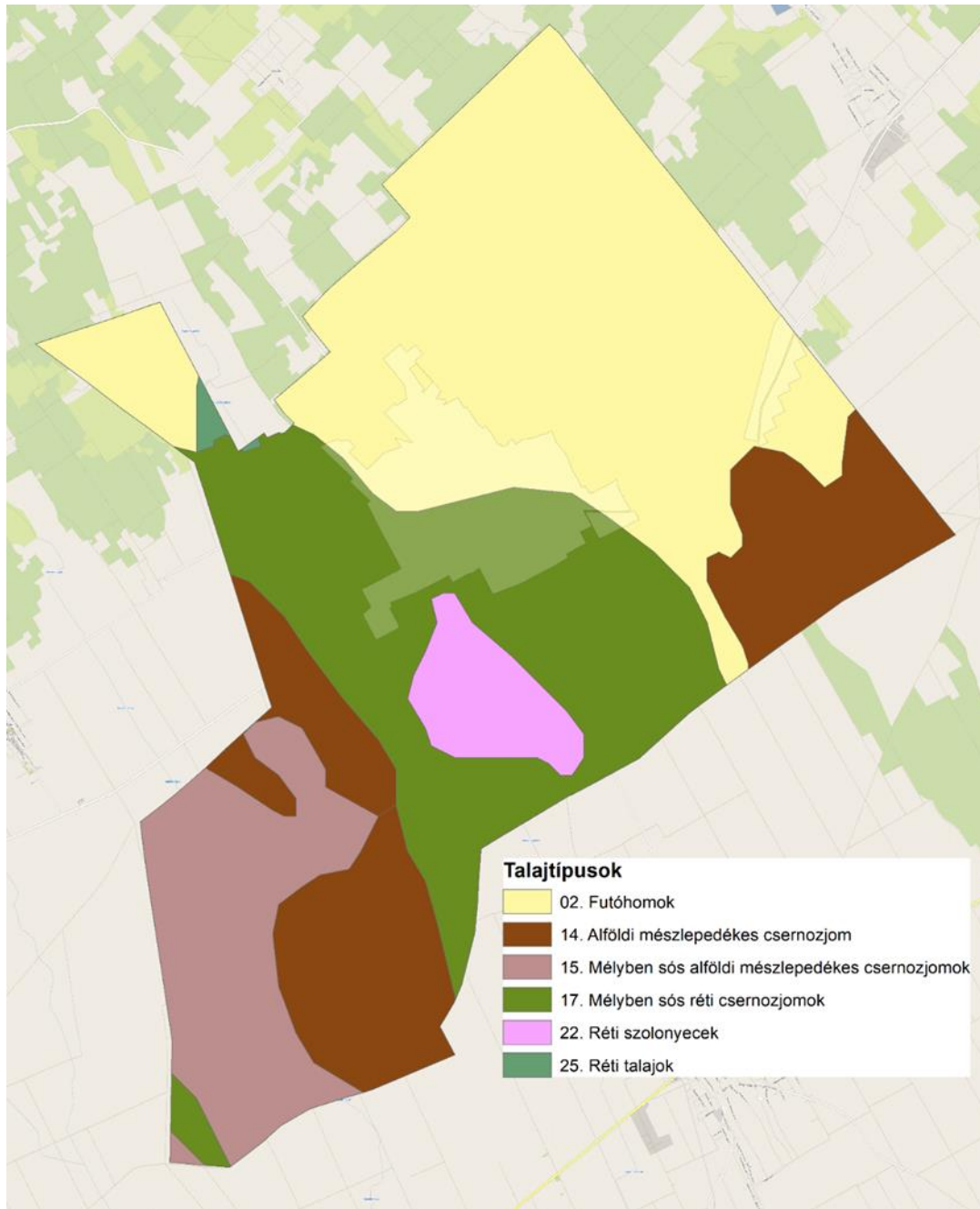
A területen korábban futóhomok buckák, mocsár és szikes tavak váltakoztak, ma erdőkkel és más növénykultúrával megkötött mezőgazdasági terület jellemzi. A táj arculatát három tájtypus határozza meg:

1. Félig kötött buckás homokvidék – nagyrészt telepített erdőkkel és homokpusztaréti maradványokkal
2. Csernozjomos homoksíkság – kertészeti és szántóföldi hasznosítással
3. Buckaközi medencék és csatornák közötti mélyterületek – lápos rétek, szikes legelőkkel Jánoshalma területén a Duna- Tisza közti hátságra jellemző talajfélések találhatók.

Genetikai szempontból a futóhomok, illetve csernozjom jellegű homok a meghatározó, foltszerűen előfordul mélyben sós csernozjom, a völgyekben pedig réti talajok húzódnak. A gyenge termőképességű és a szél által könnyen mozgatható talajok védelmére, megkötésére, hasznosítására viszonylag sok eredőt telepítettek a város közigazgatási területén. Az erdőknek, erdősávoknak ma is nagy szerepük van a szél által okozható károk elhárításában, azonban törekedni kell az őshonos fák telepítésére, továbbá a jelenlegi fenyőerdők pusztulásának helyreállítására megoldást keresni.

A település meghatározó tájtípusa a mély talajvizű lösszel, löszös homokkal fedett hordalékkúp- síkság, melyet északon csernozjomos homoksíkság határol. A talajok 27 %-a homok, 73 %-a jó minőségű mezőgazdasági talaj. A település közigazgatási területének közel 69%-a mezőgazdasági művelés alatt áll, s ebben az emberi tevékenységekkel jellemezhető térben találhatók meg a természetes élőhelyek többé-kevésbé átalakult, feldarabolódott és izolálódott foltjai. A természetes eredetű élőhelyek közül az emberi tevékenység előtti állapothoz képest viszonylag nagy az erdők területi kiterjedése (az összterület 25%-a). További jellemzőjük, hogy a fák területenként egykorúak, így kitermelésükre is egyszerre kerül sor. A gyepek területi kiterjedése kismértékű. A táj esztétikai jellegét a mezőgazdasági művelés dominanciája határozza meg. A terület esztétikai szempontból akkor lenne igazán vonzó, ha nagyobb lenne a növényzeti borítottság, vagy változatosabb területhasználati szerkezet lenne jellemző.

44. térkép: A város és környékének jellemző talajtípusai

Forrás: MTA TAKI Agrotopo adatbázis

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Felszíni vizek

Vízföldtani szempontból a mikro térség a Duna folyó bal parti vízgyűjtő területéhez tartozik. A terület vízrajzát a Duna folyó és a csatornák helyzete befolyásolja.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv készítéséhez Magyarország területét – amely teljes egészében a Duna vízgyűjtőjén fekszik – 42 tervezési alegységre osztották fel. Jánoshalma az Alsó-Tisza part (2-20 alegység) tervezési alegységbe tartozik.

A térség vízrendezési szempontból a Kígyós-vízrendszerhez, illetve a közigazgatási terület nyugati része a Duna-Tisza-közi hátság – Tisza vízgyűjtő déli részéhez tartozik.

A kígyós-főcsatorna alapvető funkciója a belvízelvezetés, ezért vízhozama és vízminősége szélsőséges (időszakos vízfolyás).

A település területén a Kígyós-főcsatorna felső szakasza helyezkedik el. A település belterülete is ennek a vízfolyásnak a vízgyűjtő területén helyezkedik el. A VGT minősítése szerint ez egy mesterséges vízfolyás, aminek biológiai elemek szerinti minősítése rossz, fizikai-kémiai elemek szerinti minősítése gyenge, hidromorfológiai minősítése jó, kémiai minősítése nem jó.

A település nyugati területén halad a Mátételki-Kígyós felső csatorna, így ez a terület ennek a vízgyűjtőnek a része. Ez a víztest is mesterséges, ökológiai minősítése és kémiai állapota adathiány miatt nem ismert, ugyanakkor hidrológiai állapota kiváló.

Ezek alapján a VGT több intézkedést is előír a vízgyűjtő területre, ezek a következők:

- A mezőgazdasági termelés tápanyag szennyezésének csökkentésére vonatkozó általános szabályrendszer, a tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken
- Tápanyag-gazdálkodási terv alapján történő tápanyag kihelyezés szántók esetében, agrár-környezetgazdálkodási programok (AKG) keretében
- Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
- Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében
- A belvízelvezető rendszer módosítása
- Szivattyútelepek és zsilipek megfelelő kiépítése és üzemeltetése
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
- Szennyezőanyag lemosódás csökkentése síkvidéki területen agrár-környezetgazdálkodási program (AKG) keretében (pl. táblamenti szegélyek, mélyszántás...)
- Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével)
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
- Vízviisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon
- Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján

A település területén található vízfolyások részben állami tulajdonban vannak, ezek kezelője az Alsó-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság (ADUVIZIG). Ezt az alábbi kimutatás mutatja be részletesen:

- A 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (3) b pontja szerinti, az állam kizárólagos tulajdonában, ADUVIZIG vagyonkezelésében lévő csatornák:
 - = Kígyós-főcsatorna (Jánoshalma 1738, 1815, 0138, 0187, 0261, 0279 és 0282 hrsz.)
 - = Mátételkei-Kígyós-csatorna (Jánoshalma 0216 és 0244 hrsz.)
- A 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (3) c pontja szerinti; egyéb vizek és közcélú vízellátási létesítmények kategóriájába tartozó csatornák:
 - = ADUVIZIG vagyonkezelésében lévő csatornák:
 - ≡ Király-csatorna (Jánoshalma 0143 és 0175 hrsz.)
 - ≡ Legelői-csatorna (Jánoshalma) (Jánoshalma 0275 és 0331/4 hrsz.)
 - ≡ Molnár II.-csatorna (Jánoshalma 0183 hrsz.)
 - ≡ Keserű-csatorna (Jánoshalma 0268 hrsz.)
 - ≡ Belsősegi-csatorna (Jánoshalma 0294, 0306/1, 0311, 0313/2, 0323 és 0324 hrsz.)
 - ≡ Jegyzői-csatorna (Jánoshalma 0314 hrsz.)
 - = Nem az ADUVIZIG vagyonkezelésében lévő csatornák:
 - ≡ Vári-csatorna (Jánoshalma 0284 és 029 hrsz.)
 - ≡ Molnár-csatorna (Jánoshalma 0178 és 0181 hrsz.)
 - ≡ Király-csatorna mellékág (Jánoshalma 0147/36)

Érintett belvízrendszer

Magyarország közel 45000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyezteteti számottevő mértékben a belvíz. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá. Bár a város belterülete kevésbé veszélyeztetett a belvíz által (leginkább a délnyugati területek azok), mégis számításba kell venni egy záportározó kialakítását, melyre vonatkozólag előzetes vizsgálatok már megtörténtek.

Jánoshalma közigazgatási területének mélyebben fekvő térszínein egyes időszakokban a mezőgazdaság számára komoly terméskiesést okoz a belvíz. Ennek oka a domborzati (mély fekvésű területek) és vízrajzi (felszín közeli talajvíz) adottságokban keresendő, azonban nagymértékben hozzájárul a belvízelvezető csatornarendszer karbantartásának elmaradása is. Mivel a rendszer nem áll egységes kezelés alatt, működőképességének megbénításához az is elegendő, ha egyes tulajdonosok saját területükön nem végzik el az árkok tisztítását.

Fontos feladat az optimális területhasználati struktúra kialakítása. A belvízveszélyes területek intenzív szántóin – a fenntartható területhasználat biztosítása érdekében és gazdaságossági szempontok miatt – gyepesítés és erdősítés indokolt. A művelési ág

változtatásokhoz igénybe vehetők a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program támogatásai. Az erdőtelepítések során előnyben kell részesíteni az őshonos fűz- és nyárfafajokat, a természetes erdőtípusoknak megfelelő összetételben.

A belvizet és a tisztított szennyvizet a Mátételke-Kígyós csatorna vezeti el, amely kevésbé beágyazott, felszín alatti vízhozama igen alacsony, az év nagyobb részében száraz.

Felszín alatti víz

Jánoshalma a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet. 7.§-a és az ezzel összhangban lévő, a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület.

A felszín alatti víztesteket vizsgálva a felszínhez legközelebbi, sekély porózus víztest az sp.2.16.1 jelű Kígyós-főgyűjtő nevű víztest. Ennek mennyiségi állapota jó, kémiai állapota viszont gyenge, aminek oka a diffúz NO₃ szennyezés. A város keleti részén kis területen az sp.2.11.1 jelű, "Duna-Tisza közti hátság - Tisza-vízgyűjtő déli rész" elnevezésű sekély porózus víztest található, ennek kémiai állapota jó, de meg van a kockázata a gyenge kategória megjelenésének, mennyiségi állapota viszont gyenge. A következő rétegek a p.2.16.1 és a 2.11.1 jelű porózus felszín alatti víztestek, ezt a pt.1.2 jelű, Nyugat-Alföld elnevezésű Porózus termál felszín alatti víztest követi, majd pedig a kt.1.9. számú Dél-Baranya, Bácska termálkarszt. Ezen víztesteknek mind kémiai, mind mennyiségi állapota jó.

A VGT a település területére vonatkozóan a következő intézkedéseket irányozza elő felszín alatti víztestek védelme érdekében:

- Szennyvízcsatornahálózatok rekonstrukciója
- További csatornára kötések elősegítése és megvalósítása
- Kommunális hulladéklerakók megfelelő kialakítása, működtetése és ellenőrzése
- Szakszerűtlenül kiképzett kutak ellenőrzése, rekonstrukciója, felszámolása: Engedély nélküli kutak számbavétele
- Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése
- Víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben
- Csapadékvizek alkalmas módszerekkel történő helyben tartása, tározása és felhasználása
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében

Felszín alatti vizek érzékenysége

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Jánoshalma az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

A fő vízadó réteg felső szintjéig - mely a térségben 100-125 m-re tehető -, a homok rétegsor viszonylag jó, lefelé tartó vízmozgást tesz lehetővé, tehát várható, hogy a túlzott

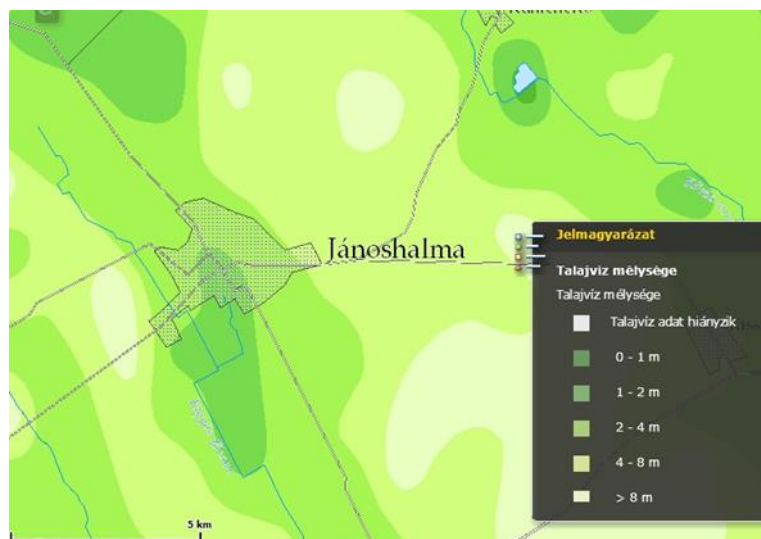
rétegvíz kitermelés a talajvízszint csökkenését is eredményezni fogja. A felszín alatti vizeket mezőgazdasági eredetű terhelések érhetik. Jánoshalma közigazgatási területén és a környező területeken üzemi állattartó-telep működik. Az állatlétszám összességében több ezres nagyságrendű. A tulajdonosok, üzemeltetők környezetvédelmi előírások betartására vonatkozó fegyelme megfelelő. Az általában burkolt aljzatú karámokból és trágyatárolókból a trágyalé nem szivárog a talajba. A szakszerű tárolás mellett a trágya környezetvédelmi előírásokat figyelembe véve nem jelent veszélyt a felszín alatti vizekre, elsősorban a talajvízre. A trágyát jellemzően talajtani szakvéleményre alapozott hatósági engedéllyel juttatják ki a mezőgazdasági területekre.

Az intenzív szántóföldi műveléssel hasznosított területeken felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezéssel lehet időnként számolni az agrokemikáliák kimosódásából. Ilyen volt a 2010-es esztendő, amikor is a csapadékos időjárás hatására történtek kimosódások. Ezt a tényt a környék figyelőkútjainak mérési eredményei is alátámasztották. Az elaprózott birtokszerkezet miatt a mezőgazdasági jellegű szennyező források elapróztak. Szennyező hatásuk felmérése és az előírások betartásának ellenőrzése rendkívül nehéz.

A növényvédőszer alkalmazása során jellemzően a legolcsóbb kezelési módokat igyekeznek alkalmazni, ami gyakran nehezen lebomló hatóanyagú szerek alkalmazását jelenti. Romlott a helyzet a növény védőszer alkalmazására vonatkozó szabályok betartása terén is.

A területen a talajvíz -1,0-2,5 m mélyen jelentkezik. A talajvíz mozgását nagymértékben befolyásolta, hogy az utóbbi 10-15 év átlagában csapadékhiány volt jellemző.

45. térkép: Település és környékének felszín alatti vízszint térképe

Forrás: Magyarország talajvíz térképe, MBFSZ térképek

Vízbázisvédelem

Jánoshalma területén található a Jánoshalma Vízmű ivóvízbázisa, amely porózus felszín alatti víztest vízkészletét termeli ki, a vízbázis nem sérülékeny, így csak külső és belső védőővezet kijelölése szükséges, hidrogeológiai védőővezet kijelölése nem.

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997, (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

A XX. század utolsó évtizedének aszályos időszakában fellépő vízhiány ellensúlyozására a felszín alatti vízbázisok kitermelése, főleg a Duna-Tisza közti Homokhátság területén nőtt, ami a talajvízszintek csökkenéséhez jelentős mértékben hozzájárult. Az ezzel párhuzamosan beindult medertározás több vízfolyás nyomvonala mentén, amely hosszirányban a teljes duzzasztási szakaszon talajvízszint emelkedést eredményez.

A mezőgazdasági eredetű, az állattartó telepekről kikerülő, a lakott területekről és a kommunális hulladék-lerakókból szivárgó szennyezések érintik a vízbázist. A sekély porózus víztestek vízminőségi problémái leginkább a mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezésekből erednek. A diffúz eredetű szennyezések terjedésének megakadályozására tervezett intézkedések támogatottsága egyelőre alacsony, a térség mezőgazdasági jellege miatt. A jó mezőgazdasági gyakorlat ösztönzése a jelenlegi helyzetben nehézkes és lassú folyamat, a védősávok kialakítása a kisajátítási procedúra miatt évekig húzódhat. Hatása csak a felszín közeli vizekre van, a mélyebben fekvő talajvíz minőségét kevésbé befolyásolja. A területen további szennyező források lehetnek a mezőgazdasági területekről, és településekről származó beszivárgó (diffúz) szennyezőanyagok, az ipartelepek és a mezőgazdasági telephelyek.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Jánoshalma nem szerepel a kiemelt települések között.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen.

Az emisszió források kis száma és a kismértékű kibocsátás miatt feltételezhető, hogy az év nagyobb részében a levegő minősége megfelelő, az emberi egészséget veszélyeztető mértékű koncentrációk egyik szennyezőanyag esetében sem fordulnak elő. A légszennyezés időbeli eloszlását tekintve a CO₂- és SO₂-imisszió a fűtési idényben éri el maximális értékeit. A legmagasabb szálló és ülepedő por értékek a mezőgazdasági munkálatok idején

fordulhatnak elő, amikor megnövekszik a forgalom és a mezőgazdasági területek felől érkező porterhelés.

A belterületen folytatott, önellátás szintjét meghaladó mértékű állattartás bűszennyezése rontja a háztáji gazdaság környékén lakók életminőségét. Az allergén pollenek nagy számát egyértelműen jelzik az egyre nagyobb számban előforduló allergiás jellegű megbetegedések.

Sajnos a parlagterületek nagysága az elmúlt évtizedben növekedett, ami száraz időszakokban a gyomfélék pollenjeinek jelentős mértékű növekedését eredményezheti a levegőben. Az elmúlt öt évben országos akció indult a parlagfő visszaszorítása érdekében.

A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként továbbá a környék alacsony forgalmú közúti tekinthetők.

A településen az Alsó- Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség több pontszerű légszennyező-forrást tart nyilván (pl.: Agroprodukt Kft., Kefag Zrt., Városgazda Kft.). A pontforrások üzemelésével kapcsolatos lakossági panaszról nem tudunk. Több pontforrást korszerűsítettek az elmúlt időszakban. (pl.: az Agroprodukt Kft. szárító 2011-ben elbontásra kerül és teljesen új, korszerű terményszárító kerül átadásra).

A levegőminőség a következő intézkedésekkel javítható, melyek egy része a város önjelét jelenleg meghaladó feladat:

- a biológiai allergének, egészségkárosító gyomnövények, továbbá a közlekedési eredetű és ipari tevékenységből származó tényezők által előidézett lakossági megbetegedések számának csökkentése,
- légszennyező anyagok, ezen belül a biológiai allergének egészségre gyakorolt hatásainak elemzése,
- levegőminőséggel kapcsolatos tájékoztatás és információs rendszer fejlesztése, belterületi fásítás kiterjesztése és zöldfelületek telepítése,
- burkolat felújítás, a még nem burkolt utak burkolattal való ellátása, járdaépítés (gyalogátkelőhelyek), kerékpárút építés,
- hagyományos, nagy levegőterhelést okozó energiaforrások helyettesítésére szolgáló lehetőségek felmérése, önkormányzati épületek és lakóépületek hőszolgáltatása tekintetében (pl. megújuló energiaforrások).

1.17.4. Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM- EÜM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

23. táblázat: Zajtól védendő területek

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)	
		NAPPAL 06-22 ÓRA	ÉJJEL 22-06 ÓRA
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35

2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Forrás: saját szerkesztés

A közlekedési eredetű zaj- és rezgésterhelés a település nagy részén – az átmenő forgalom kis mértéke miatt – nem jelentős. A város belterületén jelentős ipari tevékenység nincs, közigazgatási területén lévő tevékenységek zajkibocsátása nem jelentős.

1.17.5. Sugárzásvédelem

Településen nagyfeszültségű távvezeték és mobiltelefon torony belterületen nem található. Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási/rendezési terv nem rögzíti.

Jánoshalma Pakstól 88 km-re található, így az atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ 30-300 km) az a terület, amelyen belül szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer feldolgozóipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Jánoshalma területén sugárzásmérő pont nem található.

Tényleges sugárszennyezés, környezeti katasztrófa, vagy havária jellegű esemény esetén fordulhat elő. Előbbi esélye az erőmű megfelelő helykiválasztása miatt minimális, a haváriák előfordulását a Paksi Atomerőmű Zrt. jól képzett szakemberei igyekeznek minimalizálni.

1.17.6. Hulladékkezelés

Hulladékgazdálkodási Társulás

A háztartásokban keletkezett hulladékot a lakosság hulladékgyűjtő edényekbe gyűjti. Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 2004-ben 79%-volt, ami 2009 év végére megközelítette a 100%-ot. Ez után viszont újra csökkenésnek indult. 2012-re visszaesett 90%-ra. A további csökkenés mértékéről nincs elérhető adat, tekintve, hogy a KSH 2012 -óta nem teszi ezeket közzé.

Köszolgáltató

Jánoshalma Város szilárd hulladékkezelése megoldottnak mondható. A lakossági (háztartási) szilárd hulladék a kiskunhalasi regionális hulladéklerakóba kerül elszállításra. A volt jánoshalmi hulladéklerakó telep rekultivációja megtörtént. A lakossági többethulladék elhelyezhető a hulladékudvarban, ahol szelektív módon helyezhető el a hulladék. Itt lehetőség van a zöld hulladék, valamint az inert hulladék elhelyezésére is. Minden említett feladatot a kiskunhalasi Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Kft látja el. A tervezési időszakban az önkormányzat feladata lesz az eddigi üzemeltetett törmeléklerakó rekultivációja.

Lomtalanítás eseti jelleggel történik a településen.

Jánoshalma Város Önkormányzata a korábbi kommunális hulladéklerakóját 2007. október 31. napjával bezárta. A telep rekultivációja 2010-ben megtörtént.

Jánoshalmán az egészségügyi intézményben, borászati üzemben, sertéstelepen és a helyi vízműnél keletkeznek veszélyes hulladékok. A nyilvántartott veszélyes hulladékok elszállíttatásáról és ártalmatlanításáról minden cég önállóan gondoskodik, egyedi szerződéseket kötve.

A háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok – hazánk településeinek nagy részéhez hasonlóan – nagy része a kommunális hulladékok közé kerülnek. Ugyanakkor a 2010-ben megnyitott hulladékudvar díjmentesen fogadja a lakossági veszélyes hulladékok nagy részét, továbbá egyes üzletek is felkészültek elsősorban a szárazelemek és az elektromos és elektronikai hulladékok átvételére.

Szelektív hulladékgyűjtés

Szelektív hulladékgyűjtő sziget a település belterületének 10 pontján került kialakításra. Ezek 3 frakció (papír, üveg, műanyag) szelektív gyűjtésével csökkentik a háztartásokban keletkező kommunális hulladékot. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés a városban még nem megoldott, hulladékgyűjtő udvar ugyanakkor kialakításra került Jánoshalmán évente egyszer van lomtalanítás.

Állati eredetű hulladékok

Az állati tetemek folyamatosan elszállításra kerülnek, amelyeket az ATEV Zrt. a solti üzemében dolgoz fel. A város területén elhullott haszon- és kedvtelésből tartott állatok elhelyezésére dögkút nem lett kialakítva.

Folyékony hulladék

A még nem csatornázott területeken a szennyvíz gyűjtése szikkasztó gödrökben, legtöbb esetben szigetelés nélküli tárolókban történik, ezzel további környezetszennyezést okozva. Az el nem szikkasztott szennyvíz elszállítása szippantó autókkal történik.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

Rendszeresen problémát jelentenek az illegális hulladéklerakók, melyek potenciális veszélyt jelentenek a környezeti elemekre és vizuális konfliktust is okoznak. Sajnos ez a

település külterületén állandó jelleggel visszatérő probléma. Amíg egy illegális hulladéklerakó felszámolásra kerül, addig másik kettő „képződik”. A megelőzés csak tudatformálással képzelhető el. A közelmúltban több illegális hulladéklerakó felszámolása is történt:

- a 297/1 hrsz-ú ingatlanon a K-36-09-00019H számú pályázat keretében,
- az 5028 hrsz-ú ingatlanon a K-36-09-00019H számú pályázat keretében (ide a hulladék felszámolását követően egy hulladékgyűjtő konténer került kihelyezésre).

A következő városon belül rendszeresen jelentkező vizuális környezetterhelés a közterületi károkozások. Ez is rendszeresen visszatérő probléma, amely közterületi kamerarendszer telepítésével „előzhető meg”.

A település belterülete jellegzetes alföldi, kisvárosias jegyeket mutat. A település központi része Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Béke tér által határolt terület, a városközpontot tágabban értelmezve a központi részekhez az ezen határok melletti tömbök is hozzátartoznak. Itt jellemző a kisvárosias zárt sorú, hézagosszárt sorú beépítés, amelyek jellemzően megőrizték tradicionális jegyeiket, védelmük fontos feladat. Ettől eltérő, az 1950-70-es években épült sorházas beépítéssel is találkozunk; ezen épületek alapvetően nem tisztelik a kialakult városi hagyományokat, a városi szövetbe csak részben tudtak integrálódni. A településképi szempontjából komoly probléma, hogy az épületállomány jelentős része az elmúlt évtizedekben épült jellegtelen kockaház.

A város központi részének egyik legértékesebb része a Béke téren található, kisvárosi léptékben igen nagy kiterjedésű park – a volt piactér –, amely azonban kiépítésében és minőségében nem támogatja kellően a pihenési, közösségi és rekreációs funkciókat. A park igen fontos objektuma az 1788-ban felszentelt Szent Anna Római Katolikus Templom, amely a város szimbóluma, a Szent-János szobor, a Hősi Emlékmű, illetve a szökőkút. A parkban rosszul fenntartott sportpálya és az előírásoknak nem megfelelő játszótér is található.

A város külső területei felé haladva az épületállomány, a zöldszegélyek, utak és járdák minősége egyre romlik, a zöldfelületi ellátottságok általában a magánkertek biztosítják, közfunkciókkal bíró zöldfelületek megfelelő nagyságban nincsenek.

Jánoshalma külterületén egy katonai barnamezős terület található, amely funkcióváltása már megindult, hiszen jelenleg iparterületként üzemel.

A Szolnoki Bányakapitányság engedélyei alapján, több külszíni bánya (homok) is működik a város közigazgatási területén belül melyek szintén okozhatnak vizuális környezetterhelést.

2012-ben Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) módosítása (211/2012. [VII. 30.] Korm. rendelet) definiálta a fényszennyezés fogalmát, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert. Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében javasolt Jánoshalmának is felmérni a fényszennyező forrásokat, majd azok az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltása, így megszüntetve a fényszennyezés okait.

1.17.8. Árvízvédelem

Jánoshalma nem fekszik árvízveszélyes területen, a város az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területén található.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fenti fejezetek alapján a fennálló konfliktusok, problémák az alábbiak:

- A Jánoshalma és területének nagyobb része értékes mezőgazdasági termőterület, amihez széleskörű belvízrendezésre volt szükség. Ez, valamint az intenzív mezőgazdaság, az öntözéssel előidézett erőteljes talajvízszint süllyedés súlyos élőhely-pusztulást idézett elő.
- Jánoshalma térségének a legjelentősebb alternatív energiaforrása a biomassa. Ennek hasznosítása megoldást jelenthet a mezőgazdaság válsághelyzetére, mivel alternatív földhasználathoz segít hozzá, valamint versenyképes agrár-termékszerkezetet indukál, bővíti a foglalkoztatást, javítja a vidéki térségekben élők helyben maradásának esélyét. Jelenleg azonban nincs a területen biomassa hasznosítás, de a lehetőség erre fennáll.
- A felszíni vizek elégtelen mennyisége és az intenzív öntözés miatt a felszín alatti vízkészletek igénybevétele uralkodó jellegű, aminek eredményeként már mérhető csökkenések alakultak ki a felszíni közeli vízadókban.
- A még nem csatornázott területeken a szennyvíz gyűjtése szikkasztó gödrökben, legtöbb esetben szigetelés nélküli tárolókban történik, ezzel környezetszennyezést okozva.
- Rendszeresen problémát jelentenek az illegális hulladéklerakók, amelynek felderítése és felszámolása gyakran nagy terheket ró az Önkormányzatra.
- Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások arányában a 2000-es évek végén növekedés volt tapasztalható, majd azt követően mintegy 5%-os csökkenést követően 90 % körüli szinten stabilizálódott. Jánoshalma Város szilárd hulladékkezelése ugyanakkor megoldottnak mondható. A lakossági (háztartási) szilárd hulladék a kiskunhalasi regionális hulladéklerakóba kerül elszállításra. A volt jánoshalmi hulladéklerakó telep rekultivációja megtörtént. A lakossági többlethulladék elhelyezhető a hulladékudvarban, ahol szelektív módon helyezhető el a hulladék
- Nagyon csekély területek állnak csak védelem alatt, ilyenek a Kéleshalmi homokbuckák és a borotai Csókási nyáras.
- Jánoshalma közigazgatási területének mélyebben fekvő térszínein - a domborzati és vízrajzi adottságok miatt - egyes időszakokban a mezőgazdaság számára komoly termés kiesést okoz a belvíz. Ehhez nagymértékben hozzájárul még a belvízelvezető csatornarendszer karbantartásának elmaradása is. A belvízveszélyes területek szántóin – a fenntartható területhasználat biztosítása érdekében és gazdaságossági szempontok miatt – gyepesítés és erdősítés indokolt.

- Erdőtelepítés során vissza kell szorítani a nagy párologtató képességű fajokat (kivéve a belvizes területeken), s törekedni kell az akácállományok visszaszorítására és az őshonos fajok visszatelepítésére. A meglévő erdők tekintetében gondot jelenthet, hogy a fák területenként egykorúak, így kitermelésükre is egyszerre kerül sor.
- Számolva az aszályproblémák tartós jelenlétével, a kevésbé aszály érzékeny, környezetkímélő mezőgazdasági kultúrák támogatása javasolt.
- A meglévő, de jobbra nem működő záportározók sok esetben feliszapolódtak, esetleg növényvel borítottak. Ezek rendszerek karbantartása indokolt.
- Az intenzív szántóföldi műveléssel hasznosított területeken felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezéssel lehet időnként számolni az agrokemikáliák kimosódásából. Az elaprózott birtokszerkezet miatt a mezőgazdasági jellegű szennyező források elaprózottak, így szennyező hatásuk felmérése és az előírások betartásának ellenőrzése rendkívül nehéz.
- Az ilyen mezőgazdasági eredetű, ill. az állattartó telepekről kikerülő, a lakott területekről és a kommunális hulladék-lerakókból szivárgó szennyezések érintik a vízbázist.
- A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből (nitrogén-oxid, szállópor) és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, ill. nyáron a felszín közeli ózon jelenthet problémát. A legmagasabb szálló és ülepedő por értékek a mezőgazdasági munkálatok idején fordulhatnak elő, amikor megnövekszik a mezőgazdasági területek felől érkező porterhelés és pollenszennyezés.
- Az allergén pollenek nagy számát egyértelműen jelzik az egyre nagyobb számban előforduló allergiás jellegű megbetegedések.

1.18. Katasztrófavédelem

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Olyan természetes vagy mesterséges üreg nem található a településen, amely befolyásolná a területhasználatot. Alábányászottsággal érintett terület nem található Jánoshalmán.

A városban nincsen csúszás, süllyedésveszélyes terület.

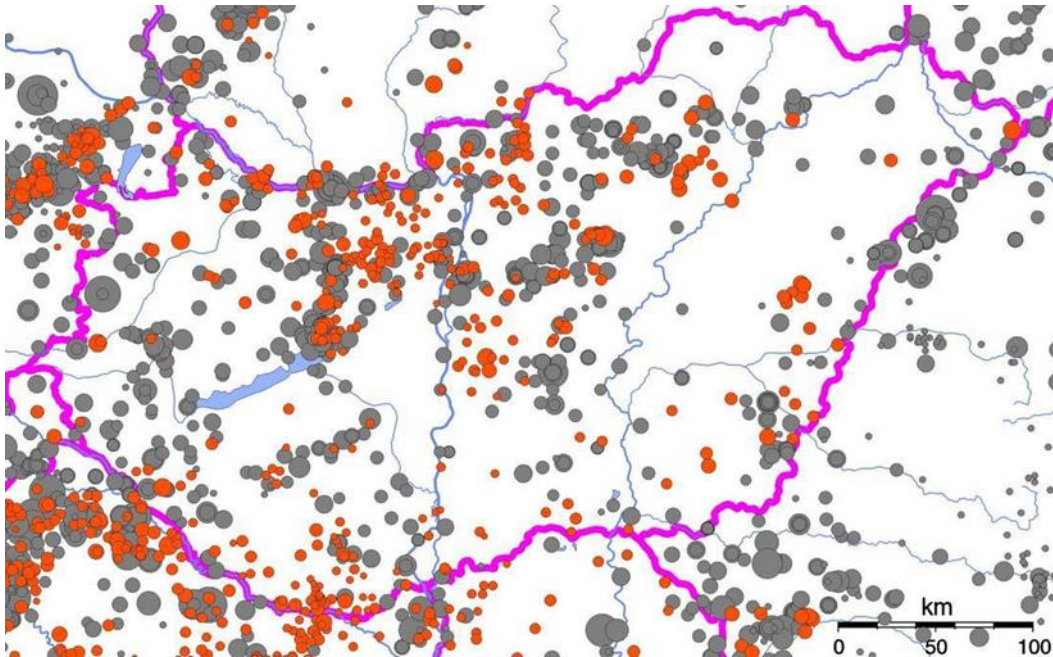
A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elkészítette az Országos Felszínmozgás Kataszter digitális változatát. A digitális térkép célja, hogy Magyarország felszínmozgásos területeit feltérképezze. Különböző felszínmozgásokat rögzítettek (pl. rétegcusúszást, suvadást, omlást).

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

Legutóbbi érezhető rengések:

- 2015.01.01 Cserhátsurány-Nógrádmarcfal
- 2014.08.03 Cserhátsurány
- 2014.06.04 Bükk hegység
- 2014. augusztus 3.: Nógrádmarcfal: 3,2-es erősségű [56]
- 2015. január 1.: Illy: 4 rengés, 3,9; 4,0; 3,1 és 2,8-as erősséggel [57] [58] [59] [60]
- 2015. március 29.: Miskolc: 3,2-es erősségű [61]
- 2015. május 11.: Garbolc: 3,3-as erősségű [62]
- 2015. július 19.: Zsadány: 2,9-es erősségű [63]
- 2015. augusztus 5.: Pétervására: 2,5-ös erősségű [64]
- 2015. november 3.: Gánt: 3-as erősségű [65]
- 2015. november 19.: Bicske: 2,9-es erősségű [66]
- 2015. december 23.: Bábolna: 3-as erősségű [67]
- 2016. április 25.: Sand: 2,8-as erősségű [68]
- 2016. november 6.: Orosháza: 2,3-as erősségű [69]
- 2016. december 25.: Zalalövő: 2,5-es erősségű [70]
- 2017. január 24.: Dunaharaszti: 2,2-es erősségű [71]
- 2017. február 17.: Bábolna: 2,4-es erősségű [72]
- 2017. június 11.: Ugod: 2,4-es erősségű [73]
- 2017. június 22.: Nagykanizsa: 2,3-as erősségű [74]
- 2018. március 7.: Vése: 2,4-es erősségű [75]
- 2018. május 14.: Márianosztra: 2,3-as erősségű [76]

46. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon

A szürke körök a historikus rengéseket (1456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják

Forrás: <https://www.foldrenges.hu>

A felvitt és rögzített adatok alapján az Országos Felszínmozgás Kataszter nem tartalmaz adatot Jánoshalma körzetére. Megállapítható, hogy Jánoshalma térsége földrengésnek kevésbé kitett térségek közé tartozik.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Jánoshalma nem szerepel az árvízzel veszélyeztetett települések között. Ezzel összhangban Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Tervére (1146/2016. (III. 25.) Korm. határozat) sem számol sem vagyoni, sem emberélet kockázattal a település területén, árvízveszélyhez kapcsolódóan.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Jánoshalma közigazgatási területe az ADUVIZIG által javasolt és az Országos Vízügyi Főigazgatóság által elfogadott besorolás szerint a dr. Pálfay-féle belvíz-veszélyeztetettség alapján 3. kategóriába tartozik, azaz belvízzel közepesen veszélyeztetett.

Az ADUVIZIG adatszolgáltatása a településen belül is információt nyújt az egyes területek veszélyeztetettségéről:

Megállapítható, hogy a lakott területtől délre eső, mély fekvésű területek veszélyeztetettsége a legnagyobb.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Jánoshalma közigazgatási területének mélyebben fekvő, a város dél, dél-nyugat részén egyes időszakokban a mezőgazdaság számára komoly termés kiesést okoz a belvíz. A megfigyelések szerint csapadékgazdag időszakokban a területen előfordulhat térszínen belvíz.

Ebben a városrészben több olyan kisebb tó található, melyek feltöltődtek, jelenleg nádas-gyékényes mocsártársulások élőhelyei. Ezek a települési ökológiai rendszerének fontos elemei, amellett a csapadék- és belvíz levezetésében és tározásában, illetve jóléti tóként, zöldterületbe integrálva játszhatnak fontos szerepet. A tavak rekonstrukciójának feladatai: mederkotrás, a vízelvezető rendszerhez történő kapcsolódás biztosítása, partrekonstrukció, feltárási úthálózat és szabadidő létesítmények kialakítása.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Kígyósi vízrendszer területe 1050 km², határai északon a Dél-Duna-völgyi, keleten a Kőrös-éri, nyugaton az Igali vízrendszer, délen az országhatár.

A belvízrendezési munkák megindítása előtt a vízgyűjtő mezőgazdaságilag művelt területei sokat szenvedtek a vizek pusztításaitól. A vízkároknak elsősorban a vízfolyások rendezetlensége volt az oka, mivel az aránylag kis belvizek is kiléptek a mederből és elöntötték a környező területeket.

A XIX. század közepétől kezdődtek meg a rendezési munkálatok, melyek során kialakult a mai csatornahálózat. A munkákat több társulat és a vízügyi igazgatóság végezte el.

A vízrendszerből valamennyi főcsatorna - a Kígyós főgyűjtő, a Bácsbokodi Kígyós, a Bajmoki- és a Tavankuti-csatorna - az országhatáron túlra vezeti a belvizeket.

A vízrendszerben jelenleg csak egy belvíztározó van, a 0,9 millió m³ térfogatú Bácsbokodi tározó. A Kígyósi vízrendszerben a belvizek által leginkább veszélyeztetett területek Jánoshalma, Borota, Bácsalmás, Katymár községek környezetében vannak.

Árvízi szempontból Jánoshalma nem érintett.

1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Jánoshalma területén nincs.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

Jánoshalma mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások nincsenek.

1.18.3.3. Ipari veszélyforrások

Jánoshalma területén veszélyes ipari üzem nincs.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Az illetékes Szolnoki Bányakapitányság határozatai alapján több működő homokbánya is található a település közigazgatási területén. Ezek:

- A hatóság, Jánoshalma Város Önkormányzata, mint bányavállalkozó által benyújtott kérelemre indult eljárásban a „Jánoshalma I.-homok” bányatelek területén üzemelő külfejtés kitermelési műszaki üzemi tervét 2016. december 31-ig jóváhagyta.
- A hatóság, a BÁTÉRV Kft. (5700 Gyula, Kálvin u. 37; továbbiakban: Bányavállalkozó) által benyújtott kérelemre indult eljárásban a „Jánoshalma II.-homok” bányatelek tekintetében, a bányauzemre beterjesztett 2013-2017. évi kitermelési műszaki üzemi terv (MÜT) kérelmét jóváhagyta.

A város területét a Kéleshalom I. – szénhidrogén bányatelek fedi le.

1.20. Városi klíma

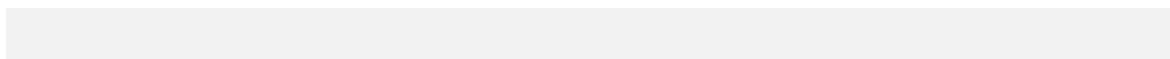
A városi klímát meghatározó legfontosabb adat, a városban található zöldfelület nagysága. Jánoshalmán az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 5,4 m² volt 2013-ban, ami közepes értéknek számít. tekintettel arra, hogy a városi szövetben a nagyvárosias, központi jellegű övezetek viszonylag alacsony, míg a kisvárosias, kertvárosias és falusias övezetek jelentős arányban vannak jelen, és hogy ezen utóbbiak esetében a zöldfelületi arány magas, a városi klíma összességében kedvezőnek mondható. A legfrissebb statisztikai adat erre vonatkozóan 2018-ra növekedést mutat: 5,9 négyzetméterre nőtt.

A város klímáját nagymértékben befolyásolja, hogy a területen a regionális és helyi jelentőségű ökológiai folyosót képező erdők igen keskenyek, több helyen megszakítottak, ami korlátozza ökológiai szerepük betöltését. Az erdők ökológiai szempontból kedvezőtlen állapota miatt a területen nincsenek olyan nagy, összefüggő, természetszerű állapotban lévő élőhelyek, amelyek az ökológiai hálózat magterületeit jelenthetnék.

A természeti adottságok közül a városi klíma szempontjából a kéleshalmi, 174 hektáros védett ősbörökás, a mélykúti 1000 hektáros Öregmajori erdő és a szezonális strandfürdő, a vadaspark, érdemel említést.

Fontos és közvetve a városi klíma javítása érdekében Jánoshalma É-i részén 2,6 hektárnyi vízaljas területen halastó létrehozását tervezik a város pihenőparkja területén elsősorban víztározási, és vízviSSzatartása funkcióval, amely mellékfunkcióként a turisztikával kapcsolatos komplex programokat is elősegítené: így pl. a horgászatot, a halászlékészítést, a csónakázást.

Jánoshalma nem tagja a Klímabarát Települések Szövetségének.

2. Helyzetelemző munkarész

1.21. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A következő fejezetben témakörökre bontva megvizsgáljuk, hogy mely tényezők befolyásolhatják a jövőben a városi fejlesztéseket, illetve melyek azok, amelyek közvetlen módon befolyásolják a város középtávú fejlesztési lehetőségeit.

1.21.1. Társadalom: demográfiai viszonyok, tendenciák, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci helyzet

A település lakónépessége 2001 óta folyamatosan csökkent. A lakónépesség csökkenése 2001- 2013 között jelentős, 10,17%-os. Ez a mérték jelentősen meghaladja mind a megyei, mind az országos szintet. A település népességének változása szempontjából kiemelt helyen áll a természetes szaporodás, fogyás folyamata. A mutatók Jánoshalma esetében azt erősítik meg, hogy az élveszületések és halálozások különbözete valamennyi vizsgált évben, míg a város vándorlási egyenleg az időszak túlnyomó részében negatív a városban, tehát mindkét főbb tényező közrejátszott a népesség csökkenésében. Mindezek mellett a lakosság korösszetétele is kedvezőtlenebb 2011-ben, mint 2001-ben volt, így megállapítható, hogy a népesség öregszik. A népesség korszerkezetének változása visszatükröződik a helyi intézményrendszer kihasználtságának változásaiban is. Az általános iskola és a középiskolák tanulói létszáma jelentősen csökkent a vizsgált időszakban. Összességében közel 30%-kal kevesebb volt 2013- ban a tanulók száma a 2001-es létszámnál. Emellett a szociális intézményrendszer – például idősek ellátása – 100%-os kapacitással működik.

A 2013-as szociális szolgáltatástervezési koncepció a cigány népesség tényleges arányát 18%- ban határozza meg, amely jelentősen meghaladja a népszámlálás során rögzített mértéket (5,95%).

Jánoshalmán több szegregációval veszélyeztetett terület is beazonosításra került. Az itt élők demográfiai és foglalkoztatottsági mutatók értékei általában kedvezőtlenül alakulnak a városi szintű adatoknál.

A lakosság képzettsége jelentősen javult 2001 óta, ennek ellenére az országos átlagtól valamennyi területen komoly elmaradás érzékelhető, a legnagyobb az eltérés az egyetemi, főiskola végzettségűek esetében. Ez részben annak a feltételezhető oknak is köszönhető, hogy az elvándorlás során a leginkább képzett lakosság hagyja el a települést, amennyiben helyben nem talál munkát, megélhetést.

A munkanélküliek (nyilvántartott álláskeresők) száma 2002 és 2010 között folyamatosan emelkedett, a legmagasabb értéket 2010-ben érte el. Ezt követően csökkent, melynek eredményeként 2013-ra a 2010-es érték 64%-ára mérséklődött. Az utóbbi évek pozitív folyamatai ellenére hangsúlyozandó, hogy 2011-ben a városban (7,2%) és szűkebb térségében (a járásban 7,1%) jelentősen meghaladta az országos átlagos szintet (5,7%) a munkanélküliek aránya és a lemaradás 2013-2014-ben is egyértelmű. 2018-ban Jánoshalmán 395 regisztrált álláskereső tartottak számon.

2011-ben a településről napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya 25,87% volt, míg a helyben foglalkoztatott helyi lakosok aránya 74,13% volt. 2001 óta jelentősen nőtt napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya (2001: 6,81%), ami a helyi munkaerőpiac lehetőségeinek szűkülését jelzi. A kedvezőtlen gazdaság szerkezet, valamint az ezzel szorosan összefüggő rossz közlekedési viszonyok közvetlen hatása egyértelműen kimutatható a fenti folyamatok kapcsán.

1.21.2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő

A színes történelmi, társadalmi és etnikai múlt mellett a város több, építészeti szempontból értékes épülettel is büszkélkedhet: késő barokk kori római katolikus templom, Bognár Józsefné féle szélmalom, klasszicista stílusú volt Orczy-kastély, Hengermalom, zsinagóga. Ezek az építmények országos műemlékvédelmet élveznek. A településen három kulturális gyűjtemény és egy emlékszoba is található. Jánoshalmán mintegy 55 civil szervezet működik. Az önkormányzat utoljára 2012-ben nyújtott pénzügyi támogatást a társadalmi szervezetek részére. Az utóbbi években az önkormányzat a civil szervezetek rendezvényeihez, működéséhez biztosít helyszínt az Imre Zoltán Művelődési Központban. A civil szervezetek közül több folyamatosan együttműködik az önkormányzattal, támogatja annak fejlesztési, értékmegőrző tevékenységét. A civil szervezetek működését nagyban befolyásolja az önkormányzat gazdasági ereje, támogató képessége.

A városban a közösségi összetartozást több, rendszeresen megtartott éves rendezvény is erősíti: Jánoshalmi Napok (minden év júniusának utolsó hétvégéje), Gyermekkarácsony (december), Idősek karácsonya (december), Borverseny (február - Civil szervezet a fő rendező), Szüreti Napok (szeptember - Civil szervezet a fő rendező), Lovasnap (június - Civil szervezet a fő rendező).

A településen a művelődés, kultúra és közösségi élet területén jelentős szerepet játszik az Imre Zoltán Művelődési Központ.

1.21.3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés

A városfejlesztési és városüzemeltetési feladatkörök egyértelműek a településen. Jánoshalmán a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a város Képviselőtestülete rendelkezik. A Képviselőtestület mellett működő Gazdaságfejlesztési és Városüzemeltetési bizottság feladatai közé tartozik alapvetően a városgazdálkodással, valamint a fejlesztésekkel kapcsolatos feladatok köre.

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a polgármesteri hivatalon belül a Városgazdálkodási és Építésügyi Osztály feladata.

A városfejlesztési feladatok kapcsán megemlítenéd még az önkormányzati tulajdonú Városgazda Kft., mely egyéb feladatai mellett tulajdonosi felkérésre a városfejlesztési programok előkészítésében (pl. pályázatírás stb.) és lebonyolításában, valamint egyes esetekben gazdaságfejlesztési programok előkészítésében is közreműködik.

Önkormányzat által fenntartott intézmények a Gyermeklánc Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde, a Polgármesteri Hivatal. A 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő Lajtha László

Művészeti és Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft 2018-ban megszűnt). Könyvtári állomány gyarapítására, illetve múzeumi, gyűjteményi tevékenységre 2014-ben mintegy 1 millió forintot fordított Jánoshalma önkormányzata.

Az Önkormányzat közművelődési, könyvtári és rendezvény szervezési feladatait az általa alapított Imre Zoltán Művelődési Központ és Könyvtár útján, a vele kötött közművelődési megállapodás keretében látja el. A 2011. április 15. napján átadásra került felújított és kibővített Kulturális Központ méltó és kellő helyet biztosít a művelődési és könyvtári feladatok ellátására, valamint a város kulturális civil szervezetek működése számára.

A városban 4 területi ellátási kötelezettséggel működő háziorvosi körzet van, ezen felül két házi gyermekorvos, valamint két fogorvos látja el a lakosságot. Valamennyien az önkormányzattal kötött szerződés alapján, mint vállalkozók dolgoznak. A terhes anyák és a gyermek lakosság védelme 4 védőnői és egy iskolavédőnői körzetben kerül ellátásra.

A háziorvosi ügyeleti ellátást 2019. 07. 01. naptól az S-MEDIPACK Kft. ellátási szerződés keretében biztosítja a településen, amely ellátási területe Borota és Kéleshalom lakosságára is kiterjed.

Jánoshalma szociális ellátó rendszere már régóta tervezett jelentős változáson ment át, melynek további alakulása ezután fog megtörténni.

A város 2014-2020-as időszakra tervezett fontosabb fejlesztési igényei között szerepel több intézmény, közöttük az óvodai feladatellátási helyek modernizálása. Az elmúlt évek fejlesztéseinek eredményeként ma a helyi egészségügyi ellátások terén hiányosságok, felújítási és fejlesztési igények nincsenek, az az alap – és szakellátás megfelel a jogszabályi feltételeknek.

A hiányzó fejlesztések területén kiemelendő a szociális otthon alapvetően energetikai jellegű modernizálása. A jövőben a fejlesztések megvalósítását a forráshiány, illetve adott esetben a települési szintű funkciók további átszervezése akadályozhatja, befolyásolhatja. Kedvező folyamatokat indíthat el ugyanakkor az energiahatékony beruházások lebonyolítása.

1.21.4. Gazdaság szerkezet és dinamika

Jánoshalma esetében rendkívül alacsony a hozzájárulás a működő vállalkozások létszámához, hiszen megyei szinten alig 1%-ot meghaladó a városban működő cégek aránya. A 249 főnél többet foglalkoztató vállalkozások esetében a városban nem rögzíthető érték. Számosságát tekintve kijelenthető, hogy – összhangban a megyei adatokkal – kimagasló a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban működő cégek száma, de jelentős számú vállalkozás működik a mezőgazdaságban, valamint a különböző ipari szektorokban is. A település gazdasági élete alapvetően összefügg a mezőgazdasággal és az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokkal. Jánoshalmán és környékén komoly tradíciói vannak a szőlészetnek, kertészetnek, jelentős feldolgozóipari kapacitások épültek ki például a szőlő feldolgozásra. Az ágazat jelentősége a megyei átlagot meghaladó a város gazdaságában.

A térség adottságai – kedvezőtlen képzettségi mutatók stb. – nem kedveznek a befektetők idevonzásának, letelepítésének. A rossz elérhetőségi viszonyok mellett a helyi munkaerő alacsony képzettsége is problémát jelent. A helyi vállalkozások leginkább szak- és betanított munkásokat alkalmaznak. A város meghatározó ipari vállalkozásai alapvetően a

feldolgozóiparban tevékenykednek. A turizmus ugyanakkor összességében nem meghatározó gazdasági szegmens a településen. A szektor alapvetően a helyi kulturális, természeti értékekre és vonzerőre épít.

Jánoshalmán részben az agráriumhoz köthető gazdasági tevékenység tekinthető meghatározónak, e mellett a szolgáltató szektor, valamint a feldolgozóipari tevékenységet folytató vállalkozások foglalkoztatnak jelentősebb számú munkavállalót. Nagyobb beszállítói hálózatok, klaszterek a helyi gazdaság kis mérete miatt nem alakultak ki; klaszterek, vállalati együttműködések viszonylag alacsony szintűek, egyedül a gumiipar területén lehet beszámolni kiterjedtebb beszállítói hálózatról.

A K+F+I szektor Jánoshalmán nem meghatározó, a közelmúltban a városban működő cégeknél lezajlott fejlesztések is elsősorban telephelyfejlesztésre és az infrastruktúra minőségének javítására fókuszáltak. Jánoshalmán – részben Európai Unió finanszírozásból – komoly infrastrukturális fejlesztések zajlottak az elmúlt időszakban. A volt laktanya területén jó alpinfrastruktúrával ellátott területek várják a beruházókat. Az önkormányzat tervezi a terület további bővítését, ami számos lehetőséget rejt magában a jövőt illetően.

Mindez természetesen csak abban az esetben aknázható ki maradéktalanul, ha a település elérhetősége javul. A városban működő cégek a rendelkezésre álló információk alapján komoly fejlesztéseket terveznek a következő időszakban, melyek környezetvédelmi és energiahatékonysági szempontokat is érvényesítenek majd.

1.21.5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya

Az önkormányzat likviditása megfelelően alakult. Az önkormányzat kötvény és hitelállománya az állami adósság konszolidációt követően egyértelműen kezelhető. Jánoshalma vagyongazdálkodási terve rögzíti a városi vagyongazdálkodás alapelveit, célkitűzéseit. Ennek megfelelően az önkormányzat elsődleges feladata vagyonának átlátható, értékállóságot biztosító működtetése, értéknövelő használata és hasznosítása.

Az önkormányzat vagyoni helyzetére egyértelmű hatással van a megfelelő hatékonysággal működő intézményrendszer, így a jövőbeni fejlesztések előkészítése során ezt a szempontot mindenképpen mérlegelni szükséges. Ugyancsak erős korreláció mutatható ki a helyi gazdaság fejlődése (munkahelyteremtés, helyi adó bevételek stb.) és az önkormányzat vagyoni helyzetének alakulása között.

Az önkormányzat pénzügyi stabilitásához nagymértékben járulhat hozzá a jövőben az intézmények energiahatékonyságának fejlesztése, a költséghatékony működtetés biztosítása.

Az elmúlt évek felelős gazdálkodása következtében a gazdasági program egyértelműen megállapítja, hogy Jánoshalmának nincs adósságállománya. Ehhez természetesen hozzájárult az elmúlt években lezajlott adósságkonszolidáció, mely a pályázati önerőhöz kapcsolódó források biztosítása érdekében jegyzett kötvény terheitől szabadította meg az önkormányzatot.

Pénzügyi politikánknak az alappillérei a következőképpen kerülnek meghatározásra a gazdasági programjukban:

- Takarékosabb gazdálkodás és a működési költségek optimalizálása. Az energiagazdálkodás teljes körű áttekintése és optimalizálása önkormányzati szinten úgy, hogy sokkal áttekinthetőbb legyen (menet közben is), hogy hol szükséges változtatni.
- A pályázati lehetőségek jobb kihasználása olyan területen is, ahol önkormányzati támogatást lehet ezzel kiváltani.
- További középületek fűtésének és világításának korszerűsítése a kiadások csökkentése érdekében.
- A korábbi évek fejlesztései nyomán ma már működtetett szolgáltatásainkat nyereségessé, illetve az uszodát kevésbé veszteségessé kell tenni.
- Új adópolitikával elő kell segíteni az igazságosabb teherelosztást, a kedvezmények áttekintését és igazságosabbá tételét kezdeményezni.
- Elsősorban olyan pályázatokon indulni, ahol a későbbi fenntartás nem jelent újabb működési költségnövekedést.
- Át kell tekintenünk meglévő vagyontárgyainkat. Meg kell találni a jelenleg kihasználatlan ingatlanok funkcióját. Értéknövelő beruházásokkal, telekalakításokkal, egyes vagyontárgyak értékesítésével további források nyerhetők.
- Egyes szolgáltatások önkormányzati szintű közbeszerzésével megtakarítás érhető el.
- A működési források bővítése érdekében további együttműködési lehetőségeket kell feltárni a kistérségi társulásokkal, az egyházakkal, civil szervezetekkel, helyi vállalkozásokkal.

1.21.6. Táji és természeti adottságok

A Jánoshalmát övező táj régóta kultúrtáj, arculatát a mezőgazdasági termelés jelentősen átalakította. A bácskai részek kiváló adottságú mezőgazdasági területein jellemzően a szántóföldi növénytermesztés, míg az északi, homokos talajokkal borított területeken a szőlő- és gyümölcstermesztés, kisebb részt a szántóföldi növények termesztése, a rosszabb termőhelyeken az erdészeti hasznosítás jellemző.

Jánoshalma közigazgatási területének közel 70%-a mezőgazdasági művelés alatt áll. Ez mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő érték, ami egyrészt jelzi a mezőgazdaság számára kedvező természeti adottságokat, másrészt utal az agrártermelésnek a társadalmi-gazdasági életben betöltött szerepére. A tanyasi életforma, a tanyasi gazdálkodás ma is jellemző a város környéki területekre.

Jánoshalma térségében közösségi jelentőségű természeti értékek (Natura 2000 területek) találhatóak. Gondot jelent ugyanakkor, hogy a telepített erdők nagy része jellemzően egykorú és nem a tájban honos fafajtákból (pl. akác) létesült; ebből következően az erdők véghasználata közel egyidejűleg történik majd. A közel egy időben koncentrálódó fakitermelés negatív hatással van a környezetminőségre, az értékes élőhelyek megmaradására. A tájképi értéket jelentő, felhagyott művelésű szőlőskertek, gyümölcsösök, tanyás területek degradálódása, szlömösödése veszélyként jelenik meg a spontán funkcióváltás, lakó- és üdülési funkciót szolgáló területhasználat változás és a szabálytalan építések következtében.

1.21.7. Zöldfelületek

Jánoshalma területén a környezetminőséget befolyásoló zöldfelületi adottságok a kialakult belterületi zöldfelületekre, a belterületi utakat, utcákat kísérő fasorokra, fásított zöldsávokra, a jelentős kiterjedésű erdőterületekre tekintettel kedvezőek.

A város külterületének É-i részét jelentős kiterjedésű erdők borítják. A település erdősültsége az országos átlag feletti, az erdők közigazgatási terület 25%-a borítják. Az erdőállomány jellemzően egykorú, ami az erdőgazdálkodásban, az erdők kitermelésében dömpingszerű erdészeti munkát igényelhetnek és a nagy területekre kiterjedő kitermelés a környezet szempontjából okozhat kedvezőtlen, nehezen kompenzálható hatásokat.

Elmondható Jánoshalma esetében, hogy a városban a település arculatát jelentősen befolyásoló utcai fasorok, jelentős zöldfelületű intézmény kertek (Kálvária temető és benne a Kálvária stációi, valamint a kápolna, zsidótemető) találhatóak, ugyanakkor a városközponton kívüli lakóterületeken közterületi hiányosságok azonosíthatóak be. Az erdők, egykorú városi faállományok egy időben történő véghasználata jelentős negatív hatással lesz a város zöldfelületi rendszerének tényleges biológiai aktivitás értékére és a településképre.

A légvezetéként vezetett közművek környezetében lévő fasorok fenntartásakor a légvezetékek védelme érdekében az érintett faegyedeket jelentősen csonkolni kell. A fák a csonkolásos visszametszés következtében jelentősen veszítenek a biológiai és az esztétikai értékükből. A környezeti probléma csak azzal oldható fel, ha a közműhálózat rekonstrukciója esetén komplex közterület-rendezéssel a légvezetékeket földalatti kábelbe fektetéssel mind a közművek, mind az utcai fasorok védelme biztosítottá válik.

1.21.8. Épített környezet

A belterületen barnamezős területek a korábban hasznosított, beépített olyan tömbök és telkek, amelyeken a régi hasznosítás már, gyakran több éve, évtizede, megszűnt, és jelenleg hasznosítatlanok.

A városközpont építészeti és zöldfelületi aspektusokból is kiemelt területe Jánoshalmának. A Kölcsey u. – Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Radnóti u. – Bernáth Zoltán u. – Dr. Szobonya Zoltán u. – Orczy u. lehatárolással definiálható területen a város meghatározó intézményei működnek, de itt koncentrálódik számos, az épített környezetet érintő problémakör is (pl. közösségi területek fejlesztése).

Jánoshalma közigazgatási területén számos régészeti lelőhely ismeretes, a nyilvántartott régészeti lelőhelyek száma 77. Kiemelten-, ill. fokozottan védett lelőhely a város területén nem található. A városban számos helyi védelemre javasolt épület, közterület található (pl. volt tiszti kaszinó épülete, Jánoshalma Város központi tere). Jánoshalma város közigazgatási területén 5 db. országos védelem alatt álló objektum található. A város helyi építési szabályzata 16 db épületet, valamint a település közigazgatási területén elhelyezkedő emlékműveket, szobrokat és út-menti kereszteket javasol helyi védelemre (pl. Bordó-féle „kastély”).

Az épített környezet potenciális konfliktusai közül kiemelendő, hogy az M9 autópálya tervezett nyomvonala erdős területeket érint, keresztülhaladhat természeti területen is. Érinthet puffer- területet is, az erdőket pótolni kell a belterület felé eső részeken. A gazdasági területek fejlesztését nem a belterületen, inkább az elkerülő utak mentén kellene kijelölni. A

tervezett termálfürdő és strand közelében szálloda, szállásférőhely számára javasolt területet kijelölni. Építészeti szempontból értékes, országos műemlékvédelmet élvező épületek: késő barokk kori római katolikus templom, Bognár Józsefné féle szélmalom, klasszicista stílusú volt Orczy-kastély, Hengermalom, zsinagóga. Az épített értékek gondozása, állagának megóvása kedvező hatással van a településen élők életminőségére, így áttételesen ugyan de közrejátszhat az élhetőségének és gazdasági vonzerejének javulásában.

1.21.9. Közlekedés

Jánoshalmának országos főúthálózati kapcsolata nincs, a város gyorsforgalmi kapcsolatai nem számottevőek. A jövőben nagyobb változást a külső közúthálózati kapcsolatokban legfeljebb az M9 gyorsforgalmi út megvalósulása jelenthet, mely észak-északkeletről kerülne el Jánoshalmát, és javítaná a Dunántúl elérhetőségét a városból, illetve továbbépítése esetén Szeged felé is javítaná a regionális közúti kapcsolatokat.

Elkerülő utak nincsenek a település körül. A város fő közúti tengelyeit az országos utak belterületi szakaszai jelentik, a település működése szempontjából fontos ugyanakkor a település önkormányzati úthálózata. A burkolt utak állapota sok esetben nem kielégítő. Az Önkormányzat fontos feladatának tartja a burkolt utak arányának további növelését belterületen is, illetve fontos a tanyákat, mezőgazdasági üzemeket elérő külterületi dűlőutak időjárásálló kiépítése, évszaktól független használhatósága.

A városközpont parkolói munkaidőben, illetve az iskoláknál található parkolók iskolakezdekéskor általában is zsúfoltak. A város forgalmában nincs számottevő szerepe, részaránya az áruszállításnak és a tehergépjármű forgalomnak. Jánoshalma és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető.

Jánoshalmát a 154-es számú Bátaszék – Baja – Kiskunhalas „nem a transzeurópai vasúti árufuvarozási hálózat részét képező országos törzshálózati vasúti pálya” besorolású vasútvonal érinti. Országos jelentőségét az adja, hogy Magyarország területén Budapesttől délre csak ez a vasútvonal keresztezi a Dunát. Az állomás vasúti infrastruktúra a jelenlegi igényeknek megfelel, azonban nem jó állapotúak az utasforgalmi létesítmények, fejlesztésük lenne szükséges.

A városon belül magasnak tekinthető a kerékpárosok részaránya, hagyományosan elterjedt módja ez a közlekedésnek (pontos forgalmi adat ugyanakkor a már bemutatott népszámlálási adatokat leszámítva nem áll rendelkezésre). A kerékpárosok magas részarányához képest a kiépített kerékpárparkolók, támaszok száma alacsony, az üzletek előtt jellemzően néhány kerékpár letámasztására alkalmas, általában régi. Ezek minőségi fejlesztése mindenképpen indokolt. Összességében megállapítható, hogy városüzemeltetési feladatok kapcsán a települési intézményrendszer jó működése, valamint az önkormányzat pénzügyi helyzete egyértelműen kihat a közlekedési infrastruktúra minőségére.

1.21.10. Közművek és elektronikus hírközlés

2013 augusztusában Uniós támogatással kezdődtek meg Jánoshalma város kommunális szennyvízhálózatának és kezelésének minőségi és mennyiségi fejlesztésének kivitelezési

munkálatai. A szennyvízberuházás megvalósulása pozitív gazdasági, társadalmi, műszaki és környezeti hatásokat hoz létre. A projekt célcsoportja valamennyi a szennyvízberuházásban érintett jánoshalmi háztartás. Jelenleg a lakosság mindössze 12%-a él közcsonnával ellátott területen, ez a beruházás megvalósulása után 80 %-ra fog emelkedni, így az infrastruktúra fejlesztése pozitív hatással lesz a lakosok életkörülményeire is. Ez be is igazolódott, hiszen 2018-ban, a legfrissebb adatok szerint Jánoshalma lakóinak 72,4%-a él közcsonnával ellátott területen. A vízvezeték hálózat állapota általánosságban kielégítő, ugyanakkor a kiépült ivóvíz-hálózatban több ágvezeték található, ami a pangó vizek megjelenésével, minőségromlást eredményez. Ennek elkerülése miatt szükséges az ágvezetékek megszüntetése (a végpontok összekötése, körhálózat kialakítása). A Jánoshalmát érintő ivóvíz minőség javító projekt ugyanakkor várhatóan komoly javulást eredményez a szolgáltatás színvonalában.

Jánoshalma közigazgatási területének mélyebben fekvő térszínein egyes időszakokban a mezőgazdaság számára komoly terméskiesést okoz a belvíz. Ennek oka a domborzati (mélyebb fekvésű területek) és vízrajzi (felszín közeli talajvíz) adottságokban keresendő, azonban nagymértékben hozzájárul a belvízelvezető csatornarendszer karbantartásának elmaradása is.

A település központi területén kiépült az elválasztó rendszerű, zárt csapadékvíz elvezető csatorna, melybe a közeli utcák nyílt árcai csatlakoznak. Település többi részén azonban nyílt, szikkasztó árkos a csapadékvíz elvezetése. Befogadó a Kígyós csatorna. A csatornahálózat műszaki állapota megfelelőnek mondható, azonban a rendszer folyamatos karbantartásra és időszakos rekonstrukcióra szorul.

A település az NKM Földgázszolgáltató Zrt. szolgáltatási területéhez tartozik. A gázfogadó állomás a Mélykúti út és a Téglagyári utca csomópontjában található. A kiépült gázvezetési elemek révén a település egészen hozzáférhető a vezetékes gáz. A televíziózás tekintetében a földi sugárzás mellett, kábel-, illetve mikrohullámú szolgáltatók is elérhetők a városban. Jánoshalmán helyi kábeltelevízió is működik. Az önkormányzat közműfejlesztési elképzelései összhangban állnak a helyi gazdaságfejlesztés főbb stratégiai irányjaival, fókuszterülete így részben a volt laktanya területe.

1.21.11. Környezetvédelem - klímaturatosság/ energiatatékonyaság

A városban a belvizet és a tisztított szennyvizet a Mátételke-Kígyós-csatorna vezeti el, amely kevésbé beágyazott, felszín alatti vízhozama igen alacsony, az év nagyobb részében száraz. Jánoshalma környezetében jelenleg szélenergia-hasznosítás nincsen.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a környék alacsony forgalmú közútjai tekinthetők, téli időszakban a fafűtésű, sokszor korszerűtlen kazánok növekvő használata okoz lokálisan nagyobb terheléseket. Hazánk és azon belül Jánoshalma térségének adottságaiból is kiindulva a legjelentősebb alternatív energiaforrás a biomassza-potenciál (mezőgazdasági fő- és melléktermékek, hulladékok, energianövények). A biomassza hasznosítása megoldást jelenthet a mezőgazdaság válsághelyzetére, mivel alternatív földhasználatához segít hozzá, valamint versenyképes agrár-termékszerkezetet indukál. Az elmúlt években DAOP és KEOP

finanszírozású projektek keretében több energiahatékonysági fejlesztést is végrehajtottak az önkormányzati intézményekben.

A települési szilárd hulladék gyűjtésére, elszállítására vonatkozóan – összhangban az EU irányelveivel – az önkormányzat által kidolgozott és megalkotott szabályozás az irányadó. Jánoshalma város közigazgatási területén szervezett szilárd, lakossági hulladékszállítás közszolgáltatás keretében történik. A háztartásokban keletkezett hulladékot a lakosság hulladékgyűjtő edényekbe gyűjti. Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya (90,4 %). Lomtalanítás eseti jelleggel történik a településen. A veszélyes hulladéknak minősülő szennyvíz gyűjtése szikkasztó gödrökben, legtöbb esetben szigetelés nélküli tárolókban történik, ezzel további környezetszennyezést okozva.

Településen nagyfeszültségű távvezeték és mobiltelefon torony belterületen nem található. Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási/rendezési terv nem rögzíti. A kistérségen belül Mélykút települése rendelkezik hőforrással, melynek hasznosítása jelenleg nem megoldott. Az országosan is jelentős energiamennyiséget produkáló kút a kistérség egyik legjelentősebb kihasználatlan természeti erőforrása. A megújuló energia hasznosítását célzó települési infrastruktúra-fejlesztés eredményeképpen jelentős energiaköltség-megtakarítás érhető el, ami egy központi fűtésrendszer kiépítése esetén egyrészt az intézményi átalakításokkal a helyi önkormányzatnál, másrészt pedig a hálózatra csatlakozó lakosoknál jelentkezhet. Komoly veszélyként azonosítható be ugyanakkor, hogy saját forrás hiánya miatt elmarad az innováció igényes környezetvédelmi technológiák elterjedése, fajsúlyukat tekintve háttérbe szorulnak a környezetvédelmi fejlesztések.

Az alábbi táblázat a fenti témakörök szerinti csoportosításban rögzíti az egyes tényezők egymásra hatásának erősségét. A tényezők egymásra hatását az alábbiak szerint jelöltük:

- +: kimutatható hatás
- ++: egyértelmű közvetlen hatás
- +++ : erőteljes közvetlen hatás

24. táblázat: A vizsgált települési tényezők egymásra hatása

[illegible]

3. Helyzetértékelő munkarész

1.22. Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

A következő fejezetek összefoglaló módon rögzítik a helyzetelemzésben bemutatott folyamatok, tendenciák egymásra hatását, kapcsolatát.

1.22.1. A folyamatok értékelése

A népesség korszerkezetének változása (öregedő lakosság), a kedvezőtlen demográfiai folyamatok (csökkenő lakónépesség) visszatükröződnek a helyi intézményrendszer kihasználtságának változásaiban. Jánoshalma népességének képzettségi mutató ellentmondásosan alakulnak, hiszen míg a felsőfokú oktatásban végzettek száma nőtt, az általános iskola és a középiskolák tanulói létszáma jelentősen csökkent a vizsgált időszakban. Az intézmények alacsony kihasználtsága hosszabb távon egyéb kedvezőtlen hatásokat is elindíthat (pl. tanárok, pedagógusok elvándorlása, az intézmények népszerűségének csökkenése stb.).

2001 óta jelentősen nőtt napi szinten ingázó foglalkoztatottak aránya, ami a helyi munkaerőpiac lehetőségeinek szűkülését jelzi. A munkanélküliség tartósan magas az országos szinthez képest, ami egyértelműen kapcsolható a kedvezőtlen gazdaság szerkezethez, valamint az ezzel szorosan összefüggő rossz közlekedési viszonyokhoz. A város területén kialakult szegregátumokban a városinál is kedvezőtlenebb demográfiai- és foglalkoztatási adatok rögzíthetők. Az alacsony státuszú lakosság integrációját erősíteni szükséges.

A város jól kiépített intézményrendszerének (humán és gazdasági) és közszolgáltatásainak működését, a tervezett (adott esetben humánerőforrás kapacitást érintő) fejlesztések megvalósítását a forráshiány, illetve, adott esetben a települési szintű funkciók további átszervezése akadályozhatja, befolyásolhatja. Kedvező folyamatokat indíthat el ugyanakkor az energiahatékony beruházások lebonyolítása. Ezáltal hosszú távon egyértelműen javulhat az önkormányzat pénzügyi helyzete, ami ugyancsak hozzájárul a fejlesztésekre rendelkezésre álló forrástömeg gyarapodásához, de a civil szervezetek működését is nagyban befolyásolja az önkormányzat gazdasági ereje, támogató képessége. Ez utóbbiak önkormányzati támogatás nélkül hosszútávon ellehetetlenülnek.

Az önkormányzat vagyoni helyzete kiegyensúlyozott, a magas dologi és fenntartási költségek jellemzik. A város költségvetésére egyértelmű hatással van a megfelelő költséghatékonysággal működő intézményrendszer, így a megkezdett fejlesztésekhez illeszkedő jövőbeni beruházások előkészítése során ezt a szempontot mindenképpen mérlegelni szükséges. Ugyancsak erős korreláció mutatható ki a helyi gazdaság fejlődése (munkahelyteremtés, helyi adó bevételek stb.) és az önkormányzat vagyoni helyzetének alakulása között.

A gazdaság fejlesztése rövid és hosszabb távon is egyértelműen létfontosságú a település népessége szempontjából, ami mind a lakosság szám alakulására, mind a lakosság

képzettségére jelentős hatással lehet. A térség adottságai –a működő vállalkozások, illetve a magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató cégek alacsony száma, mezőgazdaság meghatározó szerepe stb. – nem kedveznek a befektetők idevonzásának, letelepítésének. A rossz elérhetőségi viszonyok mellett a helyi munkaerő alacsony képzettsége is problémát jelent. Egy kiugró közlekedési fejlesztés (M9 jelű autópálya esetleges megépülése) a feltételezések szerint ugyanakkor jelentős hatással lehet a helyi gazdaság dinamizálására – elmaradása pedig hosszú távon visszafordíthatatlanná teszi a város elmaradását az ország potensebb területeitől, a jelentősebb beruházások továbbra is elkerülik a várost, a képzettebb munkaerő pedig elvándorol, vagy az ingázást választja. A település gazdasági helyzetében rejlő fejlődési lehetőségek (pl. feldolgozóipari együttműködések), a helyi üzleti környezet megfelelő infrastrukturális keretei (ipari terület fejlesztése) jó alapot jelentenek, de csak abban az esetben aknázhatók ki maradéktalanul, ha a település elérhetősége javul. A városban működő cégek a rendelkezésre álló információk alapján komoly fejlesztéseket terveznek a következő időszakban, melyek környezetvédelmi és energiahatékonysági szempontokat is érvényesítenek majd. Mindezek hozzájárulhatnak a természeti értékek megőrzéséhez és az energia hatékony üzemeltetés együttes megvalósulásához.

A megfelelő helyi közlekedési infrastruktúra, a komplex módon fejlesztett közlekedési rendszerek a városi lakosság életminőségét, a település népességmegtartó erejét javítják hosszabb távon. Jánoshalmán az átmenő forgalom nem éri el a kritikus mértéket, a belterületi úthálózat megfelelő. A kerékpáros közlekedés igen népszerű a városban, e tekintetben a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, illetve a belterületi közlekedési csomópontok minőségének javítása kiemelt jelentőséggel bír. Noha a városban nem kiugróan magas a járműforgalom, csúcsidőszakban a parkolók kapacitása nem bizonyul elegendőnek a Belvárosban. A város külső közlekedési kapcsolatait, befektető vonzó képességét javíthatja a külterületi úthálózat fejlesztése.

Jánoshalma erős történelmi és nemzeti hagyományok rendelkező település, térségében közösségi jelentőségű természeti értékek találhatók, melyek turisztikai célú kiaknázása jó lehetőség, mely során ugyanakkor a környezeti szempontokat is mérlegelni szükséges. Gondot jelent, hogy a telepített erdők nagy része jellemzően egykorú és nem a tájban honos fafajtaiból létesült; ebből következően az erdők véghasználata közel egyidejűleg történik majd, ami komoly környezeti kockázatot rejt.

Jánoshalmát változatos épített környezet jellemzi. Az ezt, valamint a zöldfelületeket érintő, tervezett fejlesztések megvalósíthatóságát egyértelműen behatárolja az önkormányzat pénzügyi helyzete. A zöldfelületek (utcai fasorok, jelentős zöldfelületű intézmény kertek) gondozása kedvező hatással van a településen élők életminőségére, a városközponton kívüli zöldterületek funkcionális fejlesztésének elmaradása ugyanakkor ellentétes irányú következményekkel jár. Az épített értékek és különösen az országos védelem alatt álló objektumok állagának megóvása ugyancsak kedvező hatással lehet a településen élők életminőségére, így áttételesen ugyan, de közrejátszhat a település élhetőségének és gazdasági vonzerőjének javulásában. Ily módon, hosszabb távon dinamikus bővülő gazdasági-társadalmi feltételrendszer alakulhat ki Jánoshalmán. A város alapvetően egyközpontú település, helyi decentrumok kialakításával ezen állapot oldása lehetséges, kiegyensúlyozottabb lesz a települési funkciók térbeli eloszlása. A településszerkezeti terv által bővítendőnek jelzett belterület szerkezetét a fő közlekedési nyomvonalak határozzák meg, de találhatók itt hasznosítatlan belterületi barnamezős területek is.

Tájgazdálkodási szempontból komoly potenciált rejt, hogy a tanyasi életforma, a tanyasi gazdálkodás ma is jellemző a város környéki területekre. Ezen életforma megőrzése a helyi identitás, a helyi közösség megerősítése szempontjából is jelentőséggel bír, eltűnése komoly kulturális veszteség lenne. A mezőgazdaságban meghatározó kiskertek (szőlőskertek, gyümölcsösök) tájgazdálkodási szempontból is jelentőséggel bírnak, ezek felhagyása ugyanakkor nemcsak gazdasági, de környezeti kockázatokat is rejt.

Az önkormányzat közműfejlesztési elképzelései összhangban állnak a helyi gazdaságfejlesztés főbb stratégiai irányjaival, fókuszterületük így részben a volt laktanya területe. A városban a vízközmű állapota megfelelő, jelenleg is zajlik további fejlesztése az ivóvíz minőség javító program keretében. A hulladéklerakó rekultiválásra került, így környezeti kockázatot hosszabb távon sem jelent. Környezetvédelmi szempontból ugyanakkor megoldandó probléma, hogy a háztartási szennyvíz gyűjtése szikkasztó gödrökben, legtöbb esetben szigetelés nélküli tárolókban történik, ezzel további környezetszennyezést okozva.

A megújuló energia hasznosítását célzó települési infrastruktúra-fejlesztésekben komoly potenciál rejlik, melyek eredményeképpen jelentős energiaköltség-megtakarítás érhető el, ami egy központi fűtésrendszer kiépítése esetén egyrészt az intézményi átalakításokkal a helyi önkormányzatnál, másrészt pedig a hálózatra csatlakozó lakosoknál jelentkezik. Komoly veszélyként azonosítható be ugyanakkor, hogy saját forrás hiánya miatt elmarad az innováció igényes környezetvédelmi technológiák elterjedése, fajsúlyukat tekintve háttérbe szorúlnak a környezetvédelmi fejlesztések. Mindezek hosszabb távon kedvezőtlen folyamatokat indíthatnak el, amennyiben folytatódik a meglévő infrastruktúra további állagromlása, működtetése pedig jelentős költségeket emészt fel.

1.22.2. A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése – SWOT elemzés

Az alábbiakban tematikus bontásban csoportosításra kerülnek Jánoshalma Város gyengeségei és erősségei, illetve – egy külön táblázatban – a városra ható külső tényezők, vagyis a lehetőségek és veszélyek.

25. táblázat: SWOT-elemzés – Erősségek és gyengeségek

Erősségek	Gyengeségek
1. társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci helyzet	
• az egyetemi, főiskolai végzettségűek száma emelkedik • erős térségi agrárszakképzési központ	• csökkenő népesség • öregedő lakosság • általános iskola és a középiskolák tanulói létszáma jelentősen csökkent • a helyi munkaerő-piac szűkülő lehetőségei • folyamatosan az országos átlagnál jelentősen magasabb munkanélküliség • szegregációval veszélyeztetett kiterjedt területek

2. települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
- erős történelmi és nemzeti hagyományok - aktív, az önkormányzattal együttműködő civil szervezetek - Jánoshalmát a kulturális sokszínűség jellemzi	a kedvezőtlen jövedelmi viszonyok miatt alacsony a fogyasztóképes kereslet
3. intézmény-rendszer (köszolgáltatások) és városüzemeltetés	
- egyértelmű felelősségi körök - jól szervezett közzolgáltatások (Térségi járóbeteg ellátás magas színvonalú biztosított a városban) - megkezdett intézményfejlesztési beruházásoknak (energetika, járóbeteg ellátás) köszönhetően csökkenő fenntartási költségek	- relatív szűk humán kapacitás - az oktatási intézmények csökkenő kapacitás kihasználtsága
4. gazdaság szerkezet és dinamika	
- üzleti környezet infrastrukturális szempontból megfelelően fejlett (ipari terület) - mezőgazdaság meghatározó szerepe a helyi gazdaságon belül - egyes vállalkozások integrálódtak a nemzetközi gazdasági hálózatokba (beszállítói körök)	- közép- és nagyvállalkozások alacsony száma - jelentős beszállítói hálózatok nem működnek a városban - magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató cégek alacsony száma - K+F+I szektor nem meghatározó Jánoshalmán
5. önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
- a város gazdálkodása kiegyensúlyozott - az adósságrendezésnek köszönhetően biztos önkormányzati gazdálkodás	magas intézményi működési költségek és dologi kiadások
6. táji és természeti adottságok	
- közösségi jelentőségű természeti értékek (Natura 2000 területek) - az ivóvíz készlet hosszútávon megfelelő minőségű	- a tájképi értéket jelentő, művelt szőlőskertek, gyümölcsösök, tanyák felhagyása - a telepített erdők nagy része jellemzően egykorú és nem a tájban honos fajtákból létesült a monokultúrás fajaj-összetételű erdők csökkentik a táj biodiverzitását, fajgazdagságát
7. zöldfelületek	
- a település arculatát jelentősen befolyásoló utcai fasorok, jelentős zöldfelületű intézmény kertek (Kálvária temető és benne a Kálvária stációi, valamint a kápolna, zsidótemető) - Szajna part - városi kultúrtörténeti (volt piac) / településképi és dendrológiai értékű park	a városközponton kívüli, meglévő zöldterületek funkcionális hiányosságai a zöldterületek használhatóságát csökkentik
8. épített környezet (épített örökség is)	
- változatos épített környezet (pl. műemléki római kat. templom) - megújult, forgalomcsillapított városközpont és főtér - nyilvántartott régészeti lelőhelyek száma magas	- hasznosítatlan belterületi barnamezős területek - a település építészeti/funkcionális szempontból egyközpontú

• országos védelem alatt álló objektumok relatíve magas száma (5 db)	
9. közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
• magas a kerékpárosok részaránya a belterületi forgalomban, közlekedési feltételeik jellemzően jók • kedvező és megfelelő a városi úthálózat szerkezete, a belterületen magas a kiépített utak aránya • számottevő átmenő forgalom nem terheli a várost • közösségi közlekedés infrastruktúráját érintő fejlesztések (autóbusz állomás) • Jánoshalma vasútállomás állapota megfelelő	• a külterület úthálózata nagy részben burkolatlan • egyes közúti csomópontok forgalmi, közlekedésbiztonsági szempontból fejlesztésre szorulnak • a belterületi utak burkolata néhány esetben rekonstrukcióra szorul • a kerékpáros infrastruktúra csak rövid szakaszokban készült el • leromlott állapotú a vasúti infrastruktúra • csúcsidőszakban szűk parkoló kapacitás
10. közművek és elektronikus hírközlés	
• teljes körű a korszerű infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférhetőség • az ivóvízhálózat állapota általánosságban kielégítő • a település központi területén kiépült az elválasztó rendszerű, zárt csapadékvíz-elvezető csatorna	• a külterületi kertes területeken a lakófunkció megjelenésével a hiányos közműellátás következtében nő a környezet (talaj, felszíni és felszín alatti vizek szennyezése, erózió) terhelése
11. környezetvédelem -- klímaturatosság/ energiahatékonyság	
• az elmúlt időszakban több energia hatékonyságot javító pályázatot is lebonyolítottak • megindult az ivóvíz minőség javító program, ami a szolgáltatási színvonal további javulását eredményezi • Jánoshalma és környezetében a mennyiségi szempontból jó állapotú víztestek területi aránya magas	• az önkormányzati intézmények épület infrastruktúrája energetikai szempontból részben elavult • belterületi/belterület környéki rendezetlen területű, ill. környezetű záportárolók • alacsony a megújuló energiaforrások részesedése az energiatermelésben • szelektív hulladék gyűjtése nem megoldott

26. táblázat: SWOT-elemzés – Lehetőségek és veszélyek

Lehetőségek	Veszélyek
1. társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci helyzet	
• a kedvező piaci viszonyoknak köszönhetően a helyi gazdaság erősödése hosszabb távon javíthatja a demográfiai kilátásokat	• az elvándorlás további erősödése • a helyi gazdaság erősödésének hiánya elmélyíti a munkaerő-piaci problémát • társadalmi leszakadás folytatódik a szegregátumokban
2. települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
• a közösségi kohézió erősödése • a település lakosságmegtartó képességének javulása • a szegregátumokban élő lakosság felzárkóztatása (lakáskörülmények javítása • stb.) kedvezően hat a társadalmi kohézióra	• a kedvezőtlen finanszírozási környezet miatt az önkormányzat nem tud elegendő forrást biztosítani a helyi közösségi rendezvények szervezéséhez • a civil szervezetek gyengülése a kedvezőtlen finanszírozási környezet miatt

3. intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
a fejlesztések hatására a gazdaság- és vállalkozásfejlesztési funkciók erősödése	- további feladatfelvonás az intézményrendszer elszorvadását eredményezheti - a kedvezőtlen gazdasági helyzet eredményeként a helyi adóbevételek csökkenése veszélyezteti az intézményrendszer működését
4. gazdaság szerkezet és dinamika	
- üzleti infrastruktúra további fejlesztése (ipari terület, agrárlogisztikai hasznosítás) iránt növekvő kereslet - a kedvező makrogazdasági környezet hatására a vállalkozások készek a hálózatos együttműködésének erősítésére (klaszterek) - a megújuló energiaforrások (napelemek, hőszivattyúk, termálvíz) támogatott hasznosítása a gazdaságban - kerékpáros turizmus iránti igény erősödése a régióban - a gazdaságfejlesztési célú EU-s források addicionális finanszírozást jelentenek - magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató cégek megtelepedése	- a kedvezőbb feltételeket kínáló településekre elvándorló munkaerő tovább szűkíti a betelepülni szándékozó vállalkozások mozgásterét - a kedvezőtlen gazdasági helyzet eredményeként az ipari területre nem települnek be vállalkozások - a gazdaságfejlesztési célú EU-s források a fejlettebb térségekben koncentrálnak
5. önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
a forráshiány ellentételezése érdekében új adónemek kivetése	- kedvezőtlen gazdasági helyzet eredményeként csökkenő helyi adóbevételek - növekvő nyomás a szociális finanszírozási rendszeren (forrásfelvonás)
6. táji és természeti adottságok	
- a természeti értékek társadalmi felértékelődése - tanyasi életforma, a tanyasi gazdálkodás iránti növekvő kereslet (tanyasi romantika) - a Fürdő utcai horgásztó és záportározó rekreációs célú, illetve a tározó használati funkcióinak fejlesztése, környezetrendezés	- a forráshiány miatt a rendszeres talajvizsgálatba bevont területek nagysága folyamatosan csökken - a közel egy időben koncentrálnak a fakitermelés negatív hatással van a környezetminőségre, - az értékes élőhelyek megmaradására az erdők véghasználata közel egyidejűleg történik majd
7. zöldfelületek	
- zöldfelületek funkcionális fejlesztésére jelentős EU-s forrás áll rendelkezésre - a zöldfelületi rendszer elemeinek bővítésével, minőségi fenntartásával a környezeti levegő minősége javítható, jó állapota kondicionálható	- az erdők egy időben történő letermelése negatív hatással lesz a város zöldfelületi rendszerének tényleges biológiai aktivitás értékére - a fejlesztések elmaradása miatt a Béke téren található park nem tölti be kellő mértékben a rekreációs, közterületi funkciókat
8. épített környezet (épített örökség is)	
- épített örökség megőrzésében, közösségi és turisztikai célú hasznosításában rejlő fejlesztési potenciál - a város egyközpontúságának oldásával kiegyensúlyozottabb lesz a települési funkciók térbeli eloszlása	forrás hiány miatt a rossz állapotú épületek állaga tovább romlik

9. közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
● M9-es autópálya megépülése ● a kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére jelentős EU-s forrás áll rendelkezésre	● csökkenő kerékpározási kedv
10. közművek és elektronikus hírközlés	
● a szennyvíz közmű csatornahálózat bővítésére fordítható pénzügyi forrás rendelkezésre áll ● a közműolló minimalizálása	● a szikkasztott szennyvizek szennyezik az ivóvíz készletet ● csökkenő záportározó kapacitás növeli a belvízvesztést
11. környezetvédelem -- klímaturatosság/ energiahatékonyság	
● a megújuló energiaforrások támogatott hasznosításával az intézmények és a közműhálózattól távoli külterületi létesítmények ellátásában kedvező energiagazdálkodást, kedvező területhasznosítást eredményezhet ● környezetterhelő anyagok (pl. szennyvíziszapok) hasznosítására jelentős források állnak rendelkezésre ● a hasznosított hulladék alacsony arányának növelése	● a napelemek megadóztatása ellehetetleníti az ilyen típusú beruházásokat ● szigorodó környezetvédelmi szabályok ● elmarad az innováció igényes környezetvédelmi technológiák elterjedése saját forrás hiánya miatt ● az intenzív szántóföldi művelés alatt álló területeken előfordulhat az agrokemikáliák használatából eredő vízszennyezés ● a fejlesztések elmaradása miatt hasznosítatlan belterületi barnamezős területek környezeti kárforrások

1.22.3. A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A Településszerkezeti tervet legalább tízévente át kell tekinteni, ha szükséges módosítani kell. A helyi építési szabályzatot és annak mellékletét, a szabályozási tervet négy évente kell ellenőrizni, és az önkormányzatnak dönteni kell arról, hogy változatlan tartalommal továbbra is alkalmazza, vagy módosítja azokat. A most hatályos településrendezési eszközök 2018 év végéig alkalmazhatók. A településrendezési eszközöknek a megváltozott jogszabályok szerinti átdolgozásáról a közeljövőben gondoskodni kell. Általános tapasztalatként rögzíthető, hogy rendszerint nem a településrendezési terv az akadálya a fejlesztéseknek, az önkormányzatok, testületek gyorsan reagálnak, az egyes területek hasznosítását legtöbbször a magasabb szintű jogszabályok, a védettségek, és a területrendezési tervi előírások befolyásolják, vagy akadályozzák meg. Ezek tisztázása, valamint az államigazgatási és egyéb egyeztetések sok időt vesznek igénybe. Gyakran az egyes területek tulajdonosaival való megegyezés is hosszadalmas.

A város településrendezési eszközei a teljes településre készültek, rendezik a belterület és a külterület minden részét. A terv mindegyik területfelhasználási egység bővítésének, fejlesztésének területeit kijelölte. Gondoskodott lakóterületi bővítésről, kijelölt új ipari, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeket. Javaslatot tett az intézményellátás és a zöldterületi funkció bővítésére. A terv az idegenforgalmi célú terület kijelölésével, a fürdő és az üdülőtérületek lehatárolásával, a település funkcióit is gazdagította. Új kertvárosias terület szerepel a belterülethez kapcsolódó északnyugati külterületen és a belterületi beépítetlen tömbök szélén, keleten. Gazdasági célú bővítések a belterületek szélein, a főutak és a vasút

mentén, szerepelnek, a keleti, a nyugati és az északi részeken. A különleges, fürdő és az üdülőterületeket a terv egy, a belterület hasznosítatlan, rendezetlen részén jelölte ki. A záportározó tavak és környékük vízgazdálkodási vagy zöldterületi besorolást kaptak.

27. táblázat: Településszerkezeti terv változásai Jánoshalmán

Változás	Célzott fejlesztés
2012 TSZT és HESz módosítás	Új ipari gazdasági területek kijelölése miatt kellett a településrendezési eszközöket módosítani

A város a közeljövőben, 2016-ban, tervezi a településrendezési eszközeinek felülvizsgálatát, elsősorban a megváltozott jogszabályi környezet miatt, de ennek során ártértékeli a most hatályos terv elemeit is. A magasabb szintű területrendezési tervek közlekedési fejlesztéseit a település tervébe át kell vezetni. A felülvizsgálat során fontos, hogy a működő üzemi, gazdasági létesítmények területeit lakóövezetből gazdasági területbe sorolják át. Meg kell vizsgálni a kijelölt zöldterületek és a termálfürdő különleges terület, valamint a hozzá kapcsolódó üdülőterületek helyét és kiterjedését is. Át kell tekinteni a belterülethez csatlakozó, belterületbe vonandó lakóterületi tömbök építési övezeti besorolását is. A belterületen kijelölt vízgazdálkodási területek szabályozását a felszíni vízrendezési terv javaslatai alapján kell kijelölni.

1.23. Problématérkép / Értéktérkép

Az alábbi táblázat Jánoshalma város problémáinak, értékeinek összefoglalója, a releváns területi lehetőségeket és korlátokat pedig térképesen ábrázoljuk.

28. táblázat: A város egészére vonatkozó probléma- és értéktérkép

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
A város egészét érintő megállapítások			
MI?	HOL?	MI?	HOL?
1. Kulturális sokszínűség	Város egészét érinti	1. Csökkenő népesség	Város egésze
2. Az üzleti környezetet érintő komoly infrastrukturális fejlesztések	Város egészét érinti	2. Munkanélküliség	Város egésze
3. Jánoshalmán és környékén komoly tradíciói vannak a szőlészetnek, kertészetnek	Város egészét érinti	3. Természetes fogyás és elvándorlás	Város egésze
4. A magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató cégek megtelepedése	Város egészét érinti	4. Az oktatási intézmények csökkenő kapacitás kihasználtsága	Város egésze
5. Magas kerékpáros arány a városban	Város egészét érinti	5. Alacsony a hozzájárulás a működő vállalkozások létszámához	Város egészét érinti
6. A külső vasúti kapcsolatok kedvezőek,	Város egészét érinti	6. Nagyobb beszállítói hálózatok, klaszterek nem alakultak ki	Város egészét érinti
7. Jó külső közúti megközelíthetőség komoly átmenő forgalom nélkül	Város egészét érinti	7. K+F+I szektor Jánoshalmán nem meghatározó	Város egészét érinti
8. Jánoshalma város vezetékes ivóvízzel és vezetékes gázzal teljesen ellátott	Város egészét érinti	8. Hiányzó regionális kerékpárút hálózat, gyenge turisztikai kapcsolatok	Város egészét érinti
9. Jánoshalma Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása projekt keretében sor kerül a meglévő csatornahálózat részleges rekonstrukciójára	Város egészét érinti	9. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés a városban még nem megoldott	Város egészét érinti
10. Jánoshalma és környezetében a mennyiségi szempontból jó állapotú víztestek területi aránya magasabb, mint a bizonytalan állapotúaké	Város egészét érinti	10. A szennyvíz gyűjtése szikkasztó gödrökben, legtöbb esetben szigetelés nélküli tárolókban történik, ezzel további környezetszennyezést okozva.	Város egészét érinti

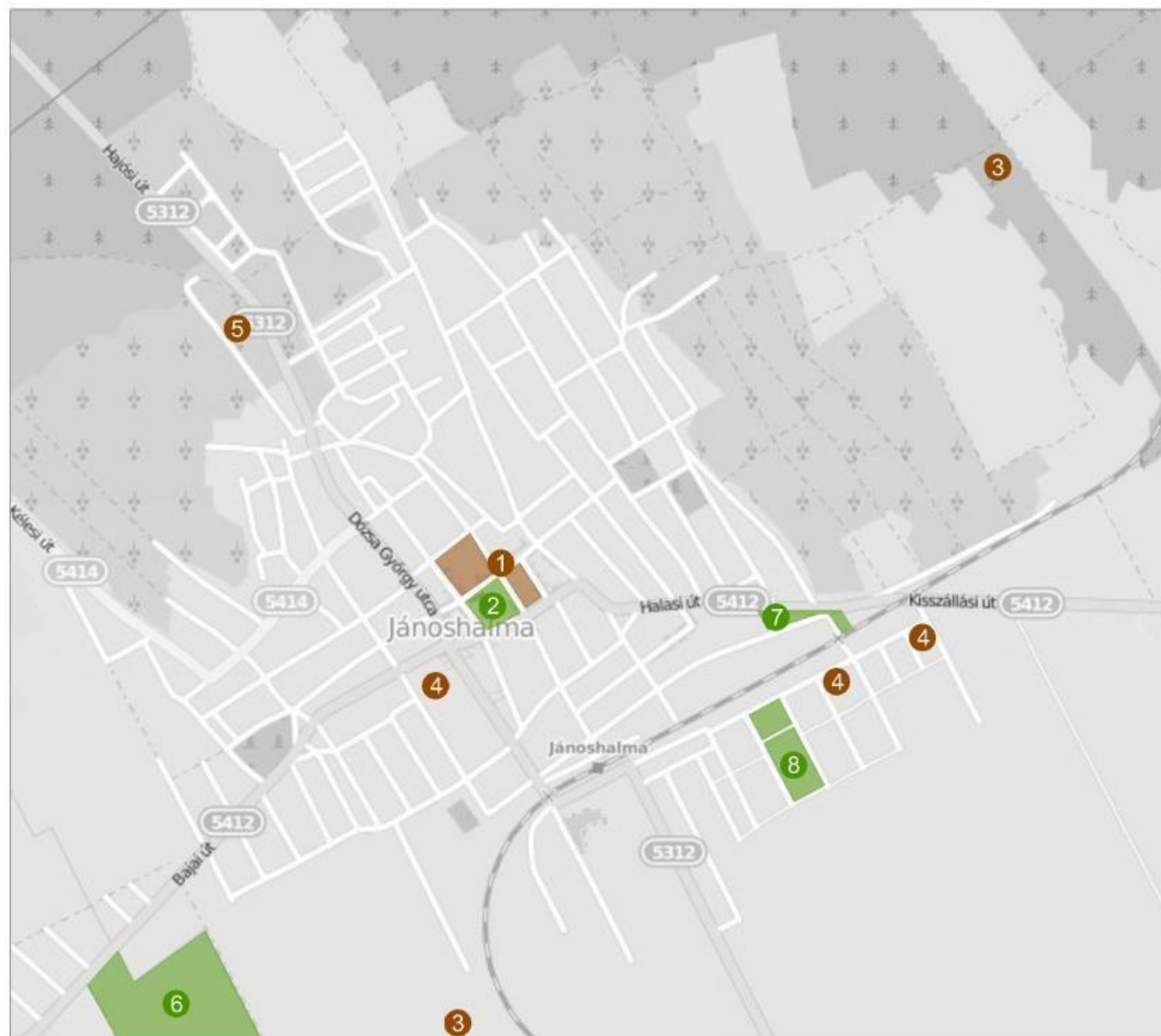
29. táblázat: A Belvárosra vonatkozó probléma- és értéktérkép

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
A Belváros városrészt érintő megállapítások			
MI?	HOL?	MI?	HOL?
1. Erős térségi agrár szakképzési központ	6440 Jánoshalma, Béke tér 13.	1. Időszakos parkolási nehézségek a városközpont intézményeinél	Béke tér
2. Megújult, forgalomcsillapított városközpont és főter	Béke tér	2. A Béke téren található, kisvárosi léptékben igen nagy kiterjedésű park, kiépítésében és minőségében nem támogatja kellően a pihenési, közösségi és rekreációs funkciókat	Béke tér
3. Az épített érték (műemléki római kat. templom) és a városi kultúrtörténeti (volt piactér) / településképi és dendrológiai értékű park (műemléki környezet)	Béke tér		

30. táblázat: Az Egyéb területekre vonatkozó probléma- és értéktérkép

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
Az Egyéb területeket érintő megállapítások			
MI?	HOL?	MI?	HOL?
1. Térségi járóbeteg ellátás magas színvonala biztosított a városban	6440 Jánoshalma, Petőfi Sándor utca 1.	1. Az utak kiépítettsége, állapota javításra szorul, főleg a város külterületén	Egyéb területek egészét érinti
2. Jánoshalma állomás állapota megfelelő	Téglagyár út	2. A belvárosi forgalmasabb közúti csomópontok és a vasúti átjárók biztonsága javítandó	Dózsa Gy. út – Rákóczi út csp., vasút: Kiszállási út, Pacsirta utca
3. Új, korszerű buszvégállomás	Petőfi Sándor u.	3. Hiányos a kerékpáros úthálózat (csak az 5412. j. út külső szakaszain, a Bajai út és a Kiszállási út rövid szakaszán készült el a kerékpárút)	Egyéb területek egészét érinti
4. Ipari terület fejlesztése – rekultivált barnamezős terület		4. Az intenzív szántóföldi műveléssel hasznosított területeken felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezéssel lehet időnként számolni az agrokemikáliák kimosódásából	Egyéb területek egészét érinti
5. Római katolikus temető és benne a Kálvária stációi, valamint a kápolna	Kálvária u.	5. Belterületi/belterület környéki rendezetlen területű, ill. környezetű záportározók	Pacsirta u.
6. Intenzíven fásodott értékes zöldfelület	Erzsébet tér	6. A funkcionálisan is kialakított zöldterület hiányzik a lakosság megfelelő színvonalú ellátásából	Batthyány Lajos u. és az Ecetfa u. között lévő óvoda körüli tömb
7. „Szajna part”, a városi pihenőhelyként is hasznosítható, záportározásra alkalmas természet közeli állapotú terület	Széchenyi u. – Kélesi u. – Kórház u. által határolt háromszög alakú terület		
8. A rekreációs hasznosítású vízfelület és a szomszédos záportározó használati funkcióknak és az értékvédelemnek megfelelő környezetrendezése	Fürdő utcai horgásztó és záportározó		
9. A zsidótemető kultúrtörténeti/kegyeleti és zöldfelületi érték	József Attila u.		

47. térkép: Jánoshalma problématerképe

PROBLÉMATERKÉP

JÁNOSHALMA ITS MEGALAPOZÓ DOKUMENTUM

INFRASTRUKTÚRA

- 1 Időszakos parkolási nehézségek a városközpont intézményeinél
- 3 Az utak kiépítettsége, állapota javításra szorul, főleg a város külterületén
- 4 A belvárosi forgalmasabb közúti csomópontok és a vasúti átjárók biztonsága javítandó
- 5 Hiányos a kerékpáros úthálózat (csak az 5412. j. út külső szakaszain, a Bajai út és a Kisszállási út rövid szakaszán készült el a kerékpárút)

KÖRNYEZET

- 2 A Béke téren található, kisvárosi léptékben igen nagy kiterjedésű park, kiépítésében és minőségében nem támogatja kellően a pihenési, közösségi és rekreációs funkciókat
- 6 Az intenzív szántóföldi műveléssel hasznosított területeken felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezéssel lehet időnként számolni az agrokemikáliák kimosódásából
- 7 Belterületi/belterület környéki rendezetlen területű, ill. környezetű záportározók
- 8 A funkcionálisan is kialakított zöldterület hiányzik a lakosság megfelelő színvonalú ellátásából

ITS DA Konzorcium

Forrás: saját szerkesztés (www.openstreetmap.hu)

48. térkép: Jánoshalma értéktérképe

Forrás: saját szerkesztés (www.openstreetmap.org)

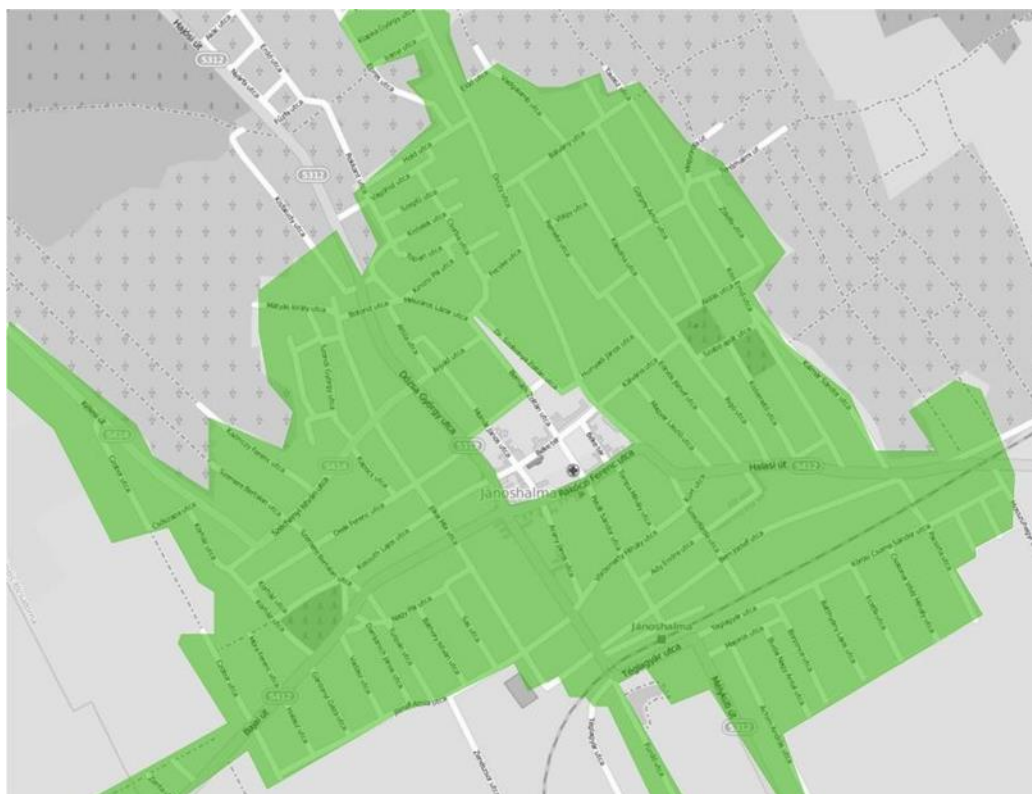
1.24. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

1.24.1. A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása

Az alábbi fejezetekben röviden áttekintésre kerülnek Jánoshalma Város városrészeinek specifikus jellemzői. A rövid összehasonlító elemzést követően megvizsgáljuk a városrészek társadalmi-gazdasági jellemzőit, intézményi ellátottságát, de a városrészek funkcionális vizsgálatára is sor kerül.

A 2011-es KSH adatszolgáltatáshoz kapcsolódva Jánoshalma Város meghatározta városrészeit, melyek a Belváros, illetve az „Egyéb területek” nevet kapták.

49. térkép: Jánoshalma városrészeinek áttekintő térképe

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

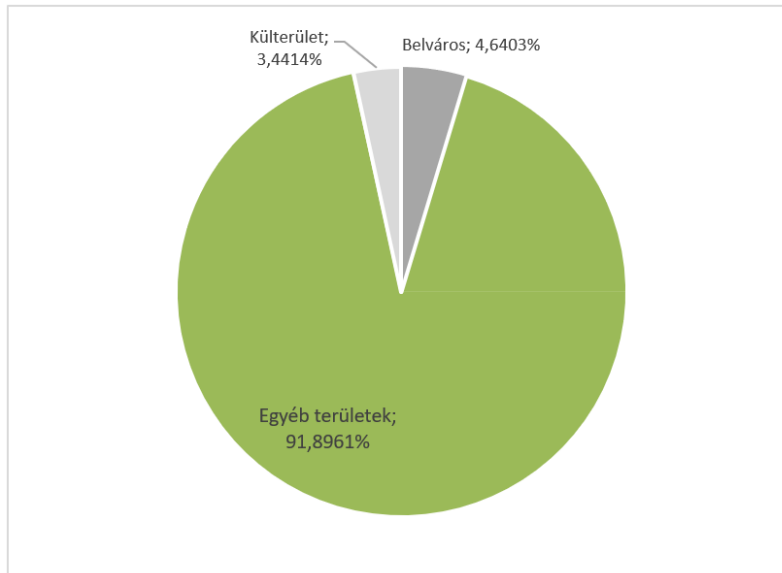
31. táblázat: Jánoshalma városrészeinek lehatárolása

Városrész	Lehatárolás
Belváros városrész	Kölcsey u. – Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Radnóti u. – Bernáth Zoltán u. – Dr. Szobonya Zoltán u. – Orczy u.
Egyéb területek városrész	A városrész külső határait a város közigazgatási határa jelenti

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a Belváros városrész lakossága 418 fő, ami a teljes lakosság (2011-es KSH népszámlálási adat: 9 008 fő) 4,6%-a. A lakónépesség 91,9%-a (8 278 fő) élt 2011-ben az Egyéb területeken, míg a külterületeken további 310 fő lakost rögzítettek.

19. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A KSH adatai szerint a lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya az Egyéb területeken volt a legmagasabb, 61,1%, ami a városi szintű értéket is meghaladta (15,9%). A 15-59 évesek aránya a lakónépességen belül a Belvárosban volt a legmagasabb, (68,4%), mely érték meghaladta a városi értéket is (57,8%). A lakónépességen belül 60-X évesek aránya 26,4% volt városi szinten, míg ez az érték 17,7% volt a Belvárosban, és 26,8% volt az Egyéb területeken.

A képzettségi mutatók alapján elmondható, hogy míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül az Egyéb területeken a legmagasabb, 24,5% addig a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában a Belvárosban vannak a legtöbb (26,4%). Ez utóbbi érték a városi adat két és félszerese. Szarvason, városi szinten 15 százalék, míg Gyomaendrődön 9 százalék a felsőfokú végzettségűek aránya városi szinten, vagyis az előbbi magasabb, az utóbbi alacsonyabb értéket vesz fel a Jánoshalminál.

A városi lakásállomány 4,2%-a található a Belvárosban, míg az Egyéb területeken ennek 90,2%-a található. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya városi szinten 20,3%, ez az érték mindkét városrészben alacsonyabb (Belváros: 5,8%; Egyéb területek: 18,1%). A külterületen ugyanakkor a mutató értéke 68,2%. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül városi szinten 15,8%, míg a Belvárosban 4,6%, az Egyéb területeken pedig 14,6%. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül a Belvárosban a legalacsonyabb (3,3%), míg az Egyéb területeken 4,7%, de még ez sem éri el a városi szintű értéket (5,8%).

A városrészek foglalkoztatottsági adatait összevetve azt látjuk, hogy a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 47,7% városi szinten, amit jelentősen meghalad a Belvárosban rögzített érték (59,8%). Az Egyéb területeken a mutató értéke 46,8%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 16,4% városi szinten, míg a Belvárosban ennél alacsonyabb értéket mértek (11,9%). Az Egyéb területeken mért adat megegyezik a városi szintű értékkel. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Belvárosban 39%, az Egyéb területeken 48,9%, mely utóbbi érték kismértékben meghaladja a városi szintű adatokat (48,1%). A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya városi szinten 50%, míg a Belvárosban ez az érték 41,3%, az Egyéb területeken 50,1%. A külterületen mért érték 56%-ot is meghaladja.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya városi szinten igen magas, 40,9%, míg a Belvárosban ez a mutató 21,3%-os, az Egyéb területeken pedig 41,3%-os értéket vesz fel (a régió más járásközpont városai közül például Szarvason ez az érték városi szinten 39,3%, míg Gyomaendrődön 47,2%). A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül 61,3% volt 2011-ben városi szinten, míg a Belvárosban 67,9%, az Egyéb területeken pedig 60,9% volt ez az érték. A munkanélküliek aránya a városi 18,5%-os érték mellett a Belvárosban 9%, az Egyéb területeken 18,7%. A tartós munkanélküliek aránya Jánoshalmán 10,3%, a Belvárosban ennek alig harmada (3,3%), míg az Egyéb területeken 10,4%.

1.24.1.1. Belváros városrész bemutatása

A városrészt lehatároló utcák a következők: Kölcsey u. – Rákóczi Ferenc u. – Dózsa György u. – Radnóti u. – Bernáth Zoltán u. – Dr. Szobonya Zoltán u. – Orczy u.

A Belváros városrész Jánoshalma adminisztratív és rekreációs centrum területe, melynek jelentőségét funkcióellátottsága is kiemeli.

50. térkép: Belváros városrész

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A VÁROSRÉSZ DEMOGRÁFIAI ÉS SZOCIÁLIS JELLEMZŐI

A KSH adatai szerint a 15-59 évesek aránya a lakónépességen belül a Belvárosban volt a legmagasabb, (68,4%), mely érték meghaladta a városi értéket is (57,8%). A lakónépességen belül 60-X évesek aránya 17,7% volt a Belvárosban 2011-ben.

A képzettségi mutatók alapján elmondható, hogy a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában a Belvárosban vannak a legtöbben (26,4%). A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 47,7% városi szinten, amit jelentősen meghalad a Belvárosban rögzített érték (59,8%). A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a Belvárosban 11,9% volt 2011-ben. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Belvárosban 39% volt, míg a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya városi szinten 50%, a Belvárosban 41,3.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a Belvárosban 21,3%. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül 2011-ben a Belvárosban 67,9% volt. A munkanélküliek aránya a Belvárosban 9%, míg a tartós munkanélküliek aránya 3,3% volt.

A VÁROSRÉSZ INFRASTRUKTURÁLIS ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSI JELLEMZŐI

A városrész közlekedési helyzete

A város fő közúti tengelyeit az országos utak belterületi szakaszai jelentik. Északnyugati és délkeleti irányokban az 5312. j. összekötő út (Hajósi út – Dózsa György út – Mélykúti út) érinti a városrészt.

A Belváros autóbusz megállóhelyein a kialakítás sok esetben korszerűtlen. A megállóhelyeken jellemzően a szokásos Volán menetrendi táblák találhatók. Az Önkormányzat sok esetben elhelyezett esőbeállót, pihenőt, szemétyűjtőt. Ugyanakkor előfordulnak (néhány esetben a Belvárosban is) kiépítetlen, buszöböl és peron nélküli, burkolt járdakapcsolattal nem rendelkező buszmegállók is, ezek fejlesztése lenne szükséges.

A városrészben jelenleg két helyen található nagyobb kiépített parkoló, munkaidőben ezek mindegyike 100%-ban kihasznált:

- a városi főtér pályázat keretében kialakított, aszfaltburkolattal ellátott parkolója (Béke tér – Molnár János u.)
- Polgármesteri Hivatal előtt található térkövezett parkoló (Béke tér).

A városközpont parkolói munkaidőben, illetve az iskoláknál található parkolók iskolakezdekéskor általában is zsúfoltak, a többi nagyobb forgalmat vonzó létesítménynél is (pl. piac, sportcsarnok, valamint a nagyobb foglalkoztatók) kialakul időszakosan parkolási kapacitáshiány. A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre. A városközpont, az oktatási és közintézmények, továbbá a vasútállomás közvetlenül elérhető autóbusszal.

Az áruszállítás nem okoz problémát a Belvárosban. A kerékpárosok magas részarányához képest a kiépített kerékpárparkolók, támaszok száma alacsony, az üzletek előtt jellemzően néhány kerékpár letámasztására alkalmas, tároló hely található. A

városközpontban lezajlott uniós fejlesztési program eredményeként térburkolat fejlesztésére és park rehabilitációra is sor került, ezzel együtt a forgalmi csomópontok esetében jelentősebb fejlesztésekre továbbra is szükség van.

Intézményellátottság

A városrészben számos közigazgatási-, illetve egyéb funkciót ellátó intézmény működik. Itt található a Polgármesteri Hivatal, a Gyermeklánc Óvoda és Egységes Óvoda – Bölcsőde, Központi Óvoda.

A Belvárosban található a Városgazda Kft székhelye, valamint a Jánoshalmi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. Itt működik a Helytörténeti Gyűjtemény, a Fenyvesi Máté Sportcsarnok), valamint a városrész közvetlen közelében található a Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.

A nem önkormányzati intézmények közül kiemelendő a Szaki Jánoshalma Kollégium (Jánoshalma, Béke tér 13.), valamint a Szent Anna Katolikus Óvoda és Általános Iskola.

A városrészben az utóbbi években számos fejlesztési beruházás érintette az itt működő intézményeket, így például a Katolikus Óvoda energetikai megújítására 16 046 886 forint támogatást nyert a működtető, míg a járóbeteg szakellátó központ 100 millió forintot meghaladó mértékű támogatásban részesült. Mindezzel együtt természetesen több intézmény továbbra is energetikai-infrastrukturális korszerűsítésre szorul a városrészben.

A városrész gazdasági adottságai

A városrészben számos kereskedelmi szolgáltató működik, így például bankfiókot (OTP Bank, Takarékszövetkezet), éttermet (Korzó Étterem), illetve kiskereskedelmi üzleteket (pl. gyógyszertár, élelmiszerbolt találunk itt).

Az itt működő vállalkozások profilja alapján a városrész elsősorban a város kereskedelmi-szolgáltató centrumaként azonosítható be. A városrészben található a korszerűsítésre szoruló sportcsarnok, valamint számos olyan látványosság és attrakció, melyek az idelátogatók turisták számának növelésében játszanak fontos szerepet.

A VÁROSRÉSZ FUNKCIÓELLÁTOTTSÁGA

A Belváros városrészben a lakásadatok alapján a lakásfunkció nem mondható hangsúlyosnak, hiszen a város lakásállományának mindösszesen 4,2%-a található itt. A városközponti funkció egyértelműen meghatározónak mondható ugyanakkor, hiszen közlekedési adottságai miatt és az itt elérhető szolgáltatások tekintetében is frekvenciált centrumterülete Jánoshalmának.

A fentiek miatt a gazdasági és kereskedelmi funkció is markánsan megjelenik a városrészben, köszönhető ez elsősorban az itt működő éttermeknek, kiskereskedelmi üzleteknek, pénzügyi fiókoknak. A turisztikai-rekreációs funkció ugyancsak hangsúlyosan megjelenik, hiszen itt található a város legnagyobb közparkja (Béke tér), illetve számos nevezetesség is megtalálható a városrészben (helytörténeti Gyűjtemény, Szent Anna templom stb.). A városrészben található a sportcsarnok is, mely ugyancsak a rekreációs funkciókat erősíti. A park, valamint az elmúlt években részben megújult közterületek erősítik a városrész

városi-közterületi funkcióját, míg a közösségi funkció a városrészbe szervezett programok kapcsán tekintendő relevánsnak. A humán szolgáltatási funkció tekintetében az itt működő intézmények (általános iskola, óvodák) jelenléte meghatározó.

VÁROSRÉSZI SWOT ELEMZÉS

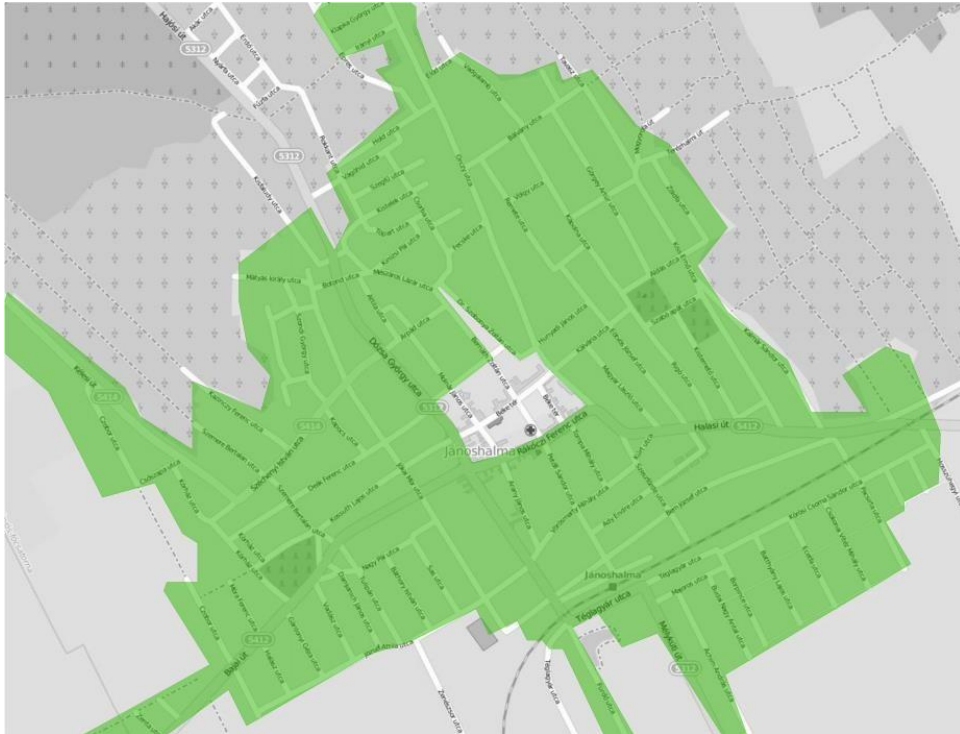
32. táblázat: A Belváros városrész SWOT-elemzése

Erősség	Gyengeség
szolgáltató szektor markáns jelenléte	szűk parkoló kapacitás
megújult zöldfelületek	közösségi közlekedési infrastruktúra részben leromlott állapota
jelentős turisztikai, rekreációs potenciál	egyes intézmények infrastrukturálisan korszerűtlenek
kiváló intézményi ellátottság	közvilágítás infrastruktúrája a Belváros egyes területein korszerűtlen
kedvező képzettségi mutatók	jelentősebb forgalmi csomópontok közlekedésbiztonsági fejlesztése elmaradt
jó demográfiai adatok	
Lehetőség	Veszély
turisztikai-rekreációs funkciók iránt növekvő kereslet	csökkenő kereslet és forgalom miatt egyes üzletek bezárnak
Európai Uniós források az energetikai fejlesztések végrehajtására	forrás hiány miatt elmaradnak az energetikai fejlesztések
	elmaradnak a közterület fejlesztési programok, a közösségi terek infrastruktúrája leromlik

1.24.1.2. Az Egyéb területek városrész bemutatása

A városrészt a város közigazgatási határával azonosíthatjuk be. Az Egyéb területek városrész sokszínű, számos funkciót magába foglaló területe a városnak.

51. térkép: Egyéb területek

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A VÁROSRESZ DEMOGRÁFIAI ÉS SZOCIÁLIS JELLEMZŐI

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakónépesség 91,9%-a (8 278 fő) élt 2011-ben az Egyéb területeken.

A KSH adatai szerint a lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya az Egyéb területeken volt a legmagasabb, 61,1%. A lakónépességen belül 60-X évesek aránya 26,8% volt az Egyéb területeken.

A képzettségi mutatók alapján elmondható, hogy míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül az Egyéb területeken a legmagasabb, 24,5%.

A városi lakásállomány 90,2%-a az Egyéb területeken található. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya az Egyéb területeken 18,1%. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül az Egyéb területeken 14,6%. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül az Egyéb területeken 4,7%, de még ez sem éri el a városi szintű értéket (5,8%).

A városrészek foglalkoztatottsági adatait összevetve azt látjuk, hogy a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az Egyéb területek városrészben 46,8%. A

legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya esetében az Egyéb területeken mért adat megegyezik a városi szintű értékkel. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül az Egyéb területeken 48,9%, mely érték kismértékben meghaladja a városi szintű adatokat (48,1%). A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya az Egyéb területeken 50,1%.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya városi szinten igen magas, 40,9%, míg az Egyéb területeken 41,3%-os értéket vesz fel. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül 61,3% volt 2011-ben városi szinten, míg az Egyéb területeken 60,9% volt ez az érték. A munkanélküliek aránya az Egyéb területeken 18,7%. A tartós munkanélküliek aránya a városrészben 10,4%.

A VÁROSRÉSZ INFRASTRUKTURÁLIS ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSI JELLEMZŐI

A városrész közlekedési helyzete

A városrész a Belváros városrész területétől eltekintve lényegében a város egészét érinti, így a városra általában tett megállapítások itt is relevánsnak tekinthetők.

A városrész közlekedési infrastruktúrája kapcsán rögzítendő, hogy a főutak mellett a vasúti átjárók forgalombiztonságának javítása, felülvizsgálata lenne szükséges, a Kisszállási úti átjáróban az elmúlt években több halálos kimenetelű baleset is történt.

A város mellékútjain, lakóutcáiban – ahol az utca burkolatlansága nem okoz problémát rossz időjárás esetén – megfelelően, jó körülmények között és biztonságosan lehet kerékpározni az autók által is használt útfelületen, itt kiépített kerékpáros infrastruktúra nincs, de jellemzően nem is szükséges. A külső kapcsolatok biztosító kerékpáros infrastruktúra (adott esetben turisztikai célú) fejlesztése ugyanakkor indokolt lehet.

Intézményellátottság

A városrészben számos önkormányzati intézmény működik, így itt található a Diákélelmezési Konyha (Jánoshalma, Bernáth Zoltán utca), valamint az Imre Zoltán Művelődési Központ (Jánoshalma, Kossuth utca 3.).

Könyvtári állomány gyarapítására, illetve múzeumi, gyűjteményi tevékenységre 2014-ben mintegy 1 millió forintot fordított Jánoshalma önkormányzata.

A városrész gazdasági adottságai

A városrészben számos szolgáltató egység, kiskereskedelmi egység, bolt található. Itt működik a Városi Piac (Jánoshalma, Bernáth Zoltán utca 5) is, melynek rekonstrukciója 345 négyzetméter új lefedéssel, illetve új aszfalt burkolat (420 négyzetméter) kialakításával a közelmúltban megtörtént.

A városban két helyen, a Kisszállási út, illetve a Mélykúti út mentén jöttek létre az ipari hasznosításra alkalmas, illetve kijelölt területek. Ezeken a helyeken jelenleg is több vállalkozás telephelye működik, újabb beruházások megvalósítására itt zöldmezős területeken kerülhet sor. Ugyanakkor a város többek között ipari célra is hasznosítható barnamezős területtel is rendelkezik. Az államtól megkapott volt honvédségi laktanya területén számos, kisebb-

nagyobb mértékben leromlott állapotú épület található. A Dél-Alföldi Operatív Program keretében megkezdődött a terület alapinfrastrukturális fejlesztése, melynek a jövőben folytatását tervezi az önkormányzat.

A területen a közeljövőben egy napelem park beruházás zárul majd le, melyet Európai Unió finanszírozással valósítanak meg.

A VÁROSRÉSZ FUNKCIÓELLÁTOTTSÁGA

Az Egyéb területek városrészben a KSH által biztosított lakásadatok alapján a lakásfunkció egyértelműen hangsúlyosnak mondható, hiszen a város lakásállományának jelentős hányada található itt. A városközponti funkció kevésbé mondható meghatározónak, hiszen jelentősebb decentrumok nem találhatóak a városrészben.

A korábban leírtak alapján kijelenthetjük, hogy a gazdasági és kereskedelmi funkció markánsan megjelenik a városrészben, köszönhető ez kifejezetten a városi piacnak, továbbá a városrészben található ipari területeknek. A turisztikai-rekreációs funkció ugyancsak hangsúlyosan megjelenik, hiszen itt található többek között a József Attila utcai sportpálya. A városrészben számos kiterjedt zöldfelület található, melyek rehabilitációja és fejlesztése ugyancsak e funkciót erősítené. A humán szolgáltatási funkció tekintetében az itt működő intézmények (Diákélelmezési Konyha Imre Zoltán Művelődési Központ) jelenléte meghatározó.

VÁROSRÉSZI SWOT ELEMZÉS

33. táblázat: Az Egyéb területek városrész SWOT-elemzése

Erősség	Gyengeség
jó intézményi ellátottság	fejlesztendő közlekedési csomópontok
erős gazdasági funkció	rossz állapotú zöldfelületek
jó minőségű üzleti infrastruktúra	egyres városrészi területeken rossz minőségű út és járda burkolat
burkolt utak magas aránya	külső elérhetőséget biztosító kerékpárutak alacsony szintű kiépítettsége
erős lakás funkció	
Lehetőség	Veszély
az esetlegesen betelepülő vállalkozások erősítik a helyi gazdaságot	elmaradnak a zöld közterület fejlesztési programok, a közösségi terek infrastruktúrája leromlik
a kiterjedt zöldfelületek rekreációs célú fejlesztése	növekvő gépjárműszám miatt növekvő parkolási nehézségek,
a helyi termelői közösség erősíthető	csökkenő kerékpározási kedv
kerékpáros infrastruktúra turisztikai célú fejlesztése iránt nő az igény	

1.24.1.3. A Külterület rövid bemutatása

Jánoshalma város külterületén mintegy 310 fő él. A területen lakók 13,2%-a a 0-14 éves, míg 61,6%-a a 15-59 éves korcsoportba tartozik. A 60 év feletti aránya a lakosságon belül 25,2%, ami kis mértékben elmarad a városi átlagtól.

A külterületen 245 darab lakás található, melyek 68,2%-a alacsony komfort fokozatú. A lakott lakásállományon belül a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya 57,9%, ami rendkívül magas, a városi értéket (15,8%) jelentős mértékben meghaladó adat. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül ugyancsak kirívóan magas, 35,7%, ami a városi érték mintegy hatszorosa.

A külterületen a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15- 59 évesek) belül 52,9%, ami alacsonyabb a városi szintű adatnál. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 22%, mely érték ugyanakkor meghaladja a városi értéket. A munkanélküliek aránya 23,3%, míg a tartós munkanélküliek aránya 15% a területen. Mindkét érték magasabb a városi átlagnál. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a külterületen 55,4%, míg Jánoshalma egészében ez a mutató 40,9%.

1.24.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Az elemzés módszertana, háttere

Jelen fejezetben a területi szegregációs folyamatok kerülnek bemutatásra. A város egész területére vonatkozó ágazati szegregációs mechanizmusok az ITS Antiszegregációs terv fejezetében kerülnek elemzésre.

Az értékelő rész a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által kiadott Városfejlesztési kézikönyv (2. kiadás, Bp. 2009. január 28.) és a Belügyminisztérium Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014–2020 elkészítéséhez (Munkaanyag, Bp. 2014. december 11.) útmutatása alapján készült.

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat. A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, vízfolyás partja stb.), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai alapján kerültek meghatározásra. Azon tömböket

tekintjük veszélyeztetett területeknek, illetve szegregátumoknak, ahol a szegregációs mutató aránya meghaladja a 30, illetve a 35 százalékot.

Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 2011. évi népszámlálási adatok az önkormányzat birtokában lévő adatbázisokból nyert adatok alapján kerültek aktualizálásra.

1.24.2.1. Helyzetértékelés az alacsony státuszú lakosság területi koncentrációjáról a város egészének tekintetében

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen élő alacsony státuszú lakosság száma 854 fő. Az aktív korú lakosságon belüli arányuk 16,4%.

34. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban

Városrész	Lakónépesség száma (fő)	A lakónépesség aránya a város egészéhez viszonyítva (%)	Alacsony státuszú lakosok száma (fő)	Az alacsony státuszú lakosság aránya a város területén élő alacsony státuszú lakosság egészéhez viszonyítva (%)
Belváros	418	4,6	37	4,3
Egyéb területek	8278	92	775	90,8
Külterület	310	3,4	42	4,9
Jánoshalma összesen (tartalmaz 2 fő lakcím nélküli hajléktalant)	9008	100	854	100

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

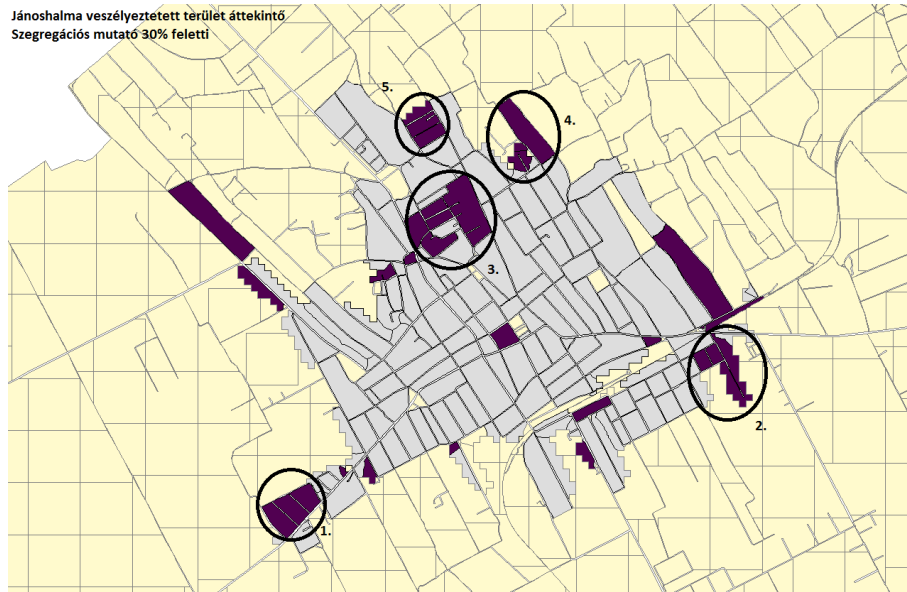
Az alacsony státuszú lakosság közel 90%-ban az Egyéb területeken lakik. A lakónépesség arányánál magasabb százalékponttal él ezen lakosság a külterületeken. A KSH által lehatárolt öt szegregátum az Egyéb területeken található.

A város területén a szegregációs index mértéke 16,4%. A szegregátumokban 35 és 58% között található ezen érték. Az aktív körűek körében a foglalkoztatottak aránya 15-25 százalékponttal marad el a szegregátumokban a városi arányhoz (48,1%) képest. Ugyanezen korosztályban a legfeljebb 8 osztállyal rendelkezők aránya 24-45 százalékponttal marad el a szegregátumokban a városi arányhoz (24,4%) képest. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya szignifikánsabban alacsonyabb a város egészére vonatkozóan. E mutató tekintetében a 2. és 4. szegregátum a legrosszabb helyzetű, ahol nem lakik felsőfokú végzettségű ember. A legkedvezőtlenebb iskolázottsági és foglalkoztatási mutatókkal a 2. számú szegregátum rendelkezik.

A lakásállomány tekintetében szintén kedvezőtlen mutatókkal rendelkeznek a szegregátumok. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya mintegy 3-17 százalékponttal haladja meg a városi arányt (20,3%). Az egyszobás lakások aránya a 3. és 2. szegregátumok

esetében alacsonyabb a városi átlagnál. Az 1. és 5. szegregátumban ennél enyhén magasabb, míg az 4. szegregátumban több mint háromszor annyi az egyszobás lakások aránya.

52. térkép: Jánoshalma szegregátumokat bemutató térképe

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A 2001. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS ÓTA ELTELT IDŐSZAKBAN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

Jánoshalma 2009-ben elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) a 2001. évi népszámlálási adatokon nyugvó lehatárolások alapján készült. Az IVS elkészítéséhez kiadott központi útmutató a jelenleginél eltérő mértékű mutatót szabályozott. Azon területeket tekintette szegregátumoknak, ahol az alacsony státuszú lakosság aránya meghaladta az ötven százalékot, veszélyeztetett területeknek pedig, ahol meghaladta a negyven százalékot.

Részen a szegregációs index határértékének útmutató szerinti csökkentésének, részben társadalmi folyamatoknak köszönhetően a város szegregált területeit bemutató térképe jelentősen átalakult. Négy, korábban szegregátumnak minősített terület besorolása eltűnt, a KSH 2011-ben már nem jelzi szegregátumoknak a területeket. A kikerült területek:

- A Kélesi út – településhatár által közrefogott tömb. 2001-ben 21 lakásban 67 fő élt. 2008-ban már 39 lakásban 163 fő. A területen elsősorban szociálpolitikai kedvezményből épült házak találhatóak. A roma lakosság aránya magas. A terület jelenleg is szegregátumnak minősíthető. A KSH a 2011-es adatok alapján is észlelte a szegregációs mutató magas értékét, mégsem jelölte szegregátumnak, melynek két oka lehet: a lakosság száma vagy nem éri el az 50 főt, vagy olyan intézmény (börtön, szociális otthon, kollégium stb.) jelenlétét értelmezte, mely alapján a terület nem minősül szegregátumnak. Mivel jelen esetben egyikről sincs szó, a területre vonatkozóan beavatkozások tervezése szükséges. A terület lényegében egy utca mentén található, a közszolgáltatások szennyvízgerinc kivételével biztosítottak.

- A Móricz Zsigmond utca - Bajai utca - Halász utca - József Attila utca által határolt tömb. 2001-ben a népesség száma 66 fő volt. A területen található 28 lakásból hét önkormányzati bérlakás. Ezen hét ingatlanban roma lakosság él.
- A Csokonai utca - Kőrösi Csoma Sándor utca - Pacsirta utca – településhatár által közrefogott terület. 2001-ben a népesség száma 88 fő volt. A város délkeleti, vasúton túli részén került lehatárolásra. Kis lakosságszámú városrész, két roma családdal. Az érintett utcákban találhatóak a volt honvédségi lakások, melyeket a honvédségnél szolgálatot teljesítők vásárolhattak meg, amikor a laktanya megszűnt Jánoshalmán. A lakások tulajdonosai nem romák, bár az eredeti honvédségi értékesítés óta volt egy-két tulajdonosváltás. A szennyvízcsatorna kivételével valamennyi infrastruktúra kiépített.
- A Szőlő utca - Halasi utca - vasúti pálya - Madách utca - Diófa utca – településhatár által közrefogott terület. 2001-ben a népesség száma 67 fő volt. 2008-ban is csak 73 fő. Az egy lakásra jutó lakónépesség is alacsony (1,9 fő/lakás). Ennek oka, hogy sok ház üresen áll itt. Ezen a városrészen 2-3 romacsalád él, a város szélén a Diófa utcában. Vezetékes víz, áram és közvilágítás van az utcákban, de szennyvízhálózat nincs. A Madách és a Diófa utcában nincs gázvezeték és a Diófa utca kivételével burkoltak az utak. A járdák részben kiépítettek.

A korábbi IVS-hez képest változás még, hogy egy veszélyeztetett területnek nyilvánított tömb ma már szegregátumnak minősül.

Mindegyik szegregátum az Egyéb területeken található. A 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok szerint is szegregátumnak minősített területek mindegyikében magas a romák aránya.

1.24.2.2. A szegregátumok helyzetértékelése¹

1. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM

A terület a város délnyugati részén található, a Bajai utca mentén, a Szabadka utca és egy névtelen utca által határolva, nagyrészt külterületen. A városközponttól relatíve messze helyezkedik el, a buszmegálló 5-10 perc sétával elérhető. Szupermarket nem található. A terület nem mondható lakóövezetnek, körülötte jellemzően ipari- és mezőgazdasági területek találhatók.

A lakónépesség száma 139 fő. A 0-14 évesek aránya 18,7%, amely meghaladja a város egészére vonatkozó arányt, míg a 60 év felettieké (23,7%) pedig alacsonyabb a városi arányoknál. Az alacsony státuszú lakosok aránya a szegregáció lakosságán belül magas, 57,7%. A területen élő aktív korúak 67,5%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 61%-ban nincs foglalkoztatott.

¹ A területek a mellékelt térképen – városi áttekintő térkép – lettek jelölve.

53. térkép: Az 1. számú szegregátum térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

A területen található lakások száma 54, ebből 20 komfort nélküli vagy félkomfortos. A lakások közel 10%-a egyszobás. 2010. január 1. óta három lakás bontását kellett elrendelni hatóságilag, életveszélye állapot miatt. Ugyanezen időszakban egy építési engedély került kiadásra. A házak többsége régi parasztház, illetve a Kádár rendszerben épült kockaház. A területen kizárólag lakóépület található. Az infrastruktúra csak részben kiépített. A Szabadka utcában nem került kiépítésre a vezetékes vízhálózat. Szennyvízgerinc nincs a Szabadka, Újvidék és Magyarokanizsa utcákban. A Szabadka utcában nincs pormentes út. A laksűrűség 2,5 fő/lakás.

2. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM

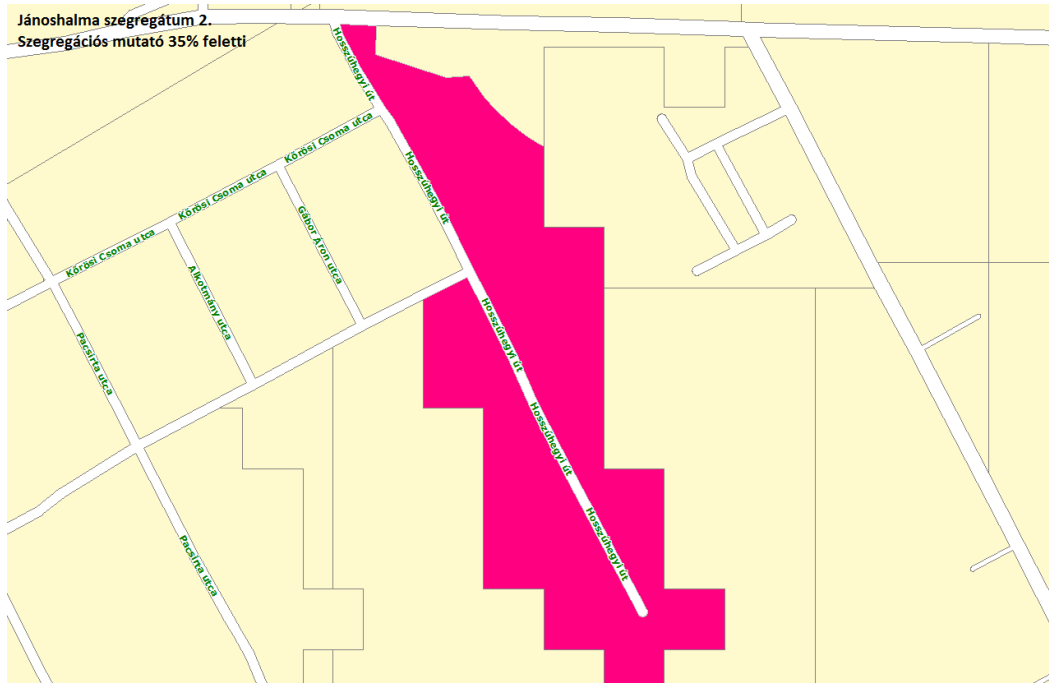
A KSH a Hosszúhegyi út (keleti oldala végig nyugati oldala névtelen utcától délre végig) egy részét szegregátumnak minősítette. A terület mellett közvetlenül található egy veszélyeztetett terület. A kettőt célszerű egységes területként kezelni (a kettő együttesen is hozzá a 35% feletti szegregációs mutatót), ezért a most bemutatott tényleges terület a Kőrösi Csoma utca - Alkotmány utca - névtelen utca - Hosszúhegyi út (keleti oldala végig nyugati oldala névtelen utcától délre végig) által határolt tömbök.

A közelben található élelmiszer bolt, benzinkút és buszmegálló. Helyi buszjárat fél óránként- óránként közlekedik, ezáltal 11 perc alatt elérhető a városközpont.

A lakónépesség száma az összes szegregátum és veszélyeztetett terület közül itt a legalacsonyabb, mindössze 55 fő. Korszerkezetet szempontjából a területen elő 0-14 évesek aránya magas (21,8%), azonban a 60 év felettiek száma (3,6%) a városi értékekhez (26,4%) képest rendkívül alacsony. A szegregátum aktív korú lakosságának több, mint fele legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, közülük 39% nem rendelkezik rendszeres

munkajövedelemmel. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint a területen élő 25 év felettiak közül senki nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Ezzel szemben a lakónépesség 77%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatott.

54. térkép: A 2. számú szegregátum térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

A területen mindössze 18 lakás található, melyeknek majdnem a fele alacsony komfort fokozatú. A település szegregációi közül ezen a területen találhatóak legnagyobb arányban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások.

3. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM

A KSH a Vágóhíd utca - Hold utca - Orczy utca - Fecske utca - Csorba utca - Kistelek utca - Erzsébet tér által határolt tömböt szegregátumnak minősítette. A terület mellett közvetlenül található egy veszélyeztetett terület. A kettőt célszerű egységes területként kezelni (a kettő együttesen is megfelel a 35% feletti szegregációs mutató követelményének), ezért a most bemutatott tényleges terület a Vágóhíd utca - Hold utca - Orczy utca - Fecske utca - Csorba utca - Kistelek utca - Tópart utca - Kinizsi Pál utca - Mészáros Lázár utca - Erzsébet tér által határolt tömbök. Legnagyobbrészt lakott területen helyezkedik el. A legközelebbi buszmegálló a terület legtávolabbi pontjától 13 percnyi sétával közelíthető meg, supermarket nagyjából 20 perc sétával.

A lakónépesség ezen a területen a legmagasabb, 351 fő. A 0-14 évesek aránya magas, 27,9%. Ezzel szemben a 60 év feletti aránya mindössze 19%. A terület lakóinak 64,5%-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, ebből adódóan magas a foglalkoztatottal nem rendelkező háztartások aránya (63,4%). A lakosság 42,5%-a legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végzett munkanélküli.

55. térkép: A 3. számú szegregátum térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

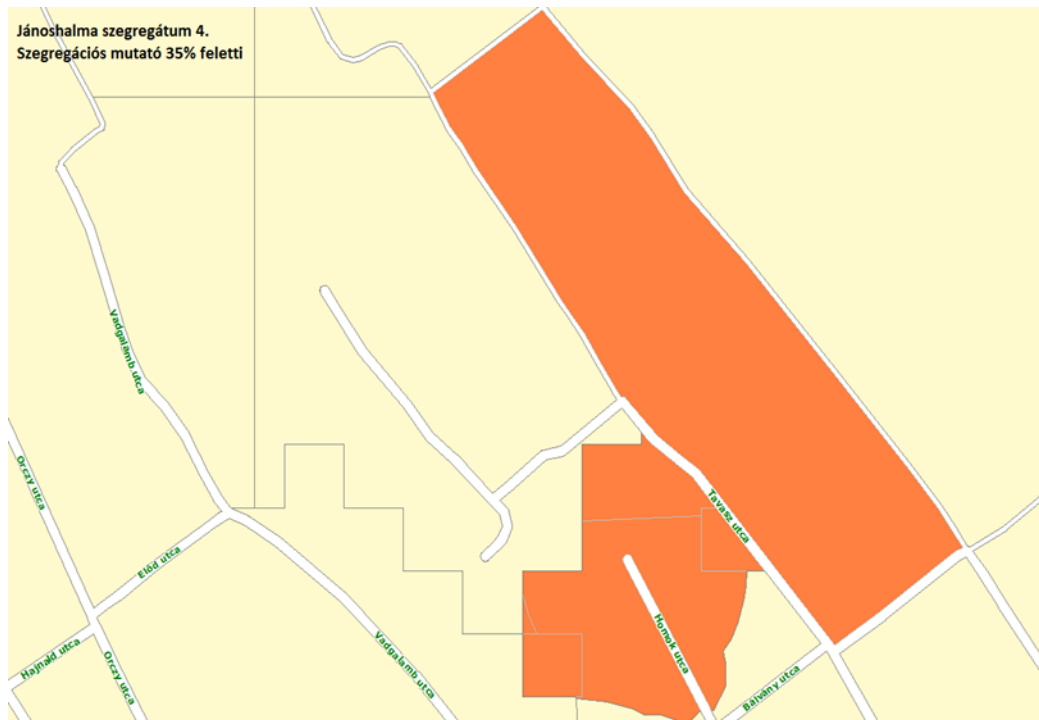
A terület lakónépességéből adódóan magas a lakásállomány (145 db). Ezeknek a lakásoknak 26,9%-a alacsony komfortfokozatú. A komfort nélküli, félkomfortos, illetve szükséglakások aránya 23,3%.

4. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM

A település északi részén található, a hármas és az ötös szegregáció mellett. A tavasz utca mentén helyezkedik el, de bele tartozik a Homok utca mindkét oldala és a Bálvány utca is. A harmadik szegregátumhoz hasonlóan távolabb helyezkedik el a központtól. A legközelebbi élelmiszer bolt a központban található, amely a Homok utcától 20 perc sétával közelíthető meg.

A lakónépesség a területen található szegregátumokhoz képest alacsony, 69 fő. Míg a városokban az előregedés figyelhető meg, itt ezzel ellentétes folyamat játszódik le. A 0-14 évesek 40,6%-os aránya mellett a 60 év felettiek aránya mindössze 7,2%. A munkajövedelemmel nem rendelkező, 8 általános iskolai végzettségű lakosok aránya 58,3%. A 25 éves és idősebb lakosság körében senki nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya magas, 66,7%.

56. térkép: A 4. számú szegregátum térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

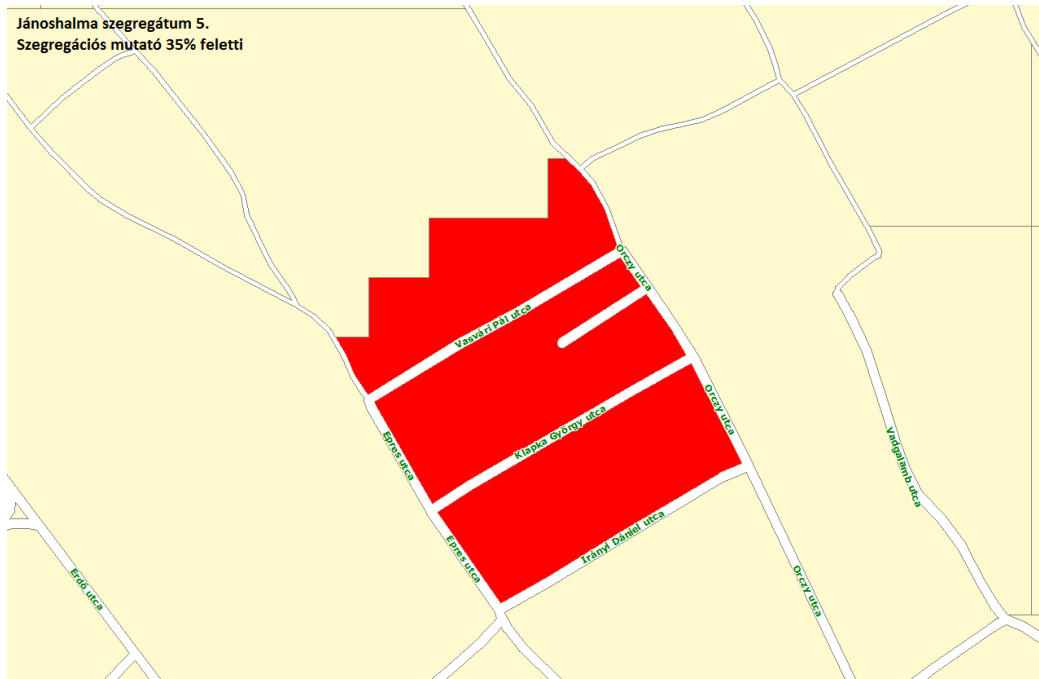
A lakott lakásokon belül 30% a komfort nélküli, félkomfortos, illetve szükséglakások aránya. Maximum egy szobás lakás nem található a területen.

5. SZÁMÚ SZEGREGÁTUM

Az ötös számú szegregátum a település legészakibb részén található, a KSH az Epres utca - Irányi Dániel utca - Orczy utca - Vasvári Pál utca mindkét oldala által határolt tömböt szegregátumként határolta le. A városközponttól távol esik ebből adódóan a közintézmények, boltok megközelítése bonyolultabb. A legközelebbi buszmegálló a Vasvári Pál utcától 10 perc sétával közelíthető meg, a busz nagyjából másfél óránként.

A terület lakónépessége 164 fő, ebből a 0-14 évesek aránya 26,2%, ezzel szemben a 60 év felettiek aránya mindössze 9,8%. Az aktív korúak közül 72,4% nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, így a háztartások 63,6%-ában nincs foglalkoztatott. Az aktív korú népesség 66,7%-a mindössze általános iskolai végzettségű. A szegregátum relatíve nagy lakónépessége ellenére a 25 éves és idősebb lakosok közül senki nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

57. térkép: Az 5. számú szegregátum térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

A területen található lakások száma 64, ebből 15 komfort nélküli vagy félkomfortos. A szegregátumok közül ezen a területen a legmagasabb az egyszobás lakások aránya (20,4%), ami közel a négyszerese a városi arálynak. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 28,1%. A maximum egy szobás lakások aránya a lakott lakásokon belül 20,4%. 2010. január 1. óta új építés nem történt, két ház lebontásra került. Egy önkormányzati bérlakás található a területen. A házak többsége régi parasztház, a Kádár rendszerben épült kockaház, illetve a Vasvári Pál utcában több, szociálpolitikai kedvezmény segítségével épült ház van. A területen kizárólag lakóépület található. Az infrastruktúra részben biztosított. Nincs szennyvízgerinc, és pormentes út kialakítása sem történt meg az Epres, Vasvári Pál, Klapka György, Irányi Dániel utcákban. A laksűrűség 2,7 fő/lakás.

A területrészen spontán, részben önkormányzati segítséggel szegregálódott: a Vasvári Pál utcában az önkormányzat ingyenes telkekkel segítette a romák lakásépítését.

1.24.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A megalapozó vizsgálat készítése során az alábbi, a város fejlődése szempontjából kritikus fejlesztési területek és feladatok kerültek beazonosításra:

- A belterületi fekvésű záportározók környezetének, mint a vízgazdálkodási szempontból kiemelt fontosságú, de ökológiai és településképi szempontból is jelentős zöldfelületeknek a rendezetlensége, ami funkcionális és településképi, valamint balesetveszéllyel, közbiztonsággal összefüggő konfliktust is jelenthet.

- A Kistemető utcai temető újratemetési célú megújítása zöldfelületi rendezést, revitalizációt is igényel (pl. fásítás hiánya a telekhatárok mentén).
- A Batthyány Lajos u. és az Ecetfa u. között lévő óvoda körüli tömb, mint zöldterület kialakítása még nem történt meg. A funkcionálisan is kialakított zöldterület hiányzik a lakosság megfelelő színvonalú ellátásából.
- Általánosságban jellemző, hogy a gazdasági területek létesítményeinek telkén, a telephelyeken a kialakított zöldfelületek területi aránya csekély, a kialakított zöldfelületek biológiai intenzitása, fásítása, gondozottsága legtöbb esetben nem éri el az elvárható, szükséges mértéket. A gazdasági területeken belül a fásításnak mind környezetvédelmi, mind településkép-védelmi szempontból kiemelt szerepe van.
- A belterületen barnamezős területek a korábban hasznosított, beépített olyan tömbök és telkek, amelyeken a régi hasznosítás már, gyakran több éve, évtizede megszűnt, és jelenleg hasznosítatlanok. Ilyen területek a városban:
 - = a vasút menti volt raktárterület,
 - = a belterület déli, keleti szélén a volt ipari, gazdasági területek,
 - = a külterületi kiskerti övezetek
- A tervezett termálfürdő és strand közelében szálloda, szállásférőhely számára javasolt területet kijelölni.
- A szomszédos települések felé kiépített kerékpáros úthálózat nincs. Térségi jelentőségű kerékpáros kapcsolatként említendő a Jánoshalma – Hajós és a Jánoshalma – Mélykút kerékpárutak, emellett a napi ingázások alapján fontos lehet Borota és Kunfehértó irányába is, ugyanakkor ezek egyike sem kiépített útvonalak jelenleg. A város turisztikai vonzereje szempontjából is kívánatos lenne a kerékpárút építések folytatása.

4. Mellékletek

1. melléklet: Jánoshalma városban megvalósult jelentősebb beruházások

35. táblázat: A városban megvalósult jelentősebb beruházások (2007-2021)

Beruházás megnevezése	Forrás (magán, önk., állami, EU-s, egyéb)	Beruházás költsége/elnyert támogatás (forint)	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne (városrész)
Közzolgáltatások fejlesztésére irányuló beruházások				
TOP-5.2.1-15-BK1-A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok „Tiszta udvar, jó egészség, megújul egy közösség” (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	75 000 000 Ft	2021	
EFOP-3.3.2-16-Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért Kultúrával az oktatás színesítéséért (LAJTHA LÁSZLÓ Művészeti és Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.)	EU-s forrás	25 000 000 Ft	2018	
EFOP-1.8.20-17-Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése - népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése a mentális egészség területén "A lelket kell meggyógyítani ahhoz, hogy a sejtek egészségesek legyenek." (Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.)	EU-s forrás	40 000 000 Ft	2018	
KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez Jánoshalma Városi Önkormányzat ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA (Jánoshalma Városi Önkormányzat)	EU-s forrás	7 000 000 Ft	2017	
EFOP-3.3.1-16-Tanoda programok támogatása Értelemmel, tettekkel, derűvel - 4.	EU-s forrás	16 002 720 Ft	2017	

(Felső-Bácskai Fiatal Művészekért Kulturális Alapítvány)				
EFOP-2.2.19-17-Járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztése Helyben gyógyulunk! (Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.)	EU-s forrás	125 075 179 Ft	2017	
EFOP-3.2.9-16-Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése "Segítsd, hogy segíthessen!" (Gyermeklánc Óvoda és Egységes Óvoda-bölcsőde. Család- és Gyermejjóléti Központ)	EU-s forrás	40 000 000 Ft	2017	
EFOP-1.8.5-17-Menő menzák az iskolákban/Jánoshalma Egészséges menza Jánoshalmán (Jánoshalmi Szent Anna Katolikus Általános Iskoláért Alapítvány)	EU-s forrás	20 000 000 Ft	2017	
EFOP-1.8.2-17-Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése - alapellátás fejlesztése Jánoshalmi praxisközösség - a közösség egészségi állapotának javításáért (Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.)	EU-s forrás	150 000 000 Ft	2017	
EFOP-1.5.3-16-Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek Együtt vagyunk, otthon vagyunk és itt maradunk (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	470 087 753 Ft	2017	
EFOP-1.4.2-16-Integrált térségi gyermekprogramok "Együtt könnyebb" komplex prevenció és társadalmi felzárkóztató program a gyermekszegénység ellen (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	500 000 000 Ft	2017	
EFOP-1.2.1-15-Védőháló a családokért „Egységben a család - családban az erő” (Pelikán Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Non-profit Kft.)	EU-s forrás	40 000 000 Ft	2016	
A VM Kelet-magyarországi Agrár-szakképző Központ alkalmazkodóképességének és képzési minőségének fejlesztése új köznevelési, pedagógiai tartalmak és módszertanok bevezetésével	EU-s forrás	297 847 619 Ft	2013	Egyéb területek
"Az egészség nem minden, de egészség nélkül minden semmi"	EU-s forrás	111 404 449 Ft	2013	Egyéb területek

"Együtt egymásért" - komplex program a gyermekszegénység ellen	EU-s forrás	428 935 827 Ft	2012	Egyéb területek
Képzési esély biztosítás Jánoshalmán és vonzáskörzetében	EU-s forrás	62 396 030 Ft	2012	Egyéb területek
Gazdaságfejlesztésre irányuló beruházások				
GINOP-5.1.7-17-Társadalmi célú vállalkozások ösztönzése Építkezni törődéssel (Generál Építőipari Szociális Szövetkezet)	EU-s forrás	56 351 927 Ft	2020	
GINOP-5.2.4-16-Gyakornoki program pályakezdők támogatására Gyakornokok foglalkoztatásával Jánoshalma lakosainak egészségéért (Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központ Nonprofit Közhasznú Kft.)	EU-s forrás	2 667 379 Ft	2017	
LACTOGEN Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	EU-s forrás	60 000 000 Ft	2014	Egyéb területek
Ipari területek fejlesztése Jánoshalmán	EU-s forrás	122 749 718 Ft	2011	Egyéb területek
Renner Bt által tervezett ragasztószerelő és fémelőkészítő üzem építése, infrastruktúra fejlesztése és robottechnológiát tartalmazó eszközbeszerzés	EU-s forrás	92 972 308 Ft	2012	Egyéb területek
Egészségre nevelő programok megvalósítása az Agroprodukt Kft-nél	EU-s forrás	8 858 628 Ft	2012	Egyéb területek
Targonca szerelőműhely építése a PHOENIC FORKLIFT Kft-nél.	EU-s forrás	28 335 439 Ft	2013	Egyéb területek
Környezetvédelmi célú és infrastrukturális beruházások				
TOP-4.3.1-15-BK1-Leromlott városi területek rehabilitációja Megújuló városrészek Jánoshalmán I. ütem (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	250 000 000 Ft	2021	
TOP-1.4.1-19-BK1-Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése Bölcsőde építése Jánoshalmán (Jánoshalma Városi Önkormányzat)	EU-s forrás	1 440 000 000 Ft	2020	
TOP-3.2.1-16-BK1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Jánoshalma Polgármesteri Hivatal energetikai rendszerek korszerűsítése (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	500 000 000 Ft	2018	
TOP-2.1.2-16-BK1-Zöld város kialakítása	EU-s forrás	100 000 000 Ft	2018	

Zöld tér felújítása Jánoshalmán (Jánoshalma Város Önkormányzat)				
EFOP-2.1.2-16-Gyerekesély programok infrastrukturális háttere "Egy fedél alatt" (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	99 606 958 Ft	2018	
TOP-1.1.3-16-BK1-Helyi gazdaságfejlesztés Agrárlogisztikai központ építése Jánoshalmán (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	450 000 000 Ft	2017	
TOP-1.1.2-16-BK1-Inkubátorházak fejlesztése Jánoshalma térségi szerepének erősítése a mezőgazdaságban (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	249 883 999 Ft	2017	
TOP-1.1.1-15-BK1-Ipari parkok, iparterületek fejlesztése Iparterület fejlesztése Jánoshalmán (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	269 858 304 Ft	2017	
KEHOP-5.2.10-16-Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései FM Kelet-magyarországi Agrár-szakképző Központ Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium energiahatékonysági felújítási munkái (FM Kelet-magyarországi Agrár-szakképző Központ, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium)	EU-s forrás	83 642 846 Ft	2017	
EFOP-4.1.2-17-Iskola 2020: Köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztése a hátránykompenzáció elősegítése és a minőségi oktatás megteremtése érdekében Úton a jövő iskolája felé (Kiskőrösi Tankerületi Központ)	EU-s forrás	596 696 158 Ft	2017	
TOP-2.1.3-16-BK1-Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések "Jánoshalma belvíz elvezetése I. ütem" (Jánoshalma Város Önkormányzat)	EU-s forrás	119 014 254 Ft	2017	
VP-7.2.1-7412-16 - A vidéki térségek kisméretű infrastruktúrájának és alapvető szolgáltatásainak fejlesztésére Külsőterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése	EU-s forrás	18 849 263 Ft	2017	

Külterületi helyi közutak karbantartásához szükséges gépek beszerzése Jánoshalmán és Bor (Jánoshalma Város Önkormányzat)				
KEHOP-5.2.2-16-Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései FM Kelet-magyarországi Agrár-szakképző Központ Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium épületenergetikai fejlesztése (Nemzeti Fejlesztési és Stratégiai Intézet Kft.)	EU-s forrás	570 000 000 Ft	2016	
Jánoshalmi Általános Iskola napelemes rendszer kiépítése	EU-s forrás	39 615 313 Ft	2011	Egyéb területek
Napenergia hasznosítása villamos energia előállítására a Jánoshalmi ipari területen	EU-s forrás	373 149 955 Ft	2012	Egyéb területek
Jánoshalma belterületi útjainak fejlesztése	EU-s forrás	37 519 535 Ft	2011	Belváros és Egyéb területek
A jánoshalmi kerékpárút kiépítésének I. üteme	EU-s forrás	27 621 250 Ft	2011	Egyéb területek
Infrastrukturális fejlesztések a minőségi oktatás megteremtése céljából a Jánoshalmi Általános Iskolában	EU-s forrás	279 727 221 Ft	2011	Egyéb területek
Imre Zoltán Művelődési Központ villamos energia megtakarítását eredményező napelemes fejlesztés	EU-s forrás	11 195 215 Ft	2013	Egyéb területek
Jánoshalma Város Integrált fejlesztése	EU-s forrás	453 632 854 Ft	2010	Belváros

2. melléklet: Jánoshalma város 2011. évi népszámlálási adatai

36. táblázat: Jánoshalma népszámlálási adatai 2011.

Mutató megnevezése	Jánoshalma összesen	1. Belváros	2. Egyéb területek	Külterület
Lakónépesség száma	9 008	418	8278	310
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,9	13,9	16,1	13,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	57,8	68,4	57,1	61,6
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	26,4	17,7	26,8	25,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	24,4	13,6	24,5	36,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	10,4	26,4	10,1	4,0
Lakásállomány (db)	4436	189	4002	245
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	20,3	5,8	18,1	68,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	47,7	59,8	46,8	52,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	16,4	11,9	16,4	22,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	48,1	39,0	48,9	43,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	50,0	41,3	50,1	56,5
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	9174			
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	40,9	21,3	41,3	55,4

A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	61,3	67,9	60,9	61,3
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	18,5	9,0	18,7	23,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	10,3	3,7	10,4	15,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	15,8	4,6	14,6	57,9
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	5,8	3,3	4,7	35,7

3. melléklet: Néhány járásszékhely település társadalmi-gazdasági mutatói

37. táblázat: Egyes járásszékhelyek társadalmi-gazdasági mutatói

Város	Népességszám változás (2001- 2011, %)	60 éven felüliek aránya (% 2013)	Felsőfokú végzettségűek aránya (% 2011)	Munka- nélküliségi ráta* (% 2015)	Foglalkoztatottak aránya (% 2011)	Működő vállalkozások megyén belüli aránya (% 2013)	Összkomfortos lakások aránya (%, 2011)	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (% 2011)	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (% 2011)	A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%, 2011)
Szarvas	91,66	26,6	15	5,07	39	6,06	50,6	8,9	39,3	11,0
Békés	92,73	24,6	12,1	10,25	33,2	5,58	49,4	13,5	42,6	8,4
Gyula	94,03	26,2	17	4,27	36,2	12,07	45,6	6,4	9,5	4,5
Gyomaendrőd	86,68	27,7	9	6,02	36,3	3,96	42,9	11,5	47,2	16,1